

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

TÜRKÇE
7
DERS KİTABI

YAZARLAR

Ahmet AKGÜL
Nurcihan DEMİRER
Ebubekir GÜRCAN
Duygu KARADAŞ
İlkay KARAHAH
Ali UYSAL

DEVLET KİTAPLARI

İKİNCİ BASKI

....., 2019

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Nurcihan DEMİRER

Editör

Muhammed KONAR

Rehberlik
Uzmanı

Hacer Hale ÇEVLİK

Görsel
Tasarım
Uzmanı

Murat KOÇ

Görsel
Tasarım
Uzmanı

Lütfi KÖSE

Görsel
Tasarım
Uzmanı

Mediha KÜÇÜKOĞLU

Görsel
Tasarım
Uzmanı

ISBN 978-975-11-4558-1

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 28.05.2018 gün ve 78 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28.05.2019 gün ve 10444088 sayılı yazısı ile ikinci defa 122.879 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

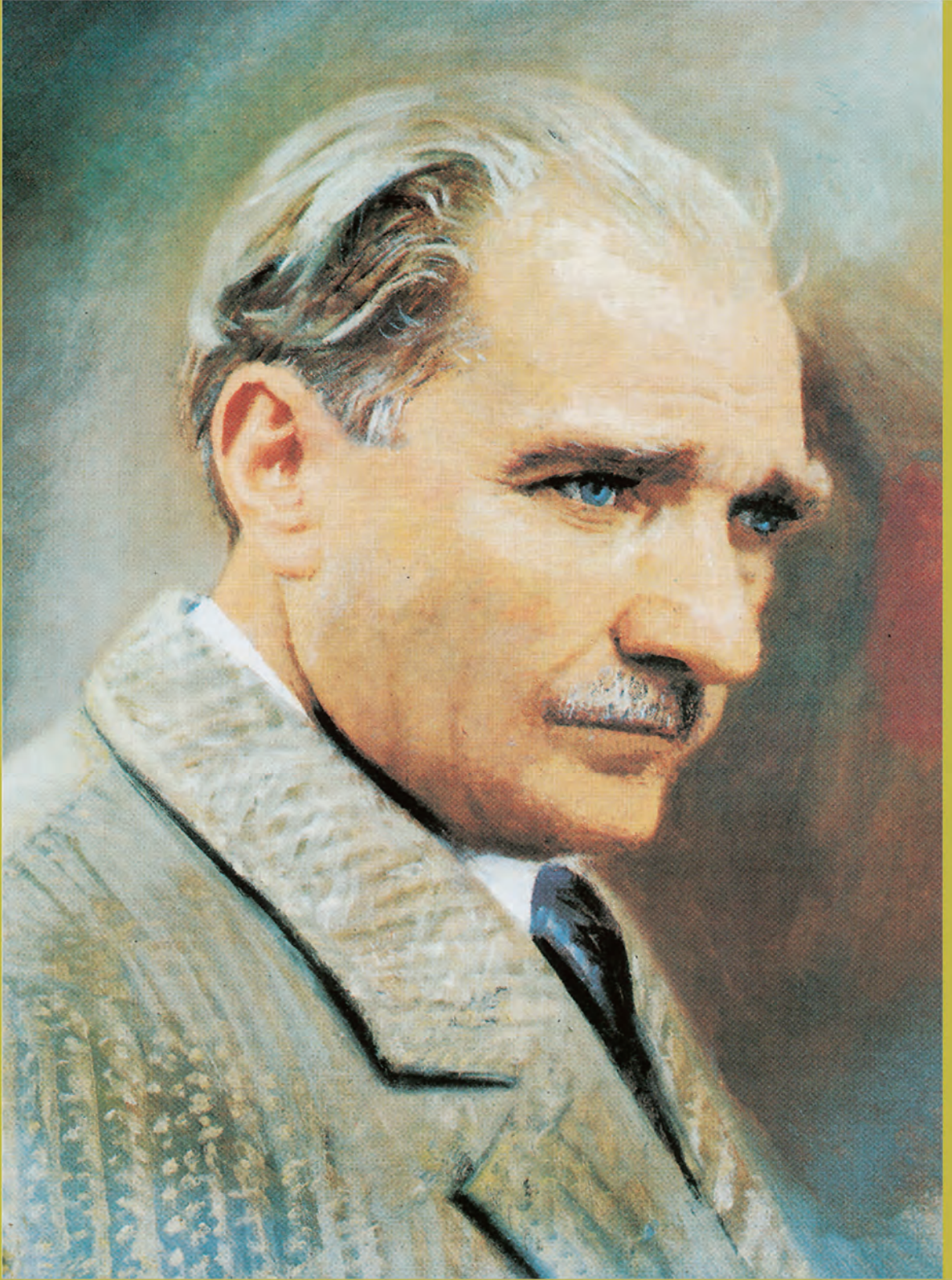
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1 ERDEMLER	ARILARIN İLHAMI 10 MUNİSE 16 DOSTLUK 23 KARDEŞİM (DİNLEME/İZLEME METNİ) 30 EŞEK VE KÖPEK (SERBEST OKUMA METNİ) 33 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 35
2 MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK	VATAN DESTANI 40 ORDULAR! İLK HEDEFİNİZ... 45 ÖĞRETMENİNİZDEN AF DİLEYECEKSİNİZ 50 SEYİT ONBAŞI (DİNLEME/İZLEME METNİ) 54 BİR ŞEHİDİN SON MEKTUBU (SERBEST OKUMA METNİ) 58 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 60
3 KİŞİSEL GELİŞİM	BARİŞ MANÇO 64 SOL AYAĞIM 70 İNSANLARLA GEÇİNME SANATI 78 EVLİYA ÇELEBİ (DİNLEME/İZLEME METNİ) 85 ÜÇ SORU (SERBEST OKUMA METNİ) 88 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 90
4 MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ	TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜNDE KAHVE 94 BEN, MİMAR SİNAN 101 TÜRKİYE'M, ANAYURDUM, SEBEBİM, ÇAREM 109 DELİ DUMRUL (DİNLEME/İZLEME METNİ) 115 MUHACİR OSMAN (SERBEST OKUMA METNİ) 119 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 122
5 BİLİM VE TEKNOLOJİ	PİRİ REİS 126 2100'DEKİ YAŞAMDAN BİR GÜN 134 YENİ DÜNYA 143 CAHİT ARF (DİNLEME/İZLEME METNİ) 152 EVRENE AÇILAN GİZLİ ANAHTAR (SERBEST OKUMA METNİ) 158 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 160
6 OKUMA KÜLTÜRÜ	OKUMAK DEYİNCE 164 DÎVÂNU LUGÂTİ'T-TÜRK'ÜN BULUNUŞ HİKÂYESİ 172 OKUMAK AYRICALIKTIR, HERKES OKUYAMAZ 181 İLK ÇOCUKLUK (DİNLEME/İZLEME METNİ) 188 İNSAN KİTAPLARDA NE ARAR? (SERBEST OKUMA METNİ) 191 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 193
7 DOĞA VE EVREN	İLK KAR 198 BU SABAH HAVA BERRAK 203 LAVANTA KOKULU KÖY 208 ARTIK ANTARKTİKA'DA BUZ DAĞLARININ ARASINDAYIZ (DİNLEME/İZLEME METNİ) 214 YILDIRIM SESLİ MANAŞÇI (SERBEST OKUMA METNİ) 218 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 220
8 ZAMAN VE MEKÂN	İSTANBUL 224 AKŞEHİR'DE BİR FİL 232 MOENA TÜRK KÖYÜ 237 KIRKPINAR'A ADINI VEREN KIRK YİĞİT (DİNLEME/İZLEME METNİ) 244 ERTUĞRUL'UN OCAĞINDA UYANDIK (SERBEST OKUMA METNİ) 248 TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI 250

ORGANİZASYON ŞEMASI

Dersin Başlığı

Tema Numarası: 3. TEMA

BARIŞ MANÇO

KİŞİSEL GELİŞİM

Tema Adı

Derse Hazırlık Çalışmaları

DERSE HAZIRLIK

1. Barış Manço hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Barış Manço'nun en sevdiğiniz şarkısı hangisidir? Neden?

Okuma, Dinleme/İzleme Yönergesi

İşlenecek Metnin Adı

● Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BARIŞ MANÇO

(...)

1 Şubat 1999'da hayata gözlerini yuman Manço diliden dile dolağan şarklarıyla, 7'den 77'ye herkesin gönlünde tahtı kuran televizyon programlarıyla velhasıl eserleriyle hâlâ aramızda. Çünkü o, adam olacak çocukların Barış Abi'si, çağının ozanı olmayı başarmış, halkın duygularına tercüman olmayı bilmişti. Yaptığı seyahatler ile bilmediğimiz nice hayatlar olduğunu gösteren Barış Çelebi'ydi. Saçıyla, bıyığıyla, kıyafetleri,

Etkinlik Numarası

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Metinde geçen bazı kelimelerin sözlük anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeleri ipuçlarından yola çıkarak tamamlayınız.

KEİME	SÖZLÜK ANLAMI
v _ l _ a s _ i _	Kısacası.
_ z a _	Şair.
t _ s c _ l	Herhangi bir şeyi resmî olarak kaydetme, kütüğe geçirme.
_ k r _ n	Üzerine bir cismin ışık yoluyla görüntüsü düşürülen, saydam olmayan düz yüzey, görüntülük.
m _ t _ v a _ i	Alçak gönüllü.
_ e _ g e _ e l	Belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı.
m e n _ u _	Bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili.
t _ m _ i	Farklı bir sözlü tamamlama: cihaz bu cihaza netleme, kütükleme.

Etkinlik Başlığı

Gelecek Derse Hazırlık Çalışmaları

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. "Evliya Çelebi" isimli dinleme metninin 8. etkinliğinden faydalanarak bir röportaj hazırlayınız.

3. TEMA

TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI

KİŞİSEL GELİŞİM

Tema Sonu Değerlendirme Soruları

Sevgi: Yaratıcı Güç

Bir Üniversite profesörü sosyoloji dersinde öğrencilerini gecekondun mahallesine gönderip, orada yaşayan 200 genç üzerinde olgu araştırması yapmalarını istemişti. Öğrencilerinden her bir genç geleceği konusunda değerlendirmede bulunmalarını istemişti. Öğrenciler her bir olgu için "Hiç şans yok" yorumunda bulunmuşlardı. Yirmi beş yıl sonra başka bir sosyoloji profesörünün karşısına aynı çalışma çıkmıştı. Profesör öğrencilerinden bu gençlerin akıbetini ne olduğunu öğrenmelerini istedi. Öğrenciler, yörden taşınan veya vefat eden 20 gencin dışında ulaşabildikleri 180 gencin 176 tanesinin doktor, avukat ve işadamları olarak pek de sıradan olmayan başarılar elde ettiklerini buldular. Oldukça şaşkın profesör olayın üzerine gitmeye karar verdi. Şans bu ya, araştırma konusu olan gençlerin hepsi civarda yaşıyordu. Profesör gençlerin hepsine, "Başarınızı neye borçlusunuz?" sorusunu yöneltti. Gençlerin hepsinin de yanıtı "Öğretmenimize" oldu.

Öğretmen hâlâ yaşıyordu. Profesör öğretmenin yerini buldu. Yaşlı ama dinç kodına bu gençleri gecekondudan başıya götüren yolda nasıl bir sihirli formüle sahip olduğunu sordu.

Öğretmenin gözleri parlıyordu. Dudaklarında hafif bir gülümsemeyle, "Çok basit" diye yanıtladı, "Bu çocukları sevdim."

Jack CANFIELD (Cek Sanfield) ve Mark Victor HANSEN (Mark Viktor Hansen)

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Profesör öğrencilerinden nasıl bir çalışma istemişti?

-
1. ARILARIN İLHAMI
 2. MUNİSE
 3. DOSTLUK
 4. KARDEŞİM (DİNLEME/İZLEME METNİ)
 5. EŞEK VE KÖPEK (SERBEST OKUMA METNİ)

1. TEMA
ERDEMLER

DERSE HAZIRLIK

1. "Kelile ve Dimne, Ezop Masalları veya La Fontaine (La Fonten) Masalları" kitaplarından hangilerini okudunuz? Okuduğunuz bir masalı sınıfta paylaşınız.
2. Arıların insanlara örnek olabilecek davranışları üzerinde düşününüz. Bulduğunuz davranışları aşağıdaki boşluklara yazınız.

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ARILARIN İLHAMI

Yüzyıllar önce Çin ülkesinde Hümâyün Fal adında bir padişah yaşardı. Oldukça zengin bir halkı vardı. Yönetiminden herkes memnundu. Üzerine düşeni büyük bir dikkatle yapardı. Bilgindi.

Hümâyün Fal'ın Haceste Ray isminde bir veziri vardı. Padişahına bağlılıkta eşine zor rastlanır bir vezirdi. Devlet yönetimini ilgilendiren konularda ilginç düşüncelere sahipti. Padişah, Haceste Ray'ın görüşlerine çok önem verirdi. Karar verirken onun düşüncesini almayı ihmal etmezdi.

Günlerden bir gün Hümâyün Fal ava çıkmak istedi. Yanına Haceste Ray'ı da aldı. Maiyetinde birçok insanla ava çıktı. Av isteği sönene kadar avlandı. Yanındaki insanları geri gönderdi. Kendisi, veziri Haceste Ray'la birlikte saraya dönecekti. Hava sıcak mı sıcaktı. Çöl sıcağı gibi bunalıcıydı.

Haceste Ray,

— Bu sıcağa dayanmamız çok güç padişahım, dedi. Güneş batıncaya dek bir gölgede dinlensek ne dersiniz, sonra serinlikte saraya döneriz.

Padişah da sıcağın bunalmıştı. Vezirin önerisini kabul etti. (...)

Kalın gövdeli bir ağacın yanında konakladılar. Kovuğunda bir arı yuvası vardı. Binlerce arı üşüşmüştü. Padişah çok şaşırdı. Vezirinden bu hayvanların niçin kovuğa doluştuklarını sordu.

Vezir Haceste Ray,

— Bu hayvanlar toplu hâlde yaşarlar padişahım, dedi, çok temizdirler. Yasub adında bir bey vardır, bütün arılar ona bağlıdır. Hiçbiri sözünden dışarı çıkmaz. Arı beyi, diğerlerine göre daha büyüktür. Ayrıca, topluluğun yönetiminde ona yardım eden pek çok arı vardır. Padişah gibidir o. Çevresinde vezirleri, komutanları, yardımcıları bulunur.

Padişah Hümâyün Fal, vezirin anlattıklarını ilgiyle dinliyordu. Vezir, konuşmasını şöyle sürdürdü:

— Anların, işlerini görürken ilginç bir yardımlaşma örneği sergilediklerini biliyoruz.

Bal için gerekli peteği kurarken önce her deliği altı köşeden oluşan düzgün gümeçler yaparlar. Bu altıgen evcikleri balla doldururlar. Bal, çok şifalıdır. Arılar, çiçekten çiçeğe konarak toplarlar bu öz.

Padişah, arıların çalışkanlıklarını öğrenince çok şaşırmıştı.

Vezir Hâceste Ray, daha ilgi çekici bir ayrıntıdan söz etti:

— İşin ilgi çekici bir yanı da padişahım, arıların temiz olmaları. Doğrusu, bu kadar çok gezen hayvancıklar, üzerlerinde en küçük bir pislik dahi taşımazlar. Şaşırtıcı bir şeydir bu. Zaten, ayağında veya kanadında bir pislikle dönen bir arı içeri hemen alınmaz. Kovanın girişinde bekçi arı bulunur. Sıkı bir temizlik kontrolü yapılır. Bal özü toplamaktan dönen her arıya bu inceleme uygulanır. Eğer yanında yabancı bir madde varsa içeri alınmaz.

(...) Padişah Hümâyun Fal, kovandaki düzeni merak etmişti.

Vezir:

— İlk saltanat binasını kuran Cemşid'in arılardan esinlendiği söylenir, dedi.

Padişah, bunun üzerine kovanı incelemek istediğini söyledi. Arıların çalışmalarını görünce hayranlığı daha da arttı. İlginç olan bir başka konu daha vardı. Arıların hepsi silahlıydı. Yani iğneleri vardı. Fakat bunu birbirlerine karşı kullanıyorlardı. Ancak, kovanın güvenliği için dışarıdan gelecek bir tehlikede kullanıyorlardı.

Padişah Hümâyun Fal, artık hayranlığını gizlemedi:

— Nasıl olur? dedi şaşkınlıkla, arılarda görülen bu düzen insanlarda yok. Asıl insanlarda olması gerekmez mi? Büyüğe saygı, küçüğe sevgi... Silahını toplumun huzuru için yabancı saldırılara karşı kullanmak, evini temiz tutmak, görevini kusursuz yerine getirmek... Arılarda görülüyor fakat insanlar arasında önemli ölçüde yerleşmemiş bu kurallar.

Vezir Hâceste Ray, padişahın zihninde oluşan soruyu cevaplamaya çalıştı:

— Bu hayvanların hepsi aynı özellikte yaratılmıştır padişahım, dedi oysa insanların her biri farklı kişiliğe sahip. İlk insanın yaratıldığı balçıkta melek özelliği vardı. İnsanlar buna göre davransalardı, kim bilir belki de melekten üstün bir yaratık olurlardı. Fakat insanda bir de kötülük yanı var. Yani hem iyiliğe hem de kötülüğe eğilimli.

— İyiler her zaman daha az, diye vezirin sözlerine ekledi padişah.

— Evet, dedi vezir, sürekli iyilik yapan insanlar çok az.

Padişah bir süre düşünceye daldı. Vezirin söyledikleri çok doğruydu.

— Madem, dedi padişah, iyiler az, o hâlde yardımcı olmalıyız onlara. Kötülerden de uzak durmalıyız. Onlarla dost olmak, yılanlarla dost olmak kadar tehlikelidir.

Vezir Hâceste Ray, padişahın sözlerinde halktan uzaklaşmak düşüncesinin uzaktan uzağa kendisini gösterdiğini hissetti.

— Yüce ruhlu insanlarla görüşmek, onlardan yararlanmak iyidir, dedi. Bunun yanında, kötüler de kendi başlarına bırakmamak gerek padişahım. Özellikle, bir padişahın halkından uzak durmaması çok önemli.

— Kuşkusuz, dedi padişah.

Vezir devam etti:

— Kaldı ki insanın yalnız yaşaması da imkânsız. Birçok ihtiyacımız var. Yalnız yaşarsak bunlardan birini bile kendi başımıza karşılamamız güçtür.

Padişah, "Vezir çok doğru söylüyor." diye geçirdi aklından.

Vezir Hâceste Ray, sözünü ettiği konuya bir de örnek verdi:

— Söz gelimi, çiftçilik yapmak istiyoruz. Bunun için öncelikle bazı araçlara gerek duyarız. Bu aletleri yapmak için bir demirciye, bir marangoza başvurmamız gerekir. Ancak bundan sonra ekim ve hasat yapabiliriz. Yalnız yaşarsak bütün bunları yapamayız.

— Çok doğru, dedi padişah.

— Nitekim, diye sürdürdü konuşmasını vezir; bir düşünür şöyle diyor: "Bir insanın bir lokma ekme yiyebilmesi için bin kişinin çalışması gerekir."

(...)

BEYDEBA
Çev. Sadık YALSIZUÇANLAR
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları yönergeler doğrultusunda yanıtlayınız.

a) Aşağıdaki kelimelerin metinde geçtiği cümleleri bulunuz. Cümlelerden hareketle kelimeleri TDK (Türk Dil Kurumu) Türkçe Sözlük anlamları ile eşleştiriniz.

kovuk

balçık

gümeç

eğimli

maiyet

ibret

Kelimeler

Sözlük Anlamı

a).....

Kötü bir olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç.

b).....

Üst görevlinin yanında bulunan kimseler, alt kademedekiler.

c).....

İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, genellikle killi, koyu, yapışkan çamur, mil.

d).....

Bir şeyin oyuk durumunda bulunan iç bölümü.

e).....

Bal peteğini oluşturan altı köşeli gözeneklerden her biri.

b) Yukarıdaki eşleştirmede boşta kalan kelimeyi tespit ederek bu kelimenin anlamını TDK Türkçe Sözlük'ten bulunuz. Kelimeyi metnin bağlamındaki anlamına uygun olarak cümle içinde kullanınız.

Kelime

Sözlük Anlamı

Cümle

c) Anlamını yeni öğrendiğiniz kelimelerden kendi sözlüğünüzü oluşturunuz.

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Padişah, Hacı Hacı Ray'ın görüşlerine niçin çok önem verirdi?
2. Metinde arıların yaşamı ile ilgili verilen bilgiler nelerdir?
3. Sosyal hayatta iş bölümünün önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
4. Arıların ve insanların davranışlarını karşılaştırıp farklarını söyleyiniz.
5. Bir grup çalışmasında grup üyeleri üzerine düşen görevleri yapmadığında ne gibi problemler ortaya çıkabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.
6. Bir işin yapılmasında bireysel çalışma mı yoksa grup çalışması mı daha verimli olur? Tartışınız.

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulunuz.

Metnin Konusu	
Metnin Ana Fikri	
Metnin Yardımcı Fikirleri	

4. ETKİNLİK: Okuduğunuz hikâyeye üç farklı başlık da siz bulunuz.

Tek Kelimeden Oluşan Başlık
Kelime Grubundan Oluşan Başlık
Soru Cümlesinden Oluşan Başlık

5. ETKİNLİK: Görsellerde anlatılan eylemleri (filleri), altlarında yazan anlam özelliklerine göre cümle içinde kullanınız.

					
Oluş	İş	Durum	İş	Durum	Oluş

6. ETKİNLİK: “Kütük” hikâyesinde geçen altı çizili fiilleri anlam özelliklerine göre sepetlere yerleştiriniz.

KÜTÜK

Alaca karanlık içinde sivri, siyah bir kayanın belli belirsiz hayali gibi yükselen Şalgo Burcu uyanıktı. Zaman zaman inleyen trampet seslerini, akşamın hafif rüzgârı derin bir uğultu hâlinde her tarafa yayıyordu. Kederli bağırmalarıyla ölümü hatırlatan karga sürüleri, bulutlu havanın donuk hüznünü daha çok artırıyordu. Mor dağlar gittikçe koyulaşıyor, gittikçe kararıyordu. Yamaçlardaki dağınık gölgeler, kuşsuz ormanlar, hiçkiran dereler, uzaklara giden yollar, ıssız korular, sanki korkunç bir fırtınanın gürlemesini bekliyorlardı.

Burcun tepesinde, beyazlı siyahlı bir bayrak, can çekişen bir kartal ızdırabıyla kıvranıyordu. İki bin kişilik kuşatma ordusunun çadırları, kaleye giren yolun sağındaki büyük ağaçların etrafına kurulmuştu.

Ömer Seyfettin

İş Fiili

Durum Fiili

Oluş Fiili

7. ETKİNLİK: Metinde geçen “Bir insanın bir lokma ekmek yiyebilmesi için bin kişinin çalışması gerekir.” sözünden ne anlıyorsunuz? Arkadaşlarınızla tartışınız.

Hikâyenize göre aşağıdaki formu doldurunuz.

YAZDIKLARIMI DEĞERLENDİRİYORUM			
Özellikler	Evet	Hayır	Kısmen
Yazımın içeriğine uygun başlık belirledim.	☒	☐	☐
Zaman, mekân, şahıs ve olay unsurlarını belirledim.	☐	☐	☐
Yazımda geçiş ve bağlantı ifadeleri kullandım.	☐	☐	☐
Yeni öğrendiğim kelime ve kavramları kullandım.	☒	☐	☐
Yazımı zenginleştirmek için atasözleri ve deyimler kullandım.	☐	☐	☐
Noktalama işaretlerini doğru yerde kullandım.	☐	☐	☐
Yazım kurallarına uydum.	☒	☐	☐

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Reşat Nuri Güntekin'in "Çalılıkusu" romanının konusu hakkında bir araştırma yapınız.

DERSE HAZIRLIK

1. İlkokuldaki bir anınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Reşat Nuri Güntekin'in "Çalıkuşu" romanının konusu ile ilgili neler biliyorsunuz?

- Metni, farklı yazı karakterlerine ve noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

MUNİSE

(Küçük yaşta anne ve babasını kaybeden Feride, teyzesi tarafından büyütülür. Yaramaz bir çocuk olduğundan okulda arkadaşları tarafından "Çalıkuşu" diye çağrılır. Çok sevdiği Kâmuran'ın başka bir kadına evlenme sözü verdiğini öğrenen Feride, Anadolu'da öğretmenlik yapmak için başvuruda bulunur. Zeyniler köyü denen ulaşımı zor, hiçbir öğretmenin gitmek istemediği bir yere tayin edilir. Burada okulun eski hocası Hatice Hanım ile birlikte kalmaya başlar. Öğrencilerini seven Feride özellikle Munise adlı öğrencisini çok sever ve onunla daha fazla ilgilenir. Munise babası ve üvey annesi ile kalan küçük bir kızdır.)

Kar gittikçe artıyor, yollar kapandı. O kadar ki çocuklardan birçoğu mektebe gelemiyor.

Bugün hayatımın en acı, en derfli günü oldu. Sabahleyin talebelerim bana fena bir havadis getirdiler. Dün gece Munise, bir kabahat yapmış, abası üstüne yürümüş. Çocuk odanın penceresinden kendini bahçeye atmış, karlar ve karanlıklar içinde uzun müddet kalamayacağını, biraz sonra kapıya gelip yalvaracağını zannetmişler fakat saatler geçtiği hâlde, çocuk görülmemiş. O vakit, komşulara haber vermişler. Köy delikanlıları, ellerinde yanar çiralarla sokaklara dökülmüşler, zavallının nereye gittiğini anlamak bir türlü mümkün olamamış.

(...)

Kaç saat geçtiğini bilmiyorum. İnsan böyle hâllerde zaman hissini kaybediyor. Mezarlık tarafındaki kapıya vuruyorlar gibi bir ses işitmeye başladım. Rüzgârdan başka ne olabilirdi? Fakat hayır, bu rüzgâr sarsıntısından başka bir şeydi. Yatağımdan doğrularak kulak verdim ve gecenin içinde bir insan iniltisi işitir gibi oldum. Hemen yatağımdan fırladım, omuzlarıma bir örtü alıp aşağı koşmaya başladım.

Niyetim Hatice Hanım'ın odasına uğrayarak onu uyandırmaktı. Fakat o da bu sesi işitmiş, elinde bir mum parçasıyla taşlığa çıkmıştı.

Kapıyı birdenbire açmaya cesaret edemedik. Zaten gürültü de kesilmişti. Hatice Hanım erkek gibi kalın sesiyle, "Kimdir o?" diye bağırdı. Cevap yok. İhtiyar kadın bir kere daha seslendi. O vakit, rüzgârın gürültüsü içinde ince bir sesin inlediğini işittik. Hatice Hanım, "Sen kimsin?" diye bağırdı. Fakat ben sesi tanımış, "Munise!" diye haykırarak kol demirlerine sarılmıştım.

Kapı açılır açılmaz içeriye karlı bir rüzgâr doldu, ihtiyar kadının elindeki mum birdenbire söndü.

Karanlıkta, kollarımın içine buz gibi donmuş, küçük bir vücut düştü.

Hatice Hanım, tekrar mumunu yakmaya uğraşırken ben onu göğsümde sıkıyor, hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordum.

Son kuvvetini tükettiği anlaşılan Munise, kollarımda baygın gibiydi. Yüzü mosmor, saçları dağılmış, elbisesinin içine karlar dolmuştu.

Çocuğu soyduktan sonra kendi yatağıma yatırdım. Hatice Hanım'ın mangalında ısıttığım fanila parçalarıyla vücudunu ovuşturmaya başladım. Munise, kendine gelir gelmez ilk sözü, "Bir parça ekmek!" diye yalvarmak oldu. Bereket versin, biraz sütümüz vardı. Hatice Hanım'la onu ısıttık ve kaşık kaşık çocuğa vermeye başladık.

Dakikalar geçtikçe Munise'nin yüzü kızarmaya, gözlerine fer gelmeye başlıyordu. Kollarımda ara sıra içini çekiyor, kim bilir hangi acı ile için için ağlıyordu?

Ah, şu çocuk gözlerindeki minnet! Dünyada, bir parça iyilik edebilmekten daha güzel bir şey olmuyor. Fırtına içinde viran bir gemi teknesi gibi sallanan bu sefil ve karanlık oda, ocağın kızıl akisleri içinde birdenbire öyle munis ve mesut bir yuva olmuştu ki... Biraz evvel hayata gösterdiğim emniyetsizlik için, kendi kendimden utanıyordum.

Çocuk, artık konuşmaya başlamıştı. Kolları boynumda, sarı saçları bileklerimden dökülerek gözlerime bakıyor, sorduğum suallere ağır ağır cevap veriyordu. Dün akşam, üvey annesinden çok korkmuş, köyün öteki ucundaki bir ambara kaçarak samanların arasına girmiş. Samanlar insanı yatak gibi sıcak tutuyormuş. Fakat bugün çok acıkmış. Dışarı çıkarsa tutup yine eve götüreceklerini biliyormuş. Onun için çaresiz, geceyi beklemiş.

Zavallı çocuğun en büyük ümit yeri benmişim. Bütün gün, "Hocanım mutlak bana ekmek verir." diye kendini avutmuş.

Biraz sonra, çocuğun parlak gözlerine bir gölge düştüğünü, parlak neşesinin sönmeye başladığını fark ettim. Sormaya lüzum yoktu. Çünkü aynı korku bende de uyanmıştı. Yarın sabah Munise'yi yine eve götürmek lazım gelecekti.

İçimde sönük bir ümit yok değildi. Çok güzel bulduğumuz için hiçbir zaman elimize geçmeyecek sandığımız şeylere karşı duyulan o ümitsiz ümit.

Munise'de neticesiz bir rüya uyandırmaktan korkar gibi yavaş bir sesle Hatice Hanım'a dedim ki:

— Mademki bu kızı, evlerine istemiyorlar. Acaba ben, onu kendime evlat etmek istesem razı olurlar mı? Benim de kimsem yok. Vallahi bu çocuğa kendi evladım gibi bakarım. Acaba vermezler mi?

Bu çılgın arzum, Hatice Hanım'ın dudaklarından çıkacak kelimeye bağlıymış gibi, titreye titreye ellerimi uzatıyor, boynumu büküyordum.

İhtiyar kadın, gözlerini ocağa dikmiş, düşünüyordu. Ağır ağır başını salladı:

— Fena olmaz. Yarın muhtarla konuşalım. O, "Peki!" derse babasını da razı ederiz. İyi olur, dedi.

Ben ömrümde bu kadar güzel bir ümit sözü işittiğimi bilmiyorum. Cevap vermeden Munise'yi göğsüme çektim. Çocuk, ellerimi öperek "Anacığım, anacığım!" diye ağlamaya başladı.

(...)

Reşat Nuri GÜNTEKİN
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıda, metinde geçen ve anlamları verilen kelimeleri ipuçlarından ve metnin bağlamından hareketle bulunuz. Kelimelerin geçtiği cümleleri sınıfta söyleyiniz.

h _ v _ _ s	İlgi ile karşılanabilecek haber.
m _ d _ e _	Süre.
f _ _ l a	Genellikle pamuk ipliğinden dokunmuş, ten üzerine giyilen iç çamaşırı.
a _ a	Üvey anne, analık.
m _ _ n _ t	Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
v _ r _ n	Yıkık, harap.
m _ n _ s	Cana yakın, uysal, sevimli.
s _ f _ l	Sefalet çeken, yoksul.
_ k _ s	Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma, yankı.

2. ETKİNLİK: Okuduğunuz metindeki deyimleri bulup anlamlarını karşılarına yazınız.

Deyim	Anlamı
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

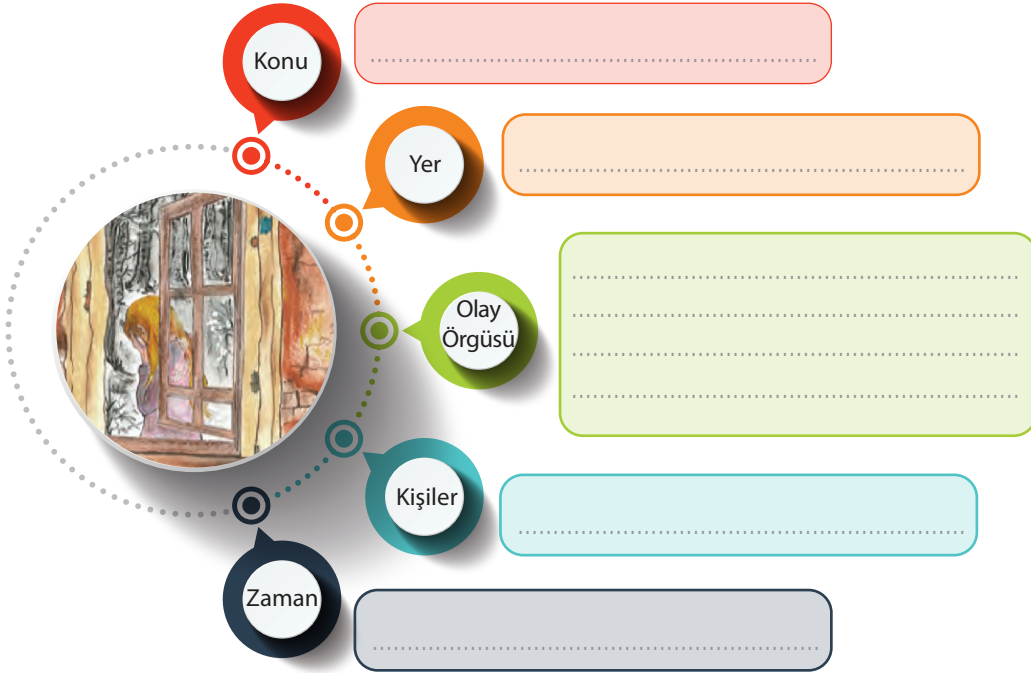
1. O gün Feride Öğretmen için neden en acı ve en dertli gündü?
2. O gece Feride Öğretmen'in "sefil ve karanlık" oda olarak tanımladığı evi birdenbire nasıl "munis ve mesut" bir ev hâline geldi? Açıklayınız.
3. Doğduğu günden beri o köyde yaşayan ve köy halkını tanıyan Munise yardım için neden yeni tanıdığı Feride Öğretmen'i seçmiştir?
4. Feride Öğretmen'i ve Munise'yi birbirine yaklaştıran sebepler nelerdir?
5. İnsanların yaşadıklarını anlamada, empati yapmanın önemi nedir?
6. Çevrenizde yardıma ihtiyacı olan insanlar için neler yapabilirsiniz?

4. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinle ilgili iki soru yazıp bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz.

Soru 1:

Soru 2:

5. ETKİNLİK: Okuduğunuz metindeki hikâye unsurlarını belirleyiniz.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Okuduğunuz metinde geçen benzetme cümlelerini örnekteki gibi yazınız.

Hatice Hanım erkek gibi kalın sesiyle; "Kimdir o?" diye bağırdı.

b) Siz de iki benzetme cümlesi yazınız.

7. ETKİNLİK: "Eba video" bölümünden "Munise" isimli kısa filmi izleyiniz. Okuduğunuz "Munise" adlı metin ile izlediğiniz "Munise" adlı kısa filmi yönerge doğrultusunda karşılaştırınız.

Kahramanlar	Metin: Film:	
Mekân	Metin: Film:	
Zaman	Metin: Film:	
Olay	Metin: Film:	

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıdaki parçada koyu yazılmış fiilleri (eylemleri) parçanın anlam bütünlüğüne dikkat ederek tamamlayınız.

Kaç saat geçtiğini **bil**..... İnsan böyle hâllerde zaman hissini **kaybet**.... Mezarlık tarafındaki kapıya **vur**..... gibi bir ses işitmeye **başla**..... Rüzgârdan başka ne **ol**.....? Fakat hayır, bu rüzgâr sarsıntısından başka bir şeydi. Yatağımdan doğrularak kulak **ver**..... ve gecenin içinde bir insan iniltisi işitir gibi **ol**..... Hemen yatağımdan **fırla**....., omuzlarıma bir örtü alıp aşağı koşmaya **başla**.....

b) Eylemler tamamlandıktan sonra metinde ne gibi değişiklikler olmuştur? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

9. ETKİNLİK: Aşağıdaki eylemlerin aldıkları çekim eklerini örnekteki gibi ilgili satırlara yazınız.

uğrayacak	-acak	yapalım	
uyusa		söylememiş	
bulun		olmalı	
ağlıyor		korkar	

10. ETKİNLİK: Mevlânâ'nın aşağıdaki sözlerini okuyup üzerinde düşününüz. Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

*Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol.
Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.*

MEVLÂNÂ

11. ETKİNLİK: Okuduğunuz “Munise” adlı metni konu bütünlüğü oluşturacak şekilde tamamlayınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Karagöz oyunlarında bildiğiniz başka karakterler var mı?
2. Dostlarınızı seçerken nelere dikkat edersiniz?

- Metni, öğretmenin rehberliğinde okuma tiyatrosu yöntemi ile okuyunuz.

DOSTLUK

Hacivat: Ooo... Hay, Hak!

Eğlencedir gönüle, ahde vefadır dost,
Kadir kıymet bilene, hem de şifadır dost.

Karagöz: El pençedir gönüller, varsa paralı dost,
Hesabını bilene, işte reçete işte dost.

Hacivat: Başın düşünce dara, yanında olandır dost,
Hâlini sıkıntını, arayıp sorandır dost.

Karagöz: İyi günde canciğer, kötü günde yalandır dost,
Menfaati bitince de sağlam tekme vurandır dost.

Hacivat: Yahu bu ne hiddet bu ne kin dostluğa Karagöz'üm.

Karagöz: Dostlar sağ olsun Hacivat!

Hacivat: Hâlâ barışmadık mı yahu? Bak mübarek bayram geldi.

Karagöz: Gevrek bayram da gelse barışmam Hacivat.

Hacivat: Yahu niye küstüğünü bile hatırlamıyorsun, bırak şu inadı.

Karagöz: Bırakmam Hacivat, inadım inat...

Hacivat: Tamam. Barışmıyorsun bari aşağıya gel de seyirciler bizi yan yana görsün.

Karagöz: Niye fotoğraf mı çektireceğiz yahu?

Hacivat: O zaman ben de sana aldığım bayram hediyesini vermem efendim.

Karagöz: Ne! Bana hediye mi aldın? Vay vay vay vay! Geldim o zaman hediye nin hatırınaaa... Hooop!

Hacivat: Hah şöyle yahu, küstüğümüzden beri gözümde uyku girmiyor efendim.

Karagöz: Hacı cavcav hediyem nerede?

Hacivat: Efendim önce bir bayramlaşmak yok mu?

Karagöz: Önce hediyemi ver, ona göre bayramlaşırız.

Hacivat: Acele etme efendim sırası var.

Karagöz: Bana bak Hacivat, daha barışmadık. Bedavadan konuşma. Hani yahu ortada da bir şey yok, cebine mi koydun yoksa?

Hacivat: Yok efendim cebe koyulan bir şey değil.

Karagöz: Oh ne güzel! Demek ki büyük bir şey aldın.

Hacivat: Yahu hediye nin büyüğü, küçüğü olur mu efendim, ne kadar ayıp!

Karagöz: Olmaz olur mu, bal gibi de olur. Uzatma Hacivat, nereye koyduysan çıkar artık.

Hacivat: Saklamadım ki efendim, açıkta duruyor.

Karagöz: Allah Allah... Hani nerede be?

Hacivat: Tam karşında efendim, paketiyle duruyor.

Karagöz: Bu paket benim karşında duruyor ve ben görmüyorum öyle mi Hacivat?

Hacivat: Aynen öyle Karagöz'üm.

Karagöz: Şimdi seni mor bir paket yaparım, görürsün muşmula suratlı seni... (Vurur)

Hacivat: Dur efendim, hiddetlenme hemen; sürpriz öyle hemen gösterilir mi?

Karagöz: Gösterilmez mi?

Hacivat: Gösterilmez... Şimdi sana ipucu vereceğim, sen de hediyeyi tahmin edeceksin, anlaşıldı mı?

Karagöz: İpin ucunu kaçırmadan ver bakalım Hacivat. (...)

Hacivat: Gökteki yıldızlara benzer, hava kararınca ilk onlar görülür.

Karagöz: Hıı buldum galiba. İnce uzun mu?

Hacivat: Evet Karagöz'üm.

Karagöz: Sokak lambası aldın demek bana.

Hacivat: Hayır Karagöz'üm... Adına şarkılar yazılmıştır hani!

Karagöz: Güzel sesi de var mı?

Hacivat: Var efendim, olmaz mı?

Karagöz: Hah bu sefer bildim. Para, para, para!

Hacivat: Değil efendim. Son dönemde az bulunur olmuştur.

Karagöz: Tamam işte para!

Hacivat: Yok yahu birader, seni tanımak isteyince ona bakarlar.

Karagöz: Dur biraz düşünüyem... Para olmadığına eminsin, değil mi Hacivat?

Hacivat: O zaman şu boşluğu doldur...

Karagöz: (Vurur) Sen beni moloz zannettin galiba, boşluğu dolduracakmışım...

Hacivat: Yahu Karagöz'üm ne vuruyosun? Söyleyeceğim cümledeki boşluğu doldur diyorum.

Karagöz: Haaa tamam o zaman, geri alayım tokatı... (Vurur) Söyle bakalım boş cümleyi.

Hacivat: Bana, nokta noktayı söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Karagöz: Bana, maşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Hacivat: Değil canım...

Karagöz: Bana, arabanı söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Hacivat: Ne ilgisi var efendim?

Karagöz: Hah buldum, bana T.C. kimlik numaranı söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

Hacivat: Değil yahu canlı bir şey, sırrını taşır, içeri dökersin...

Karagöz: Sırtını kaşıyanın üstüne mi çökersin?

Hacivat: Tamam Karagöz'ün "hart diski" ısındı.

Karagöz: Artist derken?

Hacivat: Diyorum ki zor gününde yetişir, Hızır gibi yani.

Karagöz: Himm, yenir mi bari?

Hacivat: Yenmez, içilmez, atılmaz, satılmaz...

Karagöz: Neye yarar bu meret o zaman Hacı cavcav?

Hacivat: Ama onsuz da olmaz.

Karagöz: Bana bak mum bacaklı miskin herif, neyse hediyen bir an önce ver yoksa benimkiler geliyor haberin ola!

Hacivat: Tamam söylüyorum, kızma birader!

Karagöz: Ne? "Kızma birader" oyunu mu aldın? Tavla alsaydın bari Hacivat.

Hacivat: Hayır efendim, dost diyorum dost!

Karagöz: Dost derken?..

Hacivat: Dost işte efendim; karanlıkta ilk parlayan yıldız, zor gününde yetişen, sırrını taşıyan, adına şarkılar yazılan dost değil midir?

Karagöz: Vay köftehor vay, deminden beri bunun için mi lafı eveleyip duruyorsun? Al bakalım sana dost! (Vurur)

Hacivat: Vurma Karagöz'üm biz eski dostuz, ah!

Karagöz: Atsan atılmaz, satırsan satılmaz; al bakalım sana! (Vurur)

Hacivat: Yapma Karagöz'üm, bu kadar insan içinde kötü örnek oluyorsun.

Karagöz: Sen de gitmedin hâlâ karşımda duruyorsun. (Vurur)

Hacivat: Vallahi barışmadan gitmem buradan.

Karagöz: Önce beni kandır hediye aldım diye sonra da utanmadan barışmayı bekle. (Vurur)

Hacivat: (Ağlamaklı) Benim senden başka kimim var Karagöz'üm?

Karagöz: Ay bu sefer acıdı galiba...

Hacivat: Kime derdimi dökerim, sen olmadın mı?

Karagöz: Tamam, vurmuyacağım, bir daha ağlama bee...

Hacivat: Ahhh benim biricik yârenim...

Karagöz: Tamam Hacivat, bak şimdi ben de ağlarım, susturamazsın bir daha.

Hacivat: Ben sensiz bir bûlbûlüm, gûlsüz kalmış...

Karagöz: Hüngürrr... (...)

Hacivat: Neyleyim şu hayal perdesini bir sureti Karagöz olmayınca...

Karagöz: Bu sefer damardan girdi... Hüngürrr...

Hacivat: Şu dostluğumuzun kıymetini bilelim Karagöz'üm.

Karagöz: Arada bir doğru dersin iki gözüm...

Hacivat: Kûs durmak yakışır mı bize, barışalım gitsin Karagöz'üm.

Karagöz: Barışalım ki oyun bitsin iki gözüm.

Hacivat: Bayramın mübarek olsun efendim...

Karagöz: Yine kendini pahalıya sattın ya neyse, aldım kabul ettim... Adam bana kendini hediye etti yahu...

Hacivat: Hoş olsun gönüller, kırılmasın kalpler,

Karagöz: Bayramdan bayrama öpülmesin eller.

Hacivat: Yıktık perdeyi, eyledik viran,

Karagöz: Ben gider, sahibine ispiyonlarım hemannnnn... (Gider)

Hacivat: Efendim her ne kadar sürç-i lisan ettikse affolaaaaa...

İshak TEKGÜL
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Metinde geçen aşağıdaki cümlelerden hareketle deyimlerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Deyimler Sözlüğü'nden kontrol ediniz.

- Hesabını bilene, işte reçete işte dost.
- Başın düşünce dara, yanında olandır dost.
- Küstüğümüzden beri gözüme uyku girmiyor efendim.
- Şimdi sana ipucu vereceğim.
- İpin ucunu kaçırmadan ver bakalım Hacivat.
- Atsan atılmaz, satsan satılmaz al bakalım sana.
- Hoş olsun gönüller, kırılmasın kalpler.
- Canlı bir şey, sırrını taşır, içini dökersin.
- Şu dostluğumuzun kıymetini bilelim Karagöz'üm.

Tahminim	Deyimler	Sözlük Anlamı
	Hesabını bilmek	
	Dara düşmek	
	Gözüne uyku girmemek	
	İpucu vermek	
	İpin ucunu kaçırmak	
	Atsan atılmaz satsan satılmaz	
	Kalp kırmak	
	İçini dökmek	
	Kıymetini bilmek	

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Hacivat, Karagöz ile barışmak için nasıl bir yol izliyor?
2. Hacivat, Karagöz'e hediye vererek ne elde etmek istiyor?
3. Karagöz niye küstüğünü hatırlayamamasına rağmen, Hacivat'a karşı bu tutumunu sizce neden devam ettirmektedir?
4. Sizce Hacivat ile Karagöz'ün dostluğa bakış açıları neden farklıdır?
5. Karagöz'ün barışmama konusundaki inadını Hacivat'ın ise barışma konusundaki yöntemlerini doğru buluyor musunuz? Neden?
6. Kalbini kırdığınız birisiyle barışmak için nasıl bir yol izlerdiniz?

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulunuz.

Metnin Konusu

Metnin Ana Fikri

Metnin Yardımcı Fikirleri

4. ETKİNLİK: Hacivat dostluğun ipuçlarını verirken aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır. Hacivat'ın yerinde olsanız Karagöz'e hangi ipuçlarını verirdiniz?

Gökteki yıldızlara benzer, hava kararınca ilk onlar görülür.

Adına şarkılar yazılmıştır.

Son dönemde az bulunur olmuştur.

Seni tanımak isteyince ona bakarlar.

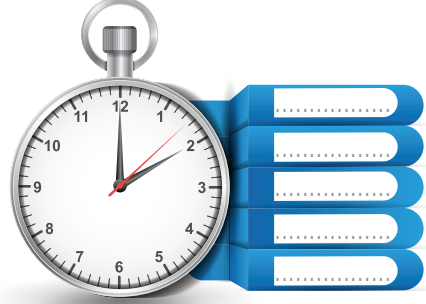
Nokta noktayı söyle sana kim olduğumu söyleyeyim.

Sırrını taşır, içini dökersin.

Zor gününde yetişir, Hızır gibi yani...

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki eylemlerden zaman bildirenleri saatin yanına, zaman bildirmeyenleri dilek kuyusunun yanına yazınız.

okuyor - yap - aldı - susmuş - gezmeli - çizer - baksa - soralım - konuşacak

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki eylemleri, belirtilen kiplerde çekimleyerek birer cümle içinde kullanınız.

dinle-

Şimdiki
Zaman

Gelecek
Zaman

Geniş
Zaman

Görülen
Geçmiş
Zaman

Duyulan
Geçmiş
Zaman

anla-

Gereklilik
Kipi

Şart
Kipi

İstek
Kipi

Emir
Kipi

7. ETKİNLİK: "Dostluk" hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Kısaca anlatınız.

Konuşmanızda "oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak, son olarak" ifadelerini kullanmaya dikkat ediniz.

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki kavram havuzunda verilen kelimeleri kullanarak "dostluk" konulu bir hikâye yazınız. Yazınızı zenginleştirmek için "atasözleri, deyimler ve özdeyişler" kullanınız.

sevgi

saygı

yardım
etmek

cömertlik

para

güven

anlayış
göstermekzorda
kalmak

iyilik

sadakat

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Âşık Veysel'in bir şiirini bulup ezberleyiniz.
2. Âşık Veysel'in hayatı hakkında bir araştırma yapınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Ezberlediğiniz Âşık Veysel şiirini sınıfta okuyunuz.
2. Âşık Veysel'in hayatı hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Şiiri, not alarak dinleyiniz.

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şiire göre doldurunuz.

KARDEŞİM

Beni hor görme kardeşim,
Sen altınsın ben
Aynı vardan var olmuşuz,
..... ben sac mıyım.

Ne var ise sende bende,
..... her bedende,
Yarın mezara girende,
Sen toksun da

.....
Allah bize neler vermiş,
.....
Sen balsın da ben çeç miyim.

..... cümle beden,
Nefsini öldür ölmeden,
Böyle emretmiş yaradan,
Sen kalemsin ben

Tabiata Veysel aşık,
.....
Aynı yolcuyuz yoldaşık,
.....

Âşık Veysel ŞATIROĞLU

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Kelimelerin geçtiği dizeleri bulunuz.

Kelime	Tahmin	Sözlük Anlamı
sac		
molla		
deriş		
çeç		
bac		

3. ETKİNLİK: Dinlediğiniz şiirin temasını ve ana duygusunu aşağıdaki boşluklara yazınız.

Tema

Ana Duygu

4. ETKİNLİK: Şair siz olsaydınız şiire hangi başlığı verirdiniz?

.....

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıdaki dördlükte insana ait özellikler verilen varlıklar hangileridir? Yazınız.

Derinden derine ırmaklar ağılar,
Uzaktan uzağa çoban çeşmesi.
Ey suyun sesinden anlayan bağlar,
Ne söyler şu dağa çoban çeşmesi?

(...)

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

b) Aşağıdaki dördlükte hangi ifadelerde abartma yapılmıştır? Yazınız.

Bir ah çeksem dağı taşı eritir,
Gözüm yaşı değirmeni yürütür.
Bu hasretlik beni dahi çürütür,
Bana sila da bir, gurbet il de bir.

(...)

Karacaoğlu

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde kullanılan eylem kiplerini inceleyerek örnekteki gibi işaretleyiniz.

Cümleler	HABER KİPLERİ					DİLEK-ŞART KİPLERİ			
	Görülen geçmiş zaman	Öğrenilen geçmiş zaman	Şimdiki zaman	Gelecek zaman	Geniş zaman	Gereklik kipi	İstek kipi	Dilek-Şart kipi	Emir kipi
Ödevlerimi özenerek ve zamanında yapmalıyım.						✓			
Cephede yaralı bir askere rastladım.									
Öğrenciler dersi can kulağı ile dinliyor.									
Köyüne uzun yıllardır kendi başına gitmemiş.									
Odanı toplarsan birlikte sinemaya gideriz.									
Buraları dikkatli ve güzelce temizle.									
Bugün dışarıda beştaş oynayalım.									
Türkçe sınavları haftaya açıklanacak.									
Keşke sinemaya seninle gitsem.									

7. ETKİNLİK: “Alçak gönüllülük” konusundaki düşüncelerinizi beden dilini etkili kullanmaya özen göstererek arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. ETKİNLİK: Aşağıda verilen erdemlerden birini seçerek şiir yazınız. Yazdığınız şiire uygun bir başlık belirleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

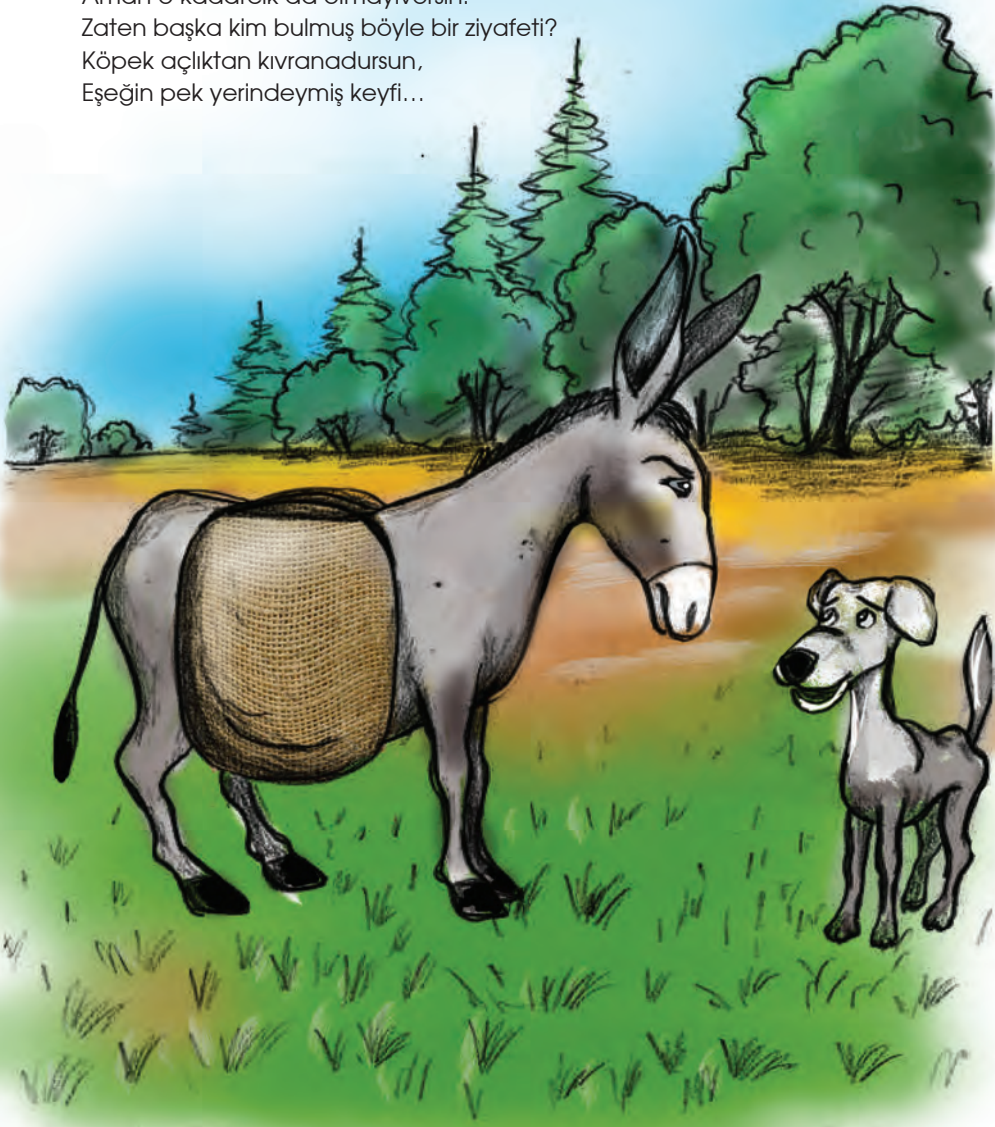
GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Bir okul müdürü olduğunuzu düşünerek “Cumhuriyet Bayramı”nda konuşma yapmak üzere sunum hazırlayınız.

EŞEK VE KÖPEK

Yardımlaşmak gerekir her zaman, doğanın kanunu
Her nasılsa eşek bir gün umursamamış bunu.
Nedendir bilinmez, hâlbuki iyi bir hayvandır eşek.
Bir gün kırlara gitmiş yanında da bir köpek,
Efendileri de peşlerinde, yürümüşler söyleşerek.
Bir mola vermişler, efendi yatmış uyumuş.
Eşek de fırsat bilmiş, otlamaya koyulmuş.

Güzel bir çayırmiş burası, otlar hep taze
Tam da bizim eşeğin zevkine göre...
Bulamadıysa da biraz deve dikenini
Aman o kadarıcık da olmayıversin.
Zaten başka kim bulmuş böyle bir ziyafeti?
Köpek açlıktan kıvrınadursun,
Eşeğin pek yerindeymiş keyfi...

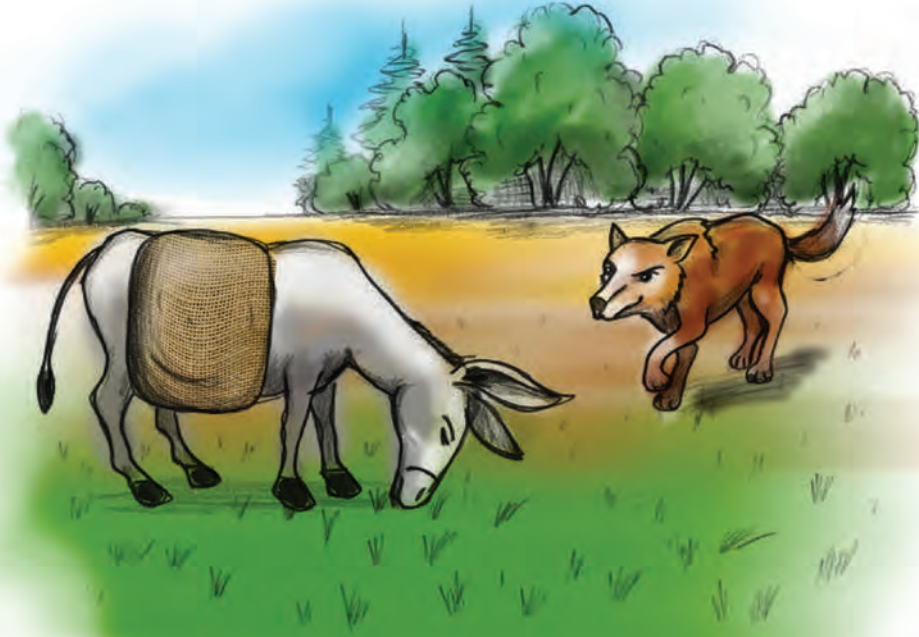

Köpek eşeğe demiş ki:
"Rica etsem de biraz eğilsen.
Ben de sepetimden bir lokma ekmek kemirsem."
Eşek hiç yanıt vermeden otlanmayı sürdürmüş,
Zira ağzındaki ot düşsün istememiş.
Beklemiş, beklemiş, sonunda cevap vermiş:
"Arkadaş sana tavsiye; efendimizin uyanmasını bekle,
Çok sürmez, uyanır şimdi, yemeğini de o verir eliyle."

Bir kurt görünmüş o anda,
Aç aç dolanıyor ormanda.
Eşek hemen yardım istemiş köpekten,
Köpeğe yanıt vermiş istifini bozmadan:
"Arkadaş benim tavsiyem; sen şimdiden kaç!
Efendimiz uyanır şimdi, çok sürmez.
En azından hemen koş da arayı aç!
Eğer yakalarsa kurt seni, bas çiftmeyi, kırılın çenesi..."

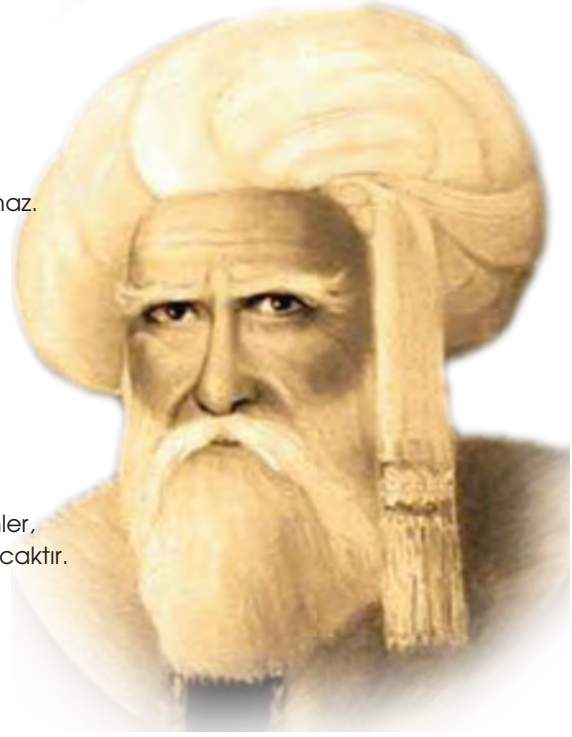
Zaten yere serersin onu bir seferde,
Nalların henüz yepyeni."
Köpek konuşadursun, kurt yakalamış eşeği,
Boğazlayıp yemiş afiyetle.
Boşuna söylemiyorum,
Yardımlaşmak gerekir diye.

La FONTAİNE (La Fonten)
Çev. Acar ERDOĞAN

700 YILLIK ALTIN ÖĞÜT

Şeyh Edebalı'nın damadı ve Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi'ye vasiyeti:
 Ey oğul, artık Bey'sin!
 Bundan sonra öfke bize, uysallık sana.
 Gücenmek bize, gönül almak sana.
 Suçlamak bize, katlanmak sana.
 Âcizlik bize, hoş görmek sana.
 Anlaşmazlıklar bize, adalet sana.
 Haksızlık bize, bağışlamak sana.
 Ey oğul, sabretmesini bil, vaktinden önce çiçek açmaz.
 Şunu da unutma: İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.
 Ey oğul; işin ağır, işin çetin, gücün kula bağlı.
 Allah yardımcın olsun.
 Güçlüsün, kuvvetlisin, akıllısın, kelamlısın!
 Ama bunları nerede, nasıl kullanacağını bilmezsen
 Sabah rüzgârında savrulur gidersin.
 Öfken, nefsin bir olup aklını yener.
 Daima sabırlı, sebatlı ve iradene sahip olasin!
 Dünya, senin gözlerinin gördüğü gibi değildir.
 Bütün bilinmeyenler, fethedilmeyenler, görünmeyenler,
 Ancak sen faziletli ve ahlaklı olursan gün ışığına çıkacaktır.
 Ey oğul! Ananı, atanı say!
 Bereket büyüklerle beraberdir.
 İncancını kaybedersen yeşilken çöllere dönersin.
 Açık sözlü ol! Her sözü üstüne alma!
 Gördüğünü görme! Bildiğini bilme!
 Sevildiğin yere sık gidip gelme!
 Ey oğul! Üç kişiye acı:
 Cahil arasındaki âlime, zenginken fakir düşene ve hatırlı iken itibarını kaybedene.
 Ey oğul! Unutma ki yüksekte yer tutanlar, aşağıdakiler kadar emniyette değildir.
 Haklıysan mücadeleden korkma.

Cengiz ERŞAHİN

(İlk dört soruyu metne göre yanıtlayınız.)

1. Yukarıdaki metinde Şeyh Edebalı, Osman Gazi'ye hangi erdemleri tavsiye etmektedir?

.....

2. Şeyh Edebalı'ya göre acınacak üç kişi kimdir?

.....

3. Şeyh Edebalı, "Anlaşmazlıklar bize, adalet sana." sözüyle ne anlatmak istemiştir?

.....

4. Metnin ana düşüncesi nedir?

.....

5. Aşağıdaki sözcük avında soldan sağa ve yukarıdan aşağıya on bir erdem yer almaktadır. Kelimeleri bularak işaretleyiniz.

K	İ	D	A	C	B	E	İ	S	E	A	N	T
S	Y	Ü	K	S	A	G	S	E	N	F	İ	E
M	E	R	H	A	M	E	T	V	T	K	S	R
Ş	A	Ü	B	Y	V	İ	R	G	Ü	V	E	N
A	C	S	A	G	C	Y	A	İ	C	E	A	V
R	Y	T	D	İ	A	T	Z	A	B	F	İ	T
M	İ	L	O	M	S	E	İ	Z	T	A	Y	S
İ	M	Ü	U	İ	U	İ	Y	İ	L	İ	K	A
D	A	K	İ	Z	T	P	E	M	A	C	M	B
C	Ö	M	E	R	T	L	İ	K	S	E	R	İ
A	H	L	A	K	Y	Y	E	B	L	C	N	R
Y	A	S	İ	L	A	Y	İ	R	A	H	İ	M

6. Aşağıdaki şiirlerde geçen söz sanatlarını bularak verilen boşluklara yazınız.

BAYRAM

Kargalar, sakın anneme söylemeyin!
Bugün toplar atılırken evden kaçıp
Harbiye nezaretine gideceğim.
Söylemezseniz size macun alırım,
Simit alırım, horoz şekeri alırım;
Sizi kayık salıncağına bindiririm kargalar,
Bütün zıpızplarımı size veririm.
Kargalar, ne olur anneme söylemeyin!

Orhan Veli KANIK

İSTİKLÂL MARŞI

(...)

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cûda.

(...)

Mehmet Âkif ERSOY

7. Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisinde zaman anlamı **yoktur**?

- A) Hiçbirimiz onun bu işi başaracağına inanmadık.
B) Çevreyi tanımak için epeyce dolaşmış.
C) Sınıfımızı temiz tutmaliyiz.
D) Kardeşlik, dürüstlük, yardımlaşma erdemlerimizi hatırlatıyor.

8. Ahmet, Türkçe dersi için arama motorundan fiillerin anlam özellikleri ile ilgili cümleler aramaktadır. Ahmet'in bulduğu cümleleri örnekteki gibi sınıflandırmasına yardımcı olunuz.

fiillerin anlam özellikleri ile ilgili cümleler

- Bambaşka bir dünyada sizi nasıl bir yaşam bekliyor.
- Dolapta unutulmuş peynir bir haftada küflenmiş.
- Kitapları raflara alfabetik sıraya göre dizin.
- Bir başka gelir bahar Toros Dağlarına.
- Bahar gelince tüm doğa yeşerir.
- Eşyalar evin çatısında kullanılmadan duruyor.

İş fiili

9. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili eylemlerin hangi kiple çekimlendiğini belirleyerek uygun kutucuğu işaretleyiniz.

Teyzemler seneye Burdur'a taşınacak.

Kalan çantaları da siz getirin.

Dökülen yaprakları birer birer topladı.

Akşam saatlerinde mağazalar kapanır.

Bu müjdeyi Ali'ye hemen vermeliyim.

Yemeğe onu da davet etmişsin.

Kardeşim de bizimle gelse.

Sınıf başkanı içeride yoklama alıyor.

Ben bu konu üzerine biraz düşünüyüm.

Haber
Kipi

Dilek
Kipi

1. VATAN DESTANI
2. ORDULAR! İLK HEDEFİNİZ...
3. ÖĞRETMENİNİZDEN AF DİLEYECEKSİNİZ
4. SEYİT ONBAŞI (DİNLEME/İZLEME METNİ)
5. BİR ŞEHİDİN SON MEKTUBU (SERBEST OKUMA METNİ)

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE
VE
ATATÜRK

DERSE HAZIRLIK

1. Vatan sevgisi denilince aklınıza gelen ilk beş kelimeyi söyleyiniz.
2. "Cumhuriyet" kavramı ile ilgili bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Okuyacağınız şiirin başlığını ve görselini inceleyiniz. Şiirin konusu hakkında tahminde bulununuz.
- Şiiri, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

VATAN DESTANI

O kadar dolu ki toprağın şarla,
Bir değil, sanki bin vatan gibisin.
Yüce dağlarına çöken dumanla,
Göklerde yazılı destan gibisin.

Hep böyle bulutlar içinde başın,
Hilali kucaklar her vatandaşın.
Geçse de asırlar, tazedir yaştın,
O kadar leventsın, fidan gibisin.

Çiçeksin, bayılır kuşlar kokundan,
Her dalın bir yay ki zümrüt okundan,
Müjdeler fısıldar Ergenekon'dan:
Bu sese gönülden hayran gibisin.

Ey, bütün cihana bedel Türkel!
Açtığın cenklerin yoktur evveli.
Tarih bir nehir ki coşkundur seli.
Sen ona nisbetle, umman gibisin.

Bir yandan hep böyle taştın, köpürdün,
Bir yandan cefalı bir ömür sürdün,
Fakat ne derece ezildinse dün,
Şimdi gene tunçtan kalkan gibisin.

Bir insan nihayet kemikle ettir,
Bu et, bu kemiğe can hürriyettir,
En büyük hürriyet cumhuriyettir,
Demek şimdi sen bir cihan gibisin.

Ey ana toprağı, ey Anadolu!
Açıldı önünde terakki yolu.
Hamdolsun her yanın bereket dolu,
Cennette bir yeşil meydan gibisin.

Yeni bir ay ördün al bayrağına,
Girdin en sonunda irfan bağına,
Medeni hayatın nur ırmağına,
Ezelden susamış ceylan gibisin.

Halit Fahri OZANSOY

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz şiirde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bulunuz. Metnin bağlamından hareketle anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiirden hareketle yanıtlayınız.

1. Şiirde vatanın tarihî köklerini hatırlatan cümleler nelerdir?
2. Yaşadığınız toprakları sıradan bir yer olmaktan çıkaran, vatan yapan ruh nedir?
3. Vatandaş olmanın şartları nelerdir?
4. Vatanı anlamlı kılan değerler nelerdir? Anlatınız.
5. Bayrağın ve vatanın tüm geçmişi sizi oluşturuyorsa siz aslında kaç yaşındasınız? Değerlendiriniz.
6. Vatanımızın olması ile hür olmamız arasında nasıl bir ilişki vardır? Yorumlayınız.

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz şiire üç farklı başlık bulunuz.

Tek Kelimeden Oluşan Başlık
.....
Kelime Grubundan Oluşan Başlık
.....
Soru Cümlesinden Oluşan Başlık
.....

4. ETKİNLİK: Okuduğunuz şiirde vatanın nelere benzetildiğini örnekte olduğu gibi karşlarına yazınız.

Ey, bütün cihana bedel Türkeli!
Açtığı cenklerin yoktur evveli.
Tarih bir nehir ki coşkudur seli.
Sen ona nisbetle, umman gibisin.

Türkeli ummana benzetilmiştir.

Hep böyle bulutlar içinde başın,
Hilali kucaklar her vatandaşın.
Geçse de asırlar, tazedir yaşın,
O kadar leventsin, fidan gibisin.

Ey ana toprağı, ey Anadolu!
Açıldı önünde terakki yolu.
Hamdolsun her yanın bereket dolu,
Cennette bir yeşil meydan gibisin.

Yeni bir ay ördün al bayrağına,
Girdin en sonunda ırfan bağına,
Medeni hayatın nur ırmağına,
Ezelden susamış ceylan gibisin.

5. ETKİNLİK: Okuduğunuz şiirin temasını ve ana duygusunu ilgili boşluklara yazınız.

Tema

Ana Duygu

6. ETKİNLİK: "Bağımsızlık" kavramının çağrıştırdığı kelimeleri yazınız. Yazdığınız kelimelerin anlamlarını tahmin ederek TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki eylemleri tablolarda verilen kip ve kişi eklerine göre örnekteki gibi çekimleyiniz.

Fiil koş	Gereklilik Kipi -malı	2. Tekil Kişi -sın	Çekimli Fiil koşmalısın
Fiil bil	Geniş Zaman	2. Çoğul Kişi	Çekimli Fiil
Fiil çalış	Şart Kipi	3. Çoğul Kişi	Çekimli Fiil
Fiil gez	Şimdiki Zaman	1. Tekil Kişi	Çekimli Fiil
Fiil oyna	Gelecek Zaman	3. Tekil Kişi	Çekimli Fiil
Fiil bekle	İstek Kipi	1. Çoğul Kişi	Çekimli Fiil

8. ETKİNLİK: “Cumhuriyet Bayramı” ile ilgili hazırladığınız sunumunuzu arkadaşlarınızla paylaşınız.

9. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıda verilen kavram havuzundaki kelimelerden hareketle bir şiir yazınız. Şiirinizi oluştururken noktalama işaretlerini kullanmayınız. Noktalama işareti kullanılması gereken yerleri () ile belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Şiirinizde () ile belirttiğiniz yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz. Noktalama işaretlerinin kullanılmasının şiirin okunuşuna yaptığı katkıyı yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Millî Mücadele’de Atatürk’ün rolü üzerine bir araştırma yapınız.
2. Kurtuluş Savaşı aşamalarını araştırarak başlıklar hâlinde not alınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Kurtuluş Savaşı aşamalarını başlıklar hâlinde arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Atatürk'ün "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir." sözünü yorumlayınız.

- Metni, sesli okurken metinde önemli gördüğünüz yerleri de işaretleyiniz.

ORDULAR! İLK HEDEFİNİZ...

Aylar sonra 28 Temmuz 1922 tarihinde Akşehir'deyiz. Ordu birliklerinden birinde, futbol sahasında...

Bazı ordu ve kolordu komutanları, sivil davetliler, erler ve bazı genç subaylar oyunun başlamasını heyecanla bekliyor.

Seyirciler arasında Mustafa Kemal'i ve yaverlerini görmek herkesi biraz şaşırtıyor ama daha da çok sevindiriyor. Öyle ya, koskoca Başkomutan; bunca işin arasında futbol maçı seyretmek için Akşehir'e gelmiş. Ceketini çıkarmış boynunda her zaman kullandığı beyaz mendili... Oyunu gerçek bir heyecanla seyrediyor. Bazen "Haydi!" diye bağırdığı duyuluyor, bazen heyecandan ayağa fırlıyor, "Gol, gol!" diye alkışlıyor.

Yaverleri arkasında ve ayakta seyrediyorlar maçı.

Herkes öylesine heyecanlı ki aslında Başkomutan'ın gerçek durumunu hemen de kimse göremiyor. Aslında o da kimseye göstermemeye çalışarak yaverlerine bazı emirler veriyor:

—Bekir Sami'yi çağırmaı unutma yaver!

Sonra, o anda onun için en önemli olay sanki futbolmuş gibi bağıyor:

— Eyvah, faul, faul!..

Ardından dudaklarını kısarak yine yaverine fısıldıyor:

—Hiç kimse bilmeyecek!

— Saat tam ikide. Fevzi Paşa'nın odasında! Gol, gol, gol!.. Sonunda bizimkiler de attılar be çocuk! Gol!

Saat ikide Mustafa Kemal ve Kurmay Heyeti Fevzi Paşa'nın karargâhtaki odasında toplanıyorlar. Çünkü o gün Büyük Taarruz planı konuşulacak ve Kurtuluş'un son savaşı tarihlenecek.

Futbol maçı düşmana karşı bir aldatmaca olarak düzenlenmiş ama bunu hiç kimse, oyuncular ve hakemler bile bilmiyor. Mustafa Kemal'in Yunanlıları uyutma planı bu. Büyük bir taarruz hazırlanırken komutanların hemen hepsinin futbol maçı seyredeceğini kim düşünür ki? Demek ki taarruz filan yok. Böyle düşündürüyor Yunanlıları...

Sakarya Savaşı'ndan sonraki 9 ay içinde Kurmay Heyeti son taarruz planı üzerinde gece gündüz çalışıyordu. O günkü toplantıda planı ilgililere anlatacaklar, tartışacaklar ve taarruz tarihini buna göre saptayacaklardı.

(...)

Sonunda, taarruz tarihi saptandı. Başkomutanlık Meydan Savaşı 30 Ağustos gecesi başlayacaktı.

Gece iyice bastırılmıştı. Mustafa Kemal çadırının önünde çakı gibi duruyordu. Sık sık saatine bakıyor, Ali Çavuş, torbalara biraz kuru yiyecek koymuş, kahve takımını hazırlamış. Saat iki olsun diye bekliyorlar.

Yaver Salih (Bozok) Paşası'nın karşısında sessiz ama heyecan dolu duruyor. Ve Mustafa Kemal, usul usul şunları söylüyor yaverine:

—Salih! Şu anda, Anadolu ile dış dünya arasındaki bütün haberleşme olasılıkları kesildi. Gün doğumuna bir saat kala askerimiz benden taarruz emrini alacak. Onlara vereceğim emir ne olacak bilmek ister misin?

—Evet Paşa'm, lütfen.

Paşa başını hafifçe yukarı kaldırıyor, çok güçlü ama çok güvenli bir sesle emri yaverine yavaş yavaş bildiriyor:

—Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!

Yaver Salih ince bir kavak gibi sallanıyor. Sanki kendinden geçmiştir. Sonra:

"Allah yardımcımız olsun efendim." diyebiliyor. Nefes nefese...

Kocatepe'ye doğru yürümeye başladılar. Yavaş yavaş gün ağarıyor. Bir dizi er, ellerindeki fenerlerle yolu aydınlatıyor. Mustafa Kemal'in eli sevgili atı Sakarya'nın yelesinde.

Kocatepe'ye vardıkları zaman herkes biraz yorgun. Başkomutan bir taşın üstüne oturmuş. Sonsuz bir sessizlik ve bekleyiş. Paşa bir kez daha saatine bakıp ayağa kalkıyor ve sıcak bir sesle usul usul sesleniyor:

"Allah'ım! Yunanlıların zaferini bana gösterme. Onlar kazanacaksa şu gök kubbe benim başıma yığılsın, daha iyi. Anam! Bize dua et."

Sonra birden, gökleri yaran, sessizliği paramparça eden topçu barajı ateşi başlıyor. Yer yerinden oynuyor, topların saçtığı ışık yanıp sönüyor.

Hava aydınlanmıştı, aşağıda, hareket sürüyor ama gürültü hemen de bitmiş. İsmet Paşa dürbünüyle ovayı tarıyordu. Yorgun ama sevinçli, gülümsedi:

—Kavga kanlı oldu. Ama şükürler olsun, kısa sürdü.

31 Ağustos günü, Mustafa Kemal, o gün için bakın neler anlattı.

"O gün, Fevzi ve İsmet Paşalarla Çal köyünde, yıkılmış bir evin avlusunda buluştuk. Kırık kağınların okuna ilişerek durumu gözden geçirdik. Kazandığımız Meydan Savaşı her şeyi sona erdirecek büyüklükteydi. Artık, ordularımızla birlikte İzmir'e yürüyebilirdik."

Bu sözler, Kurtuluş'un ilk müjdesiydi.

Nezihe ARAZ
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıda, metinde yer alan bazı kelimelerin sözlük anlamları verilmiştir. Metinden ve TDK Türkçe Sözlük'ten hareketle harflerinin yerleri değiştirilmiş kelimeleri düzelterek tekrar yazınız.

.....: Emir subayı.

.....: Ordunun uzun bir süre veya geçici olarak konakladığı yer.

.....: Saldırı.

.....: Saptama işi, tespit.

.....: At, aslan vb. hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.

.....: Harp akademilerine girerek eğitimlerini başarıyla bitirmiş subay, erkânıharp.

.....: Karşılaşmalarda rakip oyuncuya yapılan kural dışı hareket.

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metne göre taarruz hazırlıklarının düşman tarafından anlaşılmaması için alınan önlemler nelerdir?
2. Taarruz zamanının düşman tarafından bilinmemesi neden önemlidir?
3. M. Kemal Atatürk'ün "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" emrinden sonra Türk ordusunun Ege'ye (İzmir'e) yönelmesini değerlendiriniz.
4. Savaşta hedef belirlemenin askerin moral gücü açısından önemi nedir?
5. Savaşların kazanılmasında komutanların rolü nedir? Tartışınız.
6. Savaşlarda galibiyet için taktik ve strateji mi, güç mü daha önemlidir? Tartışınız.

3. ETKİNLİK: Metinde geçen aşağıdaki cümlelerden öznel olanların başına (Ö), nesnel olanların başına (N) yazınız.

Mustafa Kemal çadırının önünde çakı gibi duruyordu.

Aylar sonra 28 Temmuz 1922 tarihinde Akşehir'deyiz.

Seyirciler arasında Mustafa Kemal'i ve yaverleri görmek herkesi biraz şaşırtıyor.

Yaver Salih ince bir kavak gibi sallanıyor.

Başkomutanlık Meydan Savaşı 30 Ağustos gecesi başlayacaktı.

4. **ETKİNLİK:** Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini bulunuz.

Metnin Konusu	
Metnin Ana Fikri	

5. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki cümlelerde geçen fiilleri anlam özelliklerine göre örnekteki gibi işaretleyiniz.

Erlar ve subaylar oyunun başlamasını bekliyor.	İş Fili X	Durum Fili	Oluş Fili
Yaver Salih'in yüzü gelen emirlerden sonra sarardı.	İş Fili	Durum Fili	Oluş Fili
Bazen haydi diye bağırdığı duyuluyor.	İş Fili	Durum Fili	Oluş Fili
Seyirciler arasında M. Kemal'i görmek herkesi şaşırttı.	İş Fili	Durum Fili	Oluş Fili
Başkomutan maç seyretmek için Akşehir'e gelmiş.	İş Fili	Durum Fili	Oluş Fili
Çal köyüne baharın gelmesiyle ağaclar yeşermişti.	İş Fili	Durum Fili	Oluş Fili
Yaverleri, arkasında ve ayakta maçı seyrediyorlar.	İş Fili	Durum Fili	Oluş Fili
Maç düşmana karşı bir aldatmaca olarak düzenlenmiş.	İş Fili	Durum Fili	Oluş Fili

6. **ETKİNLİK:** "Millî Mücadele'de Atatürk'ün rolü" ile ilgili yaptığınız araştırmayı arkadaşlarınızla paylaşınız.

DERSE HAZIRLIK

1. "Eserinin üzerinde imzası olmayan yegâne sanatkâr öğretmendir." özdeyişinden yola çıkarak Atatürk'ün öğretmenler hakkındaki fikirlerini açıklayınız.
2. Atatürk'ün manevi kızlarından "Sabiha Gökçen" ile ilgili yaptığınız araştırmayı sınıfta paylaşınız.

- Metni, deyimleri not alarak okuyunuz.

ÖĞRETMENİNİZDEN AF DİLEYECEKSİNİZ

Atatürk, Sabiha ve Zehra'ya okulda "Gazi'nin çocukları" olarak farklı davranılmasına, şımarıklıklarına izin vermediği gibi öğretmenlerinin saygınlığına da özen göstermiştir.

Sabiha ile Zehra'nın ilginç bir okul anısını şöyle anlatır bir gazeteci:

Sabiha ile Zehra Çankaya İlkokulunu çok seviyorlardı. Hocalarını ise mektepten fazla... Genç, güler yüzlü bir kadındı. Kızlara uyuyor, müsamaha gösteriyor, onlar da bu muamele karşısında şımarıkça şımarıyorlardı. (...) Fakat bir gün mektebe gittiklerinde şaşırıp kaldılar.

O çocukların çok sevdiği neşeli hoca değişmiş, yerine daha olgun bir kadın gelmişti. Hem öteki gibi güler yüzlü de değildi. Sabiha ile Zehra, yeni muhitte ne olduklarını şaşırmış, hele etraftakiler "Gazi'nin çocukları" diye kendilerine müsamaha gösterdiğinden şımarmışlardı. Yeni hocayı gözleri hiç tutmadı. Kafa kafaya verdiler ve hemen karara vardılar: Yeni hocayı istemeyeceklerdi.

Ertesi gün yeni hoca kızlara bir şeyler söyledi. İki birden karşı gelmiş, hocaların sözünü dinlememişlerdi. Birden hocaların hiddetle bağırdığı duyuldu.

İkisini de kapı dışarı etmişti. Kızlar çok şaşırmışlardı, bir hoca onlara bunu nasıl yapardı? Onlar ki "Gazi'nin kızları" idiler.

"Biz şimdi yeni hocaya gösteririz." diye hisimla köşke gittiler. Soluğu Ata'nın huzurunda almışlardı. İki de ağlayarak:

"Hoca bizi mektepten kovdu." dediler. "Sevmiyoruz bu hocayı." ardından da bu yeni hocayı değiştirmesini rica ettiler.

Atatürk onlara "Peki!" dedi ve başka bir odaya gitmelerini söyledi. Şimdi iki kız sevinçlerinden uçuyorlardı. İşte, hoca onları kapı dışarı eder miydi? Şimdi asıl kendisi kapı dışarı olacaktı. Sabiha ile Zehra hep bu konuyu konuşuyor:

"Gazi çok kızdı, onu hemen değiştirir." derken diğeri arkadaşını tasdik ediyor ve böylece yeniden sevinmeye başlıyorlardı. Hem Gazi onların ilk hocadan memnun olduklarını anlayıp onu yine sınıflarına verirdi herhâlde.

Bir müddet sonra Atatürk, kızları huzuruna çağırıyordu. İki de sevinçle koştular. Fakat Gazi'nin ağzından çıkan sözler, sevinçlerini bir anda yok etmişti:

"Şimdi yaver sizi götürecektir, hocaların elini öpüp kendisinden af dileyeceksiniz."

Ata, Başyaver Resuhi Bey'i gönderip onları öğrenmiş ve kızlara iyi bir ders vermişti. Nitekim sonra da öğrendiler ki Gazi ayrıca hocaya takdirlerini bildirmiş ve:

"Arzu ettiği şekilde yetiştirdi kızlarımı." demişti.

İki gün sonra Atatürk, bir fırsatını buldu ve iki kız da karşısına alıp onlara yeni hocalarının değeri hakkında nasihat verdi. Sabiha'yı sınıftan kapı dışarı eden ve ancak elini öpüp af diledikten sonra tekrar sınıfa alan bu otoriter hoca, bundan sonra onun daima "hocanı" olacak, hayatının birçok devrelerinde ona yardım edecekti.

Cemil SÖNMEZ

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Metinde geçen deyimleri aşağıya yazınız.

b) Metinde geçen deyimlerin metnin anlamına olan katkısını açıklayınız.

2. **ETKİNLİK:** Metinde geçen bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Bu kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

muhit	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
tasdik	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
hışım	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
yaver	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
takdir	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
müşamaha	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
muamele	Tahminim: Sözlük Anlamı:	

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Atatürk'ün kızları ilk hocalarını niçin seviyorlardı?
2. Yeni hoca, kızları niçin sınıftan kovmuştur?
3. Sizce Atatürk kızlarına yeni hocalarının değeri hakkında nasıl bir nasihatte bulunmuş olabilir?
4. Çocuklarının şikâyeti üzerine Atatürk'ün yeni hocaya yaklaşımını nasıl buluyorsunuz?
5. Atatürk "Arzu ettiği şekilde yetiştiren kızlarımı." sözü ile ne anlatmak istemiştir?
6. Öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki etkisi okulla sınırlı mıdır? Tartışınız.

4. ETKİNLİK : Aşağıdaki cümleleri, anlam ilişkilerine göre örnekteki gibi eşleştiriniz.

Hocalarının değerini anlatmak için kızlarını yanına çağırdı.

Kızları, hocaları değiştiği için üzölmüşlerdi.

Hocalarının değıştirilmesi için onu Atatürk'e şikâyet ettiler.

Sabiha ve Zehra, hocalarına karşı geldiği için öğretmen onlara kızdı.

Çocuklarla çok iyi anlaştığı için öğretmenliği seçti.

Atatürk olanları öğrenmek için başyaverini okula gönderdi.

Atatürk onlara "Pekil!" dediği için sevinçlerinden uçuyorlardı.

Amaç
Sonuç

Neden
Sonuç

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Bu cümlelerdeki parantez içinde verilen fiillere kip ve kişi ekleri getirerek örnekteki gibi tamamlayınız.

Bir gazeteci Sabiha ve Zehra'nın ilginç bir okul anısını anlatır. (anlatmak)

Çocukların çok sevdiği o neşeli hoca (değişmek)

Ertesi gün yeni hoca kızlara bir şeyler (söylemek)

Sabiha ile Zehra hep bu konuyu (konuşmak)

İki gün sonra Atatürk, bir fırsatını (bulmak)

Bu hoca, bundan sonra onun daima hocası (olmak)

Soluğu Atatürk'ün huzurunda (almak)

Onu kızdırdıkları hâlde sabırla (susmak)

Bu güzel filmi birlikte (izlemek)

Apartman girişine bisikletimi (bırakmak)

Almanya'dan müjdeli haber (gelmek)

Şampiyonluk maçına (gitmek)

Annem her şeyi sevgiyle (yapmak)

Parktaki banklar (kırılmak)

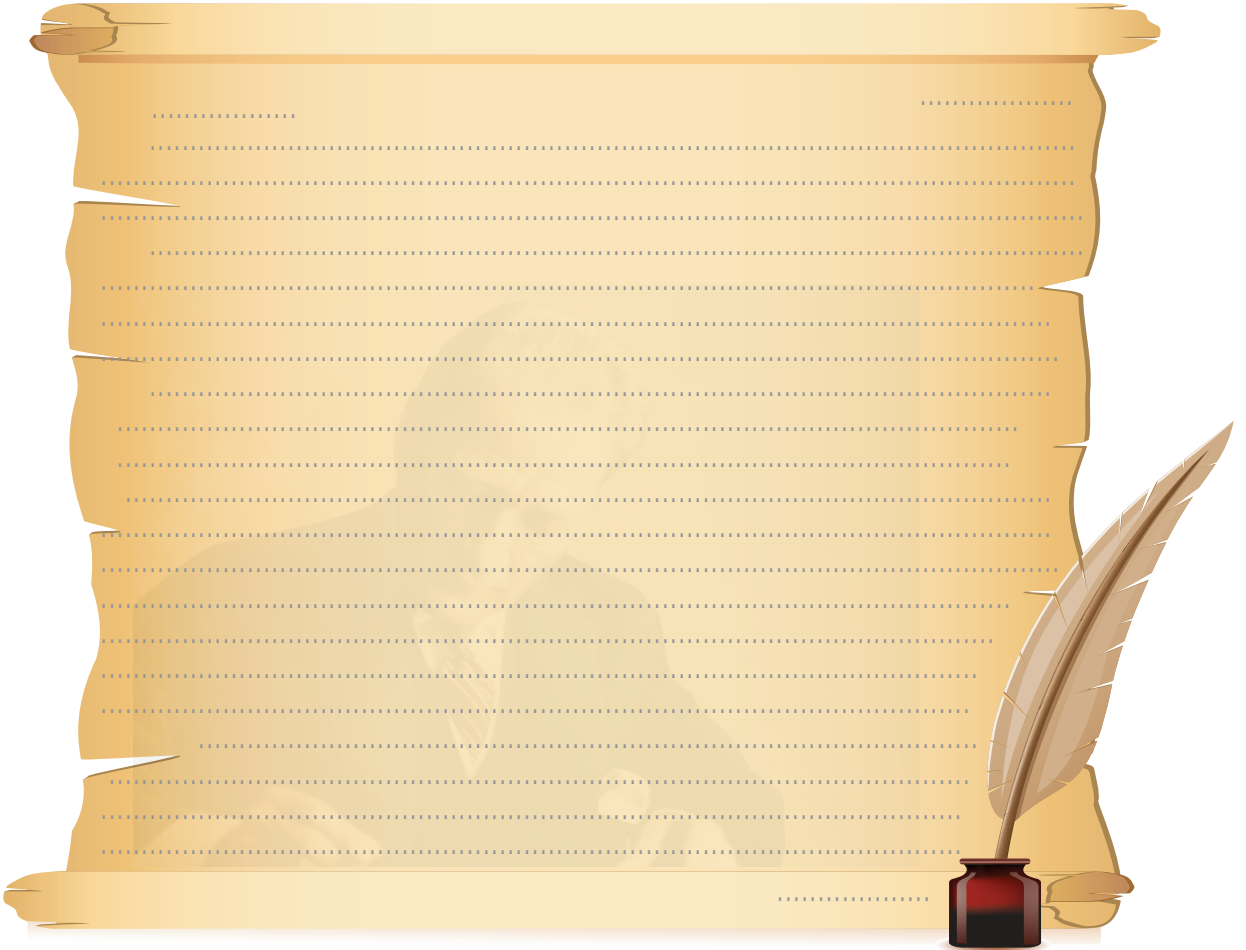
6. ETKİNLİK: Aşağıdaki “Konuşmamı Değerlendiriyorum” formunu inceleyiniz.

“İnsanlarla ilgili ilk izlenim mi yoksa zaman içindeki izlenimler mi daha gerçekçi bilgiler verir?” sorusundan hareketle sınıfınızda bir tartışma düzenleyiniz. “Konuşmamı Değerlendiriyorum” formunu yaptığınız tartışma doğrultusunda doldurunuz.

KONUŞMAMI DEĞERLENDİRİYORUM			
Özellikler	Evet	Hayır	Kismen
Konuşmam için hazırlık yaptım.			
Konuşmalarımnda beden dilini etkili bir şekilde kullandım.			
Yaratıcı fikirler sundum.			
Kelimeleri doğru telaffuz ettim.			
Konuşmalarımnda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.			

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda etkinliği yapınız.

a) Mustafa Kemal Atatürk ile mektup arkadaşı olduğunuzu düşünerek ona göndereceğiniz bir mektup yazınız.

b) Yazdığınız mektubu yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçirerek tespit ettiğiniz yanlışları düzeltiniz. Mektubunuzu sınıf panosunda paylaşınız.

DERSE HAZIRLIK

1. "Seyit Onbaşı" ismini duyduğunuzda aklınıza neler gelmektedir?

2. (...)

Vurulup tertemiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilal uğruna ya Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdat inerek öpse o pak alnı değer.

(...)

Mehmet Âkif ERSOY

Dörtlüğünü yorumlayıp arkadaşlarınızla paylaşınız.

- "Seyit Onbaşı" isimli filmi izlerken 1. etkinliği yapınız.

ETKİNLİKLER

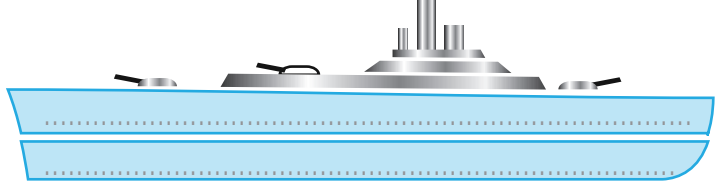
1. **ETKİNLİK:** İzlediğiniz filmde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazınız. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Kelime

.....

Tahminim

Sözlük Anlamı

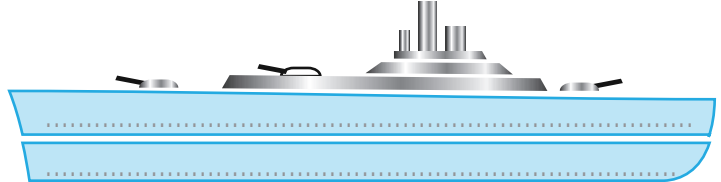

Kelime

.....

Tahminim

Sözlük Anlamı

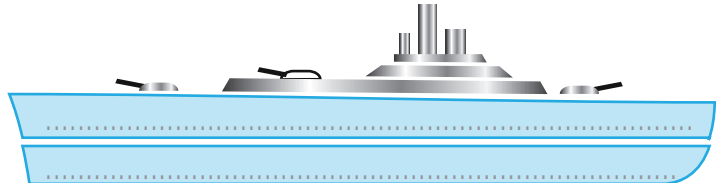

Kelime

.....

Tahminim

Sözlük Anlamı

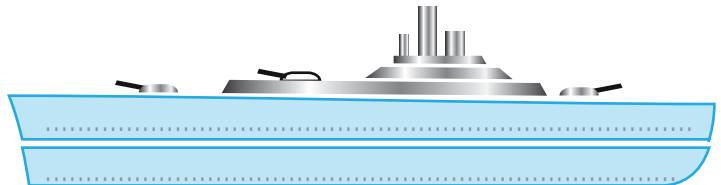

Kelime

.....

Tahminim

Sözlük Anlamı

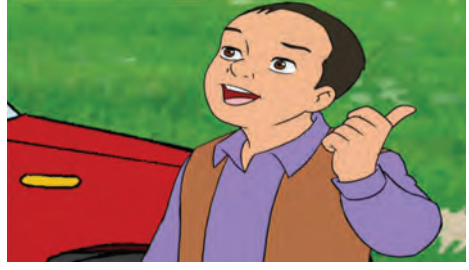

2. **ETKİNLİK:** İzlediğiniz filmde hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. "Çamlık" köyünün isminin "Koca Seyit" olarak değişmesinin sebebi nedir?
2. "Seyit Onbaşı" filmi sizde hangi duyguları uyandırdı? Niçin?
3. Sizce Seyit Onbaşı'ya dört insan gücü veren duygunun kaynağı ne olabilir?
4. Bir turist rehberi olarak turistlere Seyit Onbaşı'yı nasıl anlatırsınız?
5. "Kimi Niğde'den, kimi Diyarbakır'dan, kimi Rize'den, kimi Edirne'den; kimi üniversite sırasından, kimi tarlasından kalkıp cepheye koştu." Kumandanın bu sözleri Çanakkale Savaşı'nın hangi özelliğini göstermektedir?
6. Sizce Çanakkale geçilseydi neler olabilirdi?

3. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) İzlediğiniz filmdeki çocuğun “Merak etme amca. Ben Koca Seyit köyündenim.” derken yaptığı “baş parmak hareketinin” anlamı ne olabilir?

b) Konuşurken jest ve mimiklerinizi kullanır mısınız? Düşüncelerimizi ifade ederken jest ve mimiklerimizi neden kullanma ihtiyacı hissederiz?

c) Başarılı bir iletişim için günlük hayatta beden dilinin önemi nedir?

4. **ETKİNLİK:** İzlediğiniz filmi canlandırmak amacıyla öğretmeninizin rehberliğinde bir grup oluşturunuz. Grup arkadaşlarınızla filmdeki kahramanları belirleyiniz. Roller paylaşılarak sınıfta canlandırınız.

5. **ETKİNLİK:** “Seyit Onbaşı” filminde geçen aşağıdaki cümlelerden nesnel olanların başına (N), öznel olanların başına (Ö) yazınız.

Köyümüzün adı önceden “Çamlık’mış”, sonradan “Koca Seyit” adını vermişler.

Koca Seyit’in kahramanlıklarını Çamlık köylüleri kadar hiç kimse bilemez.

Bu topraklar tarihin en büyük savaşına tanık olmaya hazırlanıyor.

Birbirinden büyük yirmi dört savaş gemisi inanılmaz bir güce sahipti.

Hafif yara alan zırhlılar geri çekilirken yalnızca Ocean (Oşın) adlı bir zırhlı kalmıştı.

6. **ETKİNLİK:** İzlediğiniz “Seyit Onbaşı” filminin hedef kitlesi ve amacı hakkında neler söyleyebilirsiniz?

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki metinde geçen haber ve dilek kipi almış fiilleri bulunuz. Bulduğunuz fiilleri ilgili kutulara yazınız.

Ya Sütlüce'nin Başına Gelenler

(...)

Düşman denizaltısı, Sütlüce'yi durdurur. Gemiye çıkan üç düşman subayı etrafı inceler. Kaptan Sezai Bey'e:

- Çanakkale'ye mi? der düşman subaylarından biri alaylı alaylı.
- Evet, diye cevap verir Kaptan Sezai Bey. Hastanelere malzeme götürüyorum. Öteki subay:
- Bunlar, Çanakkale'de savaşan askerlere giden erzaklar, savaş malzemesi değil, der.
- Sonra da yanında bulunan daha yüksek rütbeli düşman subayına bakarak:
- Bu gemiyi de batıralım komutanım.

Üst rütbeli düşman subayı, yanında konuşan subaya bakar. Bu bakış: "Çenenin kapa ve sus!" demektir. Sonra da Kaptan Sezai Bey'e:

— Bu seferlik sizi bırakıyorum. Bir daha bu denizde size rastlarsam hiç tereddüt etmeden batırırım, diyerek gemiden ayrılır.

Böylece Sütlüce gemisi ve Kaptan Sezai Bey serbest kalarak yoluna devam etti. Gelibolu'ya vardığında derin bir "oh" çekti. Yükünü boşalttıktan sonra da yeni seferler için tekrar İstanbul'a döndü.

(...)

Yaşar AKSAN
(Kısaltılmıştır.)

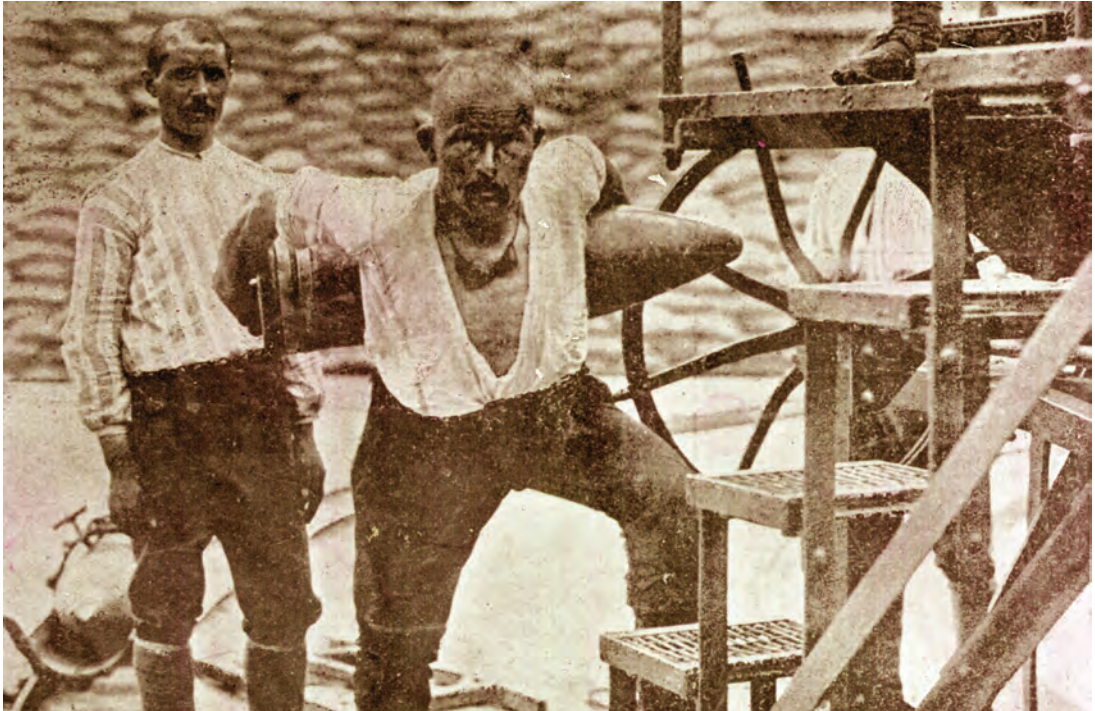
Haber Kipi

Dilek Kipi

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

8. ETKİNLİK: Seyit Onbaşı, Çanakkale Savaşı'nda top mermisini kaldırırken neler hissetmiş olabilir? Kendinizi Seyit Onbaşı'nın yerine koyarak duygularınızı ifade ediniz.

BİR ŞEHİDİN SON MEKTUBU

Muallim Ethem, Niğde'nin Hacı Abdullah köyünde doğmuştu. Çanakkale'ye düşman girince o da savaşa gitti. Öğrencileri ile omuz omuza savaştı. 3. Kolordu, 19. Tümen, 57. Alay, 2. Tabur, 6. Bölük'te görev yapıyordu. 19 Nisan 1915'te mukaddes vatani uğruna şehit oldu.

Şehit olmadan önce annesine yazdığı son mektubunda şunları söylüyordu:

Valideciğim,

Nasihat dolu mektubunu, Divrin Ovası gibi güzel, yeşillik bir ovacığın ortasından geçen derenin kenarındaki armut ağacının gölgesinde otururken aldım. Tabiatın yeşillikleri içinde mest olmuş ruhumu bir kat daha takviye ettim. Okudum, okudukça büyük büyük dersler aldım. Tekrar okudum şöyle güzel ve mukaddes bir vazifenin içinde bulunduğumdan sevindim. Gözlerimi açtım, uzaklara doğru baktım. Yeşil yeşil ekînlerin rüzgâra mukavemet edemeyerek eğilmesi, bana annemden gelen mektubu selamlıyor gibi geldi. Hepsi benden tarafa eğilip kalkıyordu. Ve beni, annenden mektup geldi diyerek tebrik ediyorlardı.

Gözlerimi biraz sağa çevirdim, güzel bir yamacın eteklerindeki muhteşem çam ağaçları, kendilerine mahsus bir seda ile beni kutluyorlardı. Bakışlarımı sola çevirdim, çığıl çığıl akan dere, bana validemden gelen mektuptan dolayı gülüyor, oynuyor, köpürüyordu.

Başımı kaldırdım, gölgesinde istirahat ettiğim ağacın yapraklarına baktım.

Hepsi benim sevincime iştirak ettiğini, yaptıkları rakıslarla anlatmak istiyordu. Diğer bir dalına baktım, güzel bir bülbül, tatlı sedası ile beni kutluyor ve hissiyatıma iştirak ettiğini ince gagalarını açarak göstermek istiyordu.

İşte bu geçen dakikalar anında, hizmet eri:

—Efendim, çayınız, buyurunuz içiniz, dedi.

—Peşkâlâ, dedim. Aldım baktım, sütlü çay...

—Mustafa bu sütü nereden aldın? dedim.

—Efendim, şu derenin kenarında yayıla yayıla giden sürü yok mu?

—Evet, dedim. Evet, ne kadar güzel!

—İşte onun çobanından on paraya aldım.

Valideciğim, 10 paraya 100 dirhem süt, hem de su katılmamış. Koyundan şimdi sağılmış aldım ve içtim.

Fakat bu sırada düşünüyorum. "Ben validemin sayesinde onun gönderdiği para ile böyle süt içeyim de annem içmesin, olur mu? Şevket neden içmiyor?" dedim.

Fakat yukarıdaki bülbül bağıırıyordu. "Validen kaderine küssün ne yapalım. O da erkek olsaydı, bu çiçeklerden koklayacak, bu süttten içecek, bu ekînlerin secdelerini görecekti, derenin aheste akışına tetkik edecek ve çıkardığı sesleri duyacak idi."

Şevket merak etmesin, o görür, belki de daha güzellerini görür.

Fakat valideciğim sen yine müteessir olma, ben seni, evet seni mutlaka buralara getireceğim. Ve şu tabii manzarayı göstereceğim. Şevket Hilmi de senin sayende görecektir.

O güzel çayırın koyu yeşil bir tarafında çamaşır yıkayan askerlerim saf saf dizilmişler.

Gayet güzel sesli biri ezan okuyordu.

Ey Allah'ım, bu ovada onun sesi ne kadar güzeldi. Bülbül bile sustu, ekimler bile hareketten kesildi. Dere bile sesini çıkarmıyordu. Herkes, her şey, bütün mevcudat onu, o mukaddes sesi dinliyordu. Ezan bitti. O dereden ben de bir abdest aldım. Cemaat ile namaz kıldık. O yeşil güzel çayırın üzerinde diz çöktüm. Bütün dünyanın debdebelerini unuttum.

Ellerimi kaldırdım, gözümlü yukarı dıktım, ağzımı açtım ve dedim:

– Ey yüce Allah'ım! Ey şu öten kuşun, şu gezen ve meleyen koyunun, şu secde eden yeşil ekim ve otların, şu heybetli dağların Halık'ı! Sen bütün bunları Türklere verdin. Yine Türklere bırak. Çünkü böyle güzel yerler seni takdis eden ve seni ulu tanıyan Türklere mahsustur.

– Ey benim Rabbim! Şu kahraman askerlerin bütün dilekleri, ismi cemalini İngilizlere ve Fransızlara tanıtmaktır. Sen bu şerefli dileği ihsan eyle ve huzurunda titreyerek böyle güzel ve sakın bir yerde sana dua eden bu askerlerin süngülerini keskin, düşmanlarını zaten kahrettin ya, büsbütün mahveyle! diyerek bir dua ettim ve kalktım. Artık benim kadar mesut, benim kadar mesrur bir kimse tasavvur edilemezdi.

Anneciğim, oğlun Halit de benim gibi güzel yerlerdeydi. Dünyanın en güzel yerleri burası imiş. Yalnız bu memleketlerde düğün olmuyor. İnşallah düşman asker çıkarır da bizi de götürürler, bir düğün yaparız, olmaz mı? Kadir'e mektup yazdım.

Valideciğim evdeki senet vesaireyi kimselere katıyen vermeyin ve sorarlarsa biz bilmiyoruz, deyin. Çantayı al, sandığa koy. Ben sana vaktiyle anlatmış idim, bu dünya böyledir.

Fakat sen merak etme o parayı vermese adliyedeki adam vermezdi. Hani nasıl aldık. Yalnız zaman ister.

Valideciğim, çamaşır falan istemem, paralarım duruyor, Allah razı olsun.

Oğlun Hasan ETHEM

17 Nisan 1915

SANCAK

Sancak, Türk yurdunu ve Türk Cumhuriyeti'ni iç ve dış tehditlere karşı koruma ve kollama vazifesi ile görevlendirilen Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tugay ve alay seviyesindeki birliklerine Cumhurbaşkanı tarafından tevdi edilir (verilir) ve o birliğin onur timsalidir.

Sancak;
Rengi ile mübarek ecdat kanını,
Kumaşı ile şehit tenini,
Parıltısı ile zaferlerin ışığını,
Ay yıldız ile hürriyet ve istiklali,
Yazısı ile kahramanlık ve fazileti,
Gönderi ile millî iradeyi,
Sırması ile şeref ve mesuliyeti temsil etmektedir.

24 Ağustos 1934 tarihinde, İstanbul Komutanı Korgeneral Ömer Halis Bıyıktaş tarafından Kara Harp Okulu Öğrenci Alayı'na emanet edilmiştir. Kara Harp Okulu Öğrenci Alay Sancağı, gölgesinde yemin eden bu şanlı yuvadan feyzalmış tüm Harbiyeliler tarafından lekesiz ve tertemiz olarak bugüne kadar korunmuş olup tüm sancakların anasıdır. Çünkü tarihi şan, şeref ve zaferlerle dolu olan Kara Kuvvetleri'nin tüm sancaklarının komutanları, bu şanlı yuvada ve bu sancağın huzurunda yemin etmişlerdir.

(...)

**Millî Savunma Üniversitesi
Kara Harp Okulu**

(İlk üç soruyu okuduğunuz metne göre yanıtlayınız.)

1. Sancak, Cumhurbaşkanı tarafından hangi birliklere verilir? Birlik için neyi simgeler?

.....

2. Sancak neleri temsil etmektedir?

.....

3. "Kara Harp Okulu Öğrenci Alay Sancağı" neden tüm sancakların anası olarak görülmektedir?

.....

4. Aşağıdaki cümlelerin başına yargılar doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

"Ay yıldız, hürriyet ve istiklali temsil eder." cümlesinin kipi dilek (tasarlama) kipidir.

"Başarmak için çalışmalıyız." cümlesinin kipi dilek (tasarlama) kipidir.

"Onu görünce dili tutuldu." cümlesindeki altı çizili kelime grubu atasözüdür.

"Seni bana emanet ettiler." cümlesindeki altı çizili kelime grubu deyimdir.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Çanakkale’de nice genç, vatanı kurtarmak için kendini feda etti.
B) Atatürk, ulusumuzu çağdaş bir yaşam bilincine kavuşturmak için çok çalışan bir liderdi.
C) Sınav olacağı için bugün eli ayağına dolaşıyor.
D) Cumhuriyet’i ilan etmek için 29 Ekim 1923’te TBMM toplandı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kişiden kişiye değişen bir durum anlatılmıştır?

- A) Suyun katı, sıvı ve gaz hâlleri vardır.
B) Safahat, Mehmet Âkif Ersoy’un şiir kitabıdır.
C) Okul takımımız bence bu yıl şampiyon olur.
D) Üçgenin iç açılarının toplamı 180 derecedir.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapılması gerekli olan bir durum ifade edilmiştir?

- A) Ödevimi bitirince dışarı çıkayım mı?
B) Dosyalarını bugün düzenleyip teslim etmelisin.
C) Onun yerine ben size yardımcı olayım.
D) Çocuklar bahçenin bir köşesinde oturuyor.

8. Aşağıdaki fiilleri inceleyip tablonun ilgili kısmını örnekteki gibi işaretleyiniz.

Fiil	Gereklilik Kipi	İstek Kipi	Dilek-Şart Kipi	Emir Kipi
okumalı	✓			
gitsek				
yapalım				
gelmeliyiz				
silsin				
baksalar				
yazayım				

-
1. BARIŞ MANÇO
 2. SOL AYAĞIM
 3. İNSANLARLA GEÇİNME SANATI
 4. EVLİYA ÇELEBİ (DİNLEME/İZLEME METNİ)
 5. ÜÇ SORU (SERBEST OKUMA METNİ)

3. TEMA
KİŞİSEL
GELİŞİM

DERSE HAZIRLIK

1. Barış Manço hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Barış Manço'nun en sevdiğiniz şarkısı hangisidir? Neden?

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BARIŞ MANÇO

(...)

1 Şubat 1999'da hayata gözlerini yuman Manço dilden dile dolaşan şarkılarıyla, 7'den 77'ye herkesin gönlünde taht kuran televizyon programlarıyla velhasıl eserleriyle hâlâ aramızda. Çünkü o, adam olacak çocukların Barış Ağabey'i; çağının ozanı olmayı başarmış, halkın duygularına tercüman olmayı bilmişti. Yaptığı seyahatler ile bilmediğimiz nice hayatlar olduğunu gösteren Barış Çelebi'ydi. Saçıyla, bıyığıyla, kıyafetleri, takılarıyla özellikle yüzükleri ve el hareketleriyle sıra dışı bir sanatçıydı. "Sanatçı olduğumu da iddia etmiyorum. Ben öldükten sonra torunlarım ansiklopedilerde Barış Manço'yu 'sanatçı' diye okurlarsa galiba sanatçı olduğum da tescil edilmiş olacak. Geleceğe ne bıraktığınız önemli. Yoksa insan yaşarken kendi kendine 'Ben sanatçıyım.' dememeli." diyecek kadar mütevazıydı.

(...)

7'den 77'ye

(...) 1988-1998 yılları arasında tam 378 kez ekrana gelerek ulaşılması zor bir başarıya imza atan Manço'nun asıl başarısı halkın sevgisini kazanmasıydı. Program ne sadece bir çocuk programıydı ne sadece aile ne de belgesel. Manço tüm aileyi ekran başına toplayan, benzeri olmayan bir programla evlerin bir ferdi hâline gelmişti.

"Adam Olacak Çocuk" ile çocukları adam yerine koyan "Barış Ağabey" çocuk adamlara arabanın hangi koltuğunda oturduğunu soruyor, dış fırçalamaktan bahsediyor, çaya süt koymayı tavsiye ediyordu. "Adam Olacak Çocuk" 7'den 77'ye programı içinde sadece bir bölüm olmasına rağmen yıllar boyunca hep en iyi çocuk programı ödülünü aldı.

(...)

Bilinmeyen Barış Manço

40 yıllık sanat hayatı boyunca özel hayatıyla değil, yapıp ettikleriyle konuşulmaya özen gösteren Barış Manço hakkında aslında çok az şey biliniyor. Örneğin biliyor musunuz ilk ismi Mehmet'ti. Ülkemizde Barış ismi verilen ilk kişi oydu. Ülkemizin köklü ailelerinden Mançozade ailesine mensuptu. İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet tarafından Rumeli'ye yerleştirilen ailelerdendi. Yıllarca Selanik'te yaşayan Mançozadeler 1. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla birlikte İstanbul'a döndüler. Barış Manço 1943 yılında İstanbul'da Zeynep Kâmil Hastanesinde dünyaya geldi.

Lise yıllarında müzik ve coğrafyadan ikmale kalan Manço, annesi müzisyen Rikkat Hanım'ın desteğiyle müziğe daha çok bağlandı. Belçika Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisinde "resim, grafik ve iç mimari" okudu ve okulunu birincilikle bitirdi.

Barış Manço "Gülpembe" şarkısını babaannesi Nimet Hanım, "Süper Babaanne" şarkısını ise kardeşi İnci Hanım için yazmıştı. Kazandığı ilk para ile kardeşi İnci'ye çok istediği kırmızı elbiseyi almıştı. Paraya değer vermeyen Manço yanında para taşımazdı.

Bestelerini yolculukları esnasında yapardı. Koleksiyonerdi. Antika eşyalara meraklıydı. Ama evinin bir müzeye dönüştürülmesini istemezdi ve "Bu evde torunlarım oynayacak." derdi.

Yaşadığı trafik kazası sonucu yüzünde oluşan izler sebebiyle önce bıyığını sonra da saçını uzattı ve ömründe sadece bir kez o da askere giderken saçını kestirdi. (...)

"İnsanın hayatta öğrenmesi gereken tek dil tatlı dil."

"20. yüzyılda yaşamış, o yüzyıla damgasını vurmaya çalışan bir Türk'üm, 20. yüzyılın Türk müziğini yapıyorum." diyen Manço sadece yurt içinde değil yurt dışında da çok sevildi, milyonlarca hayranı vardı. 200'ün üzerinde bestesi olan Barış Manço'nun pek çok şarkısı "Yunanca, Bulgarca, Arapça, Farsça, Kürtçe, Japonca, İbranice, Fransızca, İngilizce ve Flemenkçe'ye" çevrildi. Yurt dışında binlerce kişinin katıldığı dev konserlere imza attı. "Kara Sevda" Japonya'da, "Dağlar" Mısır'da, "Domates Biber Patlıcan" Kongo'da büyük ilgi gördü. 3 dili ana dili gibi konuşan Barış Manço pek çok dile de gazetelerini okuyacak kadar hâkimdi ve sürekli kullandığı bir cümle vardı: "İnsanın hayatta öğrenmesi gereken tek dil tatlı dil."

(...)

Sevenleri onun adını ağızlarından hiç düşürmedi. Her gün artan sevgiyle onu anmaya ve yaşatmaya devam ediyor. Bugün tüm anaokullarında "Arkadaşım Eşek" şarkısıyla çocuklar coşuyor, "Bugün Bayram Çocuklar" şarkısıyla evlerde bayram neşesi yaşanıyor ve âşıklar birbirlerine Manço şarkıları hediye ediyor. Biz de Barış Manço'yu sevgiyle anıyor ve sözü yine ona bırakıyoruz:

"Programımızın sonuna geldik. Bana her konuda ama her konuda yazmaya devam edin. Adresimi biliyorsunuz: Barış Manço, Moda, 81300, İstanbul. Tekrar ediyorum: Barış Manço, Moda, 81300, İstanbul. Haftaya karşılaşmak umuduyla, sağlıklıca kalın."

Zeynep ÖYMEZ
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

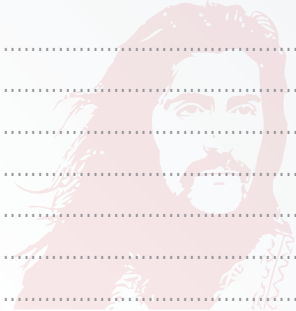
1. ETKİNLİK: Metinde geçen bazı kelimelerin sözlük anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeleri ipuçlarından yola çıkarak tamamlayınız.

KELİME	SÖZLÜK ANLAMI
v _ l _ a s _	Kısacası.
_ z a _	Şair.
t _ s c _ l	Herhangi bir şeyi resmî olarak kaydetme, kütüğe geçirme.
_ k r _ n	Üzerine bir cismin ışık yoluyla görüntüsü düşürülen, saydam olmayan düz yüzey, görüntülük.
m _ t _ v a _ l	Alçak gönüllü.
_ e _ g e _ e l	Belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı.
m e n _ u _	Bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili.
i k m _ l	Eksik bir şeyi tamamlama, daha iyi duruma getirme, bütünleme.

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metne göre Barış Manço'yu "sıra dışı sanatçı" yapan özellikler nelerdir?
2. Barış Manço'nun sanatla ilgili düşünceleri nelerdir?
3. Barış Manço'nun çok yönlülüğünü metinden yararlanarak örnekleyiniz.
4. Barış Manço'nun güzel sanatlar akademisini birincilikle bitirmesini ve dünyaca tanınmış bir sanatçı olmasını yorumlayınız.
5. Barış Manço'nun yaptığı müziğin birçok dile çevrilmesini ve birçok ülkede beğenilmesini nasıl açıklarsınız?
6. Sizce Barış Manço günümüzde nasıl (müzisyen, felsefesi olan bir sanatçı, televizyoncu, gezgin vs.) hatırlanmaktadır?

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinden hareketle Barış Manço'nun kişilik özellikleri ve fiziksel özellikleri nelerdir? Yazınız.

Kişilik
Özellikleri

Fiziksel
Özellikleri

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Metinde geçen aşağıdaki paragrafları inceleyiniz.

Barış Manço

(...)

1 Şubat 1999'da hayata gözlerini yuman Manço diliden dile dolaşan şarkılarıyla, 7'den 77'ye herkesin gönlünde taht kuran televizyon programlarıyla velhasıl eserleriyle hâlâ aramızda. Çünkü o, adam olacak çocukların Barış Ağabey'i, çağının ozanı olmayı başarmış, halkın duygularına tercüman olmayı bilmişti. Yaptığı seyahatler ile bilmediğimiz nice hayatlar olduğunu gösteren Barış Çelebi'ydi. Saçıyla, bıyığıyla, kıyafetleri, takılarıyla özellikle yüzükleri ve el hareketleriyle sıra dışı bir sanatçıydı.

(...)

Zeynep ÖYMEZ

Sol Ayağım

(...)

Beni çok fazla cezbeden şey tebeşirdi. İnce, uzun ve parlak sarı bir çubuktu. Bundan önce öyle bir şey görmemiştim. Kara tahtanın siyah yüzeyinde o kadar belirginleşiyordu ki ondan altın bir çubukmuşçasına etkilenmiştim. Aniden kız kardeşimin yaptığı şeyi yapmak için çok büyük bir istek duymuştum. Sonra -ne yaptığımı tam olarak düşünmeksizin ve bilmeksizin- sol ayağımla kız kardeşimin eline uzanıp tebeşiri ondan aldım.

(...)

Christy BROWN

b) Hangi paragrafta yazar kendi hayatını anlatmıştır? Bunu paragraftan alıntılar yaparak açıklayınız.

.....

.....

c) Hangi paragrafta yazar başkasının hayatını anlatmıştır? Bunu paragraftan alıntılar yaparak açıklayınız.

.....

.....

5. ETKİNLİK: Tabloda verilen cümleleri inceleyiniz. Otobiyografiye ait cümlelerin başına (O), biyografiye ait cümlelerin başına (B) yazınız.

Ülkemizde Barış ismi verilen ilk kişi oydu.

Yurt dışında binlerce kişinin katıldığı dev konserlere imza attı.

Sanatçı olduğumu da iddia etmiyorum.

Bunu yapmak için neden sol ayağımı kullandığımı bilmiyorum.

Bestelerini yolculukları esnasında yapardı.

Aniden kız kardeşimin yaptığı şeyi yapmak için çok büyük bir istek duymuştum.

Ömründe sadece bir kez o da askere giderken saçını kestirdi.

20. yüzyılın Türk müziğini yapıyorum.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümleleri inceleyerek fiillere gelen eklerin zamanlarını yanlarına yazınız.

1988-1998 yılları arasında tam 378 kez ekrana çıkıyor.

şimdiki zaman

“Adam Olacak Çocuk” programı her pazar yayınlanıyor.

Annesi Rikkat Hanım’ın desteğiyle müziğe daha çok bağlanır.

Bariş Manço’nun yolu bir gün Japonya’ya düşer.

Sanatçının yeni albümü bugün çıkmış olacak.

Konsere gitmek için birazdan yola çıkarız.

Bariş Manço 1943 yılında İstanbul’da doğuyor.

Bu parayla “Barış Manço Şarkıları” konserine bilet alacaksın.

b) Yukarıdaki cümlelerde fiillere gelen zaman ekleriyle cümlelerin bildirdiği zaman aynı mıdır? Neden?

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerin fiillerinde zaman ve anlam kayması vardır. Cümlelerdeki anlam kaymalarını düzelterek örnekteki gibi yazınız.

a) Bugün tüm anaokullarında “Arkadaşım Eşek” şarkısıyla çocuklar coşuyor.

Bugün tüm anaokullarında “Arkadaşım Eşek” şarkısıyla çocuklar coşar.

b) “Kara Sevda” şarkısı Japonya’da 90’lı yıllarda büyük ilgi görüyor.

c) Mançozade ailesi savaş yıllarında İstanbul’a döner.

d) Barış Manço “Gülpembe” şarkısını babaannesi Nimet Hanım için yazar.

e) Yurt dışında binlerce kişinin katıldığı dev konserlere imza atar.

DERSE HAZIRLIK

1. Yakın çevrenizdeki kişilerin hayatınızdaki yeri ve önemi nedir?
2. "İnanmak başarının yarısıdır." sözüne göre başarmanın diğer yarısı ne olabilir?

- Metni okurken kendinizi ana kahramanın yerine koyarak onun hislerini anlamaya çalışınız.

SOL AYAĞIM**"A" Harfi**

5 Haziran 1932'de Rotunda Hastanesinde doğdum. Benden önce dokuz, benden sonra ise on tane çocuk vardı, yani ben ortanca grubuna giriyordum. Toplam yirmi iki çocuğun on yedisi yaşadı, dördü bebekken öldü, hayatta olan on üçü hâlâ ailenin devamını ellerinde tutuyorlar.

(...)

Benle ilgili bazı sorunlar olduğunu ilk fark eden annemmiş. O zaman dört aylık kadarmışım. Beni ne zaman beslemeye çalışsa kafamın kendiliğinden arkaya doğru düştüğünü fark etmiş. Eliyle boynumun arkasına destek yaparak düzeltmeye çalışıyor fakat kafam, elini çektiği anda düşüyormuş.

(...) Beni gören ve inceleyen doktorların neredeyse hepsi, beni çok ilginç ama ümitsiz bir vaka olarak değerlendirmişler. Birçoğu anneme kibarca benim zihinsel engelli olduğumu ve bu şekilde kalacağımı söylemişler. Önceden beş sağlıklı çocuk yetiştirmiş genç bir anne için bu ağır bir darbe olmuş. Doktorlar kendilerinden o kadar eminlermiş ki annemin benimle ilgili duyduğu inanç onlara neredeyse bir münasebetsizlik gibi görünüyordu. Onu, benim için hiçbir şey yapılamayacağına inandırmışlardı.

(...)

Doktorların benden ümidi kesmesini veya başka bir deyişle benim bir insan olduğumu unutmasını hatta benim sadece beslenecek, yıkanacak ve tekrar bir kenara bırakılacak bir şey olduğumu söylemenin dışında hiçbir şekilde yardım etmediklerini gören annem, o noktada meselelerle kendi ilgilenmeye karar vermiş. Ben, onun çocuğu ve bu ailenin bir parçasıydım. Her ne kadar bedenlen arızalı olsam ve anlama zorluğu çeksem de bana diğerlerine davrandığı gibi davranmaya, misafirler varken asla söz edilmeyen arka odadaki "tuhaf şey" olarak kalmamama karar vermişti. Bu, gelecek yaşamımla ilgili çok önemli bir karardı. Annemin, yapacağım tüm savaşlarda her zaman yanımda olacağı, yenileceğimi hissettiği zamanlarda ise bana güç vereceği anlamına geliyordu.

(...)

Annem bir gün bana, benimle üst katta saatlerce oturup uzun, büyük bir hikâye kitabındaki resimleri gösterip, içindeki değişik hayvanların ve çiçeklerin isimlerini söyleyerek onları tekrarlamam için nasıl başarısızca çabaladığını anlattı. Benimle uzun uzun konuşup gülüşerek saatlerini geçirmiş, sonra da bana doğru eğilip kulağıma yavaşça fısıldamış:

“Hoşlandın mı, Chris (Kiris)? Ayıları, maymunları ve tüm bu güzel çiçekleri sevdin mi? İyi bir çocuk gibi evet diyorsan başını sall.” Oysa ben anladığıma dair ona küçücük bir işaret bile veremedim. Yüzü umutla bana doğru eğilmişti. Aniden tuhaf elim uzandı ve boynundan kalın bir demet hâlinde sarkan koyu buklelerden bir tutamını kontrolsüzce, istemsizce kavradı. Sıkılı parmaklarımı kibarca açmasına rağmen parmaklarımın arasında hâlâ birkaç koyu renk saç teli kalmıştı.

Sonra meraklı bakışlarıma sırt çevirip ağlayarak odayı terk etti. Kapı arkasından kapandı. Tamamen umutsuz gibi görünüyordu.

Şimdi bir kurumdan bahseder olmuşlardı. Bu, ona teklif edildiğinde, “Asla!” diye bağırarak annem sertçe, “Sorunlu olan vücudu, beyni değil. Bundan eminim.”

Beni çok fazla cezbeden şey tebeşirdi. İnce, uzun ve parlak sarı bir çubuktu. Bundan önce öyle bir şey görmemiştim. Kara tahtanın siyah yüzeyinde o kadar belirginleşiyordu ki ondan altın bir çubukmuşçasına etkilenmiştim. Aniden kız kardeşimin yaptığı şeyi yapmak için çok büyük bir istek duymuştum. Sonra -ne yaptığımı tam olarak düşünmeksizin ve bilmeksizin- sol ayağımla kız kardeşimin eline uzanıp tebeşiri ondan aldım.

Bunu yapmak için neden sol ayağımı kullandığımı bilmiyorum. (...) Ayak parmaklarım arasında tebeşiri sıkıca tuttum ve bir dürtüyle hareket edip kara tahtanın üzerine sert bir karalama yaptım. Sonra durdum, biraz şaşkın ve hayretle ayak parmaklarım arasındaki sarı tebeşir parçasına daha sonra ne yapacağımı bilmeden, onun oraya nasıl geldiğini anlamaksızın bakakaldım. Sonra kendime geldim ve herkesin konuşmayı kestiğini ve bana sessizce baktığını gördüm. Kimse kimildamıyordu. Siyah bukleleri küçük, tombul yüzünü çevreleyen Mona kocaman gözleri ve açık ağzıyla bana bakıyordu. Yanan ateşin karşısında yüzü alevlerle aydınlanmış olarak babam oturuyordu, öne doğru eğilmiş; elleri, dizleri üzerinde açık ve omuzları gergindi. Alnımdan sızan teri hissettim. Annem kilerden elinde dumanı çıkan çaydanlıkla geldi. Masa ve ateşin ortasında odada oluşan gerilimi hissederek durdu. Bakışları takip etti ve beni gördü, köşedeydim. Gözleri yüzümden, ayak parmaklarım arasında sıkışmış tebeşirli ayağıma kadar süzüldü. Çaydanlığı bıraktı. Daha önce birçok kez yaptığı gibi yanıma geldi ve çömeldi:

"Sana bununla ne yapılacağını göstereceğim Chris." dedi, çok yavaşça. Garip ve ani bir şekilde yüzü sanki bir çeşit heyecanla kızarmıştı. Mona'dan başka bir parça tebeşir aldı, duraksadı, sonra gayet isteklice önümdeki yere "A" harfini çizdi.

Yüzüme ısrarla bakarak "Aynısını yap!" dedi. "Aynısını yaz Chris."

Yapamadım.

Etrafıma baktım; bana dönen gergin, heyecanlı, o anda donmuş, sabit, sabırsız, bir mucize gerçekleşmesini bekleyen yüzler gördüm.

Sessizlik derindi. Oda gözlerimin önünde dans eden alevler ve gölgelerle doluydu, gergin sinirlerimi bir çeşit uyur uyanıklıkla sakinleştirmişti. Kilerdeki musluktan damlayan suyun sesini, ocak rafındaki saatin tıkırtısını ve yanan kütüklerin çıtırtısını duyabiliyordum. Tekrar denedim. Ayağımı attım, ani ve sert bir denemeyele oldukça eğri bir çizgiden başka bir şey yapamadım. Annem kara tahtayı benim için sabit tutuyordu.

“Tekrar dene Chris!” diye fısıldadı kulağıma, “Tekrar!”

Yaptım. Vücudumu kastım ve sol ayağımı üçüncü kez attım. Harfin bir tarafını çizdim. Diğer tarafının yarısını da çizdim. Sonra tebeşir kırılmış ve şaşkına dönmüş bir hâlde kalakalmıştım. Onu atmak ve vazgeçmek istedim. Derken annemin elini omzumda hissettim. Bir kez daha denedim. Ayağım öne gitti. Titredim, terledim ve bütün kaslarımı gerdim. Ellerim o kadar sıkı kenetlenmişti ki tırnaklarım etime geçmişti. Dişlerimi o kadar sıkı sıkı ki neredeyse alt dudağımı deliyordum. Odadaki her şey, etrafımdaki suratlar beyaza dönene kadar yüzüştü. Yine de yazmıştım “A” harfi önümde yerdeydi. Titrek, uyumsuz ve bozuk köşeleri ve hiç düzgün olmayan bir orta çizgisi vardı. Ama “A” harfiydi o. Kafamı kaldırdım. Bir an için annemin yüzünü gördüm, yanaklarına gözyaşı düşmüştü. Sonra babam eğildi ve beni omzuna aldı. Başarmıştım! Zihnime, kendini ifade etme şansını veren şey başlamıştı. Doğruydum, dudaklarımla konuşamıyordum ama şimdi söylenenlerden daha kalıcı bir şeylerle konuşacaktım, yazılı kelimelerle.

Ayak parmaklarım arasında sıkışmış bir parça kırık, sarı tebeşirle yere çizdiğim o tek harf yeni bir dünya için yolumdu; zihinsel özgürlüğümün anahtarı. Çarpık bir ağzın arkasında “ifade edebilmek” için can atan gergin ve telaşlı ben için bir rahatlama kaynağı olmuştu.

Christy BROWN (Kıristi BIRAVN)

Çev.: Filiz KAHRAMAN

(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazınız. Yazdığınız kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Daha sonra ise kelimeleri cümle içinde kullanınız.

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Chris hangi fiziksel becerileri yapamamaktadır?
2. Chris'in dış dünya ile iletişimi nasıl olmuştur?
3. Chris'in zihinsel olarak normal olduğuna annesinden başka kimsenin inanmamasının sebebi nedir?
4. Konuşma dışında iletişim yolları nelerdir? Sıralayınız.
5. Sizce Chris'in başarısının sırrı neler olabilir?
6. Chris'in zihinsel olarak normal olduğunu maskeleyen (örtlen) esas neden nedir? Dış görünümü mü, diğer insanların bakışı mı? Tartışınız.
7. Tüm insanlara fiziksel ve zihinsel durumlarını ayırt etmeden aynı gözle bakabilmenin yolu nedir? Tartışınız.

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümleleri karşılarındaki anlam ilişkileri ile örnekteki gibi eşleştiriniz.

İçindeki değişik hayvanların ve çiçeklerin isimlerini söyleyerek onları tekrarlamam için nasıl başarısızca çabaladığını anlattı.

Çarpık bir ağzın arkasında kendimi "İfade edebilmek" için can atıyordum.

Tamamen umutsuz görüldüğü için ağlayarak odayı terk etti.

Başarmak için günlerce uğraşmışım.

Aniden kız kardeşimin yaptığı şeyi yapmak için çok büyük bir istek duymuştum.

Dişlerimi o kadar çok sıkıttım için neredeyse alt dudağımı deliyordum.

Annem, doktorların sadece beslenecek bir şey olduğumu söylediklerinden meselelerle kendi ilgilenmeye karar vermiş.

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Daha önce okuduğunuz "Barış Manço" metni kaçınıcı kişinin ağzından anlatılmıştır?

b) Okuduğunuz "Sol Ayağım" metni kaçınıcı kişinin ağzından anlatılmıştır?

c) Metinden alınan "otobiyografi" cümlelerini örnekte olduğu gibi "biyografi" cümlelerine çeviriniz.

Benle ilgili bazı sorunlar olduğunu ilk fark eden annemmiş.

Onunla ilgili bazı sorunlar olduğunu ilk fark eden annesiymiş.

O zaman dört aylık kadarmışım.

Yaşadığım her sahneyi sanki geçen hafta olmuş gibi hatırlıyorum.

Bunu yapmak için neden sol ayağımı kullandığımı bilmiyorum.

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde zaman ve anlam kaymasına uğramış fiilleri bulup örnekteki gibi yazınız.

	Biçim	Anlam
Chris 1932'de Rortunda Hastanesinde doğar.	geniş zaman	geçmiş zaman
Annem, bebekken sorunlarımı fark ediyor.		
Çizdiği o tek harf ona yeni bir dünya için yol olur.		
Mona! Hemen kardeşine de tebeşir veriyorsun.		
Ailem haftaya beni bahsedilen kuruma götürüyor.		
Cümle dertler tükenir bir gün.		
Chris o gece çizdiği harfle herkesi şaşırtıyor.		
Annemle her gün üst katta saatlerce oturuyoruz.		

6. ETKİNLİK: Aşağıda, metinden alınan parçayı okuyunuz. Metnin size vermek istediği mesajdan hareketle "ailenin ve yakın çevrenin çocuklar üzerindeki etkisi" konusunda duygu ve düşüncelerinizi ifade ediniz.

(...)

Vücudumu kastım ve sol ayağımı üçüncü kez attım. Harfin bir tarafını çizdim. Diğer tarafının yarısını da çizdim. Sonra tebeşir kırılmış ve şaşkına dönmüş bir hâlde kalakalmıştım. Onu atmak ve vazgeçmek istedim. Derken annemin elini omzumda hissettim. (...) Dişlerimi o kadar sıkıştırmıştım ki neredeyse alt dudağımı deliyordum. Odadaki her şey, etrafımdaki suratlar beyaza dönene kadar yüzüştü. Yine de yazmıştım "A" harfi önümde yerdedi. Titrek, uyumsuz ve bozuk köşeleri ve hiç düzgün olmayan bir orta çizgisi vardı. Ama "A" harfiydi o. Kafamı kaldırdım. Bir an için annemin yüzünü gördüm, yanaklarına gözyaşı düşmüştü. Sonra babam eğildi ve beni omzuna aldı. Başarmıştım!

(...)

7. ETKİNLİK: “Sol Ayağım” metninden hareketle kendi hayatınızı anlatan bir yazı yazınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Çevrenizdeki insanlarla iletişim kurarken nelere dikkat edersiniz?
2. Bir insanı dış görünüşüne göre değerlendirmek doğru mudur? Neden?

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

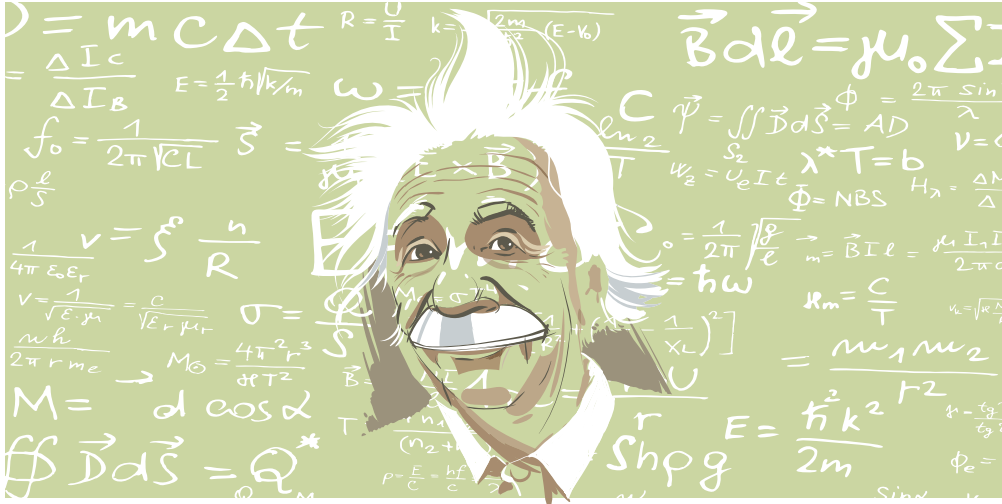
İNSANLARLA GEÇİNME SANATI

Evde, okulda, işte, arkadaşlar arasında başarıya ve mutluluğa giden yolda belki de en önemli ve gerekli şey insanlarla geçinmeyi bilmektir. Bedenen hiç kimse bir diğerrinin aynısı olmadığı gibi zevkler, fikirler, tercihler, duygular yönüyle de aynısı değildir. Bu yüzden insanlarla geçinmek (eş, anne-baba, evlat, kardeş, arkadaş, akraba da olsa) çoğu zaman zor olmasa bile emek ve gayret isteyen bir husustur. Hiçbirimiz, "İstediğimi yapar, istediğimi söyler, istediğim gibi davranırım." diyemeyiz. Her zaman ölçülü hareket etmek ve ölçülü konuşmak durumundayız. Aksi takdirde hem karşımızdakini hem de kendimizi incitebiliriz.

Aslında insanlarla geçinebilmek, kendimizle iyi geçindiğimiz ve kendimizle barışık olduğumuzun bir göstergesidir, diyebiliriz. İlişkilerimizde kalp kırıyor, dozu kaçırıyorsak kendi kendimizle problemimizin olduğunu biraz düşünürsek bulabiliriz. (...) Güçlü, sağlam, tutarlı, mutlu, kendiyle barışık insanlar biraz da gayret gösterince her türlü insanla geçinmeyi bilebilirler. Evet, insanlarla geçinmesini bilmek bir sanattır ve bu sanatı az bir gayretle herkes öğrenebilir ya da öğrenmesi gerekir. T. Roosevelt (Rozvelt), "Başarı formülünün en önemli bileşeni insanlarla iyi geçinmeyi bilmektir." der.

Geçinmeyi bilmenin ilk şartı karşımızdakine evlat, ebeveyn, işçi, işveren, eş ve benzeri roller biçmek dışında önce "insan" olarak bakabilmeyi ve değer vermeyi bilmektir. İnsanın eşref-i mahlukat olarak yaratılmış olması geçinebilmek için güzel bir sebeptir.

Karşımızdaki kim olursa olsun onu ilgilendiren konular hakkında konuşmak fakat bundan da önce iyi bir dinleyici olmak gerekir. Bizi can kulağıyla dinleyenlere karşı hep güzel duygular beslemiş ve onların yanındayken rahatladığımızı hissetmişizdir. Geçinmek istediğimiz kişiler için bunu yapabilmemiz gerekir. Biri çiftçi, diğeri doktor olsa bile iki insanın bulabileceği ortak konular mutlaka vardır ve bunlar birbirlerini merakla dinleyebilirler. Çoğu zaman en büyük pişmanlıklarımız, dilimizle söylediklerimizden kaynaklanır. İyi bir dinleyici olmamızdan kaynaklanan pişmanlıklarımızda yok denecek kadar azdır.

Einstein'dan (Aynştayn) hayatta nasıl başarılı olunabileceğini formüller bir dille anlatması istenilmiş:
 "A'ya başarı dersek, $A = x + y + z$ demiş. x çalışmayı, y dinlenme ve eğlenmeyi ifade eder."

Oradakilerden birisi hemen atılmış:

"z neyi ifade eder efendim?" diye. Einstein cevap vermiş:

“Çenenizi tutmayı!..”

Dikkatimizi kendi üzerimizden kaldırıp karşıımızdakine verebilmeli, kendimizden başkalarının da olduğunu düşünmeli ve hissetmeliyiz. Kalabalık bir ortamda hep kendinden bahseden bir insan ne kadar da sıkıcıdır. Dikkatimizi kendi üzerimizden kaldırıp başkalarına vermek onların bize karşı pozitif duygular beslemesine ve geçinebilmeye yardımcı olur.

(...) Mesela hangimiz mahalledeki, okuldaki, iş yerindeki bir temizlik görevlisine, "Sen bizim için önemlisin." mantığıyla bakabildik? Hiç kimse kimseden üstün değildir. Her fert toplumdaki bir boşluğu doldurmak üzere rolünü oynar. Karşımızdakini, "Ben ailem için, çalıştığım iş yeri için, bu ülke için önemli ve gerekliyim." şeklinde düşündürebiliyorsak o kişiyle aramızdaki alıcı-vericiler açık olacağı için onlarla geçinmemiz daha kolay olur.

Bir başka husus da kavgacı tutumdan uzak olup anlaşmacı bir tutum sahibi olmaktır. “Ben seni yenerim.” “Sana haddini bildiririm.” mantığından uzak “Seninle anlaşabiliriz.” mantığına sahip tavırlar, karşımızdakinin niyeti bozuk bile olsa yumuşamasına sebep olur. Yanlışlıkla çarpıp elindeki dosyaları düşürmesine sebep olduğumuz öfkeli biri, “Kör müsün kardeşim!..” dediğinde biz, “Affedersiniz, dalgınlığıma gelmiş, yardım edebilirim...” dersek ortaya çıkan tablo çok farklı olacaktır. Uzlaşmacı bir tutum sahibi olmak kadar güzel konuşmasını bilmek de insanlarla geçinmekte önemli bir husustur. (...)

İnsanlarla geçinmeyi kolaylaştıran bir diğer husus da onların duygularını anlamaya gayret göstermektir. Kendimizi onun yerine koyabilmek her daim mantığımızla hareket etmekten daha iyidir. İnsanın mantığıyla beraber bir de duygu dünyası vardır. Ama çoğu zaman karşımızdakini mantığımızla yargılar, duyguları pek hesaba katmayız. Hâlîbuki sağlıklı davranışları, duygularla düşünceler beraber ortaya koyarlar.

Bir de geçinilmesi zor insanlarla geçinmek vardır. Saydığımız hususlardan hangilerini yaparsak yapalım o tür insanlarla geçinmek hakikaten zordur. Asık suratlı, kavgacı, saldırgan, laf anlamaz tutumlarıyla insanı çileden çıkaran tiplerdir bunlar.

“Onunla geçinemiyorum çünkü o şöyle şöyle...” dediğimizde onun karşısında âcizliğimizi itiraf etmiş oluruz. Güzel huylu insanlarla herkes geçinir. Marifet çevremizdeki diğer insanlarla geçinebilmektir. İnsanları tanımaya çalışmak onlarla geçinmeyi kolaylaştırır. Etrafımızdaki herkesle dost olmak zorunda değiliz fakat bir şekilde geçinmek zorundayız. Geçinilmesi zor insanları da idare etmesini bilmek gerekir. Ne çok uzak ne de çok yakın olan tavrımızla bu tür kişileri idare etmeye çalışmak en doğrusu olsa gerektir.

Aynur TUTKUN
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıda metinden alınmış bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden ve ipuçlarından hareketle kelimeleri bulunuz.

İlişkilerimizde kalp kırıyor, dozu kaçırıyorsak kendi kendimizle problemimizin olduğunu biraz düşünürsek bulabiliriz.

Başarı formülünün en önemli bileşeni insanlarla iyi geçinmeyi bilmektir.

Ne çok uzak ne de çok yakın olmayan tavrimizla bu tür kişileri idare etmeye çalışmak en doğrusu olsa gerektir.

“Onunla geçinemiyorum, çünkü o şöyle şöyle...” dediğimizde onun karşısında âcizliğimizi itiraf etmiş oluruz.

Marifet çevremizdeki diğer insanlarla geçinebilmektir.

Bir başka husus da kavgacı tutumdan uzak olup anlaşmacı bir tutum sahibi olmaktır.

İnsanın eşref-i mahlukat olarak yaratılmış olması geçinebilmek için güzel bir sebeptir.

20 Puan	Genellikle bir davranış, bir konuşma vb.nde yeterli görülen ölçü, dozaj.									
Kelime			O						Puanım	
60 Puan	Bir bileşke oluşturan kuvvetlerin her biri.									
Kelime	B								Puanım	
50 Puan	Genel bir olguyu, bir kuralı veya ilkeyi açıklayan simgeler takımı.									
Kelime					Ü				Puanım	
40 Puan	Vaziyet, durum.									
Kelime					R				Puanım	
30 Puan	Gücü bir işe yetmez olanın durumu, güçsüzlük.									
Kelime				Z					Puanım	
50 Puan	Ustalık, hüner, uzmanlık.									
Kelime			R				T		Puanım	
40 Puan	Özellik, yön.									
Kelime			S						Puanım	
110 Puan	Yaratılmışların en şerefli, insan.									
Kelime	E			F				K		Puanım

Puanım	Puan Aralığı	Değerlendirme
	0 - 150	Gayret etmelisin
	160 - 230	Orta
	240 - 310	İyi
	320 - 400	Çok İyi

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde altı çizili deyimlerin anlamlarını, metindeki bağlamlarından hareketle yazınız. Deyimleri birer cümlede kullanınız.

İlişkilerimizde kalp kırıyor, dozu kaçırıyorsak kendi kendimizle problemimiz olduğunu biraz düşünürsek bulabiliriz.

Anlamı

Cümlem

Anlamı

Cümlem

Bizi can kulağı ile dinleyenlere karşı hep güzel duygular beslemiş ve onların yanındayken rahatladığımızı hissetmişizdir.

Anlamı

Cümlem

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Yazara göre insanlarla geçinebilmek neyin göstergesidir?
2. Yazara göre "kendimizle barışık olduğumuzun göstergesi" nedir? Siz, kendinizle barışık olduğunuzu düşünüyor musunuz?
3. "İstediğimi yapar, istediğimi söyler, istediğim gibi davranırım." diyen kişilere bu davranışlarının yanlış olduğunu nasıl anlatırsınız?
4. Sizce çevremizdeki bütün insanlarla geçinebilmek mümkün müdür?
5. Metne göre insanlarla geçinebilmenin yolları nelerdir? Sıralayınız.
6. Her yolu denemenize rağmen geçinemediğiniz bir insandan uzaklaşıp mısınız yoksa yeni yollar denemeye devam eder misiniz? Neden?

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin Konusu

Metnin Ana Fikri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Siz olsanız metne nasıl bir başlık bulurdunuz?

.....

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) “İnsanlarla Geçinme Sanatı” metninde geçen koşul anlamına sahip aşağıdaki cümleleri inceleyiniz.

- Kendi kendimizle problemimizin olduğunu biraz **düşünürsek** bulabiliriz.
- Karşımızdakini, “Ben ailem için, çalıştığım iş yeri için, bu ülke için önemli ve gereklİYİM.” şeklinde

düşündürebiliyorsak o kişiyle aramızdaki alıcı-vericiler açık olacağı için onlarla geçinmemiz daha kolay olur.

- “Affedersiniz, dalgınlığıma gelmiş, yardım edebilirim...” **dersek** ortaya çıkan tablo çok farklı olacaktır.

b) Aşağıdaki metni okuyup koşul anlamı içeren cümleleri boşluklara yazınız.

Misafirliğe Dair

(...)

Misafirlik samimi olmalıdır. Onun için insan kimlerle ahabplık etmek istiyorsa onların misafirliğine gitmeli, ahabplık etmek istemediklerinin de misafirliklerini kabul etmemeli ki samimiyet dışı bir misafirlik oyununun can sıkıcı neticelerine maruz kalmasin. Aslında bir insanın sizi aramış olması, sizi görmek için zahmetlere katlanması, onu iyi karşılamamız için kâfi bir sebeptir. Fakat şayet bu geliş, elbisenizi görmek, evinizin içini görmek, hâlinizi, tavrınızı süzmek içinse bir zaman mukaddes sayılmış olan misafirlik bu olmadığı için, böyle bir misafiri sevmemenizde hiçbir mahzur yoktur. (...)

Meşhur İmparator Ogüst (Ogüst) vatandaşlarından kim çağırırsa onun evine misafir gidermiş. Bir gün kendisini bir vatandaş davet etmiş. Fakat o kadar laubali davranmış, o kadar üstünkörü yemekler önüne sürmüş ki Ogüst’ün canı sıkılmış. Giderken:

— Teşekkür ederim ama bu kadar dost olduğumuzu zannetmiyordum, demiş.

Her misafirin, ne kadar alçak gönüllü olursa olsun, biraz itibar istediğini unutmamalı!

Şevket RADO

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

(...) “Onunla geçinemiyorum çünkü o şöyle şöyle...” dediğimizde onun karşısında âcizliğimizi itiraf etmiş oluruz. Güzel huylu insanlarla herkes geçinir. Marifet çevremizdeki diğer insanlarla geçinebilmektir. İnsanları tanımaya çalışmak onlarla geçinmeyi kolaylaştırır. Etrafımızdaki herkesle dost olmak zorunda değiliz fakat bir şekilde geçinmek zorundayız. Geçinilmesi zor insanları da idare etmesini bilmek gerekir. Ne çok uzak ne de çok yakın olan tavrımızla bu tür kişileri idare etmeye çalışmak en doğrusu olsa gerektir.

a) Metinde geçen yukarıdaki paragrafta yazarın insanlarla geçinmek için önerileri nelerdir?

.....

.....

.....

b) Siz de yazarın bu düşüncelerine katılıyor musunuz? Neden?

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde zaman anlamı taşıyan kelime ve kelime gruplarını belirleyerek kutucuklara yazınız.

İnsanlarla iyi geçinirsek ömür boyunca mutlu oluruz.	 ömür boyunca.....
Her zaman ölçülü hareket etmek durumundayız.	
Sabahleyin karşılaştığımız birine “Günaydın.” diyor muyuz?	
Kişisel gelişimle ilgili kitapları geçen yıl okumuştum.	
İnsanlar bahar aylarında daha mutlu oluyor.	
Sanatçı lise yıllarında uluslararası bir yarışmaya katılmış.	
Çoğu zaman en büyük pişmanlıklarımız dilimizle söylediklerimizden kaynaklanır.	
“İletişim” konulu konferansa iki gün sonra gideceğiz.	
1988-1998 yılları arasında üniversitede öğretim görevlisi olarak çalıştım.	

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki zarfları cümlelerdeki uygun boşluklara yazınız.

1. Onunla otobüste karşılaşırsınız.
2. Adana’dan gelmemize rağmen da Mersin’e gideceğiz.
3. Gezip gördüğün yerleri bize anlat bakalım.
4. Ünlü müzisyen İstanbul’a konser vermeye gelecek.
5. geldiğinde ağaçlarda yapraklar sararmaya başlar.
6. Bizim evin yerinde yazlık sinema varmış.
7. sahilde rüzgâr hafif hafif esiyordu.

DERSE HAZIRLIK

1. "Evliya Çelebi" ismini duyduğunuzda aklınıza neler gelmektedir?
2. Bir seyyah (gezgin) olsaydınız ülkemizde ve dünyada nereyi gezip görmek isterdiniz? Neden?

● Videoyu 1. etkinliğe not olarak izleyiniz.

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: "Evliya Çelebi" adlı videoyu izlerken aşağıdaki soruların cevaplarını not alınız.

1. Evliya Çelebi hangi tarihte, nerede doğmuştur?

2. Evliya Çelebi, Seyahatname'nin ilk cildinde nereyi anlatmıştır?

3. Evliya Çelebi, yurt dışında hangi ülke ve şehirleri gezmiştir?

4. Seyahatname isimli eser ilk olarak hangi tarihte, nerede basılmıştır?

5. Seyahatname, Anadolu'nun dışında nerelerin geçmişine ışık tutmaktadır?

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları izlediğiniz videodan hareketle yanıtlayınız.

1. İzleme metnine göre "evliya" ve "çelebi" sözcükleri ne anlama gelmektedir?
2. Evliya Çelebi, seyahatnameyi kaleme almadan ne tür çalışmalar yapmıştır?
3. Seyahatnameyi veya benzer tarzda bir eseri okumak hayal dünyanızı nasıl etkiler? Fikirlerinizi paylaşınız.
4. Turistik amaçla bir yere gittiğinizde o yerin hangi özelliklerine dikkat edersiniz?
5. Bir seyahatname yazmak isteseniz seyahatnamenize neler eklemek istersiniz?

3. ETKİNLİK: İzlediğiniz videonun konusunu ve ana fikrini belirtiniz.

Konu

Ana Fikir

4. ETKİNLİK: Evliya Çelebi'nin hayatını maddeler hâlinde özetleyiniz.

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) İzlediğiniz video, konusu bakımından aşağıdakilerden hangisine/hangilerine yöneliktir?

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Arkadaşlarınıza
- ☐ Anne – babanıza
- ☐ Turistlere
- ☐ Yöneticilere
- ☐ Milletimize

b) Evliya Çelebi'yi anlatan bu videonun amacı aşağıdakilerden hangisi ya da hangileri olabilir? Neden? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Bir edebî eserin oluşum süreci hakkında bilgi vermek.
- ☐ Turizmin gelişimine katkıda bulunmak.
- ☐ Başarılı olmanın yollarını göstermek.
- ☐ Türk ve dünya tarihinin en büyük gezginini tanıtmak.
- ☐ Türk coğrafyasının tarihine ışık tutmak.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde geçen zarfların altını çiziniz. Cümleye kattığı anlamları örnekteki gibi yazınız.

Evliya Çelebi, <u>1611 yılında</u> İstanbul'da doğmuş.	<u>zaman</u>
Atına bindikten sonra yeni yerler görebilmek için gitti.	
Seyahatname ilk olarak ne zaman basıldı?	
Evliya Çelebi, başarılı olmak için çok çalıştı.	
Ailesi savaştan sonra İstanbul'a yerleşti.	
Evliya Çelebi, Anadolu'yu karış karış gezdi.	
Evliya Çelebi, kervansaraydan içeri girdi.	
Epeyce gezdi uçsuz bucaksız Anadolu'yu.	
Seyahatname'yi nasıl kaleme almıştır?	

7. ETKİNLİK: Evliya Çelebi'nin hayatından hareketle "Çok gezen mi bilir, çok okuyan mı?" konulu bir münazara düzenleyiniz.

Bunun için öğretmeninizin yönlendirmesiyle iki grup oluşturunuz. Size verilen sürede görüşlerinizi savununuz.

8. ETKİNLİK: Çevrenizde çok seyahat eden biri ile röportaj yapınız. Bu röportajı hazırlarken aşağıdaki kavramlardan yararlanabilirsiniz.

Seyahatte bulundurulması gereken araç gereçler

Seyahat için yapılan ön hazırlıklar

Seyahatin tanımı

Seyahat masrafları

Seyahatte yanımıza alacağımız temel malzemeler

Konaklama yerlerinin seçimi

Gezilecek yerlerin belirlenmesi

Seyahat süresinin belirlenmesi

..... İLE RÖPORTAJ

Soru:

Cevap:

Soru:

Cevap:

Soru:

Cevap:

Soru:

Cevap:

Soru:

Cevap:

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. "Türk kahvesinin hazırlanışı ve sunumunu" aile büyüklerinizden veya çoklu medya kaynaklarından yararlanarak araştırınız.

ÜÇ SORU

Bir zamanlar bir kral, her şeye başlaması gereken doğru zamanın ne zaman olduğunu, dinlemesi gereken doğru kişinin kim olduğunu ve kimlerden sakınılması gerektiğini öğrenmek istedi. Hepsinden önemlisi de yapması gereken en önemli şeyin ne olduğunu bilirse altına gireceği hiçbir işte başarısız olmayacağına kanaat getirdi.

Ve bu düşünceyle tüm krallığına, kendisine her hareketi için doğru zamanın ne zaman olduğunu, kimlerin en önemli insanlar olduğunu ve yapması gereken en önemli işin ne olduğuna nasıl karar vereceğini öğretene bir ödül vereceğini duyurdu.

Böylece bilge kişiler, kralı ziyaret etmeye başladı ancak hepsi de soruyu farklı farklı cevaplıyordu.

İlk soruya cevap olarak bazıları her iş için doğru zaman bulmanın yolunun günleri, ayları ve yılları gösteren bir tablo hazırlayıp kati suretle ona uygun bir şekilde yaşamak olduğunu söylüyordu. Söylediklerine göre ancak bu şekilde her şey doğru zamanda yapılabilirdi. Diğerleri işlerin doğru zamanına önceden karar vermenin imkânsız olduğunu ancak insanın kendini boş işlere kaptırmayıp, zihnini olaylara tamamen vererek en önemli olanları yapmasıyla bunun mümkün olacağını söylüyordu. Diğerleri de kral olan bitene ne kadar dikkat ederse etsin, bir insanın her iş için doğru zamana karar vermesinin mümkün olmadığını söylüyordu. Ancak, bilge adamlardan oluşan bir konsey kurup bu konuda yardım alabilirdi.

(...)

Aynı şekilde ikinci sorunun da bir sürü farklı cevabı vardı. Bazıları, kralın en çok ihtiyaç duyacağı kişilerin danışmanları olduğunu söylerken diğerleri, doktorlar olduğunu, bir grup da en gerekli olanların savaşçılar olduğunu söylüyordu.

En önemli işin ne olduğunun cevabını arayan üçüncü soruya, bazıları dünyada en önemli şeyin bilim olduğunu söyledi. Diğerleri buna savaş cevabını verirken bir grup da dinî ibadet cevabını verdi.

Tüm cevaplar farklı olduğundan kral hiç birini kabul etmedi ve kimseye ödül vermedi. Ancak, hâlâ sorularına doğru cevapları bulmak istediğinden, bilgeliğiyle nam salmış bir münzeviye danışmaya karar verdi.

Münzevi bir ormanda yaşıyordu. Sıradan halk haricinde kimseleri kabul etmezdi. O yüzden kral, sıradan kıyafetler giyip münzevinin yaşadığı kovuğa ulaşmadan önce atından indi ve korumasını da arkasında bırakıp, onun yanına yalnız başına gitti.

Kral yaklaştığı sırada münzevi evinin önündeki toprağı kazıyordu. Kralı görünce ona selam verip kazmaya devam etti. Münzevi çok çelimsiz ve zayıftı. Kazmayı yere her vuruşunda, çok az toprak kaldırılabiliyor ve nefes nefese kalıyordu.

Kral ona doğru yaklaştı ve "Size üç soru sormaya geldim bilge münzevi: Doğru zamanda doğru işi yapmayı nasıl öğrenirim? En çok kime ihtiyacım var yani en çok hangi insanlara önem vermeliyim? Ve ilgilenmem gereken en önemli işler nelerdir?" dedi.

Münzevi kralı dinledi ama hiçbir cevap vermedi. Sadece eline tükürüp kazma işine devam etti. "Yorulmuşsun." dedi kral. "İzin ver kazmayı alıp bir süre ben devam edeyim."

"Teşekkürler!" dedi münzevi ve kazmayı krala verip yere oturdu.

Kral, derince bir kısmı kazdıktan sonra durdu ve sorularını tekrarladı. Münzevi yine hiç cevap vermedi ama kalkıp kazmayı almak için elini uzattı ve "Biraz dinlen de ben çalışayım." dedi.

Ancak kral kazmayı vermedi ve toprağı kazmaya devam etti. Bir saat geçti. Ardından bir saat daha... Güneş ağaçların arkasından batmaya başlamıştı. Kral sonunda kazmayı yere vurdu ve "Sana sorularımın cevabını alabilmek için geldim, bilge adam. Eğer bana cevapları veremeyeceksen söyle de evime döneyim." dedi.

"Koşarak gelen biri var." dedi münzevi. "Dur bakalım kimmiş?"

Kral arkasını döndü ve ormandan koşarak gelen sakallı bir adam gördü. Adam, ellerini karnına bastırmıştı. Parmaklarının altından kanlar akıyordu. Krala ulaştığında, hafifçe inledi ve bayılarak yere düştü. Karnında büyük bir yara vardı. Kral, yarayı elinden geldiğince temizledi ve üzerini mendili ve münzevinin havlularından biriyle iyice sardı. (...) Kral, münzevinin yardımıyla yaralı adamı kulübeye taşıyıp yatağa yatırdı. Yatağa uzanan adam sessizdi ve gözlerini kapatmıştı. Kral da yürüyüşten ve ardından yaptığı işten çok yorulmuştu. Kapının eşliğine kıvrılıp uyuyakaldı; o kadar rahattı ki kısa yaz gecesi boyunca deliksiz uyudu. Sabah uyandığında nerede olduğunu, yatakta yatan ve kendisine parıldayan dikkatli gözlerle bakan sakallı adamın kim olduğunu hatırlaması biraz zaman aldı.

"Beni affedin!" dedi sakallı adam cılız bir sesle, kralın uyandığını ve kendisine baktığını görünce.

"Seni tanımıyorum ve seni affettirmemi gerektirecek bir şey de yok." dedi kral.

"Beni tanıyorsunuz ama ben sizi tanıyorum. Ben, erkek kardeşimi idam ettirip malına el koydurduğunuz için size düşman olmuş ve sizden intikam almaya yemin etmiş bir adamım. Münzeviyi tek başınıza görmeye gittiğinizi biliyordum ve sizi dönüş yolunda öldürmeye kararlıydım. Ancak, gün bitti ve siz dönmediniz. Ben de saklandığım yerden çıkıp sizi bulmak istedim ama korumanızla karşılaştığımda beni tanıdı ve yaraladı. Ondan kaçtım ama eğer siz yaramı sarmasaydınız, kan kaybından öldürdüm. Ben sizi öldürmek isterken siz benim hayatımı kurtardınız. Eğer hayatta kalırsam ve siz de kabul ederseniz, sizin en sadık köleniz olarak hizmetinizi görmek ve oğullarıma da aynısını yapmalarını vasiyet etmek isterim. Beni affedin!"

Kral, düşmanıya bu kadar çabuk barış imzalamış olmaktan ve bir dost kazanmaktan memnundu. Adamı hem affetti hem de uşakları ile doktorlarını ona bakmak için gönderip mallarını geri vereceğini söyledi.

Yaralı adamdan ayrıldıktan sonra kral verandaya gitti ve münzeviyi bulmak için etrafına bakındı. Gitmeden önce, sorduğu soruların cevaplarını vermesi için bir daha yalvarmak istiyordu. Münzevi dışarıdaydı. Dizlerinin üzerine çökmüş, bir gün önce kazdığı çiçekliklere tohum ekiyordu.

Kral ona doğru yaklaşıp:

"Son kez sorularıma cevap vermeni diliyorum, bilge adam." dedi.

"Cevaplarını zaten aldın!" dedi münzevi. Cılız bacaklarının üzerinde çöelmeye devam ederek karşısında duran krala bakıyordu.

"Nasıl yani? Ne demek istiyorsun?" diye sordu kral.

"Görmüyor musun?" diye yanıtladı münzevi. "Dün benim güçsüzlüğüme acımayıp benim için bu çiçeklikleri kazmasaydın ve kendi yoluna gitseydin, o adam sana saldıracaktı ve sen de burada benimle kalmadığın için pişman olacaktın. Yani en önemli zaman çiçeklikleri kazdığın zamandı. En önemli adam bendim ve en önemli işin de bana iyilik yapmaktı. Sonrasında o adam bize koştuğunda eğer yaralarını sarmasaydın, seninle barış sağlayamadan ölecekti. O zaman da o adam en önemli insandı ve ona yaptığın şey en önemli işindi. Unutma: Tek bir önemli zaman vardır, o da şu an! En önemli an şu andır çünkü üzerinde gücümüzü kullanabileceğimiz tek andır. En önemli insan, birlikte olduğun insandır çünkü hiç kimse bir başkisiyle bir ilişkisi olup olmayacağını önceden bilemez. Ve en önemli iş de o kişiye iyilik yapmaktır çünkü insan yeryüzüne sadece bu yüzden gönderilmiştir!"

Lev N. TOLSTOY

Çev.: Gökçe MÜDERRİSOĞLU AKTAŞ

(Kısaltılmıştır.)

Sevgi: Yaratıcı Güç

Bir üniversite profesörü sosyoloji dersinde öğrencilerini gecekondü mahallesine gönderip orada yaşayan 200 genç üzerinde olgu araştırması yapmalarını istemişti. Öğrencilerinden her bir gencin geleceği konusunda değerlendirmede bulunmalarını istemişti. Öğrenciler her bir olgu için "Hiç şansı yok." yorumunda bulunmuşlardı. Yirmi beş yıl sonra başka bir sosyoloji profesörünün karşısına aynı çalışma çıkmıştı. Profesör öğrencilerinden bu gençlerin akıbetinin ne olduğunu öğrenmelerini istedi. Öğrenciler, yöreden taşınan veya vefat eden 20 gencin dışında ulaşabildikleri 180 gençten 176 tanesinin doktor, avukat ve iş adamı olarak pek de sıradan olmayan başarılar elde ettiklerini buldular. Oldukça şaşırان profesör olayın üzerine gitmeye karar verdi. Şans bu ya, araştırma konusu olan gençlerin hepsi civarda yaşıyordu. Profesör gençlerin hepsine, "Başarınızı neye borçlusunuz?" sorusunu yöneltti. Gençlerin hepsinin de yanıtı "Öğretmenimize..." oldu.

Öğretmen hâlâ yaşıyordu. Profesör öğretmenin yerini buldu. Yaşlı ama dinç kadına bu gençleri gecekondudan başarıya götüren yolda nasıl bir sihirli formüle sahip olduğunu sordu.

Öğretmenin gözleri parıl parıl oldu. Dudaklarında hafif bir gülümsemeyle, "Çok basit." diye yanıtladı, "Bu çocukları sevdim."

Jack CANFIELD (Cek Sanfild) ve Mark Victor HANSEN (Mark Viktor Hansen)

Çev.: Şerife KÜÇÜKAL

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Profesör öğrencilerinden nasıl bir çalışma istemiştir?

.....

.....

2. 25 yıl sonra gençlerle ilgili hangi verilere ulaşılmıştır?

.....

.....

3. "Başarınızı neye borçlusunuz?" sorusuna birer yetişkin olan gençlerin cevabı ne olmuştur?

.....

.....

4. Gençlerin başarılı bir yetişkin olmalarını sağlamak için öğretmenin kullandığı sihirli formül nedir?

.....

.....

5. Sizi günlük hayatta motive eden söz ve davranışlar nelerdir?

.....

.....

6. Aşağıda yer alan cümlelerdeki boşlukları uygun olan geçiş ve bağlantı ifadeleri ile tamamlayınız.

Yürümekten perişan oldum ayağıma kara sular indi.

Herkes yarınki sınava iyi çalışsın son konulara dikkat edin.

Annemi bugün kırdım onu kırmak istememiştim.

Bu olayın ne zaman gerçekleştiğini bilmiyoruz.

..... nasihatlerimi sakın aklından çıkarma.

7. Aşağıda verilmiş "biyografi" cümlelerini "otobiyografi" cümlelerine çeviriniz.

"Gülpembe" şarkısını babaannesi Nimet Hanım için yazdı.

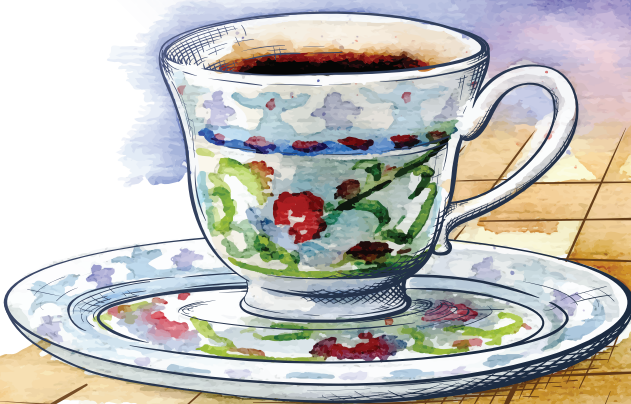
Kazandığı ilk para ile kardeşi İnci'ye çok istediği kırmızı elbiseyi almıştı.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam kayması **yoktur**?

- A) Duydukları karşısında hayretler içinde kalır.
- B) Barış Manço, Belçika Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisini birincilikle bitiriyor.
- C) Halter takımı Naim Süleymanoğlu'nu coşkuyla karşıladı.
- D) Barış Manço, 15 Şubat 1999'da hayata gözlerini yumar.

9. Aşağıdaki altı çizili kelimelerin hangisi zarf **değildir**?

- A) Yarın seni görmeye gelecekmış.
- B) Yaz tatilinde köye gideceğiz.
- C) Ayşe de sınavlardan yüksek not almış.
- D) Geçen hafta doktora gitmiş.

1. TRK MUTFAK KLTRNDE KAHVE
2. BEN, MMAR SNAN
3. TRKYE'M, ANAYURDUM, SEBEBM, AREM
4. DEL DUMRUL (DNLEME/ZLEME METN)
5. MUHACR OSMAN (SERBEST OKUMA METN)

4. TEMA
MLL
KLTRMZ

DERSE HAZIRLIK

1. Türkiye’de kahve yetişmemesine rağmen neden dünyaca ünlü “Türk kahvesi” ifadesi oluşmuştur?
2. Dünyaca bilinen Türk mutfak ürünleri nelerdir?

- Metni, koyu yazılan bölümlere dikkat ederek sesli okuyunuz.

TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜNDE KAHVE

(...) Türkler ilk çağlardan bu yana birçok milletle komşuluk yapmış, zaman zaman onlarla iç içe yaşamış, yiyecek ve içecek kültürü alışverişinde bulunmuştur. Bunun sonucunda Türk mutfağı zengin bir kültür birikimiyle günümüze kadar gelmiştir. Geleneksel Türk mutfağının kendine özgü yaratıcılığı ve beğenileri, geleneksel değerleri, onu diğer kültürlerin mutfaklarından büyük ölçüde ayırmaktadır.

Türk kahvesi de geleneksel Türk mutfağının vazgeçilmez unsurlarındandır. Gerek elde edilişi gerek yapılışı gerekse içimiyle diğer kahve çeşitlerinden oldukça farklı ve kendine özgüdür. Türk kahvesini özel yapan diğer bir neden de kendine has bir kültür oluşturmastır. Kız isteme töreninde kahve içilmesi bu kültürün örneklerindendir.

Kahve, tropik iklim isteyen, yükseklerde ve zor yetişen narın bir bitkidir. Her kahve ağacından yılda ortalama 2-5 kg kahve çekirdeği elde edilir. Çeşitli işlemlerle kahve çekirdekleri meyvelerden ayrılır, kurutulur ve kavrulur. Kahve çekirdekleri öğütüldükten sonra tazeliklerini uzun süre koruyamadığı için kahve yapımından hemen önce öğütülmelidir.

(...) Kahve Yemen’den önce Mekke ve Medine’ye ve 15. yy. sonunda ise İslam gezginleri tarafından İran, Mısır, Türkiye ve tüm İslam dünyasına yayılmıştır.

(...) Kahvenin keşfiyle ilgili bilinen en yaygın rivayet, Etiyopyalı çoban Kaldî ile ilgilidir. Kaldî, keçilerinin bazı yemişleri yedikten sonra canlandığını ve geceleri bile çok az uyuduğunu fark etmiştir. Bunun üzerine Kaldî, bu yemişleri denemiş ve kendini daha dinç hissetmiştir. Kahvenin keçilere yaptığı etkinin kısa sürede farkına varan insanlar, çekirdekleri toplayıp kullanmaya başlamışlardır. Bununla birlikte, olgunlaşmış kırmızı renkli meyvelerin toplanıp içlerindeki tohumlarının yenip içilebilecek hâle gelmesi için gerekli işlemlerin bulunup uygulanması oldukça uzun yıllar almıştır.

Kahvenin Osmanlı İmparatorluğu’na geliş tarihi kesin bilinmemekle birlikte, tarihçiler tarafından, ilk defa 1519 yılında I. Selim’in Mısır seferinden sonra İstanbul’a geldiği belirtilmektedir. Türkler tarafından bulunan yepyeni hazırlama metodu sayesinde kahve, güğüm ve cezvelerde pişirilerek “Türk kahvesi” adını almıştır.

(...)

Kahve Osmanlı'da ilk olarak saraylarda içilmeye başlanmıştır. Saraydaki konuklara ikram edilen tatlılarla ve şerbetlerle birlikte kahve sunulmaktaydı. Hatta saray teşkilatında "kahvecibaşı" makamı bulunmaktaydı. Kahve zamanla o kadar önemli bir hâle gelmişti ki padişahın içeceği kahvenin suyu özel olarak Eyüp Tepesi civarındaki Gümüşsuyu'ndan getirilmekteydi.

Türk kahvesi sadece lezzeti ve hazırlanışıyla değil, sunumu ve içimiyle de çok özel bir yere sahiptir. Kahve sunumu saraylarda özel bir törenle yapılırdı. Konukların ağırlandığı bölüme sihil örtüsü denen örtü, iki kişi tarafından taşınarak önden getirilirdi, ardından da kahve tepsisi getirilirdi. Tepsi ağırsa iki kişi tarafından tutulurdu. Kahve ibriklerden fincanlara aktarılır; en son, dağıtan kişi içeriye girerdi.

Kahveyle birlikte oluşan kültürün en önemli parçası kahvehanelerdir. (...) Bu dönemde ortaya çıkan kahvehaneler hem halkın kahve içebileceği hem de sosyal hayatı yaşayabileceği ortamlardı. O zamana kadar insanların dostlarıyla toplanıp kaynaşması ya eve misafir kabul etmek ya da başkasının evine misafir olarak gitmekle mümkündü. (...) Konuk ağırlamak için artık evden başka bir mekân oluşmuştu. (...)

Günümüzde geleneksel kahvehanelere artık rastlanmamaktadır. Kahvehanelerde anlatılan efsaneleri dinlemek, Karagöz ve Hacivat maceralarını izlemek bizler için biraz uzak ama kahvehaneler hâlâ toplumsal yaşamın temel mekânlarından birini oluşturmaktadır.

(...)

Kahvenin Arabistan'dan Batı'ya açılımı Osmanlı üzerinden olmuştur bu yüzden de Avrupalılar kahveyi Türk içeceği olarak adlandırmışlardır. (...) Kahveyle tanışan Avrupalı seyyahlardan kimi bu içeceğin bağımlısı olmuş, kimi kahveye hayret etmiş ve bilimsel bir incelemesinin yapılması için ülkesine dönerken yanına almış, kimi ise sahip olduğu girişimci ruhla bu esrarengiz içeceğin ticari bir meta olabileceğini görmüştür. Böylece farklı nedenlerle Türk içeceği, Avrupa'ya girmiş ve Avrupa'da da hızlı bir sürede yaygınlaşmıştır.

Türk kahvesi en çok ritüel barındıran kahvedir denebilir. Cezvede yavaşça pişirilmesi, köpüklendirilmesi, köpüklerin fincanlara pay edilmesinden sonra kahvenin hazırlanmasına devam edilmesi Türk kahvesine lezzetini veren unsurlardır. Türk kahvesi içmek, cezve seçiminden kısık ateşte hazırlanışına, fincanlara yavaş yavaş dökülmesinden törensel bir dikkatle ufak ufak yudumlanmasına kadar başlı başına bir gelenektir. Türk kahvesi yanında bir bardak su verilmesi de bu geleneklerden biridir. Çoğu ailede alışkanlık hâline gelen akşam yemeklerinden sonra içilen kahve, huzur vericidir. Kız isteme sırasında ise saygı ifade ederken köpüklü olan kahve, istenen kız tarafından pişirilerek el becerisinin göstergesi olarak kabul edilir.

Kahvenin gündelik hayatımızda nasıl büyük bir etki yaptığını ve derin bir iz bıraktığını belki de en iyi kullandığımız atasözleri göstermektedir. Türkçede gündelik hayatımızda kullandığımız ve kahve içme kültüründen kaynaklanan birçok atasözü bulmak mümkündür. **"Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır."**, **"Gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül sohbet ister kahve bahane."** (...)

Sıdika BULDUK
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıda metinden alınan cümleler verilmiştir. Bu cümlelerde geçen ve sözlük anlamları verilen kelimeleri bularak bulmacaya yerleştiriniz.

Türkçede gündelik hayatımızda kullandığımız ve kahve içme kültüründen kaynaklanan birçok atasözü bulmak mümkündür.

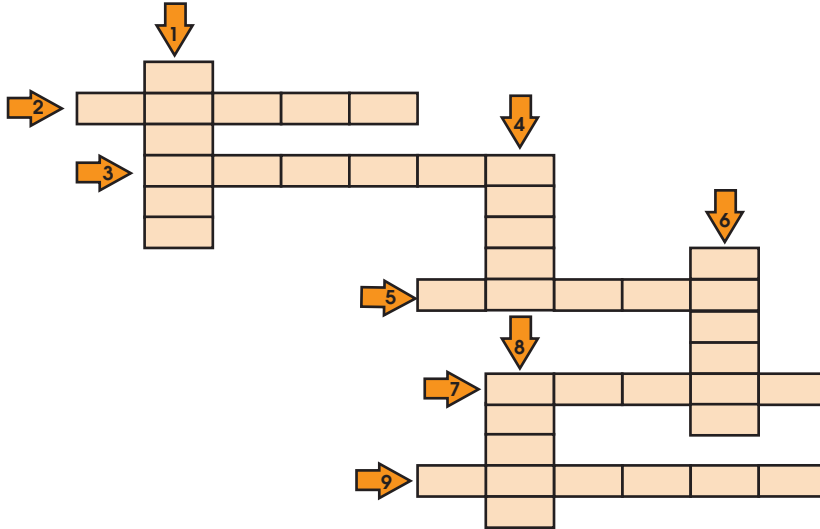
Kahve, tropik iklim isteyen, yükseklerde ve zor yetişen narın bir bitkidir.

Türkler tarafından bulunan yepyeni hazırlama metodu sayesinde kahve, güğüm ve cezvelerde pişirilerek "Türk Kahvesi" adını almıştır.

Saraydaki konuklara ikram edilen tatlılarla ve şerbetlerle birlikte kahve sunulmaktaydı.

Kahve ibriklerden fincanlara aktarılır, en son, dağıtan kişi içeriye girerdi.

Kahveyle tanışan Avrupalı seyyahlardan kimi bu içeceğin bağımlısı olmuş.

1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.

2. Yandan kulplu, boynu uzun, genellikle bakırdan su kabı.

3. Dönenceye ait.

4. Sıcak iklimlerde yetişen bir ağacın meyvesinin çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek.

5. Kahve pişirmeye yarayan saplı, küçük kap.

6. Gezgin, turist.

7. Bir şeyi armağan olarak verme, sunma.

8. Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.

9. Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Türk kahvesinin farklı ve kendine özgü yönleri (elde edilişi, yapımı, içimi) nelerdir?
2. Türk kahvesini özel yapan kültürel yönler nelerdir?
3. Yörenizdeki "kız isteme" töreninde uygulanan kahve geleneğini anlatınız.
4. Türk kahvesi gibi hem lezzet bakımından farklı hem de sosyal ve kültürel önemi olan başka Türk içecekleri neler olabilir? Bunlarla ilgili ne tür sosyal mekânlar oluşturulabilir?
5. Günümüz kafeleri ile geleneksel Türk kahvehanelerini karşılaştırınız, tercihinizi ve nedenlerini belirtiniz.

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerin başına amaç-sonuç bildiriyorsa (A), neden-sonuç bildiriyorsa (N), karşılaştırma bildiriyorsa (K) yazınız.

- Kahvenin Arabistan'dan Batı'ya açılımı Osmanlı üzerinden olmuştur, bu yüzden de Avrupalılar kahveyi Türk içeceği olarak adlandırmıştır.
- Osmanlı'da kahvehaneler konuk ağırlamak için kullanılan sosyal mekânlar olarak kullanılmıştır.
- Türk mutfağının kendine özgü yaratıcılığı ve beğenileri, onu diğer kültürlerin mutfaklarından büyük ölçüde ayırmaktadır.
- Avrupalı seyyahlar bilimsel incelemesinin yapılması için ülkelerine kahve götürmüşlerdir.
- Türk kahvesi gerek yapılışı gerekse içimiyle diğer kahve çeşitlerinden oldukça farklı ve kendine özgüdür.
- Kahve çekirdekleri öğütüldükten sonra tazeliklerini uzun süre koruyamadığı için kahve yapımından hemen önce öğütülmelidir.
- Konuk ağırlamak için artık evden başka bir mekân oluşmuştu.

4. ETKİNLİK: Aşağıda verilen atasözlerini inceleyiniz, atasözlerinde kahve hangi yönüyle anlatılmaktadır? Verilmek istenen mesaj üzerinde düşünüp görüşlerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

Konuşmanız sırasında kelimeleri anlamlarına uygun olarak kullanmaya dikkat ediniz.

"Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır."

"Gönül ne kahve ister ne kahvehane; gönül sohbet ister, kahve bahane."

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki metni okuyunuz. Yönergeleri uygulayınız.

HER DEM TİRYAKİ

Demliler geliyor! Zarifler geliyor! Bu sefer dökülmeden geliyor! Kış günlerinin iç ısıtan yâreni, yemek ertesi, akşamüstü sohbetlerinin sırdaşı, kahvaltının vazgeçilmez eşi, dumanı üstünde çay geliyor! Çay müptelası olun ya da olmayın, zengin de olsanız fakir de fark etmez çünkü sınıflandırmaz sizi çay. Şefkatlidir, sağlıklıdır, yoldaştır, memleketidir, asıldır ve hepimizindir...

Çay, 5 bin yıldır içilen ve aynı zamanda kendi kültürü ve felsefesi olan bir içecek. Çıkışı ise bir efsaneye dayanıyor; Çin'in ilk imparatorlarından Shen Yung (Sen Yung), çay bitkisinin tesadüfen sıcak suya düşmesine şahit oluyor. Çinliler tarafından ilaç olarak içilen bu içecek, ardından Endonezya ve Hindistan üzerinden Batı'ya ulaşıyor. (...)

Sudan sonra çay

Türkiye'de tarımsal istihdamın ve üretimin yaklaşık yüzde 4'ünü çay tarımı oluşturuyor ve nüfusumuzun yüzde 96'sı çay içiyor. Şaşırdınız mı? Şaşırmayın çünkü ülkemizde kişi başına düşen yıllık çay tüketimi 3,5 kilogramı bulurken bu miktar bizi dünya ülkeleri arasında birinci sıraya taşıyor. Anlamı, ülkemizde sudan sonra en çok çay içiliyor. Bunların yanı sıra öğreniyoruz ki çay her ülkede kültüre bağlı olarak farklı zamanlarda ve farklı konseptlerde tüketiliyor. Örneğin İngiltere'de çay öğleden sonra saat 4 civarında hafif bir yiyecek eşliğinde içilirken daha ağır çay ziyafetleri ise, akşam saat 5 ile 7 arasında gerçekleşiyor. Hindistan'da siyah çay genelde deminin hafiflemesi için süt ile tüketiliyor. Çin çayları genellikle yeşil çay olarak tüketiliyor. (...)

Mutlaka iyi demlenmiş

Oğuz Atay "... biz çayın yalnızlığa iyi gelen tarafını da severiz." derken çayın kalbimizdeki yerini, Nazım Hikmet Ran ise "... basit yaşayacaksın basit, sanki bir gün yaşamın sona erecekmiş gibi basit; çay, simit ve peynirle..." diyerek hayatımızdaki duruşunu tasvir etmiş çayın. Adını bizden almış olan Türk kahvesinden bile çok değerli çay bizim için... Şekerli, şekersiz, limonlu, kıtlama ama illaki ince belli cam bardakta, sıcaklığı tam, dudak payı yerinde, taze ve mutlaka iyi demlenmiş...

Ela GÜRMAN TEKİN

(Kısaltılmıştır.)

a) Yukarıda okuduğunuz "Her Dem Tiryaki" metni ile "Türk Mutfak Kültüründe Kahve" metnini karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerini yazınız.

Benzer Yönleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Farklı Yönleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK: Yönergelere göre soruları cevaplayınız.

a) Aşağıdaki cümlelerin sonuna, kutulardaki eklerden uygun olanını örnekteki gibi yazınız.

-dir	-idi	-imiş	-ise
1			
Türk kahvesi kendine özgüdür.			
2			
Türk kahvesinin tadı diğer kahvelerden daha yoğun.....			
3			
Kahve, tropik iklim isteyen, yükseklerde ve zor yetişen narin bir bitki.....			
4			
Aldığı kıyafetler çok pahalı			
5			
Avludan büyükçe bir bahçeye geçer.....			
6			
Türk kahvesi en çok ritüel barındıran kahve.....			
7			
İstanbul'a hızlı trenle gidiyor.....			
8			
Herhâlde arayan Ahmet Bey.....			
9			
Türkçe sınavında çok başarılı.....			
10			
Benden aldığı kitapları yarın kargoyla gönderecek.....			
11			
Uçakla İstanbul'a gidecek.....			
12			
Bu sabah gökyüzü bulutlu.....			
13			
Bizimle gelecek..... biraz acele etsin.			

b) Getirdiğiniz eklerin cümledeki işlevlerini yazınız.

İsme geldiğinde;	Fiile geldiğinde;
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

GELECEK DERSE HAZIRLIK

- Yaşadığınız yerdeki tarihî eserleri araştırınız.
- Ülkemizde tarihî eserlerin korunmasına yönelik çalışmalarını üstlenen kurumlar hakkında araştırma yapınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Tarihî yapıları gezerken neler hissediyorsunuz?
2. Yaşadığınız yerdeki tarihî eserler hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Metni, öğretmeninizin rehberliğinde okuma tiyatrosu yöntemiyle okuyunuz.

BEN, MİMAR SİNAN

MİMAR SİNAN: Ben, Mimar Sinan!

29 Mayıs 1490 yılında, Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğdum. O gün, İstanbul'un fethinin 37. yıl dönümüydü.

Sevgili gençler! 98 yıl yaşadım. Devlete, tam 70 yıl hizmet ettim. Size hayatımı ve çağımı anlatmak istiyorum. İlginç bulacağınızı umuyorum. Yavuz Sultan Selim döneminde, birkaç yıllık bir eğitimden sonra İstanbul'daki acemi ocağına alındım...

Benim için, küçük Ağırnas köyünden sonra, İstanbul'da her şey ilginçti. Bir imparatorluğun yüreğinde dolaşıyordum. Ama bu koca kentte bir yapı, beni özellikle kendine çekmeye başladı. Bu Ayasofya'ydı.

(...)

Mühendisliğin ve mimarlığın inceliklerini öğrendikçe bu kadar büyük bir kubbeyi, bu kadar yükseğe oturtabilmenin olağanüstülüğünü anlıyordum. Mimarlarına da saygı duyuyordum. Ama bazı yabancı mimarların söylediğini duyduğumuz şu yaman sözleri, yüreğimi yaralıyordu.

1. SES: "İslam uygarlığı hiçbir yerde, Ayasofya kubbesi gibi bir kubbe yapmayı başaramamıştır. Bu kubbe, üstünlüğümüzün kanıtıdır."

MİMAR SİNAN: Ama bizden biri bu kubbeyi yenmeli! Sizlere üç eserimin hikâyesini anlatmak istiyorum.

1542 yılıydı. Kanuni Sultan Süleyman, ünlü Estergon Kalesi'nin de alındığı seferden dönüyordu. Padişah, neşeliydi. Kendisini, Edirne'de çok acı bir haberin beklediğini henüz bilmiyordu. Oysa en sevdiği oğlu Şehzade Mehmet ölmüştü! İstanbul'a gelince bana, oğlunun anısına bir cami yapmamı emretti. İlk büyük eserim, işte bu Şehzade Camisi'dir.

Uygun bir zamanda caminin temelini attım. Burası ileride, Şehzadebaşı diye anılacaktır. Kısa süre içinde binanın kubbeleri, deniz dalgaları gibi yükseldi. İki minaresi, boylu boslu iki civana benziyordu. Caminin içinde her gece sekiz bin kandil yanacaktı. Beş yılda biten bu cami, benim çıraklık eserimdir.

Durmadan çeşitli binalar yapıyordum ama hiçbiri hayallerim kadar büyük değildi. Bir sabah, yine tezgâhımın başında çalışıyordum. Bir saray görevlisi çıkageldi.

2. SES: Sinan Ağa!

MİMAR SİNAN: Buyur.

2. SES: Saadetlu padişah seni bekler.

MİMAR SİNAN: Hemen mi?

2. SES: Hemen.

MİMAR SİNAN: Başüstüne. Vakit geçirmeden Topkapı Sarayı'na koştum. Beni hiç bekletmeden huzura aldılar. **(Başını eğerek, ellerini kavuşturur.)** Beni emretmişsiniz hünkârım!

3. SES: Bak a mimarbaşı! Zaman rüzgâr gibi. Dünya ölümlü. Hayat bir rüya. Saltanat bir cihan kavgası. Bir gün o da bitecek. Benim adıma da bir cami yapmanı isterim. Güzel bir cami.

MİMAR SİNAN: Başüstüne hünkârım.

Kanuni Sultan Süleyman'ın adını taşıyacak bir cami, elbette Ayasofya'yı aşmalıydı. Ama nasıl? Bu soru, beni nice geceler uyutmadı. Nasıl? Kader, bu soruyla beni sınava çekiyordu. Sonunda bir karara vardım. Caminin yerini seçtim ve planını bitirdim.

1550 yılının haziran ayında, büyük bir törenle, caminin temelini attık. Törene, başta padişah olmak üzere devletin bütün ileri gelenleri katılmıştı. Temele ilk taşı, Ebussuud Efendi koydu. Tasarladığım kubbeyi oturtmak için her biri tek parça, dört büyük sütun lazımdı.

Bu dev sütunların ikisini İstanbul'dan temin ettim. Üçüncüsü İskenderiye'den, dördüncüsü Baalbek Harabeleri'nden getirilmiştir. Sütunların karadan ve denizden İstanbul'a taşınması tabii kolay olmadı. Hayli zamanımızı aldı. Sonunda sütunlar dikildi. Oynamaz, yıkılmaz hâle getirildi. Kubbe, 28 metre çapında olacaktı.

(Ayasofya'nın kubbesinin çapı 30 metre, 90 santimdir.)

Doğru. Ama ben, Ayasofya'nın kubbesi, boyutları ile yarışmamaya karar vermiştim. Amacım, dev bir kule yapmak değil, mimari bir şaheser yaratmaktı. Ben, Ayasofya'dan daha güzel bir cami yapmak istiyordum.

3. SES: Güzel bir cami, mimarbaşı!

MİMAR SİNAN: Haklısınız hünkârım. Güzellik, büyüklükten daha güçlüdür. Nitekim Lady Montagu (Leydi Montagu) gibi aydın bir Hristiyan, 1718'de şöyle yazacaktır:

4. SES (KADIN): "İstanbul'da gördüğüm birçok camiyi, Ayasofya'dan daha çok beğendim. Mesela Süleymaniye Camisi. Muntazam bir kare şeklinde. Köşelerinde gayet güzel dört kubbe var. Ortada, mermer sütunlar üzerinde de zarif bir kubbe."

MİMAR SİNAN: İşte böyle. Amacıma ulaştım. Biz yine inşaatın başına dönelim. Büyük yapının yükselmesi, ister istemez yavaş gidiyordu. Çünkü en ufak ayrıntıya bile özeniyordum. Ahşap kapılar, en değerli sanatçılar tarafından işleniyordu. Renkli ve nakışlı camlar, emsalsiz birer sanat eseri idi. Nakkaş İbrahim yapıyordu. Bu camların renkleri, güneşin ve mevsimlerin ışıklarıyla değişir. Caminin içine her an başka bir manzara verir. Nihayet, caminin azametli kubbesini kapattım. Ama İstanbul, birdenbire çeşitli söylentilerle çalkalanmaya başladı.

5. SES: Bu kadar büyük kubbenin durması, imkânsızdır.

6. SES: Bence bu kubbe, her an çökebilir.

7. SES: Biri padişahımıza haber vermeli. Mimar Sinan Ağa, büyük kubbe tutkusuyla delirmiştir.

8. SES: Bu yüzden de işi bırakmış. Başka işlerle oyalanır.

MİMAR SİNAN: Ve padişah, bir gün hiç beklenmedik bir anda çıkageldi.

3. SES: Niçin benim camim ile ilgilenmeyip mühim olmayan nesnelerle vakit geçirirsin? Şimdi tez söyle! Bu bina ne zaman tamam olur?

MİMAR SİNAN: Padişah'tan şimdiye kadar işitmediğim bu sözler karşısında şaşırdım, dilim tutuldu. Ancak şu sözleri söyleyebildim. **(Padişaha döner.)** Saadetli padişahın devletinde, iki ayda tamam olur. İki ay sözüne, padişah kadar maiyeti de şaşırdı. Hatta içlerinden biri, beni korumak için söze karıştı.

9. SES: Mimar Ağa, saadetli padişahın ne buyurduğunu işittin mi? Bu bina ne zaman, kapısı kapanacak şekilde tamam olur? Bir daha söyle!

MİMAR SİNAN: İki ay tamam olunca bu bina da tamam olur. Bunun üzerine padişah şöyle dedi:

3. SES: Ağalar! Mimarbaşı ne dedi, işittiniz, şahit olun!

MİMAR SİNAN: Sonra padişah, bana döndü.

3. SES: Bak a Sinan Ağa!.. İki ayda tamam olmazsa seninle konuşuruz! **(Padişah uzaklaşır.)**

MİMAR SİNAN: Sonradan öğrendiğime göre, padişah saraya dönünce haznedara şöyle demiş:

3. SES: Mimarbaşının delirdiği açığa çıktı. Bir nice yıllık işi, iki ayda bitirmek hiç mümkün müdür? Adam, başının korkusundan aklını kaçırdı. Çağırıp bir de siz sual edin!

MİMAR SİNAN: Haznedara da "İki ayda tamam olur." dedim. "İki ayda tamam edip tarihe namımı bırakırım."

Geceleri de meşale ışıkları altında çalışmaya başladık. Bir hafta sonra, padişah yine geldi.

3. SES: Mimarbaşı, sözünde kararlı mısın?

(Mimar Sinan, saygıyla durur.)

MİMAR SİNAN: Evet hünkârim. Allah'ın yardımıyla söz verdiğim tarihte, camiye tamamlayıp kapısını kapayacağım.

3. SES: Sana güveniyorum Koca Sinan!

MİMAR SİNAN: Tam iki ay sonra caminin ana kapısı ve öteki kapıları kapandı. Hiçbir eksiği kalmamıştı. İnşaat, 7 yıl sürmüştür. 1558 yılının haziranında padişah, maiyeti ve halk, Süleymaniye Camisi'nin avlusuna girdiler. Kapının altın anahtarını ellerine teslim ettim. İnsan, yapabileceğini söylemeli, söylediğini de yapmalı. Padişah, sordu:

3. SES: Bu caminin kapısını açmaya en layık olan kimdir?

MİMAR SİNAN: Ben, heyecan içindeydim. Padişahın maiyetinden biri, bu soruyu şöyle cevaplandırdı:

9. SES: Padişahım, Mimar Sinan Ağa kulunuz, bir pir-i azizdir. Camiyi açmaya herkesten fazla o layıktır.

MİMAR SİNAN: O tarihte 67 yaşındaydım. Ama bir delikanlı gibi kızardım. Ellerim titriyordu. Padişah, bana döndü.

3. SES: Evet. Bu bina eylediğin Allah'ın evini, dua ile yine senin açman en doğrusudur.

MİMAR SİNAN: (...) Süleymaniye, benim kalfalık eserimdir. 1566'da Zigetvar Kalesi'ni kuşatmıştık. Dış kale düşmüştü ama iç kale hâlâ dayanıyordu. Kalenin düşmesine belki de birkaç saat kala Kanuni Sultan Süleyman, savaş çadırının içinde, gözlerini yumdu.

MİMAR SİNAN: Kanuni Sultan Süleyman'ın yaşayan tek oğlu Selim, II. Selim unvanıyla tahta geçti. Bir gün beni huzura çağırdı. Tahta çıkalı daha bir yıl olmuştu.

10. SES: (...) Benim adıma öyle bir bina yap ki bir eşi daha bulunmaya! Adımı, geleceğe taşı. Hiçbir isteğine hayır denmeyecektir. Göreyim seni koca Mimar!

MİMAR SİNAN: Caminin, çok sevdiği Edirne'de yapılmasını emretti. Yüreğim kaygı ve sevinçle dolu, tezgâhımın başına geçtim. Bu, belki de benim için son fırsattı. 77 yaşındaydım. Selimiye Camisi, benim ustalık eserim olacaktı. Edirne'ye giderek çalışmaya başladık. 1567 yılında temelini attık. Padişah bazı kendi geliyordu.

10. SES: Camim nasıl gider mimarbaşı?

(Mimar Sinan, ellerini kavuşturur.)

MİMAR SİNAN: Yolunda gider hünkârım.

İşlerin nasıl gittiğini, bazen de yazıyla soruyordu. Bu telaşın nedeni, belki de önsezi idi. Çünkü camisinin bittiği yıl, dünya sefasına veda etti.

MİMAR SİNAN: Cami, 7 yılda bitti ve 1574 yılında açıldı. Şimdi de sapasağlam ayakta duruyor.

Sanat tarihçisi Profesör Ernst Diez (Örnis Diyez), Selimiye hakkında şöyle yazıyor:

11. SES: "Selimiye Camisi'nde mekân tesiri, insanüstü yüksekliği ve büyüklüğü ile Hindistan'daki Adil Şah Türbesi'ni, Roma'daki Panteon ve Sen Piyer Kilisesi de dâhil, yeryüzündeki bütün diğer yapıları, gölgede bırakmaktadır."

MİMAR SİNAN: Kitabının bir başka yerinde de şöyle yazıyor:

11. SES: "Yeryüzünün bütün kültürlü milletleri içinde yalnız Türkler, Ayasofya'yı aşmak cesaretini göstermişlerdir."

MİMAR SİNAN: Ömrümün sonunda anılarımı da yazdım. "Tezkiret-ül Bünyan" adını taşıyan anılarımı şöyle bitirmiştım: "Ümit ederim ki kıyamete kadar gayret ve çalışmam unutulmaz ve yaptığım eserler yıkılsa bile bu anıları okuyanlar, beni hayır dualarında unutmayıp hatırlarına getirirler."

Değerbilir gençler! Hepinize başarılar dilerim.

Turgut ÖZAKMAN
(Kısaltılmıştır.)

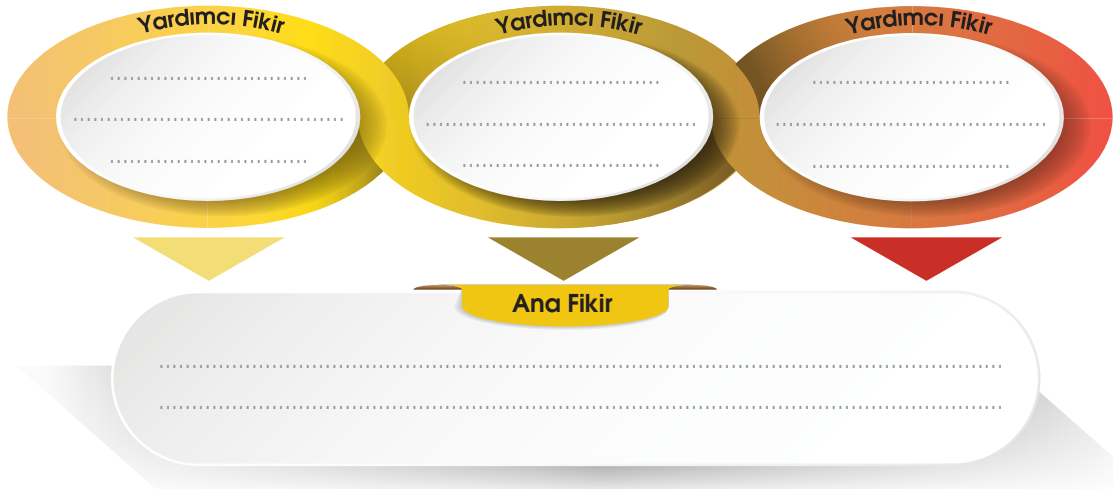
ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Metinden alınmış bazı kelimelerin birden fazla sözlük anlamı verilmiştir. Metindeki anlamı karşılayan cümlelere örnekteki gibi (✓) işareti koyunuz.

KELİME	ANLAMLARI	
boyut	Doğruların, yüzeylerin veya cisimlerin ölçülmesinde ele alınan üç doğrultudan uzunluk, genişlik ve derinlikten her biri, buut. Genişlik, kapsam.	✓
nakış	Beste ve semainin, dört yerine iki haneli olanı. Özellikle duvar ve tavanları süslemek için yapılan resim.	
tezgâh	Üzerinde genellikle el veya küçük makinelerle iş görülen yapım aracı. Genellikle dükkânlarda satıcıların önündeki uzun masa.	
şaheser	Kendi türünde mükemmel olan, üstün ve kalıcı nitelikte eser, başyapıt. Değeri üstün olan, üstün nitelikli.	
meşale	Bir düşüncenin öncüsü. Ucunda, alev çıkararak yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek.	
emsal	Benzer, eş, denk. Yaşıt.	
azamet	Gurur. Görkem, gösteriş, heybet.	
çadır	Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak, çerge, oba, otağ. Gölgelik olarak kullanılan tente veya şemsiye.	
sütün	Bir tablo veya grafikte düşey durumdaki yüzey. Herhangi bir maddeden yapılan, zaman zaman üstünde çıkıntılı bir bölüm olan, genellikle bir altlığa, bazen doğrudan doğruya yere dayalı silindirik biçiminde düşey destek, kolon.	

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Mimar Sinan'ın çıraklık, kalfalık ve ustalık dönemi eserlerini sıralayınız.
2. Yabancı mimarların hangi sözü, Mimar Sinan'ı derinden etkilemiştir?
3. Mimar Sinan'ın hayali nedir ve nasıl gerçekleşmiştir?
4. Mimar olsaydınız, ne tür bir eser yapmak isterdiniz?
5. Mimar Sinan'ın yaşadığı dönemde yarışacağı bir eserin olması, onun sanatını ve ustalığını nasıl etkilemiştir?
6. Mimar Sinan, Kanuni Sultan Süleyman'ın mimarı değil de önceki yüzyıllarda yaşamış bir mimar olsaydı bu eserleri yapabilir miydi? Tartışınız.
7. Bir mimari eserin önemini ve değerini belirleyen ölçütler neler olabilir?

3. ETKİNLİK: Mimar Sinan'ın kişilik özelliklerini okuduğunuz metinden hareketle yazınız.**4. ETKİNLİK:** Okuduğunuz metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulunuz.**5. ETKİNLİK:** Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerde anlatımın kaçınıcı kişinin ağzından yapıldığını yazınız.**Ben Mimar Sinan**

29 Mayıs 1490 yılında, Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğdum. 98 yıl yaşadım. Devlete tam 70 yıl hizmet ettim. Size hayatımı ve çağımı anlatmak istiyorum. İlginç bulacağınızı umuyorum.

Turgut ÖZAKMAN**Suna'nın Son Öyküsü**

Suna bir hafta daha yürüme alıştırmaları yaparak bacaklarını güçlendirdi. Artık merdivenleri inip çıkıyor, bahçede gezebiliyordu. Bir gün annesi onu çarşıya götürdü.

Gülten DAYIOĞLU

6. ETKİNLİK: Öğretmeninizin rehberliğinde bir grup oluşturunuz. Aşağıda verilen soruları grup içinde beyin fırtınası yaparak değerlendiriniz. Grup sözcüsü seçerek düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

“Ümit ederim ki kıyamete kadar gayret ve çalışmam unutulmaz ve yaptığım eserler yıkılsa bile bu anıları okuyanlar, beni hayır dualarında unutmayıp hatırlarına getirirler.”

1. Mimar Sinan'ın bu sözlerinden yola çıkarak onun hayata bakış açısı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?
2. Mimar Sinan'ın bu dileğinin gerçekleştiğini düşünüyor musunuz? Niçin?

7. ETKİNLİK: Bir tarihî mekânı ziyaretiniz esnasında mekânın bazı bölümlerinin zarar gördüğünü fark ettiniz. Bilinçli bir vatandaş olarak ilgili kuruma durumu bildiren bir elektronik posta yazınız.

Kime

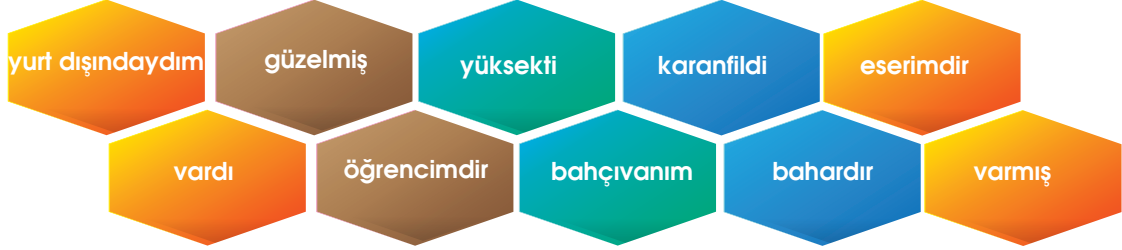
Konu ekle

A A⁻ B I U A x² x₂ abc v

Gönder At v

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıda ek fiil almış kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri cümlelerin anlamına uygun şekilde örnekteki gibi yazınız.

- İlk büyük eserim Şehzade **Camisi'dir**.
- Binaların kubbeleri, deniz dalgaları gibi
- Hindistan'daki Tac Mahal'in mimarı da
- Beş yılda biten bu cami benim çıraklık
- Bugün serviste sadece yedi öğrenci
- Hava yağmurluysa mevsim
- Yaklaşık yedi yıldır
- Hafta sonu izlediğimiz film çok
- Ben bir köy öğretmeniym,
- Kardeşimin en sevdiği çiçek
- Bir, bir yokmuş.

b) Cümlelere getirdiğiniz ek fiil almış sözcüklerin cümledeki işlevlerini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. "Memleket Şiirleri" konulu araştırma yaparak beğendiğiniz bir şiiri ezberleyiniz. Şiirinize uygun fon müziği bulunuz.
2. Büyükelinizden çocukluklarının geçtiği yerlere dair bilgiler toplayınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Ülkenizi neden sevdiğinizi üç cümle ile açıklayınız.
2. Büyüklerinizin çocukluklarının geçtiği yerler ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Şiiri, öğretmenin rehberliğinde söz korosu yöntemi ile okuyunuz.

TÜRKİYE’M, ANAYURDUM, SEBEBİM, ÇAREM!

Ben, kağnılarla yaylılarla büyüdüm geldim,
Çocuk yüreğimi yakan türküler dinleye dinleye.
Mahzun kağnılarla, nazlı yaylılarınla
Ve tozlu yollarınla sevdim seni Türkiye!

O tezek topladığım kırlar, yaylalar...
Başına oturduğum, yemek yediğim atandır.
Türkiye’ m, anayurdum, sebepim, çarem,
Taşına toprağına vurgunluğum bundandır.

Akşam karanlığıyla başladılar kurbağalar,
Susar gökyüzü kadar, dinlerdim biteviye.
Gecemi besteleyen cırcır böceklerinle,
Kurbağa seslerininle sevdim seni Türkiye!

Bir Peygamber sofrasıydı soframız:
Biraz tandır ekmeği, biraz çökelek...
Yoksulluğunla da bağlandım kaldım sana,
Mecnunlar gibi üstelik.

Yağmurlar başlayınca odalarımız damlardı,
Dizlerini döve döve ağlardı anam.
Şimdi kırkikindiler boyunca sırlıklam
Küçük kerpiç evlerin çıkmaz aklımdan!

Türkiye’ m! Hasretim! Kınalı türküm!..
İç içe güzellik, uç uca kahr
Yüreğimi bin parçaya bölseler,
Her parçası yine seni çağırır.

Yavuz Bülent BÂKİLER

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Metinde geçen bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük’ten kontrol ediniz.

mahzun	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
kırkikindi	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
çökelek	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
biteviye	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
kağrı	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
tandır	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
kahr	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
yaylı	Tahminim: Sözlük Anlamı:	
kerpiç	Tahminim: Sözlük Anlamı:	

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiirden hareketle yanıtlayınız.

1. Şiirdeki anlatıma göre şairin nasıl bir yerde yaşadığını tasvir ediniz.
2. Şair çocukluk günlerini hatırlarken hangi duygularını öne çıkarmıştır?
3. Sizce şairin çocukluk günlerini memleket sevgisi ile beraber anlatmasının sebebi neler olabilir?
4. Şair, çocukluk günlerindeki yaşamından hareketle günümüzden yaklaşık kaç yıl öncesini anlatmaktadır? Şiirdeki ifadelerle atıf yaparak cevaplayınız.
5. “Türkiye’M, Anayurdum, Sebeğim, Çarem” şiirini daha önce okumuş olduğunuz “Vatan Destanı” şiiriyle verdiği mesajlar açısından karşılaştırınız.
6. Çocukluğunuzun geçtiği yerleri siz yıllar sonra nasıl anlatırsınız?

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz şiirin temasını ve ana duygusunu yazınız.

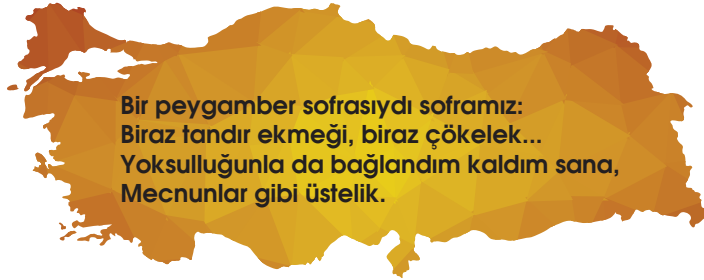
Tema

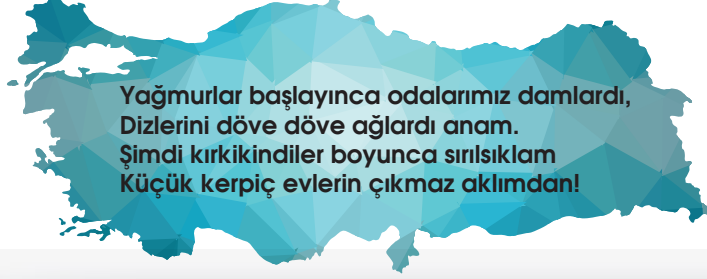
Ana Duygu

4. ETKİNLİK: Şair siz olsaydınız “Türkiye’ m, Anayurdum, Sebebim, Çarem” şiirine nasıl bir başlık bulurdunuz?

Başlığım	
Bu Başlığı Yazma Sebebim	

5. ETKİNLİK: Aşağıda okuduğunuz şiirden bazı bölümler verilmiştir. Bu bölümlerde şair ne anlatmak istemiştir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK: Aşağıda verilen şiirlerdeki söz sanatlarını ilgili boşluklara yazınız.

Öküzü Kiskanan Kurbağa

Bir gün bir öküz görür kurbağa;
Hayran olur boyuna bosuna.
Döner bir de kendine bakar: Yumurta kadar.
İmrenir, o da onun gibi olmaya kalkar.
İkinir, şişer, bağırır, öter;
Bir yandan da hep: “Baksanıza!” der,
“Yetmez mi? Ha? Olmadım mı hâlâ onun kadar?”
“Ne gezer!” derler. “Peki, şimdi?” “Hayır.” “Ya şimdi?”
“Yaklaşmadın bile!” derler. O vakit bizimki
Bir ıknır, çatır çatır çatlar.
(...)

Çeviren: Orhan Veli KANIK
(La Fontaine Masalları)

Geleceğim

(...)
Belki yakında olur belki de uzak,
Sırtımda hatıralar, saçlarımda ak
Gün, tarih bilemiyorum amma muhakkak
Bitmeyen bir azim, sabır ve emekle
Gelirim, beni bekle.
(...)

Abdurrahim KARAKOÇ

7. ETKİNLİK: Ezberlediğiniz şiirleri, öğretmeninizin belirlediği bir zamanda vurgu, durak ve tonlamaya dikkat ederek seçtiğiniz fon müziği eşliğinde okuyunuz.

8. ETKİNLİK: Ülkemizi ziyarete gelmiş bir turiste karikatürden hareketle Türkiye’yi tanıtan bir konuşma yapınız. Konuşmanızda beden dilinizi etkili kullanmaya dikkat ediniz.

Şiirinize uygun bir başlık bulunuz.

.....

.....

.....

.....

2. Beğendiğiniz bir “Dede Korkut” hikâyesini özetleyiniz.

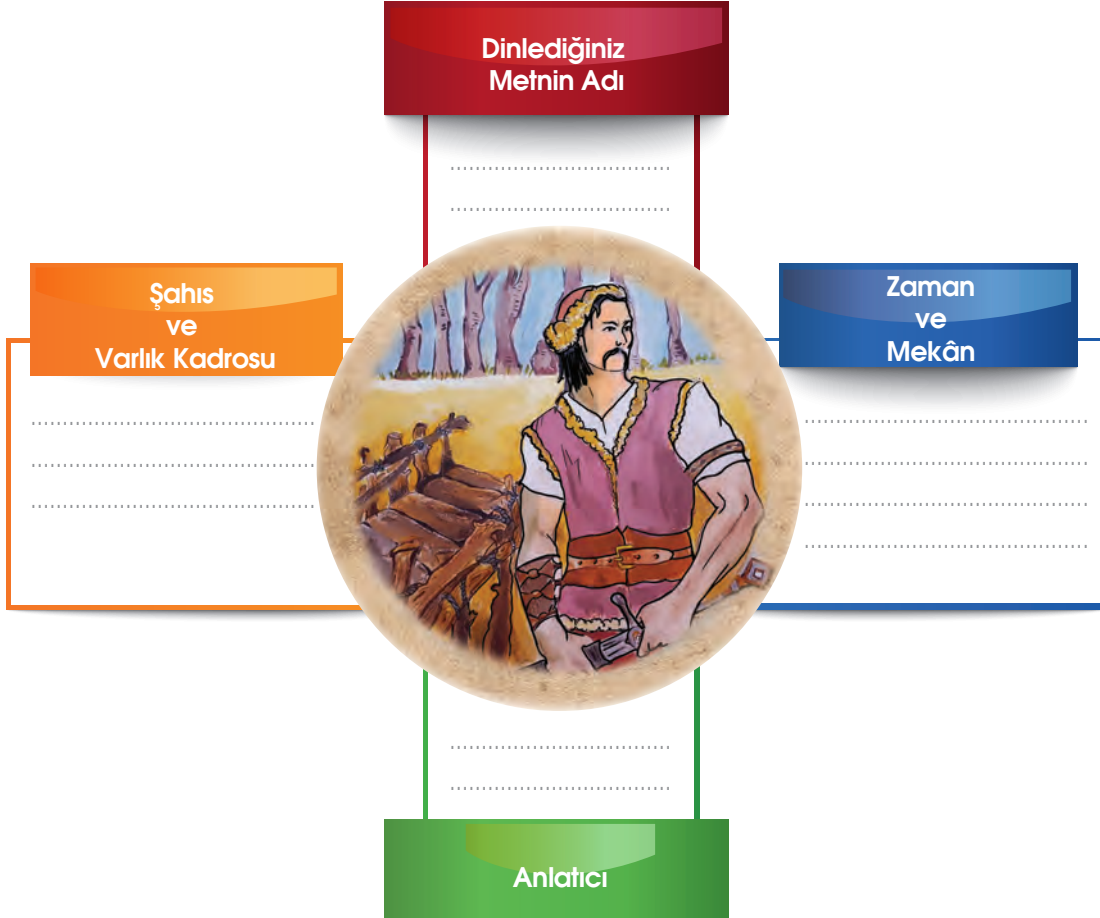
DERSE HAZIRLIK

1. "Dede Korkut" hikâyelerinden bildiğiniz bir hikâyeyi özetleyerek arkadaşlarınıza anlatınız.
2. "Dede Korkut" hikâyelerinden yola çıkarak eski Türklerin yaşayışları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

- Metni not olarak dinleyiniz.

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Metni dinlerken aşağıdaki olay örgüsü haritasında istenen bilgileri not alınız.

2. **ETKİNLİK:** Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi sebepleriyle birlikte yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıda verilen deyimlerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Deyimler Sözlüğü'nden kontrol ederek ilgili boşluğa yazınız.

Can bulmak		Tahminim Sözlük Anlamı
Gözü tutmak		Tahminim Sözlük Anlamı
Yüz bulmak		Tahminim Sözlük Anlamı
Nam salmak		Tahminim Sözlük Anlamı
Meydan okumak		Tahminim Sözlük Anlamı
Canını almak		Tahminim Sözlük Anlamı

b) Bu deyimlerden istediğiniz üç tanesini birer cümle içinde kullanınız.

c) Kullandığınız deyimler cümlelerin anlamına nasıl bir katkı sağlamaktadır? Kısaca açıklayınız.

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Deli Dumrul canını kurtarmak için kimlerle konuşmuştur?
2. Deli Dumrul'u kendi ifadelerinizle tanımlayınız.
3. Metinden hareketle günlük hayatta değiştirebileceğiniz durumlar nelerdir?
4. Metinde Deli Dumrul eşinden de olumlu bir cevap alamıyorsa başka kimin yanına gidebilirdi?
5. Dinlediğiniz metnin ifade ve söyleyiş özellikleri nelerdir? Daha önce bu metne ifade ve söyleyiş özellikleri bakımından benzer bir metin okudunuz mu?
6. Zorbalıkla baş edebilmek için çözüm önerileriniz neler olabilir?

5. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metne farklı bir başlık yazınız. Başlığı verme nedeninizi açıklayınız.

Ben olsaydım metne **başlığını verirdim.**

Çünkü metinde **anlatılmaktadır.**

6. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metinden alınan aşağıdaki bölümü okuyarak soruları yanıtlayınız.

Oğuz'da, bir kuru çay üzerine köprü yaptırıp geçenden otuz üç akçe, geçmeyenden kırk akçe alan, gücüyle nam salmış, Deli Dumrul adında biri vardır. Bir gün köprüsünün yanına kurulan bir obadan feryatlar yükselir. Deli Dumrul olayın sebebini anlamak üzere obanın yanına vardığında o obadan iyi bir yiğidin hasta olup öldüğünü öğrenir. Obada ağlamakta olanlara yiğidi kimin öldürdüğünü sorduğunda Allah'ın emri ile Azrail'in yiğidin canını aldığını öğrenir.

Deli Dumrul bunun üzerine Azrail ile mücadele ederek obanın güzel yiğidinin canını geri kurtarmak için meydan okuyup harekete geçer. Hak Teâlâ'ya Dumrul'un bu davranışı hoş gelmez. Hak Teâlâ, Azrail'e Dumrul'un gözüne görünerek yüceliğini göstermesi yönünde buyruk verir. Azrail, Allah'ın buyruğu ile Deli Dumrul'a görünür. Deli Dumrul, Azrail'i öldürmek ister fakat Azrail güvercin olup pencereden uçup gider. Deli Dumrul, Azrail'i öldürmek üzere peşinden giderken Azrail, Deli Dumrul'un göğsü üzerine basıp canını alacağını söyler. Deli Dumrul'un feryadı üzerine Allah Teâlâ "Deli Dumrul canı yerine can bulsun, onun canı azat olsun." der. Artık vakit Deli Dumrul için can bulma vaktidir.

(...)

a) Bu bölümde ortaya konulan sorun nedir? Açıklayınız.

b) Öğretmeninizin rehberliğinde gruplara ayrılırsınız. Yukarıdaki bölümde ortaya konulan soruna uygun taktığınız şapkanın temsil ettiği düşünceye göre çözümler üretirsiniz. Ardından grup sözcüsü seçerek düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşırsınız.

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Dinlediğiniz “Deli Dumrul” metnini özetleyiniz.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. On the left side, there is a vertical yellow margin. At the bottom right corner, there is a simple line drawing of a yellow pencil pointing upwards and slightly to the left. The entire page is framed by a thin yellow border.

b) Yukarıda yazdıklarınızı, yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçirerek tespit ettiğiniz yanlışları düzeltiniz.

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelere dikkat ederek cümleleri okuyunuz.

Deli Dumrul bir kuru çayın üzerine köprü yapıyormuş.

Deli Dumrul'un köprüsünün yanına bir bölük oba konmuştu.

Konuk kahveden önce su içerse bu aç olduğunu gösteriyormuş.

Millî kültürümüz temasında yeni konular işlenecektir.

Masal dinlemeyi çocukken daha çok severmiş.

b) Yukarıdaki cümlelerde altı çizili ekler cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında nasıl bir değişiklik olmaktadır? Yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Bilim insanı Marie CURIE (Mari KURI)'nin hayatı ile ilgili araştırma yapınız.

2. "16. yüzyıl Türk denizciliği" ile ilgili araştırma yapınız. Araştırmanızın kaynaklarını not alınız.

MUHACİR OSMAN

İkide bir:

—Hay gidi haay! diyordu. Demek Osman Aga'nı görmeğe geldin? Hem de ta buralara!

Bir çayevinde, önümüzde örtüsüz küçük bir masa, karşı karşıya oturuyorduk. Deniz, altımızda bizden ötedeydi. Kıyıya yanaşan tekneler, çalışan, gezen, duran insanlar, asfaltta karşılıklı akıp giden vasıtalar sessiz, renkli bir kargaşalık içindeydiler.

Osman Aga simit tablasını hemen yanımıza, çayevinin alçak koruntuluğuna dayamıştı. Baktığımı anlayınca ezilir gibi oldu gülümsemeye çalışarak:

—Napçan, dedi, burda büle.

Yukarı, Çimentepe sırtlarına baktı, eliyle gösterdi:

—Ne olur burda? Ekin mi, mısır mı? Büle işte burda. Benzemez bizim memlekete. İskemlesinin kıyısına biraz sonra kalkıp gidecekmiş gibi ilişmişti. Gözleri yüzümdeydi hep. Sakalları uzamıştı.

—Otursana, dedim, rahat olsana.

—Abe düşünme beni sen, rahatım ben. Sen bak kendi rahatına.

Gülümsedim, o da gülümsedi. Garson çaylarımızı getirdi.

(...)

Ben hususi seninle görüşmek için geldim İzmir'e.

Babamın tembihi var. Adaşımı görmelisin, dedi.

—Sahi be, dedi. Adaşım nasıldır? Onunla ne oyunlar keserdik biz. Ah... Ah... Ah!.. Bir görmeliydin. O zaman küçüktün sen. Kimi Karabayır'a kadar çıkar, "Bubaaa, ormancı geldi gene!" diye bağırarak karşılardın bizi.

Caddeden bir grup kadın gülüşerek geçtiler. Karşı balkonda bir kadın göründü, çamaşırları toplamaya başladı. Garsonun insanı rahatsız edici sesi duyuldu:

—Çay bliir!.. Demliler üç olsun!..

Gözlerim Muhacir Osman'ın yüzündeydi...

Önümüzdeki kalın zaman perdesini aralayıp onun yıllar önce belleğime kazılmış olan yüzünü anımsamaya çalıştım. O, deminden beri bir türlü salınamadığı iskemlesine âdeta çökmüş, gözlerini denizin uçsuz bucaksız ufku dikmişti. Kendisini rahatsız etmemek için uzun süre sesimi çıkarmadım. Bakıyor; o bildiğim benim pek yakından tanıdığım Osman Aga ile bu Muhacir Osman arasında bir türlü bir benzerlik, bir yakınlık bulamıyordum.

Biz çocuklar Osman Aga derdik kendisine, büyükler ve akranları Uzunların Osman... Köyde adı en çok duyulanlardan biriydi.

Güçlüydü, açık elliydi. Alabildiğine de şendi. Çayır biçmede, bağ bellemeye, odun kesmede onun üstüne yoktu. Birinin çalışkanlığını mı övecekler; tıpkı Uzunların Osman, derlerdi. Ramazan'da, bayramda davul mu çalınacak; bunu Osman Aga'dan başka becerecek birini kimse düşünmezdi. Hele "Bu Ramazan davulu yine Uzunların Osman çalacak." dediler miydi biz çocukların bayramı olurdu. Biliirdik ki bizim çok sevdiğimiz manileri yine söyleyecek hatta güzel havalarda sahur vakti dolaşırken ardi sıra gezmeye ses çıkarmayacak. O ne ses ne canla başla davul çalmaydı öyle. Her kapıda durur, birer ikişer mani söyler; aynı şevk, aynı heyecan bir ay boyunca sürerdi. Gerek sahur vakitleri gerekse bayram sabahları olsun, en çok Sığırmaç Hasan'ın kapısında durur, en güzel manileri de belki orada söylerdi. (...)

"Gökten indi bir yeşil melek, / Elhamdülillâhi tebarek. / A benim canım sultanım, / Bayramınız olsun mübarek."

(...)

Biz mahallenin tüm çocukları Osman Aga'sız bir bağ bozumu da düşünemerdik. Üzüm dolu küfeleri omzuna alır, şıraneye boşaltır, kurnasının altına büyük bir kazan yerleştirilen şıraneye girerek uzun, sağlam bacaklarıyla üzümle ustalıkla çiğner, ezerdi. Bizim kurnadan akan şırayı tase doldurarak içmemize kızmaz, tam tersine gülerdi.

Bir ara dışardan Osman Aga'nın sesini duyduk:

Gülizar, git getir şu bizim kurbanlığı da size güzel bir çevirme yapayım. O meşe odunları kim bilir nasıl da kor tutmuştur.

Karısı Gülizar Hanım -hastalıklı yüzü sarı olduğu için Gülizar Hanım derlerdi- gülümsemeye çalışırdı:

—Deli bu bizim adam be, derdi. Sahiden deli.

Bir akşam babam, tam ezan vakti Gülizar Hanım'ın ölüm haberini getirdi. Ortalık kararmak üzereydi. Karanlık üzünce dönüştü, yüreklerimize doldu. O gece Ferište'yi bize getirdiler, bizde yattı. Sonraki gün, ikinci vakti Gülizar Hanım'ı mezarlığın kuzeybatısındaki karaağacın yanına gömdüler. Osman Aga bir hafta sonra sık sık mezarlıkta göründü. Gülizar Hanım'ın mezarının çevresinde ne kadar karaçalı varsa hepsini kökledi. (...)

Osman Aga, Gülizar Hanım'ın ölümünden sonra daha sık gitti odun kesmeye. Dağdan, adlarını bilmediğimiz çiçekler getirdi bize. Hem de kökleriyle. Kendi avlusuna da ekte bu çiçeklerden. Onları kuyudan su çekerek suladı. Bir gün elinde bir gül fidanı ile bize geldi, bir kürek aldı, çıktı, gitti. Sonraki yaz Gülizar Hanım'ın mezarının başucunda pembe, tek bir gül açtı.

Osman Aga'yı son olarak bir yağmur sonrası günü görmüştük. Bugünmüş gibi gözlerimin önünde. Bir grup çocuk, suyun eştığı yerlerde çivi, tel parçaları, eski demirler arıyorduk. Tüfekli iki asker Osman Aga'yı önlerine katmış, karakola doğru götürüyorlardı. Osman Aga'nın sırtında uzun bir yağmurluk, başında örme, kahverengi bir başlık vardı. Başı öne eğikti. Koşarak eve gittim. Ferište bizdeydi ve ağlıyordu. Babam gece geç saatlerde geldi. Anneme:

—Adaşın başı dertte bizim. Hemen biraz yiyecek hazırla. Karakolda çok dövmüşler, bırakmışlar. Ama değil mi kuşkulanmışlar bir kere, bundan sonra Osman'ı ancak Türkiye paklar. Şimdilik saklanması lazım... Siz hiç merak etmeyin, dedi.

Bir daha göremedik Osman Aga'yı. Babam bir gece Ferište'yi de aldı, götürdü. Daha sonra İzmir'e yerleştiklerini öğrendik. (...)

Annem:

—Yazık, diyordu. Yazık oldu kıza da Osman'a da. (...)

Babam:

—Kismet, diyordu. Kismet öyleymiş. Osman ne yapabilirdi ki? Tutmuş çeteciler kendisini, eline para verip "Bize kasabadan bu eşyaları alacaksınız." demişler. "Hayır." desen öleceksin. "Evet." desen ölme tehlikesi var. Birisi peşin ölüm... Osman gene akıllı davrandı, ölümden kaçtı.

(...)

O günlerde ara sıra Osman Aga'dan da haber alıyorduk. Bütün arkadaşları birer iş gücü sahibi oldukları hâlde o daha belli başlı bir işe tutunamamıştı. Dilini de düzeltmiyormuş hiç. Burada nasıl konuşuyorsa orada da öyle konuşuyormuş. Bu konuşması yüzünden herkes "Muhacir Osman" diyormuş kendisine. O gülermiş buna. "Olsun bel!" demiş. "Muhacir değil miyim?"

Muhacir Osman!.. Denizin uçsuz bucaksız ufkundaydı gözleri ve durmadan soruyordu:

(...)

—Bizim viranelikler (evler) ne âlemde? Bozmuş, yenilemiş galiba Hacıların Bekir onları. Sen belkim de hatırlamazsın, çok çiçek vardı haremde. Papatkeler, hem de kır meneşeleri. Var mıdır gene haremde?

—Olduğu gibi duruyorlar, diyordum. Hatta kafesler bile. Çocuklar baharda ilk menekşeleri sizin avludan koparıyorlar yine. Bekir, avlunun günbatısına yaptı yeni evi. Hani bir iğde ağacı vardı eskiden, onun olduğu yere. Sizin evler olduğu gibi duruyor.

Seviniyor, dünyalar kendisine verilmiş gibi oluyordu.

—Uğlum Ali, getir bize iki çay gene.

—Ne o Muhacir Osman, bugün doğum günün müdür, nedir?

Duymuyordu Osman Aga.

—Sığırtmaç Hasan ne yapar? Sağ mıdır divane? Karısı Rayfe?.. Onun sağ koluna inme inmiş dediler, doğru mu?

—İkisi de iyi, diyorum. Bir ara Raiife teyzenin sağ koluna bir tutukluk gelmişti ama önemli bir şey değil, demişti doktorlar.

Soruyordu Osman Aga. Bayram sabahlarını, Hidirellez günlerini, kuyuların işleyip işlemediklerini, akranelerini, evleri, sokakları, bazı belli başlı ağaçları soruyor; bunlarla ilgili en ayrıntılı bilgileri öğrenmek istiyordu. Bir ara sustu. Gözleri uzaklarda, denizin sonsuz maviliklerindeydi. Ardımızdaki masalarda müşteriler konuşuyorlar, garsonun o insanı rahatsız edici sesi ara sıra duyuluyordu. Uzakta bir plak satış mağazasından dokunaklı bir kadın sesi ta bize kadar geliyordu. Osman Aga ağır ağır döndürdü başını bana doğru. Dudakları kıpırdadı. Son sözünü söylemeye hazırlanan bir idam mahkûmu gibiydi. Güçlülükle yutkundu.

—Karaçalılar... Mezarlığın sağ üst köşesinde çok karaçalı vardı bir zamanlar... Gene var mı?..

Hanidir bekliyordum bu soruyu. Hazırlıklıydım.

—Karaçalı ne gezer orda? dedim. Büyük bir gül ağacı var. Öyle güzel açıyor ki...

Rahmi ALİ
(Kısaltılmıştır.)

EBRU

Su üzerinde yapılan aşk ve sır dolu bir sanat olan ebrunun kökleri nereye, ne zamana kadar gider doğrusu pek bilmiyoruz. Bildiğimiz, bazen de tahmin ettiğimiz kadarı ile yüzlerce yıl eskilere gidiyor. Ebru ustaları yaptıkları sanatın hem tarihçesini hem de yapım yöntemlerini pek fazla kayda almamışlardır. Bugün elimizde, ne yazık ki yeteri kadar belge yoktur.

(...)

Orta Asya'da doğduğu konusunda ebru tarihçileri ittifak hâlinde dirler. Bilinen ilk adı Çağatayca "Ebre" olan bu sanat, İpek Yolu ile İran'a geldi. "Ebrî" (bulutumsu) ya da "abru" (su yüzü) adını aldı. Anadolu'da ebri veya ebrû olarak anıldı.

(...)

Ebru, bir resim sanatı olmakla beraber, resim sanatı olmaktan ibaret değildir. Aynı zamanda nükteli bir şiir, yumuşak bir ezgidir de... Ebru, gücü zaman üzerinde oynamaya yeten, dans eden bir figürdür. Tıpkı adını telaffuz ederken olduğu gibi: EBRU! Belki de yeryüzünde hiçbir sanat, adıyla bu kadar bağdaşmamış, bu kadar iç içe geçmemiştir. Suyun yalınlığı, renklerin düğünü, insanın duyguları, tabiatın kusursuzluğu ebru sanatında buluşur. Ebru, fikre düştüğü ilk andan, gözle buluştuğu son ana kadar mistisizmini asla yitirmeyen bir ifade şeklidir.

(...)

Hikmet BARUTÇUGİL
(Kısaltılmıştır.)

(İlk dört soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. Ebru sanatı ilk olarak nerede ortaya çıkmıştır?

.....

2. Ebru sanatı farklı dillerde hangi isimlerle anılmıştır?

.....
.....

3. Yazar, son paragrafta ebru sanatını nasıl tanımlamaktadır?

.....
.....

4. “Suyun yalınlığı, renklerin düğünü, insanın duyguları, tabiatın kusursuzluğu” ifadesi ile yazar neyi anlatıyor?

5. Aşağıdaki cümlelerde geçen söz sanatlarını (kişileştirme, abartma, konuşurma, benzetme) bularak karşısına yazınız.

1. Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır. (.....)
2. Deniz ve mehtap sordular seni: Neredesin? (.....)
3. Gemiler yorgun ve hâlsiz ilerliyordu dalgalar arasında. (.....)
4. Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik. (.....)

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım birinci kişi ağzından yapılmıştır?

- A) Dün çarşıya gitti ve saatlerce alışveriş yaptı.
- B) Hayvanların günlerdir aç ve susuz kaldığını yeni fark ettim.
- C) Yıllardır görmediği arkadaşlarıyla hasret gidermek için şehre indi.
- D) Öğretmenler Günü’nde Hasan Bey çay ikram etti.

7. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde ek fiil kullanılmıştır?

- A) Can boğazdan gelir.
- B) Rüzgâr eken fırtına biçer.
- C) El elden üstündür.
- D) Damlaya damlaya göl olur.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil **kullanılmamıştır**?

- A) Söz gümüşse sükût altındır.
- B) Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul.
- C) Mavi bir elbiseyle gelmiştin, gökyüzü maviydi.
- D) Gökyüzünün başka rengi de varmış.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde amaç-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Kış sert geçtiği için hayvanlar aç kaldı.
- B) Onu aramadım diye bana küsmüş.
- C) Giderek daha özgün şiirler yazmaya başladığı için çok mutluydu.
- D) Kaybolan köpeği bulmak için koca şehrin altını üstüne getirdi.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Lavanta Kokulu Köy’ü görmek için Isparta’ya gittiler.
- B) Kardeşime sürpriz yapmak için en sevdiği kurabiyelerden yaptım.
- C) Zavallı çocuk korktuğu için hiç sesi çıkmıyordu.
- D) Kutsal topraklardan dönen annesini karşılamak için havaalanına gitti.

-
1. PİRİ REİS
 2. 2100'DEKİ YAŞAMDAN BİR GÜN
 3. YENİ DÜNYA
 4. CAHİT ARF (DİNLEME/İZLEME METNİ)
 5. EVRENE AÇILAN GİZLİ ANAHTAR
(SERBEST OKUMA METNİ)

5. TEMA
BİLİM
VE
TEKNOLOJİ

DERSE HAZIRLIK

1. Dünyaca ünlü bilim insanlarımızdan hangilerini biliyorsunuz? Anlatınız.
2. Bir bilim insanı olarak hangi konuda araştırma yapmak isterdiniz? Neden?

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Yıl 1475. Güzel bir yaz sabahının çok erken saatleri. Osmanlı Devleti'nin Çanakkale Boğazı'ndaki kıyı kasabası Gelibolu'dayız. Küçük Piri, denanmada kaptan olan amcasıyla birlikte balığa çıkmaya hazırlanıyor.

Piri, evladım, hazır mısın? Akşama güzel bir ziyafet çekmek istiyorsak çıkmalıyız artık. Balıklar bizi beklemesin.

Denize açılacağımız için o kadar heyecanlıyım ki dün akşamdan hazırlanmıştım Kemal amca.

Yaşadık Peynirciğim, yaşadık! Balığa çıkıyorlarmış. Gelsin istavritler, palamutlar, lüferler...

Zaten ne demişler? Komşuda pişer, Simit'le Peynir'e de düşer!

Seferde olmadığı dönemlerde amcası Kemal Reis'le zaman zaman denize açılan Piri, ondan denizcilik hakkında pek çok şey öğrenir.

Haydi bakalım miço, göster marifetini. Yelkenler fora!

Baş üstüne kaptan!

Ha ha ha! Miço, gemilerde çalışan küçük yaştaki tayfalar denir Simitçiğim. Amcası şaka yapıyor Piri'ye.

Miço da kim?

Peki amcacığım, şu an kıyıyı gördüğümüz için nerede olduğumuzu biliyoruz ama açık denizde sefere çıktığımızda gitmek istediğimiz limanları nasıl buluyoruz? Denizde nasıl kaybolmuyoruz?

Bunun için pek çok yöntem var evlat. Örneğin yıldızlara ve gezegenlere bakarak yönümüzü bulmamızı sağlayan usturlap denen bir alet kullanıyoruz. Sonra pusulalarımız var. Ayrıca daha önce oralara giden insanların çizdiği haritaları kullanıyoruz...

Hop! Oltana balık vurdu Piri. Çek bakalım, ne yakalamışsın?

Ya! Hele teknolojinin bugünkü kadar gelişmediği o devirlerde.

Bunları bilmiyordum. Ne zor işmiş denizcilik!

Piri ve amcası sabah tuttukları balıkları akşam yemeğinde afiyetle yerken denizcilik üzerine sohbeti sürdürürler.

Yani yalnızca iyi bir denizci olmak yetmiyor, yönümüzü bulmak için harita okumayı öğrenmemiz, matematik hesapları yapmayı bilmemiz de gerekiyor, öyle mi Kemal amca?

Aynen öyle evladım. Eh, yemeğimizi de yedik. Yeni inşa ettiğimiz bir gemiyi denetlemek için sabah erkenden tersaneye gitmem gerek. Artık yavaş yavaş yatmaya hazırlansak iyi olur.

Haydi size iyi geceler. Palamut da pek lezzetliymiş. Ellerinize sağlık. Şlap!

Afiyet olsun Simitçiğim.

Sen daha bitirmedin mi? Ben benimkini lüplettim bile!

Piri'nin denizciliğe olan ilgisi Gelibolu'da geçirdiği çocukluk dönemi boyunca artarak sürer. Delikanlılığa adım atmasıyla birlikte amcası Kemal Reis'in kumandasındaki gemilerle Ege ve Akdeniz'de seferlere katılmaya başlar. İzleyen onlarca yılı bu denizlerde geçirir. Haftalar, kimi zaman aylar süren yolculukları boyunca hem denizcilik üzerine yeni bilgiler edinirler hem de ülke ülke gezen Piri, başka uluslardan denizcilerle anlaşabilmek için yabancı diller öğrenir.

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri bulunuz. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Bulduğunuz kelimeleri cümle içinde kullanınız.

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Küçük Piri, bir denizci ve büyük bir coğrafya bilgini olma yolunda nasıl yetiştirilmiştir?
2. Piri Reis'in farklı uygarlıklardan denizcilik bilgileri toplaması onun nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir?
3. Metne göre denizcilerin bilmesi gereken bilgiler nelerdir?
4. Piri Reis'in başarısının sırrı nedir?
5. Piri Reis'in çalışmalarından hareketle bir konu hakkında bilimsel bir çalışmanın yöntemleri neler olabilir? Anlatınız.
6. Piri Reis çalışmalarını sadece kendi deneyimleri ile gerçekleştirebilir miydi? Bilimsel gelişmelerin insanlığın ortak mirası olması konusunda neler düşünüyorsunuz?

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz “Piri Reis” adlı metinden ve aşağıdaki makaleden alıntılar yaparak “Piri Reis’in hayatı ve ünlü eseri Kitab-ı Bahriye” ile ilgili bilgi veriniz.

PİRİ REİS VE MÜNTEHAB-I KİTAB-I BAHRİYE

Mine Esiner Özen*

Büyük denizci Piri Reis’in, Osmanlı’nın denizci kenti olan Gelibolu’da doğduğu kabul edilmektedir. (...) Adı Muhyiddin Piri’dir ve ünlü Türk denizcisi Kemal Reis’in kardeşi Hacı Mehmet’in oğludur. Aslında Piri Reis’i tanımak için en iyi kaynak Kitab-ı Bahriye’dir. Hayatıyla ilgili ipuçları kitabıyla iç içedir. (1) (...)

Kitabında savaşlarından ve Akdeniz’in canlı ticaret hayatından çok az bahsetmiştir. Ama özellikle denizcilere rehber olması amacıyla, dolaşıp gördüğü Akdeniz’in kıyılarının ve adalarının yerleşim yerlerini, harabelerini, limanlarını, sularını, denizde olan taşlarını, sığıllıklarını (...) kaydetmiştir.

(...) Eseri takdire karışılanca bir dünya haritası daha yapıp Padişah’a sunmuştur (1528). Eldeki Kuzey Amerika haritası bunun bir parçasıdır. (2) (...) Piri Reis korsan, donanmada reis, Hint Kaptanı ama hepsinden fazla Kitab-ı Bahriye’si ile yüzyıllarca denizcilerimize yardımcı olmuş bir deniz bilginimizdir. Seferler yapmış, gördüklerini yazmış, eline geçen eser ve haritaları incelemiş, topladığı bilgilere dayanarak kendi kitap ve haritalarını oluşturmuştur. Elimize geçen eserleri, iki ayrı dünya haritasının parçaları ile Kitab-ı Bahriyesi’dir. (...)

* Süleymaniye Kütüphanesi Emekli Müdür Yardımcısı.

1. Afet İnan, Piri Reis’in Hayatı ve Eserleri, Ankara 1983, s.9.
2. Cengiz Orhonlu, Hint Kaptanlığı ve Piri Reis, Belleten, c. 34, Ankara 1970.

Osmanlı Bilimi Araştırmaları VII/2 (2006)

119-122

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Metne göre Piri Reis, haritasını oluştururken ne tür yöntemler uygulamıştır?

.....

.....

.....

b) Siz de yaşadığınız sokağın krokisini çiziniz. Bu çizimi yaparken ne tür ön çalışmalar yaptığınızı ve izlediğiniz yöntemi anlatınız.

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde geçen fiilleri inceleyerek uygun tablolara yerleştiriniz.

- Piri ile Kemal Reis balığa çıkıyorlarmış.
- Kemal Reis ile zaman zaman denize açılır.
- Piri ve amcası denizcilik üzerine sohbetini sürdürürler.
- Belki haritacılık konusunda bilgilerimizi paylaşabiliriz.
- Piri Reis 1511 yılında memleketi Gelibolu'ya döner.
- Piri Reis çalışmalarına ömrünün sonuna dek devam eder.

Basit Fiiller
.....
.....
.....

Türemiş Fiiller
.....
.....
.....

Birleşik Fiiller
.....
.....
.....

6. ETKİNLİK: Bilim insanı Marie CURİE (Mari KURİ)'nin hayatını konu edinen bir sunum yapınız.

Aşağıda verilen sunum hazırlık tablosunu yönerge doğrultusunda doldurunuz.

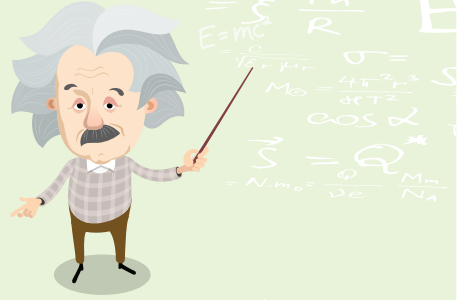
Sunumun Konusu:	Marie CURİE
Sunumun Amacı:	
Kimlere Sunulacağı:	
Sunumun Yeri:	
Sunumun Kaynakları:	
Sunum Araçları:	
Sunum Süresi:	

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

Fizik Yılı ve Einstein

(...) Einstein (Aynştayn)'ın yaşamında dönüm noktası olan olaylardan biri, daha beş yaşındayken babasının ona bir pusula armağan etmesiydi. Einstein, bu basit ayardan çok etkilenmişti. Babası onun doğaya olan ilgisini desteklerken annesi de özellikle müziğe olan ilgisini destekledi. Amcasının ona verdiği bir buhar makinesi de onu aynı ölçüde etkilemişti. (...)

Alp AKOĞLU

a) Yukarıdaki metni okuyunuz. Ailesinin ve yakın çevresinin verdiği hediyelerin Einstein üzerindeki etkisini değerlendiriniz.

b) Aşağıdaki hediyelerden hangisi geleceğinize yön verebilir? Neden?

Küçük bir
kedi yavrusu

Yurt dışında değişik ülkelerden
çocuklarla bir haftalık bir kamp

Amatörler için
teleskop

c) Yukarıda yaptığınız değerlendirmelerden de hareketle "meslek seçiminde ailenizin ve yakın çevrenizin önemi" konusunda duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) "16. yüzyıl Türk denizciliği" ile ilgili araştırma yapınız. Araştırmanızı aşağıdaki yazı taslağına göre hazırlayınız.

ARAŞTIRMA YAZI TASLAĞI

Araştırmamın konusu

Araştırmamın ana fikri

Giriş bölümü

Gelişme bölümü

Sonuç bölümü

b) “16. yüzyıl Türk denizciliği” konulu bilgilendirici bir metin yazınız.

c) Yazınızda faydalandığınız kaynakları aşağıda verilen “kaynak gösterme kurallarına” göre düzenleyiniz.

Kitap

"Yazarın SOYADI, Yazarın Adı, Eser Adı, Yayınevi, Basım Yeri, Basım Yılı."

İNAN, Afet, Piri Reis'in Hayatı ve Eserleri, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1992.

Dergi

"Yazarın SOYADI, Yazarın Adı, Makale Başlığı, Dergi Adı, Basım Yılı, Cilt, Sayı, Sayfa."

ESİNER ÖZEN, Mine, "Piri Reis Ve Muntehab-ı Kitab-ı Bahriye", Osmanlı Bilimi Araştırmaları, 2006, VII/2, s. 119-122.

internet

http://www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr/system/files/bilimcocuk_arsiv/S-187-8.pdf
(Erişim Tarihi: 17.12.2017)

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Uzay ve uzay yolculukları hakkında basılı ve görsel medya kaynaklarından bir araştırma yapınız.
2. Çevrenizdeki büyüklerden son 20 yıldaki teknolojik gelişmeler hakkında bilgi toplayınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Yirmi yıl önce olmayıp günümüzde kullandığımız teknolojik ürünler nelerdir? Bu ürünlerin yaşantımızdaki yeri nedir?
2. Jules Verne (Jül Vern)'in "Ay'a Yolculuk, Dünyanın Merkezine Seyahat" kitaplarını okudunuz mu? Bilim kurgu romanları veya filmleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

2100'DEKİ YAŞAMDAN BİR GÜN

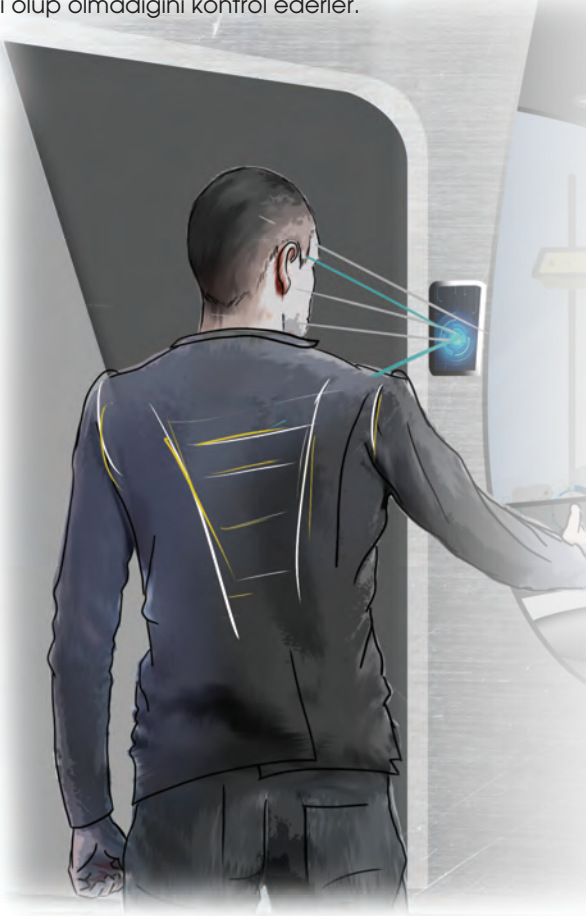
1 OCAK 2100 06.15

Yılbaşı gecesinden sonra mişıl mişıl uyumaktasınız.

Ve birden duvar ekranınız aydınlanır. Dost ve tanıdık bir yüz ekranda belirir. Bu, yeni satın aldığınız yazılım programı Molly (Moli)'dir. Molly neşeli bir şekilde, "Uyan John (Jan). Ofiste sana ihtiyaç var. Bizzat. Bu önemli." der.

"Dur bakalım, Molly! Şaka yapıyor olmalısın!" diye homurdanırsınız. "Bugün yılbaşı. Hem bu kadar önemli olan şey ne olabilir ki?"

Yavaş yavaş yataktan kendinizi dışarı sürüklersiniz ve isteksizce banyoya yönelirsiniz. Yüzünüzü yıkarken ayna, tuvalet ve lavaboda saklı yüzlerce DNA ve protein alıcısı sessizce harekete geçer, nefesinizden ve vücut sıvılarınızdan yayılan molekülleri analiz ederler, herhangi bir hastalığın en ufak bir belirtisi olup olmadığını kontrol ederler.

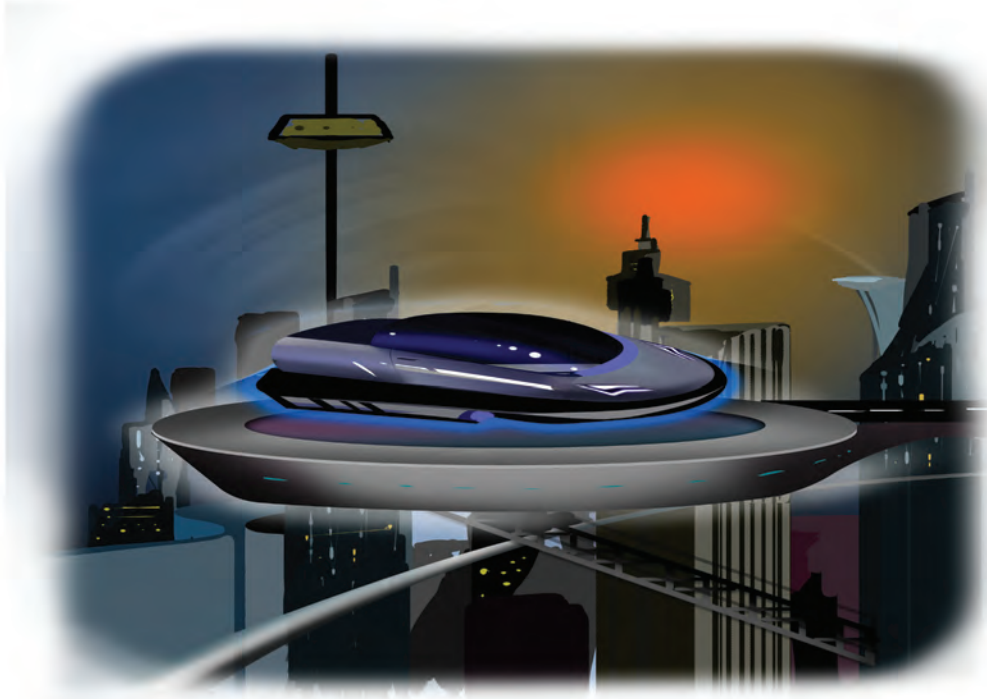

Banyodan çıktıktan sonra başınızın etrafına, evinizi telepatik olarak kontrol etmenizi sağlayan telleri takarsınız. Zihinsel olarak dairenin sıcaklığını yükseltir, rahatlatıcı bir müzik açarsınız. Mutfaktaki robot aşçıya kahvaltı ve biraz kahve hazırlamasını söylersiniz ve manyetik aracınızdan garajınızdan çıkmasını ve sizi almaya hazır olmasını istersiniz. Mutfağa girerken robot aşçınızın mekanik kollarının tam da sizin sevdiğiniz şekilde yumurta hazırladığını görürsünüz.

Sonra kontakt lenslerinizi takar ve internete bağlanırsınız. Gözünüzü kırpınca gözünüzün retinası üzerine düşen interneti görürsünüz. Sıcak kahvenizi içerken kontakt lenslerinizde beliren haber başlıklarını taramaya başlarsınız.

- Mars üzerindeki yerleşim yeri daha fazla ödenek istiyor. Mars'ta kış hızla yaklaşıyor. Yerleşimciler kolonileşmekte bir sonraki aşamayı tamamlayacaklarsa dondurucu soğuk havayla başa çıkmak için Dünya'dan daha fazla kaynağa ihtiyaçları olacak.

(...)

• Yıllarca uzaya yük taşıyan uzay asansörü, şimdi sınırlı sayıda turisti uzaya götürme imkânı veriyor. Uzay yolculuğunun maliyeti son yıllarda, uzay asansörü açıldığından bu yana, zaten 50 kat azalmıştı.

(...)

Aniden, bir tanesi dikkatinizi çekiyor:

• Şehri çevreleyen setlerde beklenmedik bir biçimde büyük bir sızıntı tespit edildi. Setler tamir edilmezse tüm şehir sular altında kalabilir; bu, geçmişte birçok şehrin başına gelmişti.

Kendi kendinize "Hımm!" dersiniz. "Ofisten beni aramalarının ve uyandırmalarının sebebi belli oldu."

Kahvaltı yapmaktan vazgeçersiniz, giyinir ve aceleyle dışarı fırlarsınız. Garajdan dışarıya kendi kendine çıkan aracınız dışarıda sizi bekliyordur. Telepatik olarak aracınızdan sizi en kısa sürede ofisinize götürmesini istersiniz. Manyetik araç hemen internete, GPS'e ve sürekli olarak trafiği izleyen yol boyunca gizlenmiş milyarlarca çipe bağlanır.

Manyetik aracınız sessizce havalanır, süper iletken asfaltın oluşturduğu manyetik bir yastık üzerinde süzülerek gider, Molly'nin yüzü ansızın aracınızın ön camında belirir, "John, ofisinizden gelen en son mesaj, herkesle konferans salonunda buluşmanızı söylüyor. Ayrıca, kız kardeşinizden bir video mesajınız var."

Arabanız kendi kendisini sürerken kız kardeşinizin bıraktığı video postaya göz atmak için zamanınız var. Onun görüntüsü kol saatinizde belirir, "John, altıncı yaşına giren Kevin için bu hafta sonu bir doğum günü partimiz var, unutma. Ona son çıkan robot köpeği alacağına söz vermiştin." (...)

Manyetik arabanızla dolaşmayı seviyorsunuz. Yol üzerinde havada süzüldüğü için endişelecek hiçbir tümsek ya da çukur yok. En güzeli ise sizi yavaşlatacak neredeyse hiç sürtünme olmadığı için nadiren yakıt almanız. (...)

Dışarıya bir göz atarsınız, havada sizi vinlayarak geçen şık arabaları, kamyonları ve trenleri görürsünüz; ilerlemenin yolunun manyetizma olduğunu ve bu süreçte para tasarrufu sağladığını fark edersiniz.

Manyetik arabanız şimdi şehir çöplüğünü geçerek yoluna devam etmektedir. Çöpün çoğunun bilgisayar ve robot parçaları olduğunu görürsünüz. Çiplerin neredeyse hiçbir maliyeti yoktur, sudan bile ucuzdur; kullanılmayan çipler tüm dünyada, şehir çöplüklerinde dağlar oluşturmaktalar. Çiplerin arazi doldurmakta kullanılması hakkında konuşmalar var.

(...)

En sonunda ofisinizin bulunduğu büyük bir inşaat şirketinin merkezi olan binaya ulaşırsınız. İçeri girdiğinizde bir lazerin, neredeyse size hiç hissettirmeden sessizce irisinizi kontrol ederek yüzünüzü teşhis ettiğini fark edersiniz. Plastik güvenlik kartlarına gerek yok artık. Vücudunuz kimliğinizdir.

Odaya şöyle bir göz gezdirirsiniz. Kontakt lensleriniz masadaki tüm insanları tanımlar, biyografilerini ve öz geçmişlerini gösterir. Epeyce önemli kimselerin orada olduğunu fark edersiniz. Katılan önemli insanların aklınızın bir köşesine yazarınız.

Patronun görüntüsü ansızın koltuğunda belirir. "Beyler!" diye seslenir, "Muhtemelen haberiniz var, setler birdenbire sızdırmaya başladı. Sorun ciddi ama zamanında fark ettik, dolayısıyla bir çökme tehlikesi yok. Ama ne yazık ki setlerin tamiri için indirdiğimiz robotlar başarısız oldular."

Birden ışıklar kararır ve su altı setlerinin üç boyutlu görüntüleri ile tamamen çevrelenirsiniz. Tamamen suya batmış gibisiniz, büyük bir çatlağın olduğu setin görüntüsü gözünüzün tam önündedir. (...)

Uzun tartışmalardan sonra, insanların kumanda ettiği bir robot tamir ekibinin gönderilmesine karar verilir.

(...)

Sonunda tekrar eve geldiniz. Yorgun düşmüşsünüz. Kanepenize rahatça gömüldüğünüzde Molly duvar ekranında belirir. "John, Doktor Brown (Biravn)'dan önemli bir mesajınız var."

(...)

Michio KAKU (Miçio KAKU)

Çev.: Yasemin SARAÇ OYMAK, Hüseyin OYMAK

(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Bu cümlelerden ve sözlük anlamlarından hareketle kelimeleri tahmin ediniz.

Molly neşeli bir şekilde, "Uyan John. Ofiste sana ihtiyaç var. Bizzat. Bu önemli." der.

Çiplerin neredeyse hiçbir maliyeti yoktur, sudan bile ucuzdur.

Nefesinizden ve vücut sıvılarınızdan yayılan molekülleri analiz ederler, herhangi bir hastalığın en ufak bir belirtisi olup olmadığını kontrol ederler.

Gözünüzü kırınca gözünüzün retinası üzerine düşen interneti görürsünüz.

İçeri girdiğinizde, bir lazerin, neredeyse size hiç hissettirmeden sessizce irisinizi kontrol ederek yüzünüzü teşhis ettiğini fark edersiniz.

Mutfaktaki robot aşçıya kahvaltı ve biraz kahve hazırlamasını söylersiniz ve manyetik aracınızdan garajınızdan çıkmasını ve sizi almaya hazır olmasını istersiniz.

20 Puan	Yonga.									
Kelime			i						Puanım	
50 Puan	Ağ tabaka.									
Kelime			T						Puanım	
30 Puan	İş yeri, daire, büro.									
Kelime			F						Puanım	
50 Puan	Çözümleme.									
Kelime			N						Puanım	
30 Puan	Saydam tabaka ile göz merceği arasında bulunan, ince, kasılabilen bir zardan oluşan, gözün renkli bölümü.									
Kelime				S					Puanım	
70 Puan	Mıknatısla ilgili, kendinde mıknatıs özellikleri bulunan.									
Kelime	M								Puanım	

Puanım	Puan Aralığı	Değerlendirme
	0 - 100	Gayret etmelisin
	110 - 150	Orta
	160 - 200	İyi
	210 - 250	Çok İyi

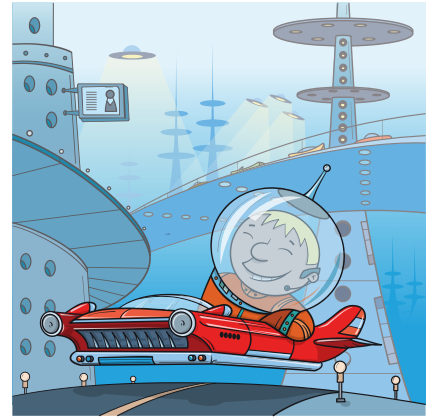
2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metindeki evin özellikleri nelerdir?
2. Metinde anlatılan kısa yolculukta nasıl bir çevre tasvir edilmektedir?
3. Hiçbir teknolojik ürün kullanılmadan geçirilecek bir gün kurgulayınız.
4. Metinde kurgulanan bir günlük kesitten size göre olumlu veya olumsuz olduğunu düşündüğünüz olay ve durumları karşılaştırınız.
5. Bir robotunuz olsun ister miydiniz? Gelecekte robotların yaşantımızda olması konusunda ne düşünürsünüz?
6. Teknoloji bağımlılığının gün geçtikçe artması insanlığın geleceği için risk oluşturur mu? Değerlendiriniz.

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Metindeki kurgusal unsurlar nelerdir?

b) Metindeki kurgusal olmayan unsurlar nelerdir?

4. ETKİNLİK: Metnin özetini verilen bölüme yazınız.

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki fiilleri yapısına göre "basit, türemiş, birleşik" olacak şekilde örnekteki gibi yazınız.

Kelimeler	Basit	Türemiş	Birleşik
oku-	okurum	okuturum	okuyabilirim
koş-			
bak-			
yaz-			
iç-			
yap-			
yık-			

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde fiilleri niteleyen kelimelerin cümleye kattığı anlamı örnekteki gibi yazınız.

Yılbaşı gecesinden sonra mışıl mışıl uyumaktasınız.	durum
Yüzünüzü yıkarken DNA ve protein alıcısı harekete geçer.	
Mars'ta kış hızla yaklaşıyor.	
Bir tanesi dikkatinizi aniden çekiyor.	
Metindeki olay 2100 yılında geçer.	
Giyinir ve aceleyle dışarı fırlarsınız.	
Manyetik arabanızla dolaşmayı çok istiyorum.	
Manyetik araç internete hemen bağlanır.	
Yeni satın aldığınız yazılım programı nasıl kullanılıyor?	
Manyetik aracınız sessizce havalanır.	
Işıklar birden kararır.	
Sonunda eve tekrar geldiniz.	
Molly duvar ekranında ansızın belirir.	

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Bir bilim insanı olsanız aşağıdaki bilimsel çalışmalardan hangisinde yer almak istersiniz? Neden? Sorularından hareketle bir konuşma yapınız.

A
Kanseri tedavi edecek ilaç, yöntem geliştirme.

B
Mars'a gidecek bir asansör üretme.

C
Açlığı ortadan kaldıracak yeni tohumlar üretme.

Seçimim:

Nedeni:

b) Bunların dışında nasıl bir bilimsel çalışmada yer almak isterdiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Okuduğunuz paragraftan hareketle yönergeleri uygulayınız.

Ticari olmayan bir organizasyon tarafından yürütülen Mars One (Mars Van) projesi 2025 yılında Mars üzerinde ilk insan kolonisini kurmayı planlıyor. Mars One projesinin ilk aşamasında dört astronotun hayatlarının geri kalanını orada sürdürecektir. Mars'a gönderilmesi planlanıyor. (...)

Tuba SARIGÜL

a) Yeni yaşam alanları keşfetmek amacıyla Mars'a gidecek 40 kişilik bir grup oluşturulmaktadır. Siz de bu gruba katılmak için başvuru yaptığınızı düşünerek aşağıdaki formu doldurunuz.

BAŞVURU FORMU

Fotoğraf

Ad Soyad:

Adres:

Telefon:

Mail:

KİŞİSEL BİLGİLER:

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

Uyruğu:

T.C. Kimlik No:

ÖĞRENİM DURUMU:

İLGİ ALANLARI:

BAŞVURU NEDENİ:

Not: Ön kabulleri yapılan adayların ayrıntılı değerlendirilmesi daha sonra yapılacaktır.

DERSE HAZIRLIK

1. 19. yüzyılda gerçekleşen bilimsel gelişmelerle ilgili yaptığınız araştırmayı arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sizce önümüzdeki yüzyıllarda günlük hayatı etkileyecek ne tür bilimsel gelişmeler olabilir?

- Metni, okumadan önce işlenen konuyu anlamak amacıyla göz atarak okuyunuz.

YENİ DÜNYA

Geleceği düşünmek ve ileride neler olabileceğini tahmin etmek bizi hep heyecanlandırmıştır. Tarih boyunca, birçok kişi gelecekle ilgili tahminlerde bulunmaya çalışmıştır. Bir yanda falcılar ve kâhinler kıyametten söz edip uyarılarda bulunurken diğer yanda gelecek bilimciler o andaki eğilimlere göre ileride olabilecek bilimsel ve sosyal değişiklikleri öngörmeye çalışırlar. Otomobil, telefon, bilgisayar, atom bombası, uzaya yolculuk ve DNA'nın bulunması gibi gelişmelerin olmadığı bir 20. yüzyıl düşünülebilir mi? Acaba bu önemli gelişmelerden hangileri öncelerden tahmin edilebilmiştir?

1900

FOTOĞRAF ÇEKMEK

19. yüzyılın sonlarına doğru siyah-beyaz fotoğraflar çok popüler hâle gelmişti. 1907 yılında Lumiere (Lumiyir) kardeşlerin renkli filmi bulmalarıyla fotoğrafçılık daha da yaygınlaştı.

UÇUŞA GEÇMEK

1903 yılında Wright (Rayt) Kardeşler 12 saniye boyunca uçarak 44 metrelik bir mesafe katettiler. O zamanlar hemen hemen hiç kimsenin aldrış etmediği bu olay aslında dünyayı değiştiren bir gelişmeydi. Günümüzde dev uçaklara binip Dünya çevresinin yarısı kadar yol almak artık işten bile değildir.

1910

İLETİŞİM

Telefonun bulunması iletişim alanında bir çığır açtı ve uzak mesafelerdeki insanların birbiriyle konuşabilmesini olanaklı kıldı.

1920

OTURMA ODAсында BİR EKRAN

Yarım yüzyılı aşkın bir süredir insanlar televizyondan günlük haberleri, filmleri ve belgeselleri izliyorlar ve kimi zaman iç savaşlardan devlet başkanlarının ölümüne kadar birçok tarihî olaya tanıklık ediyorlar.

1930

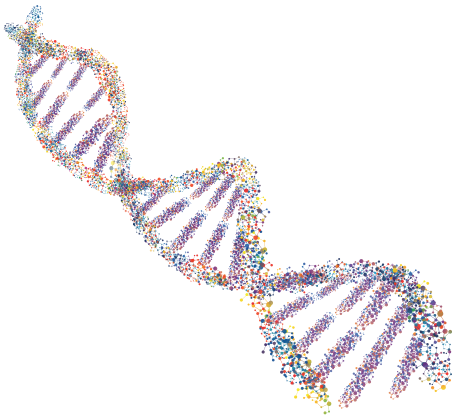
JET MOTORU

1937'de İngiliz bilim adamı Frank Whittle (Firenk Vidil) jet motorunun ilk prototipini yaptı. Bu motor 1941'de kullanılmaya başlandı. Günümüzde jet uçakları ses hızından daha hızlı uçabiliyor.

1940

ATOM BOMBASI

1945 yılında Hiroşima ve Nagasaki'yi yerle bir eden atom bombalarının oluşturduğu korkunç sonuçları gören büyük devletler bir silahlanma yarışı başlattılar.

1950

CRICK VE WATSON

1953 yılında Francis Crick (Firensis Kırık) ve James Watson (Ceymis Vatsın) DNA'nın molekül yapısını buldular. Yaşamın sürmesi için gerekli olan bütün bilgileri, yani genetik şifreyi barındıran bu molekülü anlayabilmek ve onunla oynayabilmek 21. yüzyılın en önemli uğraşı olacak.

1960

AY'DA İLK İNSAN

Neil Armstrong (Neyil Armistronk) Ay'a ilk adımı atarken günümüzde tarihî bir deyiş hâline gelen "Bu bir insan için küçük bir adım ama insanlık içinse dev bir sıçramadır." sözcüklerini kullandı. Uzayın keşfi çalışmaları henüz ilk dönemlerinde ancak insanoğlu, bunu başarmak için çok istekli ve Neil Armstrong'un ayak izlerini takip etmekte kararlı.

TELSTAR

Telstar, Dünya çevresindeki bir yörüngeye oturtulmak üzere uzaya gönderilen ilk haberleşme uydusudur. NASA tarafından fırlatıldı.

1970

DİSKET

1970'li yılların bilgisayar kullanıcıları verileri kaydetmek ve programları yüklemek için esnek diskleri yani disketleri kullanırlardı.

BARKOD

Barkodlar sayesinde bilgiler çok hızlı bir şekilde bilgisayara aktarılabilir. Satın alınan ürünlerin üzerindeki bilgilerin bir tarayıcı vasıtasıyla okunabilme kolaylığı market kasalarında harcanan zamanı önemli ölçüde azaltmıştır.

1980

MOBİL TELEFON

Günümüzde artık nerede olursak olalım istediğimiz kişilerle anında konuşabilme olanağına sahibiz. Çok hafif mobil telefonlar diğer adıyla cep telefonları neredeyse kol saati kadar yaygınlaştı. Bu telefonlar internete de erişim olanağı sağlıyorlar.

UZAY MEKİĞİ

Uzay mekiği, yeniden kullanılabilir insanlı uzay araçlarının ilkidir. İlk dört uzay mekiğine, insanoğlunun keşif yapmaya ne kadar meraklı olduğunu gösterir şekilde bazı ünlü gemilerin adları verilmiştir.

1990

SANAL GERÇEKLİK

Sanal gerçeklik artık yalnızca eğlence değil, tıpta ve tasarımda da kullanılıyor. Gelecekte sanal gerçeklik sinema kadar sıradan bir etkinlik olacak.

HEDEF MARS

İnsansız uzay aracı Pathfinder (Petfayndır) 4 Temmuz 1997'de Mars'a indi ve tekerlekli araştırma aracı Sojourner'ı (Socurnır) incelemeler yapmak üzere Mars'ın yüzeyine bıraktı. NASA şimdi bu kırmızı gezegene astronot göndermek için hazırlıklar yapıyor.

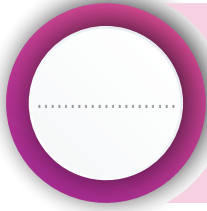
Michael TAMBİNİ (Maykıl TEMBİNİ)

Çev.: Zeynep GÜRSOY

(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri bulunuz. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Bulduğunuz kelimeleri cümle içinde kullanınız.

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. 20. yüzyılda ortaya çıkan bilimsel gelişmeler nelerdir?
2. Metinde yer alan bilimsel gelişmelerden hangilerini günlük hayatımızda kullanıyoruz?
3. Sizce insanlık tarihini değiştiren en önemli icatlar nelerdir? Sıralayınız.
4. Size göre metinde verilen 20. yüzyıldaki gelişmelerden en önemlisi hangisidir, neden?
5. Metinde verilen bilimsel gelişmelerin ortaya çıkardığı sonuçların ortak yönleri nelerdir? Bilimsel gelişmeler her zaman iyi sonuçlar sağlamış mıdır?
6. 20. yüzyıldaki bir bilimsel gelişme (örneğin uçağın icadı) ile ilkel dönemlerdeki bir gelişmeyi (örneğin tekerleğin icadını) karşılaştırın. Bu iki icadın insanlığın gelişimindeki etkilerini tartışınız.

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki görselleri ve yangın talimatını inceleyiniz. Soruları yanıtlayınız.

19. yy.

20. yy.

YANGIN TALİMATI

YANGIN ANINDA

1. TELAŞLANMA.
2. BULUNDUĞUN YERDE YANGIN İHBAR DÜĞMESİ VARSA BAS, ÇAN VARSA ÇAL, YOKSA BAĞIRARAK ÇEVRENE HABER VER.
3. İTFAİYE TEŞKİLATINA HABER VER. YANGIN YERİNİ, ADRESİNİ EN KISA VE DOĞRU BİR ŞEKİLDE BİLDİR. MÜMKÜNSE YANGININ CİNSİNİ (BİNA, ELEKTRİK, AKARYAKIT, LPG vb.) BİLDİR.
4. YANGINI ÇEVRENDEKİLERE VE İLGİLİLERE DUYUR.
5. İTFAİYE GELİNCEYE KADAR YANGINI SÖNDÜRMEK İÇİN ELDE MEVCUT ARAÇ, GEREÇ VE OLANAK-LARDAN YARARLAN.
6. ELEKTRİK VE SIVI MADDE YANGINLARINDA ASLA SU KULLANMA. YANGINA MÜDAHALE ETMEDEN ÖNCE ELEKTRİK AKIMINI KES.
7. YANGININ YAYILMASINI ÖNLEMELİK İÇİN KAPI VE PENCERELERİ KAPAT.
8. BUNLARI YAPARKEN KENDİNİ VE BAŞKALARINI TEHLİKEYE ATMA.
9. GÖREVLİLERDEN BAŞKASININ YANGIN SAHASINA GİRMESİNE ENGEL OL.

İTFAİYE	:110
HIZIR ACİL	:112
ULUSAL ZEHİR DANIŞMA MERKEZİ	:114
JANDARMA	:156

a) Okuduğunuz metindeki gelişmelerden de hareketle yangın söndürme araçlarını karşılaştırınız.

.....

.....

b) Sizce yangın ihbarı konusunda 19. yy. ile 20. yy. arasında nasıl bir değişim olmuştur?

.....

.....

c) Yangın anında ilk olarak ne yapmalıyız?

.....

d) Talimatnameye göre yangının yayılmasını önlemek için neler yapılmalıdır?

.....

.....

e) Evinizde yangın için alınabilecek önlemler ve yangın esnasında kullanabileceğiniz malzemeler nelerdir?

.....

.....

f) Talimatnamelerin uygulanmasının günlük hayatımızdaki önemi nedir?

.....

.....

g) Başka hangi konularda talimatname olabilir?

.....

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde geçen fiilleri inceleyerek uygun tablolara yerleştiriniz.

- Geleceği düşünmek ve ileride neler olabileceğini tahmin etmek bizi hep heyecanlandırmıştır.
- Acaba bu önemli gelişmelerden hangileri tahmin edilebilmiştir?
- Yaptığı projeye bölüm şefinin gözüne girdi.
- 19. yüzyılın sonlarına doğru siyah beyaz fotoğraflar popüler hâle geldi.
- 1907 yılında Lumiere (Lumyır) kardeşlerin renkli filmi bulmalarıyla fotoğrafçılık daha da yaygınlaştı.
- Uzaya gönderilen ilk otomobil oldu.
- Günümüzde jet uçakları ses hızından daha hızlı uçabiliyor.
- Dünyanın en güçlü roketi Mars'a doğru yol aldı.
- Bu motor 1941'de kullanılmaya başlandı.
- Wright Kardeşler, 12 saniye boyunca uçarak 44 metrelik bir mesafe katettiler.
- NASA şimdi bu kırmızı gezegene astronot göndermek için hazırlıklar yapıyor.
- Bu telefonlarla internet bağlantısı kuruluyor.
- Graham Bell, telefonu icat etti.
- Bugünlerde robotlar, hızla hayatımıza giriyorlar.

Basit Fiiller
.....
.....
.....
.....
.....

Türemiş Fiiller
.....
.....
.....
.....
.....

Birleşik Fiiller
.....
.....
.....
.....
.....

5. ETKİNLİK: Telefonu bulan Alexander Graham Bell (Aleksandır Gırahım Bel) ile telefonda konuştuğunuzu ve ona aşağıdaki soruları sorduğunuzu düşünün. Graham Bell, size nasıl cevaplar vermiş olabilir? Paylaşınız.

- Telefonu icat etmekteki maksadı ne olabilir?
- Alexander Graham Bell icadının günümüzde ulaştığı nokta için ne düşünüyor?
- İleriki zamanlarda mobil telefondan daha gelişmiş bir iletişim yöntemi ile aranması hususunda ne düşünür?

Alexander Graham Bell

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki metni okuyunuz. Okuduğunuz metinden hareketle “başarılı olmada çalışma ve azmin önemi” konulu bilgilendirici bir metin yazınız.

Yazınızı metinde olduğu gibi konuya uygun deyim, atasözü veya özdeyişlerle zenginleştiriniz.

Çalışkan Bir Buluşçu

(...) Küçük yaşlarından beri Edison çok çalışkan, düşünüp deneyler yapmaktan usanmayan azimli biriydi. “Dehanın yüzde 1’i ilham, yüzde 99’u terdir.” sözü bugün onun unutulmaz sözleri arasında yer alıyor. Çalışkanlığının yanında azimli biri olduğunu ise elektrik ampulünü 1001. denemede bulduğunda ona sorulan bir soruya verdiği yanıt gösteriyor. Öyle ki 1000 kez başarısız olduğunu hatırlatan bir gazeteciye Edison, “Hayır.” diye yanıt veriyordu: “Elektrik ampulü 1001 adımda gerçekleştirilen bir buluştur.” (...)

Gökhan TOK

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Doğada uzun süre yok olmayan sanayi ürünleri ile ilgili araştırma yapınız.
2. Geçmişten günümüze ünlü Türk matematikçileri ile ilgili bir araştırma yapınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Türkiye’deki bilimsel kuruluşlar nelerdir?
2. “Geçmişten günümüze ünlü Türk matematikçileri” konulu araştırmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

● Videoyu, not alarak izleyiniz.

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları videoyu izlemeden okuyunuz. Ardından “Cahit Arf” videosunu izlerken cümlelerdeki boşlukları doldurunuz.

Evrende meydana gelmiş her olaya diye sorabilen bir bilim adamıdır.

Cahit Arf Osmanlı’nın Balkanlarda kalan son toprağı doğmuştur.

İzmir Lisesinin genç muallimi onu resimli matematik dediğı ile tanıştırdı.

1928’de Maarif Vekaletliğinin açtığı sınavda burs kazanarak gitti.

Paris’teki yıllarında da merak saldı.

..... kapısından girip gençlere dersler vermeye başladı.

1963 yılında Türkiye’nin en değerli bilim insanlarıyla birlikte kurdu.

26 Aralık tarihinde Cerrahpaşa Hastanesinde son nefesini verdi.

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları izlediğiniz videodan hareketle yanıtlayınız.

1. İzlediğiniz videoya göre Cahit Arf nasıl bir öğrencidir?
2. Cahit Arf’in bir bilim insanı olma aşamalarını sıralayınız.
3. Cahit Arf’in lise son sınıfa kadar derslerine ilgisizliği ne ile açıklanabilir?
4. Sevdiğiniz ve başarılı olduğunuz dersler seçeceğiniz meslek üzerinde etkili midir? Açıklayınız.
5. Cahit Arf lise son sınıfta geometri dersi ile tanışmasa yine de matematikçi olur muydu? Açıklayınız.
6. İnsanların yeteneklerini ve eğilimlerini ortaya çıkarmak için neler yapılabilir? Tartışınız.
7. Cahit Arf’in vefat haberinin, vefatından bir gün sonra haber kanallarında 20 saniye yer almasını nasıl yorumlarsınız?

3. ETKİNLİK: İzlediğiniz videonun konusu nedir?

VIDEONUN KONUSU

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK: İzlediğiniz videoya göre Cahit Arf'ın hayatını maddeler hâlinde yazınız.

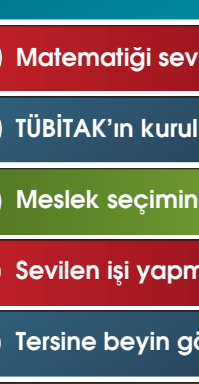

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) İzlediğiniz video, konusu bakımından sizce en çok hangi grubu/grupları ilgilendirir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

b) İzlediğiniz videonun amacı sizce aşağıdakilerden hangisi/hangileri olabilir?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

-
- 7 TİPİ KİŞİ
SİZİN DOSTU DEĞİLDİR
- 1 Anne babanızı
 - 2 Arkadaşlarınızı
 - 3 Yöneticileri
 - 4 Matematikçileri
 - 5 Bilim insanlarını
 - 6 Öğrencileri
 - 7 Öğretmenleri

-
- Bir bilim insanını tanıtmak.
 - Matematiği sevdirmek.
 - TÜBİTAK'ın kuruluşunu anlatmak.
 - Meslek seçimindeki etkenler.
 - Sevilen işi yapmanın getireceği başarı.
 - Tersine beyin göçü.
 - Bilirkişilik kurumunun ortaya çıkışı.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiilleri yapılarına göre inceleyiniz. Bu fiilleri örnekteki gibi tabloya yazarak uygun seçeneği işaretleyiniz.

- Cahit Arf 1910 yılında Selanik'te **dünyaya geldi**.
- Matematik ve bilim dünyasına önemli katkılarda bulundu.
- Doktorasını yapmak için Almanya'ya gitti.
- Babası liseyi okuması için Fransa'ya gönderdi.
- Tekerlek Mezopotomyalılar tarafından icat edildi.
- Yükseköğrenimini 1932'de Fransa'da tamamladı.
- Helmut Hesse (Helmut Hes)'le birlikte "Hesse-Arf Kuramı"nı geliştirdi.
- Ortaokul yıllarında öğretmeni matematiğe olan ilgisini fark etti.
- 1964 yılında TÜBİTAK'ın ilk "bilim kurulu" başkanı oldu.
- Baharla birlikte doğa dile geldi.
- Matematiğin önemini ülkece kavradık.
- Matematik sorularını hızlıca çözüverdim.
- Cahit Arf onuruna İstanbul'da sempozyum düzenlendi.

Fiiller	Basit Fiil	Türemiş Fiil	Birleşik Fiil
dünyaya gelmek			✓

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki İnternet sitesinde verilen blog metnini ve yorumlarını inceleyiniz. Ardından yönergeleri uygulayınız.

05 ŞUBAT 2018 PAZARTESİ

Atık ürünlerin doğada yok olma süreleri

Cam Şişe	4000 yıl
Plastik	1000 yıl
Telefon kartı	1000 yıl
Plastik tabak	500 yıl

Pet şişe	400 yıl
Deterjan	400 yıl
Alüminyum	100 yıl
Çakmak	100 yıl

Etiketler: atık, doğa, geri dönüşüm, pil, plastik, çöp

Çöpe atılan kâğıtların hem ormanların yok olmasına hem de dünyanın oksijen kaynaklarının tükenmesine neden olduğunu hiç düşündünüz mü?

Kullan at ürünü bir plastik tabağın doğadan 1000 yılda yok olduğunu, toprağa karışan deterjanın 400 yıl boyunca yediğimiz bitkilere karıştığını, uygun atık hâle getirilmemiş bir pilin 300 yıl boyunca toprağı zehirlediğini biliyor musunuz?

Dünyamızın kaynaklarının sınırsız olmadığını fark edip geç olmadan önlem alalım.

4 yorum

Aslı

Arkadaşlar TÜBİTAK'ın "doğada uzun süre yok olmayan katı atıklar" konulu bir proje yarışması için araştırma yaparken yukardaki bilgilere ulaştım, bu bilgileri kullanabilir miyim? Ayrıca bu konuda neler yapılabilir?

Ezgi

Kaynak kullanımının belirli kuralları var. Yukarıdaki bilgiler doğru olabilir ancak bilimsel çalışmalarda İnternet ortamından alınan bilgilerde ağırlıklı olarak "gov ve edu" uzantılı siteler kullanılır. Bu arada Türkçe dersinde Cahit Arf'i konu alan bir video izlemiştik. Cahit Arf'in ünlü bir matematikçi olmasının yanı sıra TÜBİTAK'ın kurucularından olduğunu öğrendik.

Utku

Verilen bilgilerden çok etkilendim. Bir şeyler yapmak gerek. Arkadaşlar ben bu konudaki çalışmalara okulumuzdan başlamak istiyorum. Mesela bir dilekçe yazarak çöplerin geri dönüşüme kazandırılması için belediyeden yardım isteyeceğim.

gönder

a) Siz olsaydınız bloga nasıl bir başlık verirdiniz?

b) Blogda verilen katı atık maddelerinin yok olma süreleri ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

c) "gov ve edu" uzantılı siteler hangi kurumlara aittir ve neden güvenilirlerdir?

d) Blogdaki boş bırakılan yere siz nasıl bir yorum yazardınız?

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

**SAHİLYOLU BELEDİYE BAŞKANLIĞINA
SAHİLYOLU**

İlçenizde bulunan Sahilyolu Ortaokulu 7. sınıf öğrencisiyim. Okulumuzda çevremizi korumaya ve temiz tutmaya yönelik çalışmalar yapmak istiyoruz. Bu amaçla çöplerin ayrıştırılması ve geri dönüşüme kazandırılması için gerekli malzemelerin sağlanması konusunda belediyenizden yardım istiyoruz.

Gereğini arz ederim.

İskender Mahallesi Gülistan Caddesi
Çelebi Apartmanı No:15 Kat: 5 Daire: 19
SAHİLYOLU

06.02.2018

İmza
Utku UYAR

a) Dilekçenin yazılma amacı nedir?

.....

.....

b) 7. etkinlikteki blog metninden ve dilekçenin konusundan hareketle “doğada uzun süre yok olmayan ürünler ve çevre kirliliği” konusunda neler yapılabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

9. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Karikatürlerin vermek istediği mesajlar üzerinde düşününüz.

b) Karikatürlerin verdiği mesajdan hareketle aşağıda “yer, zaman, kişi ve olay” unsurları verilmiş olan hikâyeyi yazınız. Hikâyenizi yazarken noktalama işaretlerine dikkat ediniz. Yazım kılavuzundan yararlanınız.

Hikâye Unsurları

Yer : Bir sahil kasabası.

Zaman : Yaz mevsimi.

Kişiler : Zafer (20-21 yaşlarında, Üniversite öğrencisi, Esma'nın ağabeyi),
Arif (38-40 yaşlarında, Üniversitede öğretim üyesi),
Esma (12-15 yaşlarında, öğrenci),
Utku (12-15 yaşlarında, Esma'nın sınıf arkadaşı)

Olay : Yeşil alanların yok edilmesi ve betonlaşma.

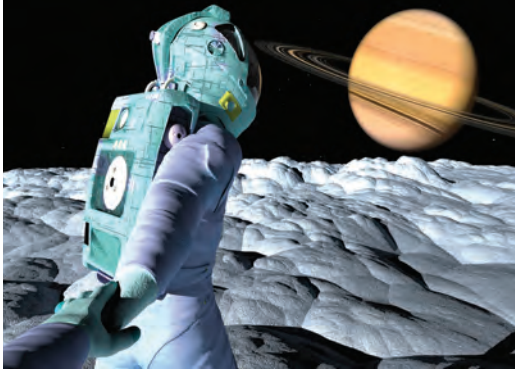
This image shows a blank sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. On the right side, there is a green illustration of a pencil pointing downwards. The entire page is set against a black background.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. “Okumak Deyince” metnine hazırlık yapmak amacıyla 9. etkinlikte yer alan kitap okuma formunu inceleyiniz. Forma uygun notlar alınız.

EVRENE AÇILAN GİZLİ ANAHTAR

[George (Corc) her türlü teknolojiden uzak tutularak büyütölmek istenen ancak bilimsel konulara çok meraklı bir çocuktur. Bir gün tesadüfen girdiği gizemli komşu evde, kendi yaşlarında Annie (Eni) isimli kız çocuğu ve bir bilim insanı olan babası Eric (Erik) ile tanışır. İki çocuk, bir gün Eric'in üzerinde çalıştığı Kozmos adında özel tasarımı bir bilgisayarın uzaya açtığı bir kapıdan uzay boşluğuna geçerler.]

(...)

"Elimi tut!" diye bağırdı Annie, George'a. George, Annie'nin uzay eldivenini yakalayıp simsi sıkı tuttu. Kuyruklu yıldız doğru düşüyorlarmış gibi hissediyordu. Bir lunaparktaki kamikaze trenine binmiş gibi çemberler çizip gittide hızlanarak dev kayaya yaklaşıyorlardı. Altlarındaki kuyruklu yıldızın Güneş'e bakan kısmının parladığını görebiliyorlardı. Fakat Güneş ışıklarının erişmediği diğer taraf karanlıktı. Sonunda buzlu toz kaplı kalın bir moloz tabakası üzerindeki bir yığının üstüne indiler. Şans eseri kuyruklu yıldızın aydınlık kısmına inmişlerdi, böylece çevrelerini görebiliyorlardı. (...)

"Neredeyiz biz?" George o kadar şaşırılmıştı ki korkusunu unutmuştu. Kendini inanılmaz derecede hafiflemiş hissediyordu. Çevresine bakındı; kayalar, buz, kar, karanlıktan başka bir şey göremedi. Birinin uzaya fırlattığı kocaman kirlili bir kartopunun üstünde durmak gibiydi bu. Yıldızlar her tarafta parlıyordu fakat kızgın parıltıları Dünya'dan görüldüğü hâliyle göz kırıştıran ışıklardan epey farklıydı.

(...)

"Bak George!" Kolunu çevrede dolandırdı. "Güneş Sistemi'ndeki gezegenleri göreceksin." Uzay kıyafetinin cebinden bir halat çıkardı. Halatın sonunda çadır kazığına benzeyen büyük bir çivi vardı. Uzay çizmelerinin yardımıyla çiviye kuyruklu yıldızın üstündeki buza sapladı.

George onu izlerken sevinç içinde hafifçe sıçradı. Giymekte olduğu uzay kıyafetinin Dünya'da çok ağır olmasına rağmen burada kendini bu kadar hafif hissettiğine inanamıyordu. O kadar hafif ki istediği kadar yükseğe sıçrayabilirmiş gibiydi. Kuyruklu yıldızın yüzeyindeki küçük bir çatlak üzerinden tekrar sıçradı. Bu sefer yukarı ve ileri doğru gitti ama bir daha aşağı inmedi. Yüzlerce metre uzunluğunda dev bir sıçrayış yapmıştı sanki! Olamaz, gittikçe uzaklaşıyordu. Ya bir daha Annie'yi bulamazsa o zaman başına neler gelirdi?

"İmdat! İmdat!" diye bağırılmaya başladı giderek uzaklaşırken. Kolları ile boşlukta daireler çizerek aşağı inmeye çabalıyordu. Ama bu bir işe yaramıyordu. Annie şimdi çok uzaktaydı, arkasına baktığı zaman onu çok zor görüyordu. Kuyruklu yıldızın yüzeyi altından hızla kaymaktaydı. Her yanda delikler ve küçük tümsekler görüyordu ama tutunabileceği hiçbir şey yoktu. En azından şimdi düşüyormuş gibiydi. Yere giderek yaklaşıyordu ve sonunda kuyruklu yıldızın aydınlık ve karanlık kısmının birbirinden ayrıldığı eşiğe yakın bir yere kayarak indi. Uzaktan Annie'nin dikkatli bir biçimde ona doğru koştuğunu gördü.

"Beni duyabiliyorsan bir daha zıplama!" diye bağıırıyordu Annie. "Beni duyabiliyorsan bir daha zıplama! Beni duyabiliyorsan..."

"Zıplamayacağım!" diye bağırdı George, Annie'ye doğru.

"Sakin yapma, Georgel!" dedi Annie. "Kuyruklu yıldızın karanlık tarafına inebilirsin. O zaman seni asla bulamazdım! Şimdi ayağa kalk. Çizmelerin pençelerinde küçük çiviler var." (...) "Bir kuyruklu yıldız Dünya'dan farklıdır. Burada Dünya'da olduğumuzdan çok daha hafif, o yüzden zıpladığımızda çok ama çok uzun bir yol gideriz. Burası farklı bir yer. Aaa bak!" diye ekledi, konuyu değiştirerek. "Tam zamanında geldik!"

"Ne için tam zamanında?" diye sordu George.
"Bunun için." dedi Annie kuyruklu yıldızın diğer tarafını göstererek.

Kuyruklu yıldızın ardında sürekli uzayan bir buz ve toz izi vardı. Bu iz bulutu, yıldızın kuyruğunda büyüdükçe uzaktaki Güneş'ten ışık topluyor, parlıyor ve uzayda sanki binlerce pırlanta ışıltıyormuş hissini veriyordu. (...)

"Kaya eriyor!" dedi George panik içinde Annie'nin kolunu tutarak. "Geriye hiçbir şey kalmadığında ne olacak?"

"Endişelenme!" dedi Annie başını sallayarak. "Güneş'e yaklaşıyoruz sadece. Güneş kuyruklu yıldızın

aydınlık yüzünü yavaşça ısıtır ve buz gaza dönüşür. Bu sorun değil çünkü burada Güneş'i defalarca geçmemize yetecek kadar buz var. Zaten buzun altındaki kaya erimeyecektir. O yüzden eğer korktuğun buysa endişelenme, uzaya düşmeyeceğiz."

"Korkmuyorum." diye itiraz etti George. Annie'nin kolunu bırakmıştı. "Sadece soruyordum."

"O zaman daha ilginç sorular sor!" dedi Annie.

"Ne gibi?"

"Kuyruklu yıldızın kuyruğundan Dünya'ya kayalar düşerse ne olur, gibi."

George etrafındaki tozlara bir tekme savurdu ve "Pekâlâ, o zaman ne olur?" dedi umursamaz gibi görünmeye çalışarak.

"İşte bu iyi bir soru!" dedi Annie. Memnun olmuş gibiydi. "Kayalar Dünya'nın atmosferine girdiklerinde ateş alırlar ve yeryüzünden baktığımızda bizim kayan yıldız ya da meteor dediğimiz şeylere dönüşürler."

Öylece durup yıldızın kuyruğu, sonunu göremeyecekleri kadar uzayana dek ona baktılar. Fakat onlar izlerken kuyruklu yıldız yön değiştirmeye başladı, arka plandaki tüm yıldızlar hareket ediyordu. "Ne oluyor?" diye sordu George.

"Çabuk!" diye yanıtladı Annie. "Sadece birkaç saniyemiz var. Otur George." Eldiveniyle çabucak tozları silerek buzun üstünde oturmaları için iki yer açtı. Elini başka bir cebe sokarak tırmanma kancalarına benzer bir şeyler çıkardı. "Otur!" diye tekrar emretti. Kancaları yere tutturdu ve bir iple George'un kıyafetinden sarkan uzunca bir kordona bağladı. "Bir şeyin sana çarpma ihtimaline karşı." diye ekledi.

"Ne gibi bir şeyin?" diye sordu George.

"Bilmem. Babam genelde böyle yapar." diye yanıtladı. Sonra George'un arkasına oturup aynı şeyi kendisi için de yaptı. "Lunapark trenlerini sever misin?" diye sordu.

"Bilmem." dedi George. Hiç binmemişti ki.

"Şimdi sevip sevmediğini anlarsın!" dedi Annie gülerken.

Kuyruklu yıldız kesinlikle düşüyordu. En azından "aşağı" gibi görünen bir yöne doğru ilerliyordu. Çevrelerinde hareket eden yıldızlardan George kuyruklu yıldızın çok hızlı düştüğünü anlayabiliyordu. Fakat hiçbir şey hissetmiyordu, midesi ağzına gelmemişti ve yüzünü yalayarak geçen bir rüzgâr da yoktu. Lunaparktaki trenlerde yaşamayı umduğu hisse hiç benzemiyordu. George artık uzayda durumların Dünya'dakinden farklı olduğunu anlamaya başlamıştı.

(...)

Lucy ve Stephen HAWKING (Lusi ve Stefan HAVKİNG)

Çev.: Bahar ULUKAN

(Kısaltılmıştır.)

AY'A İLK İNSANI BİZ GİZLEDİK

1960'lı yılların İstanbul'unda, Aksaray'daki bir evin salon lambaları her gece birkaç dakikalığına kapanmaktadır. Sokaktan geçenler, odanın tavanına yansıyan ve hareket eden rengârenk ışıkların bir uçan daireden çıktığını bilmeden şaşkınlık içinde yürürler!..

Odanın içinde ses ve ışık saçarak dolaşan uçan daireye hayranlıkla bakan yüzler arasında, iki elini açarak dua eden yaşlı nineler de vardır. "Tüh tüh maşallah... Nazar değmez inşallah!" sesleri arasında koltukların ve sehpanın ayaklarına ya da duvara çarpan uçan daire yön değiştirerek herkesi büyülemektedir. Birden, salonun ışıkları yanınca oyuncak uçan daire evin çocuğu tarafından salondan çıkarılırken arkasından bir alkış kopar.

Ali Ateş'tir, oyuncak uçan dairenin sahibi. Bir Japon oyuncacı olan uçan daire o kadar ünlenir ki mahalleli her akşam Ali Ateş'in evinde toplanmaya başlar. Çaylar içildiğinde gösteri zamanı da geldi demektir. Televizyonun olmadığı o yıllarda rengârenk ışıklar saçan, çarptığı yerden geri dönen ve garip sesler çıkaran oyuncak uçan daire, neredeyse bir sinema filmi kadar sükse yapmaktadır. Misafirliğe eli boş gidilemeyeceği için Ali Ateş'in uçan dairesini görmek isteyenler her akşam aynı armağanı götürmektedirler: Pill..

(...) Babaanne Ayşe Hanım torununun hayali kırılmasın, düşleri tozlanmasın diye oyuncak uçan daireye kılıf bile dikmiştir. Gökyüzünün derinliklerine doğru yol alan bir oyuncak olduğu için Ayşe Hanım, kılıfa özellikle mavi renkli bir kumaş seçmiş, üstüne de yıldız işlemeyi ihmal etmemiştir. Oyuncak uçan daire, kılıfıyla beraber, İstanbul Oyuncak Müzesinin uzay odasında sergileniyor.

(İlk dört soruyu metne göre yanıtlayınız.)

Sunay AKIN
(Kısaltılmıştır.)

1. Oyuncak uçan daire neden herkesin dikkatini çekiyor?

.....

.....

2. Ali Ateş'in uçan dairesini görmek isteyenler hangi armağanı getiriyorlar?

.....

3. Babaanne Ayşe Hanım uçan daireye neden mavi renkli bir kumaş seçiyor?

.....

.....

4. Oyuncak uçan daire nerede sergileniyor?

.....

Bilimsel çalışmalar, günümüzden 3-4 milyar yıl önce meydana gelen volkanik etkinlikler sonucunda Ay'ın etrafında geçici bir atmosfer oluştuğunu gösteriyor.

Ay'ın yüzeyindeki, gök taşı çarpması sonucu oluşmuş havzaların bazıları volkanik bazalt ile doludur. Maria (Marya) olarak bilinen bu bazalt denizleri, Ay'ın çekirdeği hâlâ sıcakken meydana gelen volkanik patlamaların sonucudur. Apollo görevleri sırasında toplanan numuneler üzerinde yapılan analizler, yüzeye çıkan magmaların içinde gaz bileşenlerin de olduğunu gösteriyor.

5. Yukarıdaki paragraftan hangi yargıya **ulaşılabilir**?

- A) Ay'ın etrafındaki geçici atmosferin oluşumunda volkanik etkenler söz konusudur.
- B) Ay'ın yüzeyindeki havzalar volkanik bazaltlarla doludur.
- C) Ay'ın çekirdeğindeki sıcaklık devam etmektedir.
- D) Ay'ın yüzeyindeki numunelerde gaz bileşenleri tespit edilmiştir.

6. Aşağıdaki cümlelerden kurgusal olanların sonuna (K) yazınız.

Piri Reis dünyaca ünlü bir denizcimizdir.

Uzay asansörü sayesinde ulaşım maliyetleri azaldı.

Robotlar programlandıkları alanlarda insanlara yardımcı olur.

Uçan daireler ulaşımımızın vazgeçilmezi hâline geldi.

Akıllı telefonlar sayesinde dünya, parmaklarımızın ucundadır.

7. Aşağıdakilerden hangisinde kaynakçanın yazımı doğru verilmiştir?

- A) KORKMAZ, Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.
- B) Zeynep KORKMAZ, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.
- C) KORKMAZ, Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000, Ankara.
- D) KORKMAZ Zeynep, Türk Dil Kurumu Yayınları, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Ankara, 2000

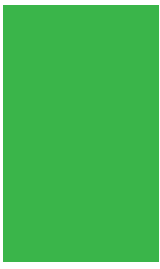
8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde türemiş bir fiil kullanılmıştır?

- A) Gerçekleşmesi mümkün olmayan işlerle uğraşıyordu.
- B) İnsanın veya çevrenin karakterlerini, geleneklerini incelemesine rağmen çözemediği.
- C) Söylediğin yöntem daha önce defalarca denenmişti.
- D) Yangın talimatnamesini dikkatlice okudu.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik fiil **kullanılmamıştır**?

- A) Tekmeyi yiyen futbolcu boylu boyunca yere uzanıp verdi.
- B) Her gün yakınlarına telefon eder.
- C) Kaçırıldığı otobüsün arkasından bakakaldı.
- D) Bu sorudaki üçgenin bir kenarı eksik bırakılmış.

-
1. OKUMAK DEYİNCE
 2. DÎVÂNU LUGÂTİ'T-TÜRK'ÜN BULUNUŞ HİKÂYESİ
 3. OKUMAK AYRICALIKTIR, HERKES OKUYAMAZ
 4. İLK ÇOCUKLUK (DİNLEME/İZLEME METNİ)
 5. İNSAN KİTAPLARDA NE ARAR? (SERBEST OKUMA METNİ)

6. TEMA

OKUMA
KÜLTÜRÜ

DERSE HAZIRLIK

1. Sizce okumak bir ihtiyaç mıdır? İnsanın niçin okuması gerekir?
2. G. Flaubert (Flavber)'in "Öğrenmek için değil, yaşamak için okuyorum." sözünden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

● Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz. Okuma esnasında anlamını bilmediğiniz kelimelerin altını çiziniz.

OKUMAK DEYİNCE

(...)

İnsanın kendini tanıması önemlidir. Bu hep söylenir ama tam olarak ne anlama geldiği çok ileriki yaşlarda anlaşılır. O yaşı geldiğimiz zaman aslında kendimizi tanımadığımızı, bir şekilde yaşadığımızı ve kendimize de yabancı olduğumuzu fark ederiz. Kendimizi tanımak için de başkasına ihtiyaç duyarız. Duygularımızın açığa çıkması, yaşadıklarımızın farkına varmak için ötekine bakmamız şarttır. Gerçek hayatta birçok kişi ile konuşsak bile tam manasıyla iletişim kurmuş olmuyoruz. Bu konuşmalar sırasında çoğunlukla kendimizi geri çekiyor, maskelerimizi takıyoruz. Fakat kitaplarla kurulan iletişim böyle değil. Orada tamamen kendimizi verip kahramanla özdeşleşiyor, farklı bir yüzleşme yaşıyoruz. Farkında olalım ya da olmayalım bu böyle geliyor. İlla yüzleşme olması da şart değildir. Edebî eserler "deneyimi aktarmak, hayatı ve gerçekliği sorgulamak" için de okunurlar. Geçmişin birikimine yaslanmak, geleceğe ilişkin çıkarımlarda bulunmak ya da çağına tanıklık etmek için de edebî eserlere başvurulabilir.

Edebiyat eğlenceden, boş zaman aktivitesinden ibaret değildir. Okuduğumuz metinlerde yeni bir gerçeklikle, yeni bir hayat teklifiyle karşı karşıyayızdır. Hayatın bize vermediğini, eksik olan yanlarımızı, iyi olana karşı duyduğumuz açlığı, samimiyeti, heyecanı, deneyimi kurmaca metinlerde buluruz. Carlos Fuentes (Karlos Fentes) bir yazısında şöyle der: "Kurmacayı yalnızca tek bir hayatımız varken pek çok hayatı yaşayabilmek için yaratırız." (...) Kitaplar bize hayaller kurdurup olmadık düşlere daldırmakla kalmaz, bize yeni bir hayat teklifi yapar. Bir de bu taraftan bak der. Kendini onun yerine koy ve öyle düşün. Bütün sanatlar öyle değil midir? Bir filmin kahramanıyla empati kurarak onun yerine geçmez miyiz? Ya da onun yaşadıklarını en derinden hissetmek... Bir hayata karşı pek çok hayatı yaşamak sadece edebî eserlerle mümkündür. İnsanı biyolojik varlıktan öteye taşıyan şey de budur. Yoksa ne diye durduk yere zamanımızı boşa harcayalım.

Bu yüzden iyi kitaplarda bir insan tasarımı vardır. Orada karakter iyi olabilir, kötü olabilir; başarılı da olabilir, başarısız da. Hepsinin altında kişinin kendini keşfetmesine olanak sunan çağrışımlar vardır. Şimdi Balzac (Balzak)'ın Goriot (Goryo) Baba'sı bütün parasını kızlarının mutluluğu için harcayan bir enayi midir yoksa evlat sevgisinin bir babayı ne hâle getirdiğinin bir örneği mi? Suç ve Ceza'yı okuduğunuzda Raskolnikov'un vicdan azabına şahit olmaz mıyız? Tanpınar'ın Huzur'unu okuduğumuzda aslında okuduğumuz şey nedir? Var olmaya çalışan, yeni kültürel hayatı benimseyememiş sorunlu aydın bunalımı ve toplum baskısının bir aşkı ne hâle getirdiğidir konu. Ya da Peyami Safa'nın Fatih Harbiye romanı... Örnekler çok. Bu yüzden edebiyat bize yalnızca hayaller kurdurmakla kalmaz, aynı zamanda eğitir, donatır, dinamizm sağlar, kendimizi ve dünyayı keşfetmemize olanak sunar.

Tekrar etmekte fayda var. Kurmaca metinler yaşadığımız hayatları çoğaltmaya, yeni deneyimler biriktirmeye, anlam arayışına kelimelerle katkı sunmaya, insanın kendisini keşfetmesine, ayrıca insanın hayatı-dünyayı keşfetmesine, insan olarak kalabilmesine, insani yanlarını beslemesine katkı yapar. Bugün yaşadığımız dünya, yaşadığımız coğrafya bize hangi insani erdemlerden bahsedebilir? Gözümüz, zihnimiz, gönlümüz kirlenmişken nasıl bir üretimin içinde olabiliriz? Yalnızca tüketiyoruz. Tükete tüketiyoruz ama farkında değiliz. İzlediğimiz haberler, filmler (Hepsini aynı kefeye koymuyorum.) bizi maddi dünyanın içine çağırıyor. Oysa kitaplar bizi maddi dünyaya çağırmaz. Bilakis onu anlamak için kendi dünyanızı oluşturmak ister. Bu yüzden okumak hayatın keşmekeşliğine karşı bir yönelimdir. Hayatın bize vermediğini, eksik olanı, iyi olana karşı duyduğumuz açlığı, samimiyeti, heyecanı, deneyimi, sonsuzluğa duyduğumuz özlemi bulmak için kurmaca metinler okuruz.

Mehmet KAHRAMAN
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

2. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. İnsanın gerçek anlamda kendini tanımasının yolu nedir?
2. Kurmaca metinlerde okuyucu neleri bulur?
3. Okuduğunuz bir romanda ya da izlediğiniz bir filmde kendinize yakın gördüğünüz kahramanın özellikleri nelerdir?
4. Kitaplarla kurulan iletişimi gerçek hayattaki iletişime göre farklı kılan nedir?
5. "Tükettiğimiz şeylerin bizi tüketmesi" sözüyle yazar ne anlatmak istemektedir?
6. Hayatın anlamını yaşayarak değil de okuyarak bulmak mümkün müdür? Tartışınız.

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerin türünü belirlemeye yönelik soruları cevaplayınız.

1. Metin

Edebiyat eğlenceden, boş zaman aktivitesinden ibaret değildir. Okuduğumuz metinlerde yeni bir gerçeklikle yeni bir hayat teklifiyle karşı karşıyayızdır. Hayatın bize vermediğini, eksik olan yanlarımızı, iyi olana karşı duyduğumuz açlığı, samimiyeti, heyecanı, deneyimi kurmaca metinlerde buluruz. (...) Kitaplar bize hayaller kurdurup olmadık düşlere daldırmakla kalmaz, bize yeni bir hayat teklifi yapar. Bir de bu taraftan bak der. Kendini onun yerine koy ve öyle düşün. Bütün sanatlar öyle değil midir? Bir filmin kahramanıyla empati kurarak onun yerine geçmez miyiz?

Mehmet KAHRAMAN

2. Metin

Doğrusu ya, birçokları gibi küçük yaşta okuma alışkanlığını kazanmam, çocuk merakının belirlediği bir yolda, biraz da rastlantılarla gelişti. Bir yol gösterenimiz yoktu. El yordamıyla denilse yeridir.

İlkokulumuzun kapısı, kentimizin (Malatya'nın) en büyük camisiyle karşı karşıyaydı. Okuldan çıkar çıkmaz Yeni Cami'nin alçak duvarı üzerine dizilmiş kitapların kapak resimlerini baştan sona gözden geçirmeden geçip gitmezdim. Halk edebiyatı, cenk kitapları, dinî kitaplar...

Necati GÜNGÖR

1. Yazar hangi metinde, herkesi ilgilendiren bir konudan bahsetmiştir?

.....

2. Yazar hangi metinde, geçmişte yaşamış olduğu bir olayı anlatmaktadır?

.....

3. Yazar hangi metinde, konuyu samimi bir üslupla, karşısında biri varmış gibi anlatmaktadır? Sebebiyle birlikte yazınız.

.....

4. Hangi metin, konuşma havası içinde, sorular sorup cevaplar vererek kaleme alınmıştır? Sebebiyle birlikte yazınız.

.....

5. Ulaştığınız yargılara göre "Okumak Deyince" metninin türü nedir? Sebebiyle birlikte yazınız.

.....

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Hangi metin ya da metinler okuduğunuz metindeki anlatım biçimine benzemektedir? Belirtilen yerleri işaretleyiniz.

Aziz'in Karısı

Duatepe'nin eteklerinde Çekirdeksiz köyü, birbirine uzak damları çöküp yıkılmış, bir taş yığını hâlinde yıkık evler. Sokaklarda birçok sığır ve işkembe yatıyor. Sağda bozuk bir harman, bir iki kadın çömelmiş, elleriyle buğday tanelerini arıyorlar. Yıkık evlerin bazılarında yırtık esvaplı, çıplak ayaklı, uzun boylu, beyaz sakallı ihtiyarlar çıkıyor. Köyün üst tarafında, saman, taş ve yangın arasında, üstü sazlarla örtülmüş bir kulübenin önünde ateş yanıyor. Kızıl bir güneş, köyün üstünden süzülüp ıssız, sarı ovaya, eflatun tepelere yayılıyor. (...)

Halide Edip ADIVAR**Çalıküşu**

(...)
Bugün hayatımın en acı, en dertli günü oldu. Sabahleyin talebelerim bana fena bir havadis getirdiler. Dün gece Munise, bir kabahat yapmış, abası üstüne yürümüş. Çocuk odanın penceresinden kendini bahçeye atmış, karlar ve karanlıklar içinde uzun müddet kalamayacağını, biraz sonra kapıya gelip yalvaracağını zannetmişler fakat saatler geçtiği hâlde, çocuk görülmemiş. O vakit, komşulara haber vermişler. Köy delikanlıları, ellerinde yanar çiralarla sokaklara dökülmüşler, zavallının nereye gittiğini anlamak bir türlü mümkün olamamış.

(...)

Reşat Nuri GÜNTEKİN**Bestelli Tomaç**

(...) Maya ya da amat yemişi olarak adlandırılan incir çeşitleri tam olgunken toplanıp kurutulurlar. Kurutulmuş incirler üst üste getirilip küçük deste yapıp keskin bir bıçak ile ince ince doğranır ve kaynamakta olan şerbetin içerisine atılır. Büyük ağaç bir kepçe ile hafif ateşte sık sık karıştırılarak pişirilir. Sonra içerisine kavrulmuş susam, yer fıstığı, ceviz ve karnifil konulur. Yeterli kıvama gelince ateşten indirilir. Soğuyan bestel içi sırlı toprak testilere doldurularak saklanır. Yaz ve kış günlerinde yufka ekmeği arasına konularak yenilir. Yörede içi bestel dolu olan dürüme "bestelli tomaç" denir. (...)

antalyakulturturizm.gov.tr**Ağaçların ve İnsanların Baharı**

(...)
Baharla ihtiyarlığı bağdaşmaz zannettikleri için "Peki ama ihtiyarlamıyor muyuz?" diye soranlar aramızda bulunabilir ama ben de size sorabilirim. Ağaç ihtiyarlamıyor mu? Yüz yaşındaki bir ağaç ihtiyar değil midir? Ebette ihtiyardır. Onun da vücudu yıpranmış, yer yer kurumuş hatta çürümüştür. Fakat bahar gelince onun da damarlarına tıpkı taze fidanların damarlarına olduğu gibi su yürümüyor mu? Genç bir ağaçla arasında ne fark var? Yüz yıllık ağacın yüz ilkbaharı oluyor da bir insanın ilkbaharı niye ömrünün ilk yıllarında tükensin?

(...)

Şevket RADO

b) "Okumak Deyince" metninde hangi anlatım biçiminin kullanıldığını sebepleriyle birlikte yazınız.

.....

.....

5. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinden alınan bölümlerde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını sebepleriyle birlikte yazınız.

Edebiyat eğlenceden, boş zaman aktivitesinden ibaret değildir. Okuduğumuz metinlerde yeni bir gerçeklikle, yeni bir hayat teklifiyle karşı karşıyayızdır. Hayatın bize vermediğini, eksik olan yanlarımızı, iyi olana karşı duyduğumuz açlığı, samimiyeti, heyecanı, deneyimi kurmaca metinlerde buluruz. Carlos Fuentes bir yazısında şöyle der: "Kurmacayı yalnızca tek bir hayatımız varken pek çok hayatı yaşayabilmek için yaratırız."

Bu yüzden iyi kitaplarda bir insan tasarımı vardır. Orada karakter iyi olabilir, kötü olabilir; başarılı da olabilir başarısız da. Hepsinin altında kişinin kendini keşfetmesine olanak sunan çağrışımlar vardır. Şimdi Balzac'ın Goriot Baba'sı bütün parasını kızlarının mutluluğu için harcayan bir enayi midir yoksa evlat sevgisinin bir babayı ne hâle getirdiğinin bir örneği mi? Suç ve Ceza'yı okuduğunuzda Raskolnikov'un vicdan azabına şahit olmaz mıyız? Tanpınar'ın Huzur'unu okuduğumuzda aslında okuduğumuz şey nedir? Var olmaya çalışan, yeni kültürel hayatı benimseyememiş sorunlu aydın bunalımı ve toplum baskısının bir aşkı ne hâle getirdiğidir konu. Ya da Peyami Safa'nın Fatih Harbiye romanı... Örnekler çok.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde gereksiz sözcük veya sözcük gruplarının kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Örnekteki gibi bu sözcüklerin altını çiziniz.

- Hava sıcaklığı sıfırın altında eksi on dereceymiş.
- İstemeyerek de olsa elimde olmadan ablamın kalbini kırdım.
- Bu yol yaya yürüyerek bitmez.
- Çekingen ve utangaç bir gençti şair.
- Açılışa gelen konuk ve misafirlere ikram yapıldı.
- Bu sorun karşılıklı konuşarak çözülecek.
- Seninle birlikte kütüphaneye gelebilirim.
- Bize merhameti de acımayı da annemiz öğretti.

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde sözcüğün yanlış anlamda kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Sözcüklerin altını örnekteki gibi çizerek ilgili kutucuğa, doğru sözcüğü yazınız.

Bölgemizdeki birçok göl kuraklık tehlikesi yaşıyor.

kuruma

İki futbol takımı arasındaki ayrıcalık çoktu.

Programımıza çok üzgün bir haberle son veriyoruz.

Fiyatlar pahalı olduğundan satışlar durgun.

Ormanda yetişen karaçam fidanını balkondaki saksıya ekemeyiz.

İş başvurusu formuna öğretim durumumu yazmamı istediler.

Yağmur yüzünden topraklarımızın verimi arttı.

Fırın sahipleri un ücretlerinin yüksekliğinden yakınıyor.

Tırnaklarım epey büyümüş.

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki parçayı yorumlayınız. Konuyla ilgili düşüncelerinizi söylerken (eğer ilk konuşmacı değilseniz) bir önceki konuşan arkadaşınızın sözlerinden hareketle konuşmayı sürdürünüz.

(...)

Okuyorsan ne karşıdakileri susturmak, bilgiçlik taslamak için ne her okuduğuna körü körüne inanmak ne de konuşmalarına konu bulmak için ama incelemek, düşünmek için oku.

Kitap vardır ancak tadına bakılmak içindir; kitap vardır yutulmak, kitap da vardır çiğnenmek, özümlemek içindir; başka deyişle kimi kitapların insan ancak birkaç bölümüne göz atmalı, kimisini baştan sona şöyle bir okuyup geçmeli, pek azını da her ayrıntı üzerinde titizlikle durarak adamakıllı okumalı. (...)

F. BACON (BEYKIN)
Çev.: Akşit GÖKTÜRK

9. ETKİNLİK: Kitap okuma ve değerlendirme formunu, en son okuduğunuz kitaba göre yönergelerine uygun olarak doldurunuz.

KİTAP OKUMA VE DEĞERLENDİRME FORMU	
Öğrencinin Adı Soyadı	:
Sınıfı – Numarası	:
KİTAP İLE İLGİLİ BİLGİLER	
Kitabın Adı	
Kitabın Yazarı	
Kitabın Türü – Sayfa Sayısı	
Okumaya Başladığım Tarih	
Okumayı Bitirdiğim Tarih	
Yayınevi, Basım Yılı ve Yeri	
KİTAP İLE İLGİLİ DUYGULAR - DÜŞÜNCELER	
Olayın Konusu	
Olayın Özeti	
Kişiler ve Özellikleri	
Zaman	
Mekân	
Eserle İlgili Düşünceleriniz	

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Dîvânı Lugâti't-Türk'ün, Türk dili ve kültürü bakımından önemini başlıklar hâlinde sıralayacağınız bir araştırma yapınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Bir ülkede veya bölgede yaşayan halkın sözlü edebiyatını, geleneklerini, törenlerini, inançlarını, müziğini, oyunlarını kısacası kültür ürünlerini incelemenin ve araştırmanın ne tür faydaları olabilir? Tartışınız.
2. Dîvânu Lugâtî't-Türk hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Okurken 1. etkinliği yapınız.

DÎVÂNU LUGÂTİ'T-TÜRK'ÜN BULUNUŞ HİKÂYESİ

Bugün tek nüshası İstanbul'daki Millet Kütüphanesinde olan Dîvânu Lugâtî't-Türk'ün bulunuşu, yayımlanması ve çevirisi, ilgi çekici olaylar dizisidir. Eserin bulunuşu tamamen bir rastlantı sonucudur. Kitap dostu Ali Emîrî'nin bilgisi, dikkati, kitap sevgisi ve çabaları olmasaydı eser bilgisiz ellerce belki de yok edilecek, dilimizin ve kültürümüzün en büyük hazinesinden mahrum kalacaktık.

(...)

Başka birkaç kaynakta daha anılan ve bilgilerinden yararlanan Dîvânu Lugâtî't-Türk'ün varlığı bilinmekte ancak 1914 yılına gelinceye kadar tek bir nüshasına bile ulaşamamaktaydı. Oysa Dîvânu Lugâtî't-Türk'ün bir nüshası eski Maliye Bakanlarından Nazif Bey'in kitaplığında bulunmaktadır. Türk dili ve kültürü bakımından önemini bilemeyen ancak değerli bir kitap olduğunu tahmin eden Nazif Bey, yakınlarından bir kadına kitabı verir ve:

— Bak, sana bir kitap veriyorum. İyi sakla!.. Sıkıştığın zaman sahaflara götür. Altın para ile otuz lira eder, aşığıya verme! der.

Bir süre sonra paraya ihtiyacı olan kadın, kitabı Sahaflar Çarşısı'ndaki kitapçı Burhan Bey'e götürür ve otuz liraya satmak istediğini söyler. Dîvânu Lugâti't-Türk gibi bir eser için otuz lira hiç de yüksek bir miktar değildir ama bu kitabın önemini ve değerini bilmeyenler için yüksek bir bedeldir. Burhan Bey, yüksek bir fiyatla alır diye kitabı Maarîf Nazırı Emrullah Efendi'ye götürür. Nazır da kitabı İlmîye Encümenine havale eder. Kitabı incelemek için bir hafta süre isteyen Encümen, bir hafta sonra kitaba on lira değer biçer. Kitabın kendisinin olmadığını, sahibinin otuz liradan bir para bile aşağıya inmediğini söyleyince Encümendekiler:

— Biz otuz liraya bir kütüphane satın alırız. Al kitabını, istemiyoruz, diyerek kitabı Burhan Bey'e geri verirler.

İşte tam da o günlerde, ömrünü ve servetini kitaplara adayan, haftada birkaç kez Sahaflar Çarşısı'na uğrayıp, kitapçıları tek tek dolaşarak yeni bir şey olup olmadığını sormayı alışkanlık edinen Ali Emîrî Efendi, kitapçı Burhan Bey'in dükkanına uğrar. Ali Emîrî Efendi yeni bir şey olup olmadığını sorunca Burhan Bey:

— Bir kitap var ama sahibi otuz lira istiyor, diyerek olanı biteni anlatır ve sürenin ertesi gün dolacağını, yaşlı kadının kitabı almaya geleceğini söyler.

Eline aldığı kitabın adını okuduğu anda Ali Emîrî Efendi, bayılacak gibi olur... Dünyada eşi benzeri olmayan, Türk dilinin en değerli eseri Dîvânu Lugâti't-Türk'tür elindeki kitap... Otuz değil, otuz bin lira bile değerdir bu kitaba. Kendisini hemen toparlayan Ali Emîrî Efendi, kesin alıcı görünmemek, kitapçıyı şımartmamak amacıyla:

— Dağınık bir eser... Acaba tamam mı değil mi? Yazarı da Kâşgarlı adlı bir adammış... Kimdir, necidir, belli değil... Sarı çizmeli Mehmet Ağa... Ama ne de olsa bir eserdir... Encümen on lira teklif etmiş, ben de on beş lira veririm... der. Burhan Bey:

— Kitap benim olsaydı verirdim. Sahibi mutlaka otuz lira istiyor. Alacaksanız bir kadına iyilik etmiş olursunuz, almayacaksanız sahibine geri vereceğim, diye söyleyince Ali Emîrî Bey:

— İşte şimdi işin şekli değişti... Bir kadına yardımcı olmak gerekir. Pekî, kabul ettim, diyerek kitabı satın aldığını söyler ama yanında yalnızca on beş lira vardır. Eve gidip gelecek olsa kitabın bir başkasına satılması ihtimali bulunmaktadır. Paranın üstünü daha sonra vermek üzere kitabı almak istese kitapçı bunu kabul etmeyecektir. Kitabı bırakıp gitmek de istememektedir. Böyle karmaşık düşünceler içerisindeyken kitabı Burhan Bey'le birlikte bırakır, bir rivayete göre dükkânın kapısını kilitleyip anahtarı cebine koyar ve bir tanıdığa rastlamak umuduyla çarşıya çıkar. Birkaç dakika sonra eski Darülfünun edebiyat hocası Faik Reşat Bey ile karşılaşır. Hemen yanına koşar:

— Varsa aman bana yirmi lira ver! der. Faik Reşat Bey'de on lira vardır, hemen onu verir. Geri kalanını getirmek üzere aceleyle evine gider. Ali Emîrî Efendi de Burhan Bey'in dükkânına döner ve gönül rahatlığıyla Faik Reşat Bey'i beklemeye koyulur. Burhan Bey şaşkın vaziyettedir. Kitabın önemli bir eser olduğunu o da anlamıştır artık...

Birkaç dakika sonra Faik Reşat Bey elinde on lira ile gelir. Ali Emîrî, otuz lirayı hemen verir ama Burhan Bey bir de bahşiş istemektedir. Üç lira da Burhan Bey'e verir ve Faik Reşat Bey ile birlikte dükkândan ayrılırlar, konuşa konuşa çarşıdan çıkarlar. Fakat Ali Emîrî'nin gözü arkadadır, Burhan Bey'in satıştan vazgeçip arkasından gelip kitabı istemesinden korkmaktadır. Kimsenin gelmediğinden emin olunca,

— Oh... Elhamdülillah! diyerek evine gelir. Ne kadar değerli bir esere sahip olduğunu, kitabı incelemeye başladığında anlar. Dostlarına, arkadaşlarına kitabın değerini şöyle anlatır Ali Emîrî Efendi:

"Bu kitap değil, Türkistan ülkesidir... Türkistan değil bütün cihandır. Türklük, Türk dili bu kitap sayesinde başka bir parlaklık kazanacak. Arap dilinde Sibeveyh'in kitabı ne ise bu da Türk dilinde onun kardeşidir. Türk dilinde şimdiye kadar bunun gibi bir kitap yazılmamıştır. Bu kitaba hakiki kıymet verilmek lazım gelse cihanın hazineleri kâfi gelmez... Bu kitapla Hz. Yusuf arasında bir benzerlik vardır. Yusuf'u kuyudan çıkarırlar, onu birkaç akçeye sattılar. Fakat sonra Mısır'da ağırlığına cevahire satıldı. Bu kitabı da Burhan bana otuz üç liraya sattı. Fakat ben bunu birkaç misli ağırlığında elmaslara, zümrütlere vermem..."

(...)

Şükrü Halûk AKALIN
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Metni okurken hikâye haritasında istenenleri not alınız.

The diagram consists of a central light blue circle with the text **HİKÂYE HARİTASI** in green. Five smaller circles of different colors are arranged around it, each with a label and a small circle pointing towards the center:

- Zaman** (dark blue circle at the top right)
- Anlatıcı** (orange circle at the top left)
- Yer** (teal circle at the middle left)
- Kişiler** (red circle at the bottom left)
- Olay Örgüsü** (green circle at the bottom right)

Each of these five circles is connected to a large rectangular box for notes:

- An orange box at the top left.
- A grey box at the top right.
- A light blue box at the middle left.
- A light red box at the bottom left.
- A light green box at the bottom.

Each of these boxes contains ten horizontal dotted lines for writing.

2. ETKİNLİK: Aşağıda okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

- Yusuf'u kuyudan çıkaranlar, onu birkaç akçeye sattılar. Fakat sonra Mısır'da ağırlığınca cevahire satıldı.
- Türk dilinde şimdiye kadar bunun gibi bir kitap yazılmamıştır. Bu kitaba hakiki kıymet verilmek lazım gelse cihanın hazineleri kâfi gelmez.
- Ali Emîrî, otuz lirayı hemen verir ama Burhan Bey bir de bahşış istemektedir.
- Bir rivayete göre dükkânın kapısını kilitleyip anahtarı cebine koyar ve bir tanıdığa rastlamak umuduyla çarşıya çıkar.
- Eve gidip gelecek olsa kitabın bir başkasına satılması ihtimali bulunmaktadır.
- "Bak sana bir kitap veriyorum. İyi sakla... Sıkıştığın zaman sahaflara götür. Altın para ile otuz lira eder, aşağıya verme!" der.
- Bugün tek nüshası İstanbul'daki Millet Kütüphanesinde olan Dîvânu Lugâtî't-Türk'ün bulunuşu, yayımlanması ve çevirisi, ilgi çekici olaylar dizisidir.
- Eserin bulunuşu tamamen bir rastlantı sonucudur.

Kelime	Tahmin	Sözlük Anlamı
cevahir		
kâfi		
bahşış		
rivayet		
ihtimal		
sahaf		
nüsha		
rastlantı		

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Dîvânu Lugâtî't-Türk'ün değerini bilmeyen kişiler kimlerdir?
2. Dîvânu Lugâtî't-Türk'ün değerini ve önemini hemen kavrayan Ali Emîrî Efendi kimdir?
3. Dîvânu Lugâtî't-Türk neden önemli bir eserdir?
4. Bir kitabın değerli ve özel olduğuna kimler karar vermelidir?
5. Bir kitabın değerini belirleyen tek nüsha olması mıdır, içeriği midir? Tartışınız.
6. Çok değerli olduğuna inandığınız el yazması bir eser bulursanız ne yaparsınız?

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde anlamca çelişen sözcüklerin kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Bu sözcüklerin altını örnekteki gibi çiziniz.

- Derginize kılı kırk yaracak şekilde bir göz attım.
- Aşağı yukarı tam üç yıldır görüşemiyoruz.
- Beyza kesinlikle haftaya gelebilir.
- Sanırım o işi mutlaka kabul edecektir.
- Eminim bu saatte İzmir'e varmış olmalı.
- Okulumuzun takımı şüphesiz bu maça iyi hazırlanmış olmalı.

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde sözcüklerin yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlelerin doğru şeklini örnekteki gibi yazınız.

İzinsiz inşaata girilmez.

İnşaata izinsiz girilmez.

Bu çorba fazla dışarıda kaldığı için bozulmuş.

Yeni eve girdim ki sen aradın.

Otuz iki oya karşı yirmi altı oyla sınıf başkanı seçildim.

Ağrısız kulak delinir.

Yeni kazağımı giymiştim ki kapının zili çaldı.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde anlam belirsizliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Anlam belirsizliğinin nedenini cümlelerin karşısına, cümlenin doğru şeklini ise verilen boşluğa yazınız.

Genç postacıya adresi sordu.

Nedeni

O dosyaları dikkatle inceledi.

Nedeni

Çizimlerini çok beğendim.

Nedeni

Küçük eve koş koş gitti.

Nedeni

İnsan kaynakları servisi iletişim bilgilerini istedi.

Nedeni

Buralara geldiğine hâlâ inanamıyorum.

Nedeni

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.**a)** Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Altı çizili kelimelerin cümlelerin anlamını nasıl etkilediğini açıklayınız.

- Bazıları vardır; gözlerini konuşana diker, sessizce otururlar. “İşte, iyi bir dinleyici!” dersiniz oysaki gözleri konuşanda değildir. İyi bir dinleyici gözleriyle değil sorularla dinler; başka bir deyişle konuşulan konu üzerinde kafasında uyanan sorulara cevap arar. Dinlediklerini bu sorularla değerlendirir.
- Yetkililer güneş çarpması konusunda halkı uyardılar. Özellikle yaşlıların ve çocukların öğle saatlerinde güneşe çıkmamasını söylediler.
- Hedef net bir şekilde belirlendikten sonra ona ulaşmak için ilk olarak yapılması gereken şey plan yapmaktır.
- Bir de bu konuda son olarak şunu belirtmek isterim ki kütüphanecilik önemli bir disiplin gerektirmektedir.

b) Siz de bu ifadeleri kullanarak birer cümle yazınız.**8. ETKİNLİK:** Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki cümlelerden öznel olanlara (Ö), nesnel olanlara (N) yazınız.

● Divânu Lugâti't-Türk'ün bulunuşu, yayımlanması ve çevirisi, ilgi çekici olaylar dizisidir.

● Paraya ihtiyacı olan kadın, kitabı Sahafkar Çarşısı'ndaki kitapçı Burhan Bey'e götürür ve otuz liraya satmak istediğini söyler.

● Divânu Lugâti't-Türk'ün tek nüshası İstanbul'daki Millet Kütüphanesindedir.

● Bu kitap değil, Türkistan ülkesidir... Türkistan değil bütün cihandır.

● Otuz değil, otuz bin lira bile değerdir bu kitaba.

9. ETKİNLİK: Ali Emîrî Efendi'nin Dîvânu Lugâti't-Türk'ün değeri ile ilgili Hz. Yusuf'a atıfta bulunarak yaptığı benzetmeyi değerlendiriniz. Ali Emîrî Efendi neden Dîvânu Lugâti't-Türk ile Hz. Yusuf arasında bir benzerlik kurmaktadır? Yorumlayınız.

Dostlarına, arkadaşlarına kitabın değerini şöyle anlatır Ali Emîrî Efendi:

"Bu kitap değil, Türkistan ülkesidir... Türkistan değil bütün cihandır. Türklük, Türk dili bu kitap sayesinde başka bir parlaklık kazanacak. Arap dilinde Sibeveyh'in kitabı ne ise bu da Türk dilinde onun kardeşidir. Türk dilinde şimdiye kadar bunun gibi bir kitap yazılmamıştır. Bu kitaba hakiki kıymet verilmek lazım gelse cihanın hazineleri kâfi gelmez... Bu kitapla Hz. Yusuf arasında bir benzerlik vardır. Yusuf'u kuyudan çıkarırlar, onu birkaç akçeye sattılar. Fakat sonra Mısır'da ağırlığınca cevahire satıldı. Bu kitabı da Burhan bana otuz üç liraya sattı. Fakat ben bunu birkaç misli ağırlığında elmaslara, zümrütlere vermem..."

10. ETKİNLİK: Aşağıdaki sözleri okuyunuz. Yönerge doğrultusunda konuşmanızı hazırlayınız.

Başka dile uymaz annenin sesi,
Her sözün ararsan vardır Türkçesi!

Ziya Gökalp

Bugünden sonra dîvânda, dergâhta, bergâhta, mecliste, meydanda
Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır.

Karamanoğlu Mehmet Bey

Karamanoğlu Mehmet Bey ve Ziya Gökalp'in Türkçeye bakış açılarını değerlendiriniz. Sizin bu konudaki düşünceleriniz nelerdir? Kısa bir konuşma metni hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız. Konuşmanızda uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullanmaya özen gösteriniz.

11. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

TDK DRONE'A (DIRONA) ANKETLE KARŞILIK ARIYOR

Gelişen donanım ve yazılımların yanı sıra mekanik ilerlemeler sonucunda hayatımızın birçok alanına sirayet eden “drone” kelimesine karşılık için TDK bir anket düzenledi.

İşte halka yöneltilen anket sorusu ve seçenekleri;

İnsansız hava aracı çeşitlerinden olup keşif, gözetleme, sağlık, ilaçlama, spor, seyahat, reklam gibi farklı alanlarda kullanılan “drone” cihazı için halkımız tarafından önerilen aşağıdaki karşılıklardan hangisini daha uygun buluyorsunuz?

- a- arıgözü
- b- uçangöz
- c- uçan kamera
- d- uçarçeker
- e- uçurgör

Basından

a) Yukarıdaki gazete haberini okuyunuz. Siz “drone” cihazına Türkçe karşılık olarak hangisini uygun buluyorsunuz? Niçin ?

.....

.....

b) Bu seçenekler dışında sizin de bir öneriniz var mı? Sebepleriyle birlikte açıklayınız?

.....

.....

c) Alışveriş merkezlerinden hastanelere, lokantalardan apartman ve site isimlerine kadar kullandığımız kelimelerin neredeyse tamamı yabancı kelime istilasına uğradı. Dilimizdeki yabancı kelime istilasına dikkat çekmek için yakın çevrenizde karşılaştığınız bir örnekten hareketle kısa bir haber metni yazınız. Haber metninizde 5N1K sorularının cevaplarını vermeyi unutmayınız.

GAZETE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

haber görseli

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Kitap okumayla ilgili özdeyişler araştırarak beğendiklerinizi sınıfa getirmek üzere yazınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Okumanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
2. Kitap okumayla ilgili bildiğiniz özdeyişleri arkadaşlarınızla paylaşarak özdeyişlerde verilmek istenen mesajlar üzerine konuşunuz.

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz. Okuma esnasında anlamını bilmediğiniz kelimelerin altını çiziniz.

OKUMAK AYRICALIKTIR, HERKES OKUYAMAZ

Okumuyoruz.

Millet olarak, her bir şeyi yapıyoruz da okumuyoruz.

Neler neler yapıyoruz da bir türlü okumuyoruz.

Spor yapıyoruz.

Kan ter içinde kalırcasına âdetâ helak olana kadar spor yapıyoruz.

Bunun için parklara ve bahçelere gidiyoruz, yol kenarında trafiğin ve dolayısıyla öldürücü gazların arasında koşuyoruz, biraz paralıysak "sports center" (spor sentir) lara (spor merkezine) koşuyor, oluk oluk para akıtıyoruz. Kısacası, sportmen millet olma yolunda hızla ilerliyoruz.

Ama okumuyoruz.

Geziyoruz.

İnadına geziyoruz.

Kısa turlar, uzun turlar, mavi turlar, kırmızı turlar (Bu da var mıydı acaba?), Karadeniz turları, Güneydoğu turları, ha babam de babam ülkeyi turluyoruz. Hatta vatan toprakları yetmiyor; sınırları zorluyor, yemeyip içmeyip para biriktirip yurt dışı ülkeleri, uzak coğrafyaları turluyoruz. Bir millet turluyor! Ülke ve dahi dünya kazan biz kepçe, geziyoruz.

Ama okumuyoruz.

İzliyoruz.

Ölümüne izliyoruz.

Sinema, tiyatro (hele de garibim tiyatro) bir yana, televizyon izliyoruz. (...) Ölümüne televizyon izliyoruz. Ama okumuyoruz.

Kitap almaya para bulamıyoruz, ödünç kitap almak için kütüphane bulamıyoruz, okuyacak zamanı hiç mi hiç bulamıyoruz; şu bilmem ne zaman kesilen elektrik bir türlü gelmek bilmiyor, sular kesiliyor ve nasıl beceriyorsa bizim okuma aşkımızı da kesiyor, tısır tısırlıyoruz da okuyamıyoruz.

Aslında ipe un seriyor, okumuyor oğlu okumuyoruz.

Okumak, ayrıcalıktır!

Üstelik okumak önemli bir ayrıcalık olduğu içindir ki herkes okumuyor, dahası okuyamıyor.

İzlemek için bir çift göz (hatta bir tek göz), dinlemek için az çok duyabilen bir çift kulak yetip de artıyor bile. (İnanır mısınız; yaklaşık altı yıl süreyle, izlemek için tek bir göze bile ihtiyaç duymayan, bir gün önce izlediği maçı birebir anlatan ve arkadaşlarıyla maç hakkında tartışan bir görme engelliye şahit oldum.)

Ama okumak için, o gizemli ve soylu okuma yolculuğuna başlayabilmek için, duyarlı bir yürek ve pırl pırl bir bellek gerek.

Okumaktan ve yeni şeyler öğrenmekten korkmayan aksine zevk alan; çevreye, insana ve diğer tüm canlılara sevdalı, kendisine benzemeyenlerle yaşamaya, onları anlamaya ve duyarlı olmaya çalışan insanlar okuyabilir ancak.

(...)

Akademisyeninden yazarına, eğitimcilerden kütüphanecilere, bir dünya adam araştırıp duruyor, "Neden bu millet okumuyor, niye okumuyoruz?" diye.

Aslında belki de cevap kısa, basit, açık ve net.

Okumuyoruz çünkü okumak ayrıcalıktır, bu nedenle de herkes okuyamaz.

Erol YILMAZ
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okurken altını çizdiğiniz kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

2. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Bu cümlelerden hareketle kelime gruplarının anlamlarını yazınız.

- Kısa turlar, uzun turlar, mavi turlar, kırmızı turlar (Bu da var mıydı acaba?), Karadeniz turları, Güney-doğu turları, ha babam de babam ülkeyi turluyoruz. Hatta vatan toprakları yetmiyor; sınırları zorluyor, yemeyip içmeyip para biriktirip yurt dışı ülkeleri, uzak coğrafyaları turluyoruz. Bir millet turluyor! Ülke ve dahi dünya kazan biz kepçe, geziyoruz.
- Kan ter içinde kalırcasına âdeta helak oluncaya kadar spor yapıyoruz.
- Biraz paralıysak "sports center" lara (spor merkezine) koşuyor, oluk oluk para akıtıyoruz.
- Aslında ipe un seriyor, okumuyor oğlu okumuyoruz.

KELİME GRUBU	ANLAMI
ha babam de babam	
dünya kazan biz kepçe	
kan ter içinde kalmak	
oluk oluk para akıtmak	
ipe un sermek	

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız.

1. Yazar hangi konudan rahatsızlık duymaktadır?
2. Yazara göre kimler okuyabilir?
3. Okumak hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Kitaplardan elde ettiğiniz tecrübe ve bilgileri hayatınıza yansıtabiliyor musunuz?
5. Çevrenizde okuma alışkanlığı olan kişilerin özellikleri nelerdir?
6. Çevrenizdeki insanları okumayı teşvik etmek için neler yaparsınız?

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Okuduğunuz metnin başlığı ile içeriğini uyumlu bulup bulmadığınızı sebepleriyle birlikte yazınız.

.....

.....

b) Siz de okuduğunuz metne uygun farklı başlıklar yazınız.

**Tek
Kelimedен
Oluşan**

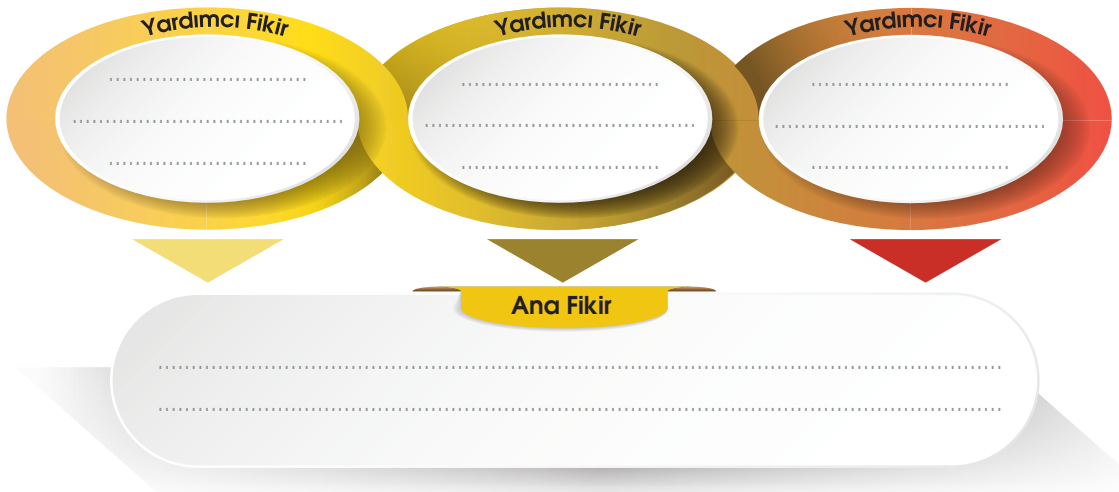
.....

**Kelime
Grubundan
Oluşan**

.....

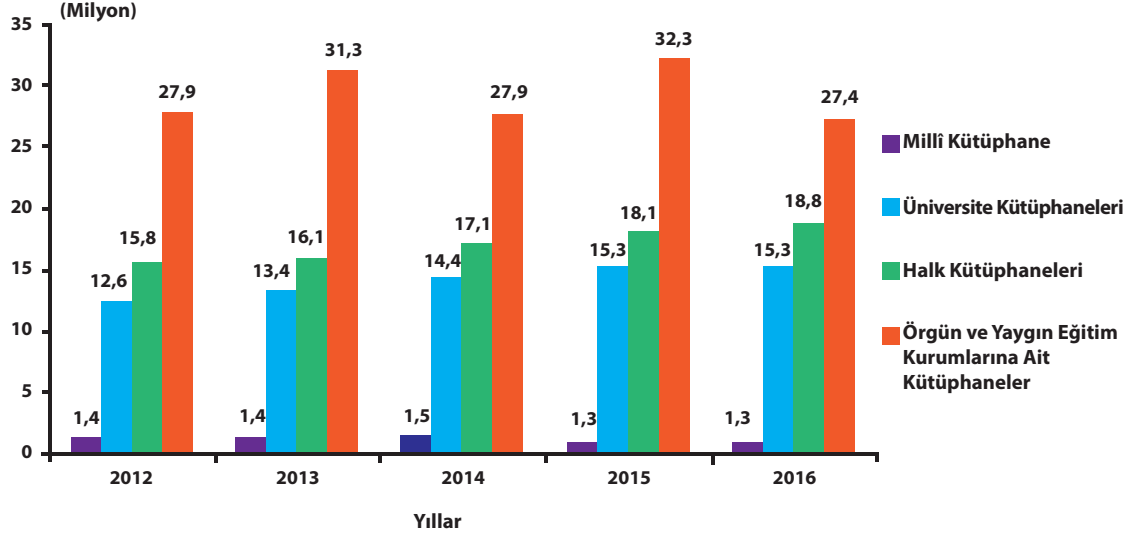

5. ETKİNLİK: Okuduğunuz metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini aşağıdaki kutucuklara yazınız.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki grafiği inceleyerek verilen yönergeleri uygulayınız.

Yıllara göre kütüphanelerdeki kitap sayıları, 2012-2016

a) Aşağıdaki yargıları grafiğe göre yorumlayınız. Grafiğe göre doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız.

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarına ait kütüphanelerdeki kitap sayısı, 2016 yılında 2015 yılına göre azalmıştır.

2012-2016 yılları arasında Halk Kütüphanelerindeki kitap sayısında artış yaşanmıştır.

Üniversite kütüphanelerindeki kitap sayısı sürekli artış göstermektedir.

2013 yılında Millî Kütüphanedeki kitap sayısı bir önceki yıldan fazladır.

Millî Kütüphanedeki kitap sayısı 2014'te artmıştır.

2015 yılında kütüphanelerdeki toplam kitap sayısı elli iki milyon üç yüz bindir.

b) Siz de grafikten ulaşılabilecek yargılara üç örnek yazınız.

1

2

3

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde deyim ve atasözlerinin yanlış kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Yanlış anlamda kullanılan deyim ve atasözlerinin doğrusunu örnekteki gibi ilgili boşluklara yazınız.

Her konuda bilginlik taslamasına alıştık.

bilgiçlik taslamak

Merdivenden düşecek diye korkudan ödüm çatladı.

Şimdi gel de ayıkla bulgurun taşını.

Ahmet hep böyledir, tereyağı gibi üste çıkar.

Açlıktan midem zil çalıyor.

Annesini bir anda karşısında görünce paçaları tutuştu.

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde mantık hatasından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Anlatım bozukluğunun sebebini örnekteki gibi yazınız.

1

Köşedeki oyuncakçıya uçan helikopter gelmiş.

Helikopter zaten uçar.

2

Bu yazıyı değil okumak, anlamak bile imkânsız.

3

Bu hastalık ölüme, hatta felce bile neden olabilir.

4

Durmadan çay ve çekirdek yenilen bu yerden hızla uzaklaştı.

5

Köyün muhtarı geçmişe ait planlarını anlattı.

6

Gelecek güzel günlere özlem duyuyorum.

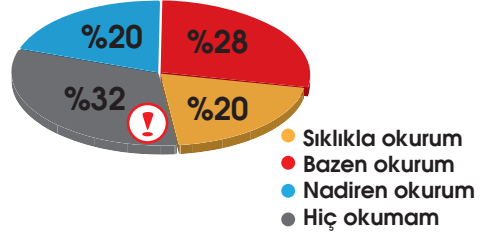
9. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Yandaki grafikte bir anket çalışmasından elde edilen Türkiye'nin kitap okuma oranı gösterilmiştir. Grafiği inceleyerek aşağıdaki soruların yanıtlarını içeren bir konuşma hazırlayınız.

- Siz hangi dilimde bulunuyorsunuz?
- Ülkemizdeki hiç kitap okumayan %32'lik kesimin kitap okumama gerekçeleri neler olabilir?
- Ülkemizde kitap okuma oranını artırmak için neler yapılabilir?

Katılımcı= 1542 kişi

Kitap okuma oranı:
%68

b) Konuşmanızı aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

KONUŞMAMI DEĞERLENDİRİYORUM			
Özellikler	Evet	Hayır	Kısmen
Konuşurken beden dilini etkili bir şekilde kullandım.	☐	☐	☐
Kelimeleri anlamlarına uygun kullandım.	☐	☐	☐
Konuşmamda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullandım.	☐	☐	☐
Konuşmamda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.	☐	☐	☐

10. ETKİNLİK: Turistik bir gezi esnasında tabelalardaki yabancı kelimeleri gören bir turistin ülkemiz ile ilgili düşünceleri ne olurdu? Düşüncelerinizi sosyal medya mesajı olarak arkadaşınızla paylaşınız.

Gönder

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Severek okuduğunuz bir kitabı tanıtmak için görsellerle desteklenmiş bir sunum hazırlayınız. Sunum öncesi prova yapınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Hangi tür kitapları okumaktan hoşlanıyorsunuz? Niçin?
2. İlkokul yıllarınızda okuduğunuz kitaplardan aklınızda kalanları anlatınız.

● Metni dinlerken kendinizi ana kahramanın yerine koyarak onun hislerini anlamaya çalışınız.

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metinde geçen aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Kelimeleri cümle içinde kullanınız.

ciltçi	Tahminim	
	Anlamı	
	Cümlem	
meşin	Tahminim	
	Anlamı	
	Cümlem	
yaldızlı	Tahminim	
	Anlamı	
	Cümlem	
belletici	Tahminim	
	Anlamı	
	Cümlem	
cebir	Tahminim	
	Anlamı	
	Cümlem	
siyasa	Tahminim	
	Anlamı	
	Cümlem	
yeğ	Tahminim	
	Anlamı	
	Cümlem	

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metinde yazarın kitaplara meraklı bir çocuk olduğunu gösteren ifadeler nelerdir?
2. Metne göre çocuğu kitap sevmeye neler teşvik etmiş olabilir?
3. Kitaplığınızda olduğu hâlde okunmayan kitaplar konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
4. Her akşam evde kitap okunması ile kitap okuma alışkanlığı kazanma arasında bir ilişki var mıdır? Tartışınız.
5. İnternet gibi bilgi kaynakları kitapların yerini doldurabilir mi? Tartışınız.
6. Kitap okuma alışkanlığı kazanmada kişisel yatkınlığın ve çevresel etkilerin önemini tartışınız.

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde, örtülü anlamları bularak örnekteki gibi yazınız.

Bu gece okumaları orada da sürdü.

Demek ki yazar daha önce de gece okumaları yapıyormuş.

Benim de bir kitaplığım olmuştu.

Perşembe günleri okula giderken ayaklarım Beyazıt yokuşunu daha hızlı ve istekli tırmanırdı.

Özellikle bazı dersler, roman ve gazete okumaya elverişliydi. Bu izni kötüye kullandığımız da olurdu.

4. ETKİNLİK: Yazar, çocukluk anılarını kaleme almakla kimlere seslenmek istemiş ve ne amaçlamış olabilir?

5. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metinden alınan aşağıdaki parçada hangi düşüncüyü geliştirme yolu kullanılmıştır? Yazınız.

İstanbul'a döndüğümüz vakit on üç yaşındaydım. Serez'den ayrılırken beni en çok sevindiren şey, istediğim kitaplara kavuşma olanağının artık gerçekleşmesiydi.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde anlam yönünden anlatım bozukluğu içeren cümlelerdeki anlatım bozukluklarını örnekteki gibi bularak altını çiziniz. Anlatım bozukluklarının sebebini cümlelerin karşısına yazınız.

Geçen sene de yine böyle olmuştu.

Eli uzun biridir, herkesi tanır.

Salı günü mutlaka ben de yarışmaya katılabilirim.

Esen meltem rüzgârına karşı oturduk sahilde.

Eğirdir Gölü'nde inanılmaz çoğunlukta sazan balığı var.

Hastalandığında çok dedemle ilgilenemediğim için üzgünüm.

Ona sözüm var, dediklerini yapmaya zorunluyum.

Zanlı, sorguda suçunu kendi ağızıyla itiraf etti.

Son gördüğümde beri saçlarını büyüttmüşsün.

Onun karşısında rahat düşüncelerinizi ifade edebilirsiniz.

Yoldaki buzlanma araçların kaza yapma şansını artırır.

Savaş yıllarındaki koşul ve şartlar Anadolu halkını zorluyordu.

Aşağı yukarı tam bir aydır sonuçların açıklanmasını bekliyoruz.

gereksiz sözcük kullanımı

7. ETKİNLİK: Severek okuduğunuz bir kitabı tanıtmak amacıyla hazırlamış olduğunuz sunumunuzu yapınız.

İNSAN KİTAPLARDA NE ARAR?

Kitap sevgisi düşmüşse içinize çileli bir yolculuğa başlamışsınız demektir. Ali Emîrî Efendi'de kitap tutkusu öylesine baskındır ki Yanya'da görev yaptığı sırada Arapça bir kitabın ikinci cildinin Yemen-Sana'da bir kişide olduğunu öğrenince sırf o kitabı alabilmek için tayinini Yemen'e yaptırır. Bu nasıl bir aşktır? Bu âşıklardan birisi de ekmek parasını kitaba verecek kadar kitap mecnunu olan Ahmet Mithat Efendi'dir. Hilmi Ziya Ülken, sırf kitap okumak için sabahlara kadar ayaklarını su dolu bir kaptaki bekletir miydi yüreğindeki kitap sevgisi olmasa? Abdülbaki Gölpınarlı, bir kitaba sahip olabilmek için ayakkabısını rehin bırakıp yalın ayak yürür müydü bu sevdaya tutulmasa?

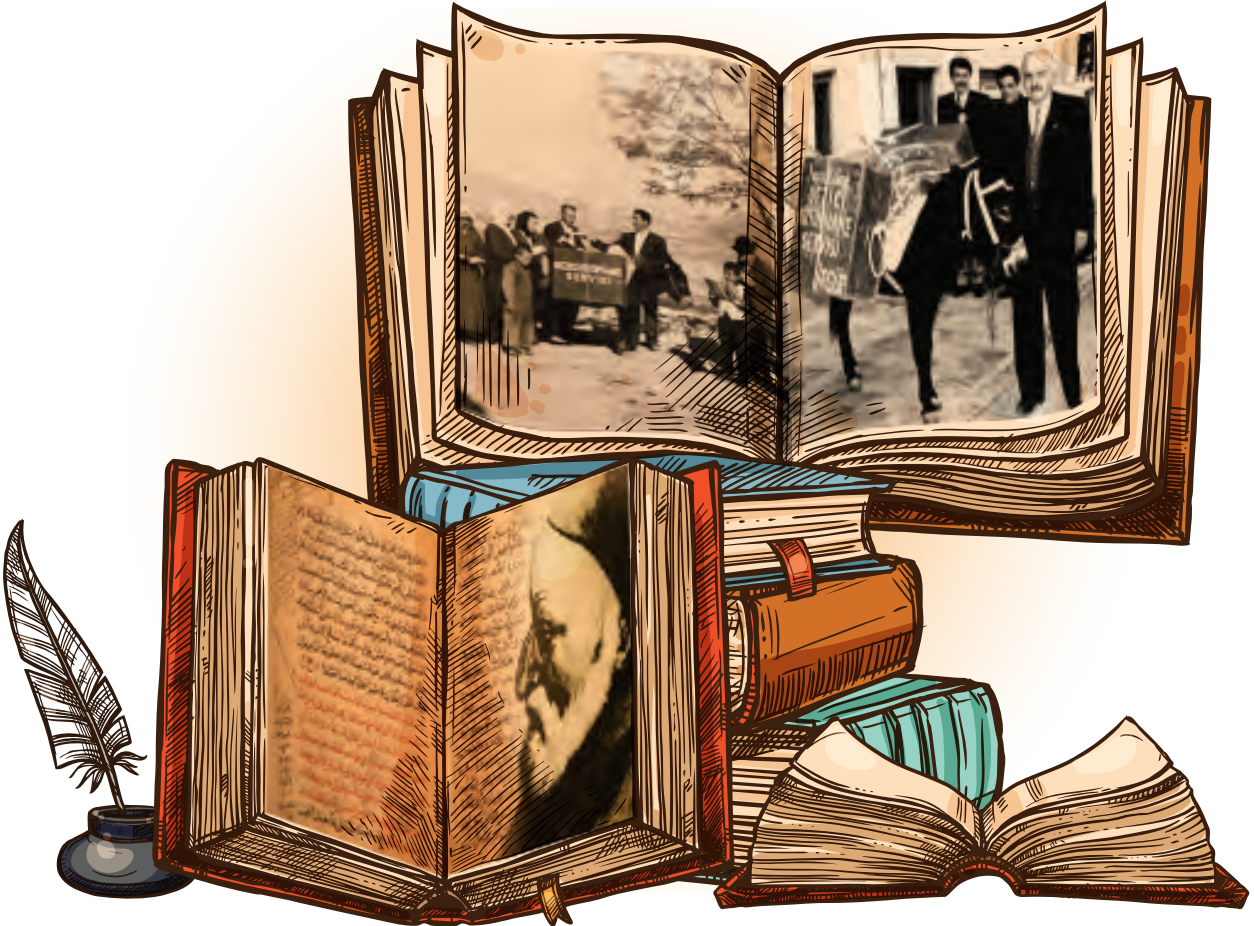
(...) Bir yanda kitap yakanların olduğu şu dünyada Eşekli Kütüphaneci Ürgüplü Mustafa Güzelgöz'ün çabasına nasıl şapka çıkartmaz insan? Çilelidir kitaba giden yol...

"Ben ölürsem ölürüm, bir şey değil; yarım kitaplarıma bakkal eline düşerse." diye endişelenen Cahit Sıtkı; kendi adını taşıyan bir müzede kitaplarının, mektuplarının korunduğunu görüp seviniyor mudur acaba?

(...)

Kimi kitapların üstünde gözyaşı vardır. Kiminin içinde kurutulmuş gül yaprakları... Sizden sonra verilmesini vasiyet ettiğiniz kitaplar, çoğu zaman ulaşmaz muhatabına. Agop Martayan'ın cephede olmasına rağmen cebinde taşıdığı Türkçe Gramer kitabı Şam'da 7. Ordu Komutanı Mustafa Kemal'in dikkatini çekmeseydi daha sonraki yıllarda onu Türk Dil Kurumunun başına getirir miydi, hem de "Dilaçar" soyadını vererek?

Bazı kitaplar da vardır yalnızdır yıldızlar gibi. Çok okunanı da vardır, yüzüne bakılmayanı da. Kiminin solgundur kapağı, albenilidir kimisi. Kitaplar da insanlar gibidir. Başarılı olanıyla başarısız yan yanadır. Okumaya doyamadığınız kitapların yanında bir daha elinize almak istemediğiniz kitaplar da olur. Gerçek okuyucu siperde de olsa bırakmaz kitabı elinden.

Bazı insanlar arkadaş olur kitapla. Okuduğu kitabın kahramanına âşık olanların sayısı az değildir. Sabırsızdır kimi okurlar illaki kitabı okuyup bitirmeden önce sonuna bakarlar kitabın. Kimisi top atılsa duymayıp sessizce okurken kitabını, kimisi de hiçbir şeyi umursamadan yüksek sesle okur.

Kimisi de kitaplarla baş başa kalmak için çırpınır. Öylesine okumak ister ki dur durak bilmez. Ekmeği, suyu unuttur da kitabı bir türlü ellerinden düşürmez; yiyeceği de içeceği de o büyüü sayfalarıdır "kitap kurdu" için.

Bir kitabevinin kapısından içeri daldı mı kolay kolay kimse çıkaramaz onu oradan. Kapiyı üzerine kilitleyip gitsen en mutlu gecesi olur kitapçıda kalmak. Yıllardır yüzüne bakılmayan, sayfalarını tozun toprağın kapladığı kitaplara dokundukça eli tozlanır. Raflarda gezdikçe gördüğü kıymetli eserler karşısında "İnsan bu kitabı satar mı hiç?" diye kızar kendi kendine. Sadece başkalarının kitabı için değil, kendi kitapları için de endişelenir. "Ben öldükten sonra acaba başlarına ne gelecek?" diye kendini yer bitirir "kitap hastaları".

Adım atacak yer bulamazsınız evinde. Yıllar yılı kitap, dergi biriktirmiştir. Birçoğunu okumamış, okuyamamıştır belki de. Kitap fuarı demiş almış, ucuz bulduğu için çantasına doldurmuş, taksitle öderim düşüncesiyle koli koli kitapları taşımıştır .

(...) Franz Kafka (Fırans Kafka) "İçimizdeki donmuş denizin buz tabakasını kıracak bir balta olmalı kitap." der. Kitap okumak zannedildiği kadar kolay değildir. Kitaba nasıl davranacağını bilmek hünere ister. İşte meselenin bam teli burasıdır. Rüştü Onur "Bütün kitaplarda seni arıyorum..." der.

Sahi, siz kimi arıyorsunuz her kitapta?

Hayrettin DURMUŞ
(Kısaltılmıştır.)

ELEKTRONİK KİTAP

(...)

Elektronik kitabın tanımıyla ilgili dört farklı görüş saptanmıştır. Bunlar:

- Metnin e-kitap olabilmesi için metni zenginleştirici özellikler sağlayan bir yazılım gerekir.
- E-kitap bir yazılım ve donanım bileşimidir. Bu özelliği ile dijital kitaptan farklıdır.
- E-kitap, elektronik metnin okunmasını sağlayan bir donanımdır.
- E-kitap, ekranı bulunan herhangi bir aygıtta ya da özel bir donanımda görüntülenebilen elektronik içeriktir.

Bu görüşe göre elektronik kitap, basılı bir kitabın sayısallaştırılmasıyla elde edilen veya elektronik ortamda üretilen elektronik metindir. Düz metinden farklı olarak resim, animasyon, ses, müzik, video içerebilir. Ekranı bulunan herhangi bir donanımda okunabilir. (...)

Işık ÖNDER
(Kısaltılmıştır.)

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Elektronik kitap düz metinden farklı olarak hangi bileşenleri içerir?

.....

2. Elektronik kitap kullanıcısı olabilmek için hangi donanıma ihtiyaç vardır?

.....

3. Elektronik kitabı dijital kitaptan ayıran fark nedir?

.....

4. Metinde anlatılmak istenen nedir?

.....

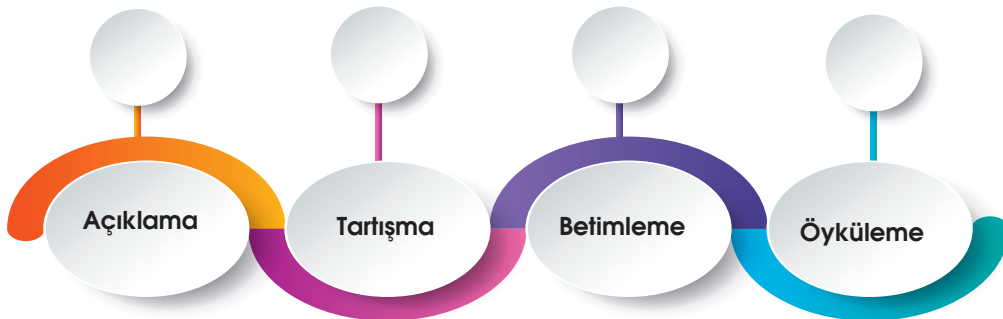
5. Aşağıdaki metinde hangi anlatım teknikleri bulunduğunu işaretleyiniz.

Küçük salonun fes renginde, kalın, ağır perdeli penceresinden dışarı; muhteşem, parlak bir sulu boya levhası gibi görünüyordu. Saf mavi bir sema... Çiçekli ağaçlar... Uyur gibi sessiz duran deniz... Karşı sahilde mor, fark olunmaz sisler altında dağlar, korular, beyaz yalılar...

(...)

Yavaş yavaş kamburunu arkasına dayadı. Ellerini dizlerine koydu, başını kaldırdı. Biraz doğruldu. Torununun torununa, "Yavrum, niçin susuyorsun?" dedi. "Biraz konuşalım."

Ömer Seyfettin

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşılaştırma yapılmıştır?

- A) Annem mutfaktaki tüm yiyecekleri dolaba yerleştirdi.
- B) Bu kütüphanede kitap sayısı diğer kütüphaneden daha fazla.
- C) Sınıftaki öğrencilerin bir kısmı etkinliğe katılacak.
- D) Okumak, zihni geliştirme faaliyetidir.

7. Aşağıdaki tabloda anlatım bozukluğu bulunan cümleler ve bazı anlatım bozukluğu nedenleri verilmiştir. Anlatım bozukluğu olan cümlelerle nedenlerini eşleştiriniz.

A Son eserini, yaşamında edindiği deneyimlerinden yola çıkarak kaleme almış.

B Sıkıca giyinmemesi hastalanmasına vesile oldu.

C Bugün okula gitmedim, bütün gün bomboş odamda oturdum.

D Hava çok soğuk, mutlaka evsizler üşüyor olmalı.

Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanımı.

Gereksiz sözcük kullanımı.

Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı.

Sözcüğün yanlış yerde kullanımı.

Anlam belirsizliği.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bahçeye diktiğimiz ceviz fidanları kurumuş mu?
- B) Karıncalar kendilerinden çok daha büyük ve ağır yiyecekleri taşıyabilir.
- C) Ahmet'i top oynarken gördüm.
- D) Kuyumcunun camında "Kulak ağrısız delinir." yazıyordu.

9. Aşağıdakilerin hangisinde "öznel" anlatımlı bir cümle vardır?

- A) En çok kahramanlık şiirleri yazardı.
- B) Bazı günler sahilde dalgalar eşliğinde şarkı dinler.
- C) Mısra, öğleden sonra okula gidemedi.
- D) Arkadaşlarla hoşça vakit geçirmek beni mutlu ediyor.

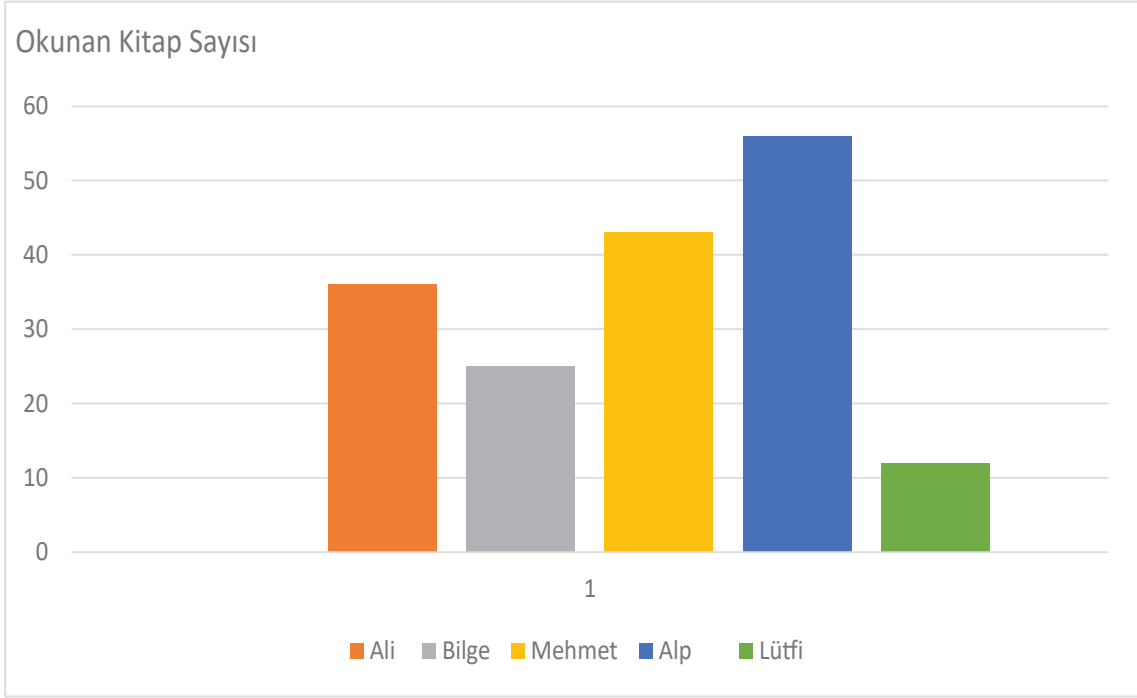
10. Karşılaştırma cümlelerinin karşısına (✓) işareti koyunuz.

Hasan Öğretmen konuyu daha güzel anlatıyor.

İnsanın kendini tanıması önemlidir.

Beni yalnız sen anladın.

Dostumuz Türkçeyi dikenler içinde bırakmayalım.

11. Yukarıdaki grafik incelendiğinde hangi sonuca **ulaşılamaz**?

- A) Kitap okuyanlar içinde en az kitabı Lütfi okumuştur.
- B) Ali, Bilge'den daha fazla kitap okumuştur.
- C) En fazla kitabı Alp okumuştur.
- D) Okuduğu kitapları en iyi anlayan Mehmet'tir.

12. Aşağıdaki yabancı kökenli sözcükleri Türkçe karşılıklarıyla eşleştiriniz.

Online

Like

Bye

Link

Antipatik

Check

Beğeni

Bağlantı

Kontrol etmek

Sevimsiz

Çevrimiçi

Hoşça kal

İçten

1. İLK KAR
2. BU SABAH HAVA BERRAK
3. LAVANTA KOKULU KÖY
4. ARTIK ANTARKTİKA'DA BUZ DAĞLARININ ARASINDAYIZ
(DİNLEME/İZLEME METNİ)
5. YILDIRIM SESLİ MANAŞÇI (SERBEST OKUMA METNİ)

7. TEMA
DOĞA
VE
EVREN

DERSE HAZIRLIK

1. Kış mevsimi sizde hangi kavramları çağırıştırılmaktadır?
2. Yaşadığınız olayları günü gününe yazmanın ne gibi faydaları olabilir?

- Farklı yazı karakterleri ile yazılmış metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

İLK KAR

10 Şubat Cumartesi

Elveda, Rivoli'deki gezintiler. İşte çocukların güzel arkadaşı geldi! İşte yılın ilk karı! Dün akşamdan beri kar, tıpkı yasemin çiçekleri gibi lapa lapa, kocaman kocaman yağıyor. Okuldayken karın cama doğru yağıp biriktiğini görmek tam bir keyifti; öğretmen de kara bakıp ellerini ovuşturuyordu ve herkes kar topu yapacağını, sonradan tutacak buzu, evdeki sıcak ateşi düşünmekten hoşnuttu. Kara bakmayan tek kişi kendini derse kaptırmış, yumruklarını şakaklarına dayamış Stardi (Sırtarı)'ydi. Okul çıkışı nasıl da güzeldi, tam bir şenlik! Hepimiz sokakta çılginlar gibi dolu dizgin koşuyor, bir yandan bağırıp bir yandan da elimizi kolumuzu sallıyor, birbirimize kar topu atıyor ve sudaki köpekler gibi karın içine dalıp kıpırdanıyorduk. Dışarıda bekleyen anne babaların şemsiyeleri beyazdı, bekçilerin başlıkları beyazdı, çantalarımız da kısıyak zaman içinde beyaza bürünmüştü. Herkes, hatta demircinin oğlu, yüzü hiç gülmeyen soluk benizli Precossi (Pirkosi) ve bir çocuğu omnibüsün altında kalmaktan kurtarmış olan, koltuk değnekleriyle hopleyan zavallı Robetti (Rubeti) bile sevinçten kendinden geçmiş gibiydi. Kara hiç dokunmamış olan Calabrialı (Kalabriyalı) çocuk, kar topu yaptı ve onu şeftali gibi yemeye koyuldu; küçük duvarcı ise bizi katıla katıla güldürdü, babam onu bize davet ettiğinde ağzı karla doluydu ve o ne yapacağını bilmiyor, karı ne tükürmeye ne de yutmaya cesaret edebiliyordu, cevap vermeden tıka basa kar dolu ağızla bize öylece bakakaldı. Öğretmenler de okuldan güler yüzle, hızlı hızlı çıkıyorlardı; birinci sınıf öğretmenim de yağın altında koşturuyordu; zavalılık yüzünü yeşil şalıyla örtüyor, öksürüyordu. Öte yandan yakındaki okuldan çıkmış olan ve o bembeyaz halinin üstünde bağırıp çağıran, hopleyip zıplayan yüzlerce kız vardı; kar yutup da bıyıkları, sakalları beyaza bulanmış öğretmen, müstahdem ve bekçiler "Eve! Eve gidin!" diye bağırıyorlardı. Ama kış kutlayan o öğrenci keşme-keşine kendileri de gülüyordu...

Sizler kış kutluyorsunuz. Ama ne giyeceği ne ayakkabısı ne de ısınacak ocağı olan çocuklar var. Uzun uzun yollar katederek köylere inen ve buz tutmuş, kanlanmış ellerinde okullarının ısınmasını sağlayacak bir parça odun taşıyan binlerce çocuk var. Hani neredeyse karlara gömülmüş, in gibi ıssız ve karanlık kalmış yüzlerce okul var ve orada, çiğ tehlikesiyle karşı karşıya olan barakaların üzerine pervasızca yığılan, dur durak bilmeden yağın beyaz kar tanelerine dehşet içinde bakan, dumandan boğulan ya da soğuktan dişleri tıkırdayan çocuklar var. Siz kış kutluyorsunuz çocuklar. Kışın sefalet ve ölüm getirdiği binlerce canı düşünün.

BABAN

Edmond de Amicis (Edmon dö Amesis)
Çev.: Meryem Mine ÇİLİNGİROĞLU

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazarak anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

- Metnin birinci kısmına göre ilk kar düşmesine çocukların ve yetişkinlerin tepkileri nelerdir?
- Metnin ikinci kısmında anlatılan kışın sefaletle dönüşmesinin nedenlerini belirtiniz.
- Kış aylarında çevrenizde yaşayan hayvanlara yardımcı olmak için neler yapabilirsiniz?
- İlk düşen kar tanelerine dehşet içinde bakanların yanı sıra bu durumu kutlayanların da olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Kış güvenliğinde yaşayanların, kıştan zarar görenleri düşünmeden kutlama yapmalarını duyarsızlık mıdır?
- Dünyanın farklı coğrafi bölgelerinde yaşayan bir çocuk ile sizi buluşturan ortak insani değerler neler olabilir? Belirtiniz.

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinle ilgili iki soru da siz hazırlayıp bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz.

.....

.....

4. ETKİNLİK: Okuduğunuz metnin özetini aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK: Metinden alınmış bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Cümleleri ifade ettiği duygularla eşleştiriniz.

Okuldayken karın cama doğru yağıp biriktiğini görmek tam bir keyifti.

İşte çocukların güzel arkadaşı geldi! İşte yılın ilk karı!

Sizler kış kutluyorsunuz... Ama ne giyeceği ne ayakkabısı ne de ısınacak ocağı olan çocuklar var.

Dur durak bilmeden yağan beyaz kar tanelerine dehşet içinde bakan, dumandan boğulan ya da soğuktan dişleri tıkırdayan çocuklar var.

Babam onu bize davet ettiğinde ağzı karla doluydu ve o ne yapacağını bilmiyor, karı ne tükürmeye ne de yutmaya cesaret edebiliyordu, cevap vermeden tıka basa kar dolu ağızla bize öylece bakakaldı.

A Endişe

B Beğenme

C Şaşkınlık

D Özlem

E Üzüntü

F Sitem

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıdaki metinleri karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerini tespit ediniz.

1. Metin

İLK KAR

10 Şubat Cumartesi

Elveda, Rivoli'deki gezintiler. İşte çocukların güzel arkadaşı geldi! İşte yılın ilk karı! Dün akşamdan beri kar, tıpkı yasemin çiçekleri gibi lapa lapa, kocaman kocaman yağıyor. Okuldayken karın cama doğru yağıp biriktiğini görmek tam bir keyifti; öğretmen de kara bakıp ellerini ovuşturuyordu ve herkes kar topu yapacağını, sonradan tufacak buzu, evdeki sıcak ateşi düşünmekten hoşnuttu. Kara bakmayan tek kişi kendini derse kaptırmış, yumruklarını şakaklarına dayamış Stardi'ydi.

Edmondo De Amicis

Benzer Yönleri

.....

.....

.....

.....

2. Metin

İLK ÇOCUKLUK

İlk kitaplığım elime geçirebildiğim bir karton kutu olmuştur. Bütün özen ve dikkatimle burada sakladığım değerler de sanırım sokaklarda satılan destanlar, Âşık Garip ve Kerem hikâyeleriydi. Daha sonraları, marangoz yapısı ufak bir kitaplığım olduğu vakit de oynarken içine girebilecek kadar küçüktüm.

Oyun ve oyuncak... Başım pek hoş değildi onlarla. Babamın beni oyuna zorladığını bugün bile hatırlarım.

Hüseyin Cahit YALÇIN

Farklı Yönleri

.....

.....

.....

.....

b) Tespit ettiğiniz farklılıklardan yola çıkarak "İlk Kar" metninin türünü sebepleriyle birlikte yazınız.

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde anlatımla ilgili bazı hatalar yapılmıştır. Bu hataları bulup örnekteki gibi düzeltiniz.

Yeni makinemle kardeşimin resmini çekeceğim.	"Resim" yerine "fotoğraf" kelimesi gelmelidir."
Olmuş olayları tüm seyirciler izlemişti.	
Yeni senaryoyu ayrıntı ve detaylarıyla inceliyorum.	
İlk olayı duyduğunda tepkisi ne olmuştu?	
Ünlü yazarın doğumunun 100. yılını törenle andık.	
Babası 800'e karşı 756 oyla muhtar seçildi.	
Komşularını sever, onlara dil uzatırdı.	
İtirazlarına daha henüz bir cevap veremedik.	
Hırsız, adamın çantasını zorla çaldı.	
Hazırlıklar mutlaka bitmiş olmalı.	

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde geçen anlatım bozukluklarını bularak sebebini örnekteki gibi boşluğa yazınız.

- 1 Eminim kupayı aldığımızı sınıf arkadaşlarımız duymuş olmalı.
Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması.
- 2 Bugün komşumuzun burnundan düşen bin parçaydı.
.....
- 3 Yapışık binalarda oturmak insanı mutsuz ediyor.
.....
- 4 Sisli havalarda kaza yapma şansımız artar.
.....
- 5 Size verilen ücreti küçümsemeniz doğru mu?
.....
- 6 Başarı için sürekli çalışmak gerekir.
.....
- 7 Öğrencilere yeni ders programını hatırlatacağım.
.....
- 8 Annemle babamın çok benzer ve ortak yönleri vardı.
.....
- 9 Anahtarlarını masanın üzerinde bulamamış.
.....

DERSE HAZIRLIK

1. Bahar mevsiminin gelişini doğadaki hangi değişimlerle anlarız?
2. Baharın gelişiyile insanlarda ne tür değişiklikler gözlemlenir?

• Metni, vurgu ve tonlamaya dikkat ederek sesli okuyunuz.

BU SABAH HAVA BERRAK

Bu sabah hava berrak,
Bu sabah her şey billurdan gibi.
Gök masmavi bu sabah,
Güzel şeyler düşünelim diye.
Yemyeşil oluvermiş ağaçlar,
Bulutlara hayretinden.
İşiliyor kanat seslerinde kuşların,
İlk uçtukları günün altın sevinci.
Karlı dağlardır sefere çıkmış,
Vadideki suyun şırıltısında.
Ben gülüm, ben karanfil,
Ben de yasemin diyor,
Renk renk kokularla çiçekler,
Sahiplerinden memnun evlerin bahçelerinde.
Boy boy insan gölgeleri kimıldar,
Güneşi içmiş kaldırımlarda.
Belli adım atışlarından,
İçlerinden geçen şey.
Bütün erkekler delikanlı,
Bütün kızlar genç kız,
Fakirinde refah,
Hastasında sağlık,
Sorulsa çocuk bahçesi derim,
Karşıdaki mezarlık.
Bu sabah hava berrak,
Bu sabah her şey billurdan gibi.

Cahit Sıtkı TARANCI

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bulunuz. Metnin bağlamından hareketle anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiirden hareketle yanıtlayınız.

1. Şiire göre sabahı billur yapan, farklı kılan nedir?
2. Çevrenizde sizin de güzel düşünmenizi sağlayacak neler vardır?
3. Yaşadığımız ortam ile duygularımız arasındaki etkileşimi örnekler vererek açıklayınız.
4. "Hastasında sağlık, fakirinde refah görmek" abartılı bir bakış açısı mıdır? Tartışınız.
5. Sizce yaşamımızdaki her olay ya da durumu iyiye yormak doğru bir yaklaşım mıdır? Değerlendiriniz.
6. Çevremizi güzel gösteren o anda kendimizi iyi hissetmemiz midir, çevrenin güzelliği midir?

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz şiirden alınan mısralardaki söz sanatlarını bularak yazınız.

Ben gülüm, ben karanfil,
Ben de yasemin diyor,
Renk renk kokularla çiçekler.

Karlı dağlardır sefere çıkmış,
Vadideki suyun şırıltısında.

4. ETKİNLİK: Verilen şiirlerin temaları dikkate alındığında şairlerin bakış açıları ve vermek istediği mesajları karşılaştırarak yazınız.

HÜZÜN GELDİ

Türküler bitti,
Halaylar durdu,
Horonlar durdu,
Al damar, mor damar, şah damar sustu,
Bahçeler put kesildi birer birer.
Meyveler salkım saçak taş.
Bir bulut uçardı,
Başı boş bedava,
Yandı kül oldu.
Hüzün geldi, baş köşeye kuruldu,
Yoruldu, yüreğim yoruldu.
Ağaç büyür, arkasında koşmam,
Kervan yürür, peşi sıra düşemem,
Yıldız akar, uçsam da yetişemem.
Hüzün geldi baş köşeye kuruldu.
Yoruldu, yüreğim yoruldu.

Bedri Rahmi EYÜBOĞLU

BU SABAH HAVA BERRAK

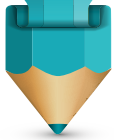
Bu sabah hava berrak,
Bu sabah her şey billurdan gibi.
Gök masmavi bu sabah,
Güzel şeyler düşünelim diye.
Yemyeşil oluvermiş ağaçlar,
Bulutlara hayretinden.
Işıldıyor kanat seslerinde kuşların,
İlk uçtukları günün altın sevinci.
Karlı dağlardır sefere çıkmış,
Vadideki suyun şırlıtısında.
Ben gülüm, ben karanfil,
Ben de yasemin diyor,
Renk renk kokularla çiçekler,
Sahiplerinden memnun evlerin bahçelerinde.
Boy boy insan gölgeleri kımlıdar,
Güneşi içmiş kaldırımlarda.
Belli adım atışlarından,
İçlerinden geçen şey.
Bütün erkekler delikanlı,
Bütün kızlar genç kız,
Fakirinde refah,
Hastasında sağlık,
Sorulsa çocuk bahçesi derim,
Karşıdaki mezarlık.
Bu sabah hava berrak,
Bu sabah her şey billurdan gibi.

Cahit Sıtkı TARANCI

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.**a)** Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiillerin altını örnekteki gibi çiziniz.

- Sait Faik gökyüzünü ayıyla, yıldızıyla, güneşiyle sever.
- Vaktiyle köyümüzdeki göle kuşlar göçerdi.
- İşliyor kanat seslerinde kuşların.
- Yaz mevsiminde buğdaylar olgunlaşır.
- Gök masmavi bu sabah güzel şeyler düşünelim diye.
- Boy boy insan gölgeleri kımıldar, güneşi içmiş kaldırımlarda.
- Yemyeşil oluvermiş ağaçlar.
- Kuzey ışıklarını büyük bir heyecanla izledim.
- Küçük çocuk denizlerin kirlenmesine çok üzülür.
- Çiçekler uzun süre sulanmayınca yaprakları sararmış.
- Kurstan çıktıktan sonra sahilde biraz yürüdüm.
- Ördek gölde yüzüyor.
- Nergis çiçeğinin kokusunu çok severim.
- Yaz başında Davraz Dağı'nın zirvesinde kalan son karlar da erir.
- Annelerimiz, babalarımız doğanın her türlü güzelliğini yaşamış.
- Sakura çiçekleri martın son haftasında açar.
- İkinci yağmurlarından sonra gökkuşağını görürüz.
- Annem yaşlandıkça saçları ağardı.
- Bahar aylarını anlatan şiirleri araştıracağım.
- Yazar doğadaki değişime üzülür.
- Karadeniz halkı yaz gelince yaylalara çıkar.

b) Altını çizdiğiniz fiilleri anlam özelliklerine göre örnekteki gibi gruplayınız.

İş Bildiren Fiiller	Oluş Bildiren Fiiller	Durum Bildiren Fiiller
 sever 	 	

6. ETKİNLİK: Mevsimsel duygu değişimlerinin sosyal yaşamınıza etkilerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

7. ETKİNLİK: Metinde geçen bazı kelimelerden bir kavram havuzu oluşturulmuştur. Havuzdan seçeceğiniz kelimelerle “yaşama sevinci” temalı bir şiir yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Bölgenizde yetişen bitkiler hakkında araştırma yaparak bir sunum hazırlayınız. Sunumunuzu işitsel ve görsel materyallerle destekleyiniz.

2. Lavanta bitkisinin kullanım alanları hakkında bilgi toplayınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Ülkemizde ekonomik getiri amacıyla hangi bitkiler yetiştirilmektedir?
2. Lavanta bitkisi hangi alanlarda kullanılmaktadır?

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

LAVANTA KOKULU KÖY

Kelimelerin anlatmakta kifayetsiz kaldığı Türkiye'nin gül bahçesi Isparta'nın gül ve lavanta deposu Keçiborlu ilçesi bitki örtüsü, dağları, ovaları, gölleri, yaylaları, topoğrafik yapısı, yaban hayatı, tarımsal kapasitesi ve iklimi ile birbirinden muhteşem güzellikleri bünyesinde taşır.

Gülden sonra yaygın olarak yetişen lavanta da ilçenin güzelliği ve hoş kokusuna ayrı bir rayiha katmaktadır. Gerek görsel olarak gerek koku olarak gerekse ticari ve tarımsal potansiyel olarak önemli olan bu tıbbi ve aromatik bitkilerden gülün Isparta'daki üretiminin yüzde 45'ini Keçiborlu sağlamakta, lavanta ise Türkiye'de ekonomik olarak yalnızca Keçiborlu'da yetişmektedir.

(...)

Türkiye'de keşfedilmeyi bekleyen gizli kalmış en önemli 9 yerden birincisi olarak gösterilen Lavanta Kokulu Köy'ün tanıtılması, her yıl milyonlarca ziyaretçinin akın ettiği, Fransa'nın Provence (Pirovens) bölgesini anımsatan Kuyucak lavanta tarlalarının Fransa'ya rakip olabilecek potansiyelinin ortaya çıkartılması ve kırsal turizm merkezlerinden biri hâline gelmesi en önemli hedeftir.

(...)

Kuyucak Köyü

Isparta'ya 47 kilometre uzaklıkta olan Kuyucak, Torosların eteğinde; yüksek bir tepeye kurulmuş, etrafındaki yamaçların ve ovaların çoğu lavanta tarlalarıyla çevrili şirin bir köy. 1315 yılından bu yana yerleşim olan Kuyucak, bugün 250 kişilik nüfusa sahip. Kıraç ve susuz arazileri yüzünden yıllar önce göç vermeye başlayan Kuyucak köyünün kaderi bugün lavanta ile tersine dönüyor.

Lavanta ilk defa 1975 yılında köye getirilmiş ve 30 aileye on beşer kök şeklinde dağıtılarak üretime başlanmıştır. Turistlerin yavaş yavaş farkına vardığı bu köy, lavantalarıyla dikkat çekiyor. Sokakları, kerpiç evleri ve kaldırım kenarlarından âdeta fışkırırcasına yetişmiş lavanta öbekleri görenleri kendisinden geçiriyor. Bir lavanta cenneti olan köy; doğal güzelliğini, hatta ekonomisinin ciddi bir bölümünü lavantaya borçlu. Öncelikle evlerin bahçelerinde, sokak kenarlarında gül bahçelerinin kenarlarında hobi olarak başlayan lavanta üretimi, bugün ticari bir üretime dönüşmüş, araziler lavanta ile kaplanmaya ve köy mora boyanmaya başlamıştır.

Lavanta Bitkisi

Lavanta bölgede özellikle haziran ayı içerisinde çiçeklenmeye başlamakta, çiçeklenme kademe olarak yaklaşık 45-50 gün sürmektedir. Çiçeklenme döneminde köy âdeta mora boyanmış bir hâl almaktadır. Çiçeklenme döneminde bu görsel şölen özellikle fotoğrafçıların dikkatini çekmektedir. Ağustos ayında ise artık lavanta hasadı başlamaktadır. Bir yandan lavantalar hasat edilmekte, bir yandan hasat edilen lavantaların yağı çıkarılmakta ve tohumu için kurumaya bırakılmaktadır.

Ali SAĞDAŞ
Gürkan CUNDA
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Aşağıda metinden alınan cümleler verilmiştir. Verilen cümlelerden hareketle altı çizili kelimelerin anlamlarını tahmin edip TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

● Kelimelerin anlatmakta kıfayetsiz kaldığı Türkiye'nin gül bahçesi Isparta'nın gül ve lavanta deposu Keçiörlü ilçesi bitki örtüsü, dağları, ovaları, gölleri, yaylaları, topoğrafik yapısı, yaban hayatı, tarımsal kapasitesi ve iklimi ile birbirinden muhteşem güzellikleri bünyesinde taşır.

● Gülden sonra yaygın olarak yetişen lavanta da ilçenin güzelliği ve hoş kokusuna ayrı bir rayiha katmaktadır. Gerek görsel olarak gerek koku olarak gerekse ticari ve tarımsal potansiyel olarak önemli olan bu tıbbi ve aromatik bitkilerden gülün Isparta'daki üretiminin yüzde 45'ini Keçiörlü sağlamakta, lavanta ise Türkiye'de ekonomik olarak yalnızca Keçiörlü'da yetişmektedir.

● Kıraç ve susuz arazileri yüzünden yıllar önce göç vermeye başlayan Kuyucak köyünün kaderi bugün lavanta ile tersine dönüyor.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

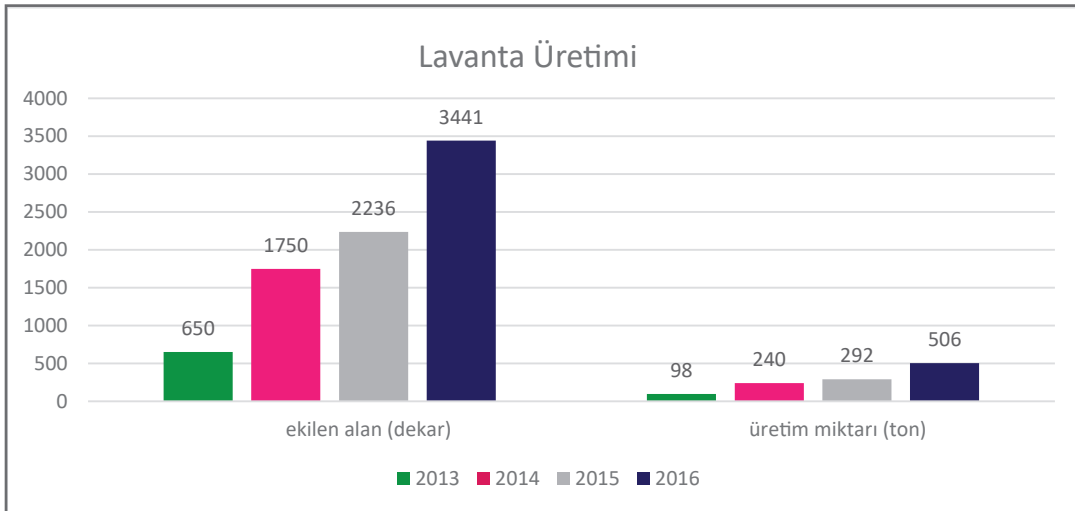
1. Bir beldeyi tanımlayan özellikler nelerdir?
2. Bir beldenin açığa çıkarılmayı bekleyen potansiyelleri olduğu nasıl anlaşılır?
3. Lavantanın ekonomik değer olarak yetiştirilmesinin anlamı nedir?
4. Lavanta bir yerde değil de birçok yerde üretilirse değeri azalır mı?
5. Bir yöreyi turistik açıdan önemli kılan özellikler neler olabilir? Tartışınız.

3. ETKİNLİK: Metinden alınmış cümlelerdeki düşünceyi geliştirme yollarını yazınız.

Lavanta haziran ayında çiçeklenmeye başlayan aromatik bir bitkidir.	
1315 yılından bu yana yerleşim olan Kuyucak, bugün 250 kişilik nüfusa sahip.	
Lavanta üretiminde Kuyucak, Fransa'daki Provence bölgesiyle yarışmaktadır.	
Çiçeklenme döneminde Kuyucak bir lavanta cenneti gibidir.	

4. ETKİNLİK: Aşağıda Isparta'da yetiştirilen lavanta bitkisinin yıllara göre üretim istatistikleri verilmiştir. Grafikten hareketle yönergeleri uygulayınız.

a) Grafikte verilen bilgilerle ilgili doğru yargılara (D), yanlış yargılara (Y) yazınız.

Lavantanın ekim alanı her yıl artmaktadır.

Üretim miktarlarında bazı yıllarda azalma görülmektedir.

2016 yılındaki ekim alanı diğer yılların toplam alanından fazladır.

Üretim miktarında 2014 yılında bir önceki yıla göre iki katından fazla artış olmuştur.

Lavanta üretiminde en hızlı yükseliş 2016 yılındadır.

b) Grafikten hareketle iki yargı da siz yazınız.

.....

.....

5. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki metinde bulunan haber kipi almış fiillerin altını çiziniz.

Birer Birer

Bir arkadaşımız, Meksika’da gün batarken bomboş kumsalda yürüyormuş. O sırada uzakta biri dikkatini çekmiş. (...) Adamın uzandığı yerden bir şeyler alıp denize attığını fark etmiş. Sürekli bir şey alıp denize fırlatıyormuş.

Arkadaşımız iyice yaklaşınca adamın kıyıya vuran denizyıldızlarını birer birer alıp denize attığını anlamış. Arkadaşımız biraz şaşırılmış. Adama yaklaşmış, “İyi akşamlar bayım. Ne yaptığınızı sorabilir miyim?”

“Denizyıldızlarını denize geri atıyorum. Şu anda deniz çekildiğinden, denizyıldızlarının hepsi karaya vurmuş. Onları denize geri atmazsam oksijensizlikten hepsi de ölecek.”

Arkadaşımız, “Anlıyorum.” diye yanıtlamış. “Ama bu kumsalda binlerce denizyıldızı olmalı. Hepsini kurtarmamız mümkün değil. Burada onlardan çok var. Üstelik bu kumsalın her yerine yetişmeniz imkânsız. Hiçbir şeyi değiştiremezsiniz, görmüyor musunuz?”

Adam gülümsemiş. Yere eğilmiş ve yine bir denizyıldızı alıp denize attıktan sonra, “En azından birinin daha hayatını değiştirelim!” demiş.

Jack Canfield (Cek Kenfiyilt) ve Mark V. Hansen (Mark V. Hensin)

Çev.: Şerife KÜÇÜKAL

6. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiil çekim eklerinin altını renkli kalemle çiziniz. Kiplerin bildirdiği zamanları örnekteki gibi karşısına yazınız.

Kuyucak köyünün kaderi bugün lavanta ile tersine dönüyor.

şimdiki zaman

Lavanta ilk defa 1975 yılında köye getirilmiş.

Çiçeklenme kademeli olarak yaklaşık 45-50 gün sürer.

Çiçeklenme döneminde köy âdeta mora boyanmış bir hâl alır.

Ağustos ayında ise lavanta hasadı başladı.

30 aileye on beşer kök şeklinde dağıtılarak üretime başlanmış.

Gülden sonra yaygın olarak yetişen lavanta da ilçenin güzelliği ve hoş kokusuna ayrı bir rayiha katıyor.

Lavanta kokulu Kuyucak köyünü çok seviyorum.

Lavanta bahçelerinde arılar mis kokulu lavanta balını yapar.

7. ETKİNLİK: Bölgenizle özdeşleşmiş bitkiler üzerine hazırladığınız sunumu arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Sunumunuzda yabancı dillerden alınmış dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanınız.

8. ETKİNLİK: Yaşadığınız bölgedeki iş imkânlarını artırmak için bir proje hazırlayınız. Projenizi grafik ve tablolarla destekleyiniz.

Proje Tanıtımı

[illegible]

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Antarktika kıtası hakkında bir araştırma yapınız.
2. Küresel ısınma ile ilgili bir araştırma yaparak sunum hazırlayınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Antarktika kıtası hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Seyahate çıkmadan önce ne tür hazırlıklar yapılır? Tartışınız.

- Metni, anlamını bilmediğiniz kelimeleri not alarak dinleyiniz.

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

2. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Antarktika neden özel bir kıtadır?
2. Antarktika'ya seyahat öncesinde bilinmesi gerekenler nelerdir?
3. Bir blog yazarı olduğunuzu varsayarsak gezilerinizi anlattığınız blogunuza hangi ismi verirdiniz?
4. Sizce gezilerin amacı neler olabilir? (Bilgi edinme, eğlence, iş, sağlık, inanç ...)
5. "Çok gezen mi bilir, çok okuyan mı?" atasözünü metin ile ilişkilendirerek yorumlayınız.
6. Geçmişten günümüze ünlü seyyahların, seyahatnamelerin "bilgi, kültür, tarih" mirasını aktarmada ne gibi katkıları olmuştur? Değerlendiriniz.

3. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini belirleyiniz. Metne yeni bir başlık bulunuz.

Başlık	Konu	Ana Fikir

4. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi sebepleriyle birlikte yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerin bazılarında çekimli fiiller bulunmaktadır. Çekimli fiillerin altını örnekteki gibi çiziniz.

- Deniz yüzeyinde, irili ufaklı buz kütleleri yüzüyor.
- Geminin etrafı buz dağlarıyla çevriliydi.
- Bulutlar rüzgârın artacağına işaretmış.
- Hava güzelse güvertede oturabiliriz.
- Gemi sis içinde yavaş yavaş ilerledi.
- Sirius; beyaz, tüysü bulutlardır.
- Antarktika'da görüntüler her an değişir.
- Buzulları ilk gördüğünde pek heyecanlanmış.
- Gökyüzünde tek bir bulut yoktu.
- Bugün uçsuz bucaksız denize açılalı dört gün oldu.

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiillerin kiplerini bulunuz. Bulduğunuz kipleri karşılırlarına yazınız.

 Gemi sabah saatlerinde denize açılacak .	gelecek zaman
 Yolcuların çoğu kamaralarına çekilmiş.	
 Geminin güvertesinde fotoğraf çekelim.	
 Nehirler denizlerle birleşir.	
 Bana küresel ısınmanın sebeplerini anlat.	
 Denizdeki buz dağlarına gemiden baktık.	
 Antarktika'da çok büyük buz dağları bulunur.	
 Buzulların erimemesi için küresel ısınmaya engel olmalıyız.	
 Geminin çevresinde sürekli olarak buzullar akıp gidiyor.	
 Stratus bulutları değişken havalarda belirir.	
 Bilim insanları çevre kirliliğine bir çözüm bulsa.	
 Ufukta görülmemiş bir güzellik belirmiş.	
 Gemi düdüğü çala çala ilerliyor.	

7. ETKİNLİK: Aşağıda, dinlediğiniz metinden alınan cümleler verilmiştir. Bu cümlelerdeki "düşünceyi geliştirme yollarını" sebepleriyle birlikte yazınız.

Buralara geleli beri geceleri uyku tutmuyor. Böyle zamanlarda ana karnındaki bebek gibi dizlerimi bükerek kamaradaki pencerenin pervaz boşluğuna oturuyorum.

.....

.....

.....

Sirus; beyaz, tüysü bulutlardır. Yükseklerde bulunur. Bu bulutlar rüzgârın artacağına işarettir.

.....

.....

Geminin çevresinde sürekli olarak buzullar akıp gidiyor. Buzulları ilk gördüğümüzde pek heyecanlanmıştık. O ayazda saatlerce fotoğraf çekmiştik. Şimdilerde o heyecan yatıştı, yani buz dağlarının arasında yolculuk yapmaya alıştık.

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK: "Küresel ısınma" hakkında hazırladığınız sunumu sınıfta paylaşınız.

9. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Gezip gördüğünüz yerleri anlatan bir yazı yazınız.

This image shows a full page of white paper with horizontal blue ruling lines. On the right side, there is a large, stylized illustration of a green pencil pointing upwards. The pencil has a pink eraser at the top and a sharpened lead tip at the bottom. The entire page is designed for writing practice.

b) Yazdıklarınızı anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından gözden geçirerek gerekli düzeltmeleri yapınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Yörenize ait bir türkünün sözlerini ve hikâyesini araştırınız.
2. Yaşadığınız şehri tanıtmak amacıyla bir araştırma yapınız.

YILDIRIM SESLİ MANAŞÇI

(Ana kahraman Eleman, iyi bir Manasçı (Manas Ozanı)'dır. Manas anlatma yeteneği çok geliştiği için “Yıldırım Sesli Manasçı” olarak ün yapmıştır. Talçuy Vadisi'nde, Isık-Göl Kırgızları ile Oyrat-Çungurları arasında sürmekte olan savaş esnasında uzak diyarlara göç eden kuşlar gördükleri bu dehşetli manzara karşısında her zaman mola verdikleri Talçuy'a inmekten vazgeçerler.

Okuyacağınız bu bölümde, kuşların göçleri sırasında Dünya'nın ne kadar küçük ve önemsiz görüldüğü anlatılmaktadır.)

Dünya kuruldu kurulu böyledir bu. Vakti gelince ne daha evvel ne daha sonra göçmen kuşlar uzun bir yolculuğa çıkar. Hiç şaşmadan, değiştirmeden yalnız kendilerinin bildikleri yollardan giderler. Ta karanlık zamanların karanlık gecelerinde açılan bu yollar, onları dünyanın öbür ucuna götürür, sonra yine geri getirir.

Bora, fırtına demeden, yorulmak nedir bilmeden, gece gündüz kanat çırpırlar. Uçmalarını uyku bile durdurmaz. Uçarlar, uçarlar, uçarlar...

Onların hayatlarının aslı budur. Tabiatla her şey değişmez bir kural ve düzene göre yaratılmıştır. Kuş dizileri kuzeye doğru uçarlar. Orada, büyük ırmakların kenarında, geleneksel yuvalarında yavrularını dünyaya getirirler.

Sonbaharda, uçmasını öğrenen ve hayatla mücadele edebilecek hâle gelen yavrularıyla, güneşe dönerler.

Geceler boyu, gündüzler boyu uçuyoruz. Bu ağırlıksız yükseklerde, uçsuz nehirler misali bu uzun ve yüksek yollarda, buz gibi bir rüzgâr eser. Sınırsız evrende bu görünmez nehir, akıp giden zamanın ta kendisidir. Nereye gider? Nereye gider? Nereye?

Kasılmış boyunlarımız birer oktur. Vücudumuz, yorulmak bilmeden çarpan kalbimizdir. Daha çok, pek çok kanat çırpacağız.

Hep yükseklerle, daha daha yükseklerle uçuyoruz. O kadar yükseklerle ki altımızda dağlar yassılaşıp, kaybolurlar. Yeryüzünün hatları iyice silinir. Asya nerede?

Avrupa nerede? Okyanuslar nerede? Ayağımızı basacağımız sağlam topraklar nerede? Bu sınırsız evrende, çölde yitip bir potuk (deve yavrusu) gibi yalnız bizim yerküremiz vardır. Sallana sallana yürüyerek anasını arıyor gibidir. Ana deve nerede?

Yerküremizin anası nerede? Nerede? Cevap yok.

Yalnız rüzgâr, ıssız yüksekliklerin rüzgârı, türkû çığırır. Ve orada, yumruk kadar, sadece yumruk kadar bir dünya, sallanıp durur. Yavaş yavaş sallanır ve öksüz bir baş gibi, bir çocuk başı gibi, sarkık durur dünyamız...

Sarkık durur... Sarkık durur... Bunca "iyi" var mıdır bu dünyada, bunca "iyi"? Bunca kötüyü başışlar mı bu dünya, bunca kötüyü?

(...)

Ben kendi benzerlerimle yoluna devam eden bir kuşum sadece. Leyleklerle beraber uçarım, onlardan biriyim. Gündüzleri şehirlerin, tarlaların üzerinde, karanlık gecelerde ise yıldızlar arasında, hep onlarla uçarım. Ve düşüncelerim de benimle beraber yüzer.

İnsanlar yurdumuzu almasınlar,
Kargaşaya salmasınlar diye,
Ağır, üzgün kanadıyla
Yavaş, süzgün kanadıyla
Afsunlar, dualar okuyarak
Uçuyor, uçuyorum.
Ey insanlar artık yeter!
Acıyın, acıyın
Leyleklerin gözyaşına,
Aman vermez acılardan
Söndürölmez yangınlardan
Bağışlanmaz günahlardan
Sizleri korusun diye
Yalvarın... Yalvarın Tanrı'nıza.

Uçan kuşlar uzaklarda kayboluyor. Kanat çırpmaları görünmüyor artık... İşte, gökyüzünde bir nokta gibiler ve işte artık hiçbir şey görünmüyor.

Ama ilkbahar, cıvı cıvı kuş sesleriyle yine geliyor.

Cengiz AYTMATOV
Çev.: Refik ÖZDEK
(Kısaltılmıştır.)

BEYAZ

Bir bademin altına, yorgun oturmak biraz,
Ayrı ayrı seyretmek çiçek açmış her dalı.
Artık bütün renklerden, artık uzaklaşmalı:
Beyaz işte, aylardır gözümde tüten beyaz.

Kış bitti... Uzaklarda ilk ümitler gibi yaz.
Duyuyorum bu sabah, kış içimden çıkmalı,
İçimin dört duvarı bembeyaz badanalı.
Ah, sade nefes almak, göğsüme dolan bu haz...

Bir kuş ötecek şimdi... Havada bir durgunluk,
Mermeriyle konuşan açık kalmış bir musluk,
Beyaz çiçeklerini tek tük düşüren kiraz.

Bahar pınarlarından içime damlayan su,
Bembeyaz çiçeklerin ıslak, temiz kokusu,
Kış bitti... Uzaklarda ilk ümitler gibi yaz...

Ziya Osman SABA

(İlk dört soruyu metne göre yanıtlayınız.)

1. Şiirin sizde uyandırdığı duygular nelerdir?

.....

.....

2. Şair ilk dördlükte "Artık bütün renklerden, artık uzaklaşmalı." dizesiyle ne anlatmaktadır?

.....

.....

3. Şair, şiirin üçüncü bölümünde hangi söz sanatına başvurmuştur?

.....

.....

4. Şiire farklı başlıklar bulunuz.

Tek
Kelimeden
Oluşan

.....

Kelime
Grubundan
Oluşan

.....

5. Aşağıda özellikleri verilmiş yazın türlerini ilgili boşluğa yazınız.

- **Günü gününe yazılır.**
- **Başına tarih yazılır.**
- **Özneldir. Derin ve içten bir anlatımı vardır.**

- **Aradan belli bir zaman geçtikten sonra yazılır.**
- **Nesneldir. Anlatıldığı döneme ışık tutar.**
- **İnsan belleğinde iz bırakan olay ve olguları anlatır.**

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu **yoktur**?

- A) Bir bankta oturup yosunlu deniz kokusunu içine çeker, martı seslerini dinlerdi.
 B) İsteddiği zaman kesin bir şiir yazabilirdi.
 C) Havada beyaz kar taneleri uçuşuyordu.
 D) Hayatını mutlu, mesut, sevinçli yaşamıştı.

7. "dikmek, oturmak, çürümek" fiilleri anlam özelliklerine göre hangi seçenekte doğru sırayla verilmiştir?

- A) Oluş - İş - Durum
 B) İş - Durum - Oluş
 C) İş - Oluş - Durum
 D) Durum - İş - Oluş

8. Aşağıdaki altı çizili kelimelerin hangisinde zaman kavramı **yoktur**?

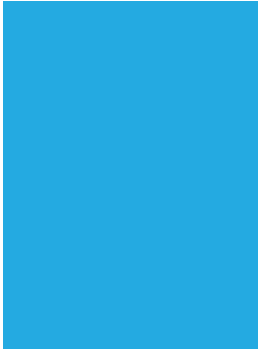
- A) O seni değiştirse bile sen değişme.
 B) Kardeşim yeni aldığı telefonu değiştirmiş.
 C) Herkes sınavdan önce bu kitabı okuyacak.
 D) Babam her akşam en az bir saat gazete ve dergi okur.

9. Gezileri sırasında gençlikte oluşturduğu uçma sevgisiyle bir havacılık okulu açmayı düşünür Vecihi Bey. 21 Nisan 1932'de ilk "Türk Sivil Havacılık Okulu"nu kurar. İkisi kız olmak üzere 12 öğrenci kaydolar. Okulun sonunda sınıfın %100'ü mezun olmuştur.

Yukarıdaki paragrafta düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

- A) Örneklendirme
 B) Sayısal verilerden yararlanma
 C) Tanımlama
 D) Karşılaştırma

-
1. İSTANBUL
 2. AKŞEHİR'DE BİR FİL
 3. MOENA TÜRK KÖYÜ
 4. KIRKPINAR'A ADINI VEREN KIRK YİĞİT
(DİNLEME/İZLEME METNİ)
 5. ERTUĞRUL'UN OCAĞINDA UYANDIK
(SERBEST OKUMA METNİ)

8. TEMA
ZAMAN
VE
MEKÂN

DERSE HAZIRLIK

1. İstanbul'un tarihimizdeki yeri ve önemi nedir?
2. Yaşadığınız şehri yeterince tanıdığınızı düşünüyor musunuz?

- Şiiri yankılayıcı okuma biçimine göre okuyunuz. Öğretmeninizin okuduğu dize veya dizeleri öğretmeninizle birlikte sınıfça tekrar ediniz.

İSTANBUL

Seni görüyorum yine İstanbul,
Gözlerimle kucaklar gibi uzaktan,
Minare minare, ev ev,
Yol, meydan.

Geliyor Boğaziçi'nden doğru,
Bir iskeleden kalkan vapurun sesi,
Mavi sular üstünde yine
Bembeyaz Kız Kulesi.

Bir yanda, serin sabahlarla beraber,
Doğduğum kıyılar: Beşiktaş'ım.
Baktıkça hep semt semt, yer yer,
Beş yaşım, on beş yaşım, ah yirmi yaşım!

Durmuş bir tepende okuduğum mektep,
Askerlik ettiğim kışladır ötesi.
Bir gün bir kızını benim eden
Evlendirme dairesi.

Benim de sayılmaz mı oralar?
Elimi tutar gibi iki yanımdan,
Babamın yattığı Küçüksu,
Anamın toprağı Eyüp Sultan.

Önümde, açık kollarıyla Boğaz,
Çengelköy'den aktarma Rumelihisarı.
İstanbul, İstanbul'um benim,
Kadıköy'ü, Üsküdar'ı...

Gün olur, Köprü ortasında durur
Anarım, Adalar'da çamların uykusunu.
Gün olur, Beyoğlu'nu özler içim,
Koklamak isterim Tünel'in kokusunu.

Bulut geçer üstünden,
Gemi gelir yanaşır.
Bir eski türküdür, kulağıma fısıldar,
"İçi dolu çamaşır."

Göğünde tanıdım ayın on dördünü.
Kırlarında bilirim baharı,
Her şey içimde, her şey,
İstanbul yadigârı.

Bir daha görüyorum seni dünya gözüyle,
Göğün hep üstümde, havan ciğerlerimdedir.
Ey doğup yaşadığım yerde her taşını
Öpüp başıma koymak istediğim şehir!

Ziya Osman SABA

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki yönergeyi uygulayınız.

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

Anlamını bilmediğim kelime
Metinde hangi cümlede?
Tahminim
Sözlük anlamı
Cümlede kullanıyorum!

2. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Şiirde şairin yaşamının belli dönemlerini yansıtan mekânlar nerelerdir?
2. Şairin yaşadığı yerleri her görüşünde başından geçen olayları tekrar yaşamasının sebebi ne olabilir?
3. Sizin de yaşadığınız şehirle özdeşleşen mekânlar nelerdir? Paylaşınız.
4. Hangi şehirde yaşamak isterdiniz? Neden?
5. Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'da yaşayan biri bu şiiri okuduğunda şair ile benzer duyguları hisseder mi? Tartışınız.
6. "Bu şehir çok değişti." ifadesinde değişen şehir midir, o şehirde yaşayan insanlar mıdır? Tartışınız.

3. ETKİNLİK: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Okuduğunuz şiirin çağrıştırdığı kavramları yazınız.

-
-
-
-
-
-
-

b) Okuduğunuz şiirin ana duygusunu yazınız.

.....

.....

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki dördlüklerde yer alan söz sanatlarını bularak karşlarına yazınız.**İstanbul**

(...)

Bulut geçer üstünden,
Gemi gelir yanaşır.
Bir eski türküdür, kulağıma fısıldar,
"İç dolmuş çamaşır."
(...)

Ziya Osman SABA

.....

Canım İstanbul

(...)

Her şafak Hisarlar da oklar çıkar yayından
Hâlâ çığlıklar gelir Topkapı Sarayı'ndan.
Ana gibi yâr olmaz, İstanbul gibi diyar;
Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...
(...)

N.Fazıl KISAKÜREK

.....

İstanbul Müzmin Sevdam

(...)

Böl-çıkâr, çarp-topla, hepsi İstanbul
İstanbul bir canan, bense sevdakâr
Her kim bir tuğlasını yerinden sökse
Bütün İstanbul'u üstüne yıkar.

Bahaettin KARAKOÇ

.....

5. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki duvar yazısını yorumlayınız.

6. **ETKİNLİK:** Aşağıda "İstanbul" şiiri ile daha önce okumuş olduğunuz "Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem" şiirinden birer dördlük verilmiştir. Dördlükleri inceleyerek yönergeleri uygulayınız.

İSTANBUL

Göğünde tanıdım ayın on dördünü.
Kırlarında bilirim baharı,
Her şey içimde, her şey,
İstanbul yadigârı.

Ziya Osman SABA

TÜRKİYE'M, ANAYURDUM, SEBEBİM, ÇAREM

Türkiye'm! Hasretim! Kınalı türküm!
İç içe güzellik, uç uca kahr
Yüreğimi bin parçaya bölseler
Her parçası yine seni çağırır.

Yavuz Bülent BÂKİLER

a) Şair "İstanbul" şiirinde kendi yaşamı ile "İstanbul" arasında nasıl bir bağ kurmuştur?

.....

.....

b) Şair "Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem" şiirinde kendi yaşamı ile "Türkiye" arasında nasıl bir bağ kurmuştur?

.....

.....

c) Her iki şiirde verilmek istenen ortak mesaj nedir?

.....

.....

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiilleri yapılarına göre inceleyerek uygun tablolara yazınız.

- Gözlerimle kucaklar gibi uzaktan, seni görüyorum yine İstanbul.
- Durmuş bir tepende okuduğum mektep.
- Adalar'da çamların uykusunu anarım.
- Bir eski türküyü kulağıma fısıldar.
- Göğünde tanıdım ayın on dördünü.
- Eylül ayında okullar açıldı.
- Teyzemler hafta sonu bize gelebilir.
- Kuşlar, kuzey yarım küreden güney yarım küreye göç etti.
- Dolmabahçe Sarayı'nın inşaatı 1856 yılında bitmiş.
- İlimize büyük bir fabrika kuruluyor.
- Çamlıca Tepesi ziyaretçilerine büyüleyici bir manzara sunar.
- Bana bu konuyu bir kere daha anlativer.
- Lütfen hediyemi kabul buyurunuz.
- Bu kitabı bir haftada okuyuverdim.
- Çamlıca Tepesi'nde annemle birlikte gezindik.
- Hepimizi mutlu kıldınız.
- Uzun zamandır aramızdan su sızıyor.
- Galata Kulesi'nden Haliç manzarası görülür.
- Ortaköy denince aklıma İskele Meydanı geliyor.
- Kız Kulesi'ne sandallarla ulaşılır.

Basit Fiiller

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Türemiş Fiiller

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Birleşik Fiiller

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK: Aşağıdaki sosyal medya grubundaki mesajları inceleyiniz. Ardından yönergeleri uygulayınız.

Eray

Eray: Selam arkadaşlar, dörtlükte geçen türküyü buldunuz mu?

Bulut geçer üstünden,
Gemi gelir yanaşır.
Bir eski türküdür, kulağıma fısıldar,
"İçi dolu çamaşır."

Emre: Ben buldum. "Gemilerde Talim Var" türküsüyümüş.

Gemilerde talim var,
Bahriyeli yârim var,
O da gitti sefere,
Ne talihsiz başım var.

Hani benim Recebim, Recebim
Sarı lira vereceğim,
Almazsa karakola gideceğim.

Gemi gelir yanaşır,
İçi dolu çamaşır,
Şu İstanbul'un kızları,
Recep diye ağlaşır.

Hani benim Recebim, Recebim
Sarı lira vereceğim,
Almazsa karakola gideceğim.
(...)

Eray: Ben de yöremizle ilgili türküleri ve bu türkülerin hikâyelerini araştırıyorum. Bir tanesini beğendim ama söylemem. 😊😊

Gönder

a) Şair İstanbul'un hangi özelliğinden dolayı "Gemilerde Talim Var" türküsüne atıfta bulunmuş?

b) Siz de yörenizle ilgili bir türkünün sözlerini ve hikâyesini arkadaşlarınızla paylaşınız.

9. ETKİNLİK: Şehrinizde yapılan bir festivale katılmak için gelen bir grup çocuğa şehrinizi tanıtmak üzere görevlendirildiğinizi düşününüz. Bu konuda bir araştırma yaparak şehrinizi tanıtan bilgilendirici bir metin yazınız. Metninizi aşağıdaki taslak plana uygun olarak hazırlayınız.

ŞEHİRİMİ TANITIYORUM

Şehrinizin kısa bir tarihi:

Coğrafi özellikleri:

Nüfus ve ekonomisi:

Tarihî ve turistik mekânları:

Kültürel özellikleri:

Şehrinizde yetişen önemli şahsiyetler:

DERSE HAZIRLIK

1. Bildiğiniz bir Nasreddin Hoca fıkrasını anlatınız.
2. "Sözünde durmak" ifadesinden ne anlıyorsunuz?

- Metindeki deyimleri not alarak metni okuyunuz.

AKŞEHİR'DE BİR FİL

Kötü kötü esmiş, yağmış, savurmuş.
Anadolu'yu kaplayan bir kara su,
Bir çekirge sürüsüymüş Moğol ordusu!

Akşehir'in kısmetine de, bu amansız kasırgadan
Bir Moğol şehzadesi vurmuş.
Koskoca çadırını, getirmiş adam,
Kasabanın tam ortasına kurmuş.

Eziyetlerinden vazgeçtik; bir de
Filleri varmış askerlerin,
Bari o rahat dursa!
Çarşıda, pazarda, bağda, bahçede
Silip süpürüyormuş, ne bulursa.
(Öyle ki daha iyi, sel alsın, dolu vursa!)
Allah cümlesine yardım ede!
Aç kalmış kasabalı, fili doyurmuş.

Bir kurul seçtiler aralarından,
Başı Hoca çekti.

Astığı astık, kestiği kestik Şehzade'ye,
Akşehir halkının kendisinden memnun olduğu,
Ama başıboş filin de oburluğu,
— Ocağına düştük Şehzade'm! Aman, bir çare! diye,
Tatlılıkla arz edilecekti.
Önde Hoca,
Çadıra gelirken Kurul topluca,
Bir ürperti sarmıştı hepsini.
— Belli mi olur Moğol kini!
Ya adam öfkelenirse?..
Tez götürün sersemeleri. Ve asın! derse?..

Ama iş, hayırlı bir işti.
Hem sonra: — İçeri buyurun! denmişti.

Önce başını soktu.
Mübarek çadır, koca, koskoca!
Ve artık huzurda bulunuyordu Hoca.

Arkasına bir göz atacak oldu:
— Ulan, dur, aman!
Peşinde kimseler yoktu.
Tek başına içeriye girmişti.

Düşündü: — Herhâlde vademiz doldu!
Dönemezdi ki geriye.
İçinden: — Ben size gösteririm! dedi.

Selam verip yaklaştı Moğol şehzadesine
Adam birden top gibi gürledi:
— Konuş be adam! Sıkıntın ne?

Ne isteyecekti?
Obur filin uzaklaştırılmasını Akşehir'den
Ama şeytan dürtükledi sanki birden.
Mademki Kurul onu son anda ekli.
Öcünü almalıydı onlardan.

Daha tesirli olsun diye,
Düşündü, öksürdü, içini çekti:
— Fil için teşekkürlerimizi arz ederim
Şehzade'm! Akşehir'imizi şereflendiren!
Yalnız, düşünüyoruz ki
Tek başına sıkılıyor zavallı fil.
Neden dişi yanında değil?
Ferman buyursanız da bir eş gönderseler derim.

Moğol, yine gürledi
Ve: — Olur! Düşünelim! dedi.

Kurumağa kalmadan Hoca'nın soğuk teri,
Yoluna çıktılar Kurul üyeleri:
— Aman Hoca'm! N'eyledin, n'ettin?
Moğol şehzadesi ne diyor?

Güldü Nasreddin:
— Gözünüz aydın arkadaşlar! Filin dişi de
geliyor!

Nüzhet ERMAN

ETKİNLİKLER

1. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

a) Okuduğunuz metinde geçen deyimleri bulunuz.

.....

.....

.....

.....

b) Deyimlerin metnin anlamına yaptığı katkıyı açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

2. **ETKİNLİK:** Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bulunuz. Metnin bağlamından hareketle anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

3. **ETKİNLİK:** Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Fıkradaki olay nedir?
2. Fıkra göre olaydaki kırılma noktası nedir?
3. Nasreddin Hoca, Şehzade'den ikinci fili isteyerek kasabalıya nasıl bir mesaj vermeye çalışmıştır?
4. Fıkralardan yola çıkarak Nasreddin Hoca'nın kişilik özellikleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
5. Çevrenizde Nasreddin Hoca'nın kişilik özelliklerini taşıyan insanlar var mı?
6. Grup sözcüsü olduğunuz zor bir görevde yalnız bırakılsanız nasıl davranırdınız?

4. ETKİNLİK: "Akşehir'de Bir Fil" metninden alınan aşağıdaki bölümü okuyunuz. Kasabalıların fille ilgili sorununa farklı bir çözüm üretiniz.

Eziyetlerinden vazgeçtik; bir de
Filleri varmış askerlerin,
Bari o rahat dursa!
Çarşıda, pazarda, bağda, bahçede
Silip süpürüyormuş, ne bulursa.
(Öyle ki daha iyi, sel alsın, dolu vursa!)
Allah cümlesine yardım ede!
Aç kalmış kasabalı, fili doyurmuş.

Çözümüm:

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK: "Akşehir'de Bir Fil" metninden iki abartma cümlesi örneği yazınız.

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde yer alan filleri cümleye uygun farklı kip ve kişi ekleriyle tamamlayınız.

- Anadolu'yu kaplayan bir kara su yağ.....
- Adam koskoca çadırını getir.....
- Kasabanın tam ortasına kur.....
- Kasabalı fili doyur.....
- Kışın soğuğu bütün korkuları bastır.....
- Ocağına düş..... şehzadem!
- Hoca artık huzurda bulun.....
- Ne diler..... dil..... benden.
- Yarın Akşehir'e gezmeye git.....
- Fil için teşekkürlerimizi arz et.....
- Hocam sizinle birlikte şehzadeye git.....
- File bir eş gönderilmesi için ferman buyur.....

7. ETKİNLİK: Alınan bir karara, bazı kişilerin uymaması sonucunda ne tür sorunlar ortaya çıkabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

DERSE HAZIRLIK

1. Hangi ülkelere gitmek isterdiniz? Niçin?
2. Türkiye dışında Türklerin ağırlıklı yaşadığı başka yerler var mıdır?

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

MOENA TÜRK KÖYÜ

İtalya-Avusturya sınırında yer alan Moena (Moyena), bir İtalyan köyüdür. Alp Dağlarının en ücra köşesinde, Avusturya sınırında yer alan köy, günümüzde bir kayak merkezi olarak tanınmaktadır. (...) Bölgenin daracık sokakları İstanbul sokaklarını hatırlatmaktadır. Moena Meydanı'nda, Türk'ü tasvirleyen sakallı ve sarıklı bir büst bulunmaktadır. Büstün altında hilalli bir çeşme yer almaktadır. Ünlü Dolomit Sıradağlarının arasında saklı kalmıştır Moena sakinleri, Türk gibi yaşayan İtalyanlardır.

Köyün şaşırtıcı öyküsü bundan tam 323 yıl önce başlar. İtalya'da bulunan "Rione Turchia"(Riyone Türkiye) (Türk Bölgesi), II. Viyana Kuşatması sırasında Viyana'nın 200 km güneyinde bulunan Moena'ya kadar kaçan bir Türk yeniçeri askeriyle bağlantılıdır. (...) Soyundan gelenler onun hatırasını yaşattılar ve orası tek bir Türk'ün orada yaşaması ve yaşatılmasından sonra "Rione Turchia" adını aldı. Türklerin dili ve gelenekleri o kadar baskın ve çekici bir çekim kuvvetine sahiptir ki tek bir fert bile bir toplumu etkileyebilmektedir.

El Turco (Turko)'nun asıl adı Hasan'dır. Fakat isminden çok lakabıyla anılır. "Akranlarına göre iri yarı ve mücadeleci olduğu için ona doğan ve şahingillerden, avcı ve yırtıcı bir kuş olan Balaban lakabı verilmiştir. Bu Türk askeri elinden geldiğince vatani için savaşmaya devam etmiş ve başarıları düşmanların da dikkatini çekmiştir. Düşmanlarıyla girdiği amansız bir mücadelede, düşmanları öldürken o yaralanmıştır. En son hatırladığı, atının üstünde yaralı bir hâlde nereye gittiğini bilmeden kaçışıdır." (...)

Balaban'ı, Moenalı Mariana (Mariyana) ve kardeşi dağda kuzularını otlatırken fark ederler. Çalılıkların arasında gördükleri yabancıнын ölmüş olduğunu düşünürler. Daha sonra dedeleri ve köy halkı yabancıyı köye getirir, iyileşmesi için uğraşırlar. Balaban kendine geldiğinde köy halkından olup biteni dinler. Bu küçük köyün kocaman yürekli insanları ona yardım edip iyileştirmiştir. Balaban, artık gidebileceği bir yeri olmadığını bilmenin hüznüyle bu köyü kendi köyü beller.

Moena'ya barış, huzur ve bolluk götüren soydaşımız yani El Turco kendisini kurtaran Mariana (Maryana) ile evlenir. Zamanla hem köy halkı onu benimser hem de o bu köyü. Bilgisini, görgüsünü, her şeyini onlarla paylaşır. Bu İtalyan köyünde Türklüğü yaşatır. İtalyanca bildiğinden köylüyle rahatça anlaşabilmektedir. (...)

Gel zaman git zaman El Turco köyde huzurlu ve sakin bir hayat yaşarken bir gün bir olumsuzlukla karşılaşır. Alman derebeyleri köye gelir ve haraçlarını alıp köyü yağmalayıp giderler. Özgürlüğüne düşkün Türk buna anlam veremez ve onlara savaşmayı öğretir. Ok ve yay yapımını, ateşli silahları velhasıl savaş tekniğiyle ilgili bildiği her şeyi öğretir. Moenalılar ona minnettardır. Çünkü özgürlük ve kahramanlık kavramlarını o benimsetmiştir onlara. El Turco, 323 yıl geçmesine rağmen hatırasının yaşatılmasını belki de buna borçludur.

Moena'da, Türk geleneği derin bir derecede hissedilmektedir. Moena halkı, her yıl temmuz ayında Türk kökenlerinin efsanevi kaynağını hatırlamak amacıyla sultan, harem kadınları, yeniçerileriyle sesli ve renkli bir şekilde karnaval düzenlemektedir. Karnavalda Moena kadınları; başörtülü, şalvarlı ve uçları yukarıya doğru kıvrık olan pabuçları giymiş Türk kadınlarına bürünürken erkekler ise kılıçlı sultan, vezir ve gazilerin biçimine bürünmektedir. Karnavaldaki görüntüler de bir ritüeli andırıyor olmalı. Çünkü Moena Türk Festivali'nde belediye başkanı dâhil herkes Türk gibi giyiniyor, yeniçeri kıyafetli askerler ortalıkta dolaşiyor. Festivalde, topluluğun en yaşlısı "Sultan" oluyor ve "El Turco"yu temsil ediyor. Ayrıca, her yıl temmuz ayında Moena evlerinin pencerelerinden Türk bayrağı sarkıtılır. Böylece, "Rione Turchia"nın adı yaşatılmaya çalışılmaktadır. (...)

Ayşegül SELOĞLU
(Kısaltılmıştır.)

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Bu cümlelerden hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

- Alp Dağlarının en **üçra** köşesinde, Avusturya sınırında yer alan köy, günümüzde bir kayak merkezi olarak tanınmaktadır.
- Moena Meydanı'nda Türk'ü tasvirleyen sakallı ve sarıklı bir **büst** bulunmaktadır.
- Moena'ya barış, huzur ve bolluk götüren **soydaş**ımız, yani El Turco kendisini kurtaran Mariana ile evlenir.
- Ok ve yay yapımını, ateşli silahları **velhasıl** savaş tekniğiyle ilgili bildiği her şeyi öğretir.
- **Karnaval**daki görüntüler de bir **ritüel**i andırıyor olmalı.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
üçra		
büst		
tasvir		
soydaş		
velhasıl		
ritüel		
karnaval		

2. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Moena köyü hangi turistik faaliyetle ön plana çıkmaktadır?
2. Moena köyünde yaşamaya başlayan Türk'e, köylüler ismi vermişlerdir. Asıl adı'dır. Lakabı ise'dır. Cümlelerdeki boşlukları metinden yararlanarak doldurunuz.
3. Günümüzde Moena köyünde Türk geleneğini yaşatmak için neler yapılmaktadır?
4. Metinde "Türk Köyü Moena" hakkında verilen bilgilerden hareketle bir kültürü yaşatmak ve yaygınlaştırmak için ne tür çalışmalar yapılması gerekir?
5. Sınırlarımız dışında Türk kültürünün yaşatıldığı başka yerler var mıdır?

3. ETKİNLİK: Okuduğunuz metinden ikişer adet öznel ve nesnel cümle bularak yazınız.

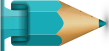
Öznel

.....

.....

Nesnel

.....

.....

4. ETKİNLİK: Okul dergisinde yayımlamak üzere “Türk Köyü Moena” ile ilgili yazı hazırlamanız gerekiyor. İnternet üzerinden yaptığınız araştırmalarda karşınıza aşağıdaki gibi bir Türkçe dersi paylaşım grubu çıktı. Grupta yer alan metni okuyunuz. Ardından yönergelere göre etkinliği yapınız.

09 ŞUBAT 2018 CUMA

Defne

Selam, sunum ödevim için Türk Köyü Moena’yı araştırıyorum. Pek çok internet sitesinde de kaynak bilgisi yok. Güvenilir bilgiye nasıl ulaşabilirim? Acil yardım eder misiniz?

Cengiz

Merhaba Defne, bulunduğun şehrin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne gidersen sana bu konuda faydalı olacak dokümanları temin edebilirsin.

Defne

Mesai saatinin bitimine çok az kaldı, yetişmem imkânsız. Yarın sunumum hazır olmalı.

Canan

Selam Defne bu konuda arkadaşlarına doğru bilgiyi aktarmana yardımcı olacak internette güvenilir bilgi kaynakları “gov, edu” uzantılı sitelerdir. Ödevlerini hazırlarken kaynak güvenilirliğine dikkat etmelisin. Sunum ödevi için en sağlam bilgi kaynağı “http://aregem.kulturturizm.gov.tr” adresi veya “edu” uzantılı makalelerden derleme yapabilirsin.

gönder

a) Defne’nin ödevine yardımcı olmak amacıyla, okuduğunuz metinden edindiğiniz bilgileri kendi ifadeleri-nizle boş bırakılan yere yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

b) “gov” ve “edu” uzantılı siteler dışındaki internet uzantıları neden güvenilir bilgiler içermiyor olabilir?

.....

.....

.....

.....

.....

c) Okuduğunuz veya duyduğunuz haberlere hemen inanıyor musunuz? Yoksa gerçekliğini sorguluyor, doğruya ulaşmak için çaba sarf ediyor musunuz? Kısaca anlatınız.

5. ETKİNLİK: Yönergelere göre soruları cevaplayınız.

a) Aşağıdaki cümlelerin sonuna, kutulardaki eklerden uygun olanları örnekteki gibi yazınız.

İtalya-Avusturya sınırında yer alan Moena, bir İtalyan köyüdür.

Türk köyü bu kadar güzel..... biz de gidelim.

İtalya’ya uçakla gidecek.....

El Turco’nun asıl adı Hasan’.....

Moenalılar ona minnettar.....

Ünlü Dolomit Sıradağlarının arasında saklı kalmış.....

Türklerin dili ve gelenekleri o kadar baskın ve çekici bir çekim kuvvetine sahip.....

En son hatırladığı, atının üstünde yaralı bir hâlde kaçıış.....

Hasan’a yırtıcı bir kuş olan “Balaban” lakabı verilmiş.....

Moena sakinleri, Türk gibi yaşayan İtalyanlar.....

Moena’ya barış, huzur ve bolluk götüren soydaşımız.....

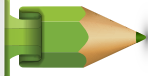
Bu Türk askerinin başarıları düşmanların da dikkatini çekmiş.....

El Turco 323 yıl geçmesine rağmen hatırasının yaşatılmasını belki de buna borçlu.....

b) Getirdiğiniz eklerin cümledeki işlevlerini yazınız.

İsme geldiğinde,

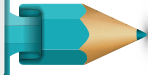

.....

.....

.....

Fiile geldiğinde,

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki metinde yer alan ek fiil almış isimleri bulunuz. Ek fiilin bu kelimelere nasıl bir işlev kazandırdığını yazınız.

Adalarda Saklı Hazine

Heybeli Adası dokuz mil genişliğinde, bağlı ve bahçelidir. Hayat suyu dağıtan kuyusu ve alaca tavşanları ile mamur bir adadır.

Tavşanlı Adası'nda yerleşim yoktur. Çapı 11 mil uzunluğundadır. Başka adaların keçileri de buradadır. Alaca tavşanları çok olduğundan Tavşanlı Adası derler. Rakıta ağacı bu adada yetişir.

Burgazlı Ada, Fatih Sultan Mehmet'e teslim olmuştur. Deniz kıyısına yakın bir yalçın kayalar üzere dikdörtgen bir küçük kaledir. Burgaz Adası 11 mil kuşatır verimli bir adadır. Kalesi olduğundan Burgaz Adası derler. Türkçede kaleye Burgaz derler.

Yanvan Tarihi'nde yazdığı üzere İspanyalılar İstanbul'u Yanko Bin Madyan'dan sonra işgal edip yakıp yıkıp yağmaladılar. Ayasofya Kilisesi'nde olan bütün değerli heykelleri ve nice bin hazine değerinde mücevherleri alarak gemilere koyup İspanya'ya doğru giderken Allah'ın emriyle büyük bir fırtınaya yakalanırlar. İspanyalıların yedi yüz pare gemisi bu kızıl adaların arasında denizin dalgalarından parça parça olup sulara gömülür.

Daha sonra bu Kızılada, Heybeli Adası, Tavşanlı Adası ve Burgazlı Adası'nın yabancı halkı batan gemilerden o mal ve eşyaları çıkarıp Karun Hazineleri'ne sahip olurlar.

Evliya Çelebi

7. ETKİNLİK: Sınıfınızda "Ülkeler arasındaki kültürel etkileşim, toplumların birbirine bakış açısını değiştirir mi, değiştirmez mi?" konulu bir münazara düzenleyiniz. Münazara sırasında aşağıdaki kurallara dikkat ediniz.

MÜNAAZARADA UYULMASI GEREKEN KURALLAR:

1. Konuşmalar, dinleyicilerin kolayca anlayabileceği bir özellik taşımali; doğal, inandırıcı ve etkileyici olmalıdır.
2. Ses, iyi ayarlanmalıdır.
3. Konu dışına çıkmamalıdır.
4. Karşı ekibin konuşmaları can kulağı ile dinlenmeli; eksiklikler, yanlışlıklar not edilip eleştirisi yapılmalıdır.
5. Düşünceleri ve görüşleri savunurken belgelerden, tanıklardan, örnek ve rakamlardan yararlanılmalıdır.
6. Verilen zaman iyi değerlendirilmelidir.
7. Kelimeler anlamlarına uygun kullanılmalıdır.
8. Konuşma esnasında geçiş ve bağlantı ifadeleri uygun kullanılmalıdır.
9. Konuşma esnasında beden dili etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
10. Münazarayı iki ekipten biri kazanır, öteki kaybeder. Sonuç ne olursa olsun, olgun ve anlayışlı davranılmalıdır.

MÜNAZARA DEĞERLENDİRME FORMU

Özellikler	Evet	Hayır	Kısmen
Etkili bir sunum yaptım.			
Kelimeleri anlamlarına uygun kullandım.			
Beden dilini etkili bir şekilde kullandım.			
Geçiş ve bağlantı ifadelerini kullandım.			
Fikirlerimi tutarlı bir şekilde savundum.			
Verilen sürede sunumumu yaptım.			

8. ETKİNLİK: Okullar arası bir bilgi şöleninde okulunuzu tanıtmak amacıyla bilgilendirici bir metin yazınız.

GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. "Geleneksel Kırkpınar Yağlı Güreşleri" ile ilgili bir araştırma (Nerede, ne zaman düzenlenir, kuralları nelerdir?) yapınız.

DERSE HAZIRLIK

1. "Kırkpınar Yağlı Güreşleri" ile ilgili bildiklerinizi anlatınız.
2. "Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali" kültürel ve toplumsal hayatımıza ne tür katkı sağlar? Tartışınız.

- Metni, öğretmenin rehberliğinde tahmin ederek dinleyiniz.

ETKİNLİKLER

1. ETKİNLİK: "Kırkpınar'a Adını Veren Kırk Yiğit" metnini dikkatle dinleyiniz. Dinleme esnasında öğretmenin metni durdurup metnin devamı ile ilgili tahminlerde bulunmanızı sağlayacak sorular soracak. Tahminlerinizi aşağıdaki boşluklara yazınız.

Cevap 1:

Cevap 2:

Cevap 3:

Cevap 4:

2. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi sebepleriyle birlikte yazınız.

3. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metinde geçen aşağıdaki altı çizili kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin ederek yazınız. Daha sonra tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

- Yaman bir güreşti doğrusu, hem de garip bir güreşti.
- Güreş başladığında vakit kaba kuşlukt.
- Şafak söktü.
- Her yıl burada kıran kırana güreş tutmak gelenek oldu.
- Kuşlar da önce tedirgin oldular ya, sonra yatıştılar.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı

4. ETKİNLİK: Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Metne göre "Kırkpınar" adı nasıl doğmuştur?
2. Kırk yiğidin hatırasını yaşatmak için neler yapılmıştır?
3. Yaşadığınız çevrede adını efsanelerden alan bir yer var mıdır?
4. Metinde güreşlerdeki "er meydanı, yenişememe, sonuna kadar devam etme" anlatımı ile günümüz spor karşılaşmalarındaki "sportmenlik" kavramını karşılaştırınız.
5. Sırtı yere gelmeyen cihan pehlivanlarının yetişmesi ile efsane amacına ulaşmış mıdır?
6. Bir mekânda yüzlerce yıl bir geleneğin sürdürülmesinin önemi neler olabilir?

5. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu	
Ana Fikir	

6. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metnin tutarlılığını değerlendirmek amacıyla aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

a) Dinlediğiniz metindeki cümleler birbirleriyle bağlantılı mı? Sebebiyle birlikte yazınız.

b) Dinlediğiniz metnin olay örgüsünde anlamsal ve mantıksal bir eksiklik hissettiniz mi? Sebebiyle birlikte yazınız.

c) Metindeki olayların gelişimi ve sonucu bir bütünlük içinde aktarılmış mıdır? Sebebiyle birlikte yazınız.

d) Sorulara verdiğiniz cevaplara göre metnin tutarlılığı ile ilgili ulaştığınız sonucu yazınız.

Tutarlı çünkü;

Tutarlı değil çünkü;

7. ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiilleri inceleyiniz. Fiilleri tablodaki uygun yerlere yerleştiriniz.

- Kırk yiğit Edirne'nin batısında bir çayırılıkta güreştiler.
- Savaşçılar çimenlerde biraz dinlendiler.
- Oyunun her türlü'sü sergileniyordu.
- Genç pehlivan, güreşiyle seyircilerin gözüne girdi.
- Güreş ikinci gece de sürdü.
- Edirne'nin yaprak ciğeri de meşhur olmuştur.
- O gün oraya bir rastlantı sonucu Türk birliği geldi.
- Kırk mezarın yanı başında kırk pınar fışkırmış.
- Kırkpınar güreşleri haziran ayının ortalarında yapılır.
- Cazgır, pehlivanları er meydanına davet etti.
- İçinden nice cihan pehlivanları çıktı.
- Teknik direktör maçtan sonra takım kaptanıyla görüştü.

The diagram illustrates the classification of verb forms into three categories, each with a corresponding colored box and a list of five dotted lines for examples:

- Basit Fiiller** (Simple Verbs): Represented by a green box.
- Türemiş Fiiller** (Derived Verbs): Represented by an orange box.
- Birleşik Fiiller** (Compound Verbs): Represented by a blue box.

8. ETKİNLİK: Bir haber muhabiri olduğunuzu hayal ediniz. Yapmış olduğunuz araştırma ve dinlediğiniz metinden yola çıkarak canlı yayında “Kırkpınar Yağlı Güreşleri” hakkında bilgilendirici bir konuşma yapınız.

9. ETKİNLİK: Dinlediğiniz metni özetleyiniz.

ERTUĞRUL'UN OCAĞINDA UYANDIK

Üç kıtaya hükmeden cihan devletinin neşvünema bulduğu mübarek Söğüt'e doğru gidiyoruz... Sakarya Vadisi'ne saptıktan sonra yolumuzun iki yanı dik ve yeşil yamaçlarla kaplanıyor. Vadide bir o yana bir bu yana kıvrılan yol bizi önce Bilecik'e ardından Söğüt'e ulaştıracak.

Ben bu yoldan yıllar önce bir kere daha geçmiştım. Antalya'ya giderken ay ışığında baktığım ve ilk cedlerimizin at koşturan hayallerini gördüğüm tepelere, şimdi gündüz gözü ile bakıyorum. Bu tepeler, bu vadiler Osmanlı kurulurken Anadolu birliği sağlanırken ne akınlara ne vuruş kışlara sahne oldular. Sakarya Nehri Türklüğün can damarı olma hüviyetini, İstiklal Savaşı yıllarında bir kere daha ortaya koydu. Sakarya Savaşı denilen ve 22 gün 22 gece kan, ateş ve barut kokuları içinde süren bu dışı dışı mücadele sonunda, Anadolu Türklüğü tekrar dizleri üzerine doğrulabılmıştır.

(...)

Ve işte biz zihnımızde bu düşüncelerle 1299 yılında fethedilen Bilecik'e yaklaşıyoruz. Yüksek tepelerin yamaçlarına kurulu ve kuzeyden güneye bir vadi ile yolculara geçit veren Osman Bey'e, evladının kuracağı cihan devletinin ilk müjdecisi olan, o zamanların nazenin Bizans dilberi Bilecik... Bu tarihî önemi büyük fakat günümüzde nüfusu az şehrimizi bir uçtan bir uca katetmemiz, belki yarım saat bile sürmüyor. Fetihten sonra tekkesini buraya kuran Şeyh Edebalı'ya ve onun dergâhı gölgesinde günde beş vakit müminlerin dualarını Tanrı katına ulaştıran Orhan Camii'ne, buğulu gözlerle bakıyoruz. Menzilimiz Söğüt... Bir an önce oraya ulaşmak zorundayız. Ama dönüşte böyle bir Fatiha süresince değil, daha uzun müddet Şeyh Edebalı'yı ve Orhan Camii'ni ziyaret edeceğiz. "Fetih günlerinin saf neşesi ile" ruhumuzu yıkayacağız.

Bilecik'i geçtikten sonra güneydoğuya doğru dönüyoruz. Dar, bakımsız ve kıvrımlı bir yoldayız. 25 kilometre sonra Söğüt'e varacağız. Normalde 15-20 dakikada bitirmemiz gereken yolu bunun iki katı sürede ancak tamamlayabiliyoruz.

Artık Söğüt'e girmek üzereyiz, yolumuzun iki yanında kiraz bahçeleri... Yeşil yapraklar arasından yüz gösteren kıpkırmızı kirazlar... Karacaoğlan, bu iki rengin birbirine bu kadar yakıştığını bir Türkmen güzelinde görmüştü: "Yeşil bağla ala karşı, / Yakışmazsa öldür beni." Türkmen güzeli de bu renk zevkini kiraz ağaçlarından almış olmalı...

Ve sol yanımızda yüksek bir tepe... Biraz daha yükselse bulutlara değecek. Tepenin zirvesinde bulunan türbe mutlaka yoldan geçenlerin dikkatini çekiyor. Söğüt'ün hayli uzağında bu ıssız tepeyi kim mekân tutmuş olabilir? Bu tepede, Osman Gazi'nin bacanağı Dursun Fakih yatmaktadır. Şeyh Edebalı'nın öğrencisi ve damadı olan bu bilgin aynı zamanda eli kılıç tutan bir kahraman, bir gazi alperendir... Osman Bey ile birlikte pek çok gazaya katılmıştır. Karacahisar'ın fethinden sonra Osman Bey adına ilk hutbeyi okuyan din adamı Dursun Fakih'tir.

Böylece Osmanlı Devleti'nin ilk kadısı olmak şerefi de yine bu gazi alperene aittir. İşte bu tepe üzerindeki kartal yuvası türbede Dursun Fakih yatmakta, çıkış yolu hayli zahmetli olan otağında ziyaretçilerini beklemektedir. Ve kuzeybatı ufkunda, yaklaşık 30 km uzakta, Bilecik'teki tekkesinde uyuyan kayınpederi Şeyh Edebalı ile 700 yıldır bakışmakta, görüşmektedir.

Nihayet Söğüt'e giriyoruz... Ertuğrul Gazi'nin 400 çadırlık aşiretiyle Söğüt'e gelişi, bu küçük ve şirin beldenin adını kıyamete kadar silinmeyecek şekilde tarihe yazdıracaktır. Hem de altın harflerle...

Bu anlamda Söğüt demek, Ertuğrul Gazi demektir. Uzun bir ömür süren bu Türkmen başbuğu, aşiretini gayet şuurlu bir şekilde sevk ve idare etmiş, kışları Söğüt'te, yazları Domaniç'te bu bölgeye kök salmalarını sağlamış ve onları devlet olmaya hazır bir kıvamda oğlu Osmancık'a emanet olarak bırakmıştır...

Ertuğrul Gazi, Söğüt'ün hemen girişinde yüksekçe bir tepede bulunan mütevacı türbesinde yatıyor. Kayı boyunun başbuğu, sandukasının altında sonsuz uykusunu uyurken türbenin yemyeşil bahçesinde eşi, oğulları ve yoldaşları, gazi başbuğları ile birlikte başladıkları yolculuğu onun çevresinden ayrılmadan kıyamete kadar sürdürüyorlar.

Eşi Halime Hatun bahçeye girişte hemen sağ tarafta, Ertuğrul Gazi'yi ziyarete gelen misafirleri karşılar gibi... Onun biraz ilerisinde adı cihan devletine ad olan Osman Gazi'nin makam kabri bulunuyor. Öteki oğulları Gündüz Bey'in makam kabri ile İkizce'de şehit olan Savcı Bey'in kabri de bu bahçe içinde... Sonra kardeşinin ve kumandanlarının makam kabirleri... Dündar Bey, birlikte kılıç sallayıp at bindiği yoldaşları Akça Koca, Konur Alp, Aykut Alp, Turgut Alp, Samsa Çavuş... Hep birlikte hayatta iken olduğu gibi ölümden sonra da Ertuğrul Gazi'nin etrafında toparlanmışlar. Türklüğün asırlardır susmayan kalbi gibi atıyorlar... Ruha serinlik veren berrak pınarlar gibi Türkçe adlarıyla, kişilikleriyle, fiilleriyle kendilerini yaşatacak torunlarını bekliyorlar.

Ertuğrul Gazi'nin türbesinin bulunduğu yer, Söğüt'ün ve Türklüğün mukaddes tepesidir. Yüzyıllardır Yörük kardeşleri, Ertuğrul Gazi dedelerini ziyaret etmek için yurdun dört bucağından kafil kafil bu tepeye gelirler. Fatih okurlar, şifalı pilavlarını yaparlar, binlerce kişiye dağıtırlar. Siverek'ten, Bitlis'ten, Edirne'ye, Aydın'a, Kastamonu ve Çankırı'ya, Mersin'e, Antalya'ya velhasıl vatanın en ücra köşelerine kadar bir heyecan yayılır; her yıl eylül ayında işte bu mukaddes mekânda buluşulur, muhabbet tazelenir. 721 yıldır bu gelenek şuurla tekrarlanır.

İsa KOCAKAPLAN
(Kısaltılmıştır.)

ÇEÇ DAĞI EFSANESİ

Çeç kelimesinin ne manaya geldiğini belki hepimiz bilmeyiz ama "Arpa, buğday çeç olur. / Güzeller güleç olur." türküsünü dinlemeyenimiz yok gibidir. Çeç kelimesinin en güzel manası, ona en yakışanı, bence şu olabilir: Çiftçinin kavurucu yaz güneşinin altında, alnından damlayan ter taneleri.

Nevşehir'in Avanos ilçesinde, halkın Çeç Dağı adını verdiği bir tepe vardır. Bunun üzeri, anlatıklarına göre, bir masa üzeri kadar düzdür. Hiç, üzeri düz olan dağ da olur muymuş demeyiniz. Elbette olur. Hem, hikâyesi bu oluşu ne güzel anlatıyor.

Vaktiyle çiftçinin biri ekinlerini harmanladıktan sonra kurttan kuştan, hırsızlardan korumak için büyük bir yığın hâline getirir. Kendisi de başında beklemeye başlar. Mal bu, "Canın yongası." demişler. Ama herkesin öyle çok malı yok ki saklasın. Fakiri var, yoksulu var.

Bir gün biri çıkar gelir çiftçinin karşısına. Fakirdir, yoksuldur. Biraz buğday ister çiftçiden. Belki o koca yığından alındığı belli olmayacak kadar az bir buğday... Ama çiftçi hiç oralı olmaz. Üstelik fakir köylüsünü bir güzelce de azarlar, sonra da kovar. Fakirin dili yok ki bir şeyler söylesin, taş yürekli kalbi yok ki kötü laflar etsin. Dediği sadece "Allah seni de, buğdayını da taş yapsın."

Bugün Çeç Dağı adı verilen burada, dikkatlice bakılırsa ayrıca insana, orağa, yabaya benzer taş parçalarının olduğu görülür. Merhametsiz çiftçi bütün varlığı ile birlikte taş olmuştur.

Saim SAKAOĞLU

(İlk iki soruyu metne göre yanıtlayınız.)

1. Görünüş olarak Çeç Dağı'nı diğer dağlardan ayıran özellik nedir?

2. Metinde cevabı olan soruların karşısına (X) işareti koyunuz.

- ☐ Çeç kelimesinin en güzel manası nedir?
- ☐ Çeç Dağı adı verilen yerde taşlar sadece insana mı benzemektedir?
- ☐ Metin kaçınıcı kişinin ağzından anlatılmaktadır?
- ☐ Çiftçiden buğday isteyen kişinin ismi nedir?
- ☐ Çeç Dağı hangi şehrimizde bulunmaktadır?
- ☐ "Arpa, buğday çeç olur. / Güzeller güleç olur." türküsü hangi yöreye aittir?
- ☐ Çiftçinin karşısına çıkan kişi fakir midir?
- ☐ Çiftçi buğday ve arpa dışında başka hangi ürünleri yetiştirmektedir?

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Sınava hazırlandığı için odasından dışarı çıkmıyordu.
- B) Sergide birbirinden farklı resimler sergilenmişti.
- C) Üzerinde yaşadığımız bu topraklar atalarımızın bize emanetidir.
- D) Babaannesine bundan sonra torunu bakacakmış.

4. Aşağıdaki fablda geçen söz sanatlarını bulunuz.

KEDİ ve TILKI

Tilki ile kedi sohbet ediyorlarmış. Tilki durmadan hilekâr ve kurnaz olduğunu anlatıyormuş. Söylediğine göre düşmanları onu alt edemezmiş. Çünkü onlardan kurtulacak bir sürü oyun ve hile biliyormuş. Kedi biraz da utanarak "Ben fazla oyun bilmem ki." demiş. "Düşmanlarımla elinden kurtulmak için tek bir yol bilirim. O da kaçmaktır."

Tilki: "Kedi kardeş!" demiş. "Ben her tehlike karşısında başımın çaresine bakabilirim. Ama senin durumuna üzülüyorum. Korkarım bir gün seni çabuk alt edecek." Az sonra bir sürü tazinin bağrıışmalarını duymuşlar. Bir avcı topluluğuna ait bu köpekler bütün hızlarıyla kendilerine doğru koşuyormuş. Kedi hemen yanındaki ağacın dallarına sıçrayarak üstteki bir yaprak kümesinin içine saklanmış. Tilki ise "Acaba şu hileyi mi yapsam yoksa bu hileyi mi?" diye düşünmeye başlamış. Çünkü o kadar hile biliyormuş ki hangisini uygulamasının doğru olacağına bir türlü karar veremiyormuş. Tam birisini uygulayacakmış ki tazılar etrafını çevirip tilkinin işini bitirmişler.

Bütün olanları yukarıdan seyreden kedi çok hile bilmediğine şükretmiş.

Ezop Masalları
Der.: Tekin ERGUN

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde öznellik söz konusudur?

- A) Türkçe yazılısından yüz almış.
- B) Kardan dolayı okullar tatil edildi.
- C) Bu evde beş kişi kalıyor.
- D) Son okuduğum roman beni çok etkiledi.

6. Hasan Türkçe dersinden almış olduğu yazım kuralları konulu proje ödevini tamamlamak için hangi internet sayfasından araştırma yaparsa güvenilir bir bilgi elde etmiş olur?

- A) <http://www.turkcedir.com.tr>
- B) <http://www.yazimyanlis.org.tr>
- C) <http://www.tdk.gov.tr>
- D) <http://blog.turkcedil.com>.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde şimdiki zaman kullanılmıştır?

- A) Bu yol bizi önce Bilecik'e ardından Söğüt'e ulaştıracak.
- B) Nihayet Söğüt'e giriyoruz.
- C) Temmuz ayında Moena evlerinin pencerelerinden Türk bayrağı sarkıtılır.
- D) Koskoca çadırını kasabanın tam ortasına kurmuş.

TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

1. TEMA ERDEMLER

1. Sabır, bağışlamak, adil olmak, merhametli olmak, açık sözlü olmak, faziletli ve ahlaklı olmak, büyüklere saygı.
2. Cahil arasındaki âlim, zenginken fakir düşen, hatırlı iken itibarını kaybedendir.
3. ...
4. ...
- 5.

K	İ	D	A	C	B	E	İ	S	E	A	N	T
S	Y	Ü	K	S	A	G	S	E	N	F	İ	E
M	E	R	H	A	M	E	T	V	T	K	S	R
Ş	A	Ü	B	Y	V	İ	R	G	Ü	V	E	N
A	C	S	A	G	C	Y	A	İ	C	E	A	V
R	Y	T	D	İ	A	T	Z	A	B	F	İ	T
M	İ	L	O	M	S	E	İ	Z	T	A	Y	S
İ	M	Ü	U	İ	U	İ	Y	İ	L	İ	K	A
D	A	K	İ	Z	T	P	E	M	A	C	M	B
C	Ö	M	E	R	T	L	İ	K	S	E	R	İ
A	H	L	A	K	Y	Y	E	B	L	C	N	R
Y	A	S	İ	L	A	Y	İ	R	A	H	İ	M

6. Bayram şiirinde **konusurma (intak) sanatı** vardır.
İstiklal Marşı'ndaki dördlükte **benzetme sanatı** vardır.

7. C

8.
 - Bambaşka bir dünyada sizi nasıl bir yaşam bekliyor.
 - Dolapta unutulmuş peynir bir haftada küflenmiş.
 - Kitapları raflara alfabetik sıraya göre dizin.
 - Bir başka gelir bahar Toros Dağlarına.
 - Bahar gelince tüm doğa yeşerir.
 - Eşyalar evin çatısında kullanılmadan duruyor.

İş fiili

Oluş fiili

İş fiili

Durum fiili

Oluş fiili

Durum fiili

9.

	Haber Kipi	Dilek Kipi
Teyzemler seneye Burdur'a taşınacak.	✓	
Kalan çantaları da siz getirin.		✓
Dökülen yaprakları birer birer topladı.	✓	
Akşam saatlerinde mağazalar kapanır.	✓	
Bu müjdeyi Ali'ye hemen vermeliyim.		✓
Yemeğe onu da davet etmişsin.	✓	
Kardeşim de bizimle gelse.		✓
Sınıf başkanı içeride yoklama alıyor.	✓	
Ben bu konu üzerine biraz düşüneyim.		✓

TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

2. TEMA MİLLİ MÜCADELE ve ATATÜRK

1. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tugay ve alay seviyesindeki birliklerine verilir. Birliğin onur timsalidir.
2. Sancak, mübarek ecdat kanını, şehit tenini, zaferlerin ışığını, hürriyet ve istiklâli, kahramanlık ve fazileti, milli iradeyi, şeref ve mesuliyeti temsil etmektedir.
3. ...
4. D, D, Y, D
5. C
6. C
7. B
- 8.

Fiil	Gerekliklik Kipi	İstek Kipi	Dilek-Şart Kipi	Emir Kipi
okumalı	✓			
gitsek			✓	
yapalım		✓		
gelmeliyiz	✓			
silsin				✓
baksalar			✓	
yazayım		✓		

3. TEMA KİŞİSEL GELİŞİM

1. Profesör şehrin kenar mahallelerinde yaşayan 200 erkek çocuğun durumunu araştırmalarını ve her bir çocuğun geleceği hakkında değerlendirme yapmalarını istemiş.
2. Çocuklardan 176'sının olağanüstü bir başarı gösterip avukat, doktor ya da iş adamı olduğunu verisine ulaşılmıştır.
3. Çocukların cevabı "Bir öğretmenimiz vardı. Onun sayesinde." şeklinde olmuştur.
4. Öğretmenin sihirli formüle cevabı "Ben o çocukları çok sevdim." şeklindedir.
5. ...
- 6.

Yürümekten perişan oldum ... <u>başka bir deyişle</u> ... ayağıma kara sular indi.
Herkes yarınki sınava iyi çalışsın ... <u>özellikle</u> ... son konulara dikkat edin.
Annemi bugün kırdım ... <u>oysaki</u> ... onu kırmak istememiştim.
Bu olayın ... <u>ilk olarak</u> ... ne zaman gerçekleştiğini bilmiyoruz.
... <u>Son olarak</u> ... nasihatlerimi sakın aklından çıkarma.

7. ...
8. C
9. C

TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

4. TEMA MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

1. Ebru sanatı ilk olarak Orta Asya'da ortaya çıkmıştır.
2. Çağatayca'da "Ebre", İran'da "Ebri ya da Abru", Anadolu'da "Ebri veya Ebrû" gibi isimlerle anılmıştır.
3. ...
4. ...
5.
 1. Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır. (.....**Abartma**.....)
 2. Deniz ve mehtap sordular seni: Neredesin? (.....**Konuşturma (intak)**.....)
 3. Gemiler yorgun ve hâlsiz ilerliyordu dalgalar arasında. (.....**Kişileştirme**.....)
 4. Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik. (.....**Abartma**.....)
6. B
7. C
8. B
9. D
10. C

5. TEMA BİLİM ve TEKNOLOJİ

1. ...
2. Çocuğa armağan olarak pil getiriyorlar.
3. Gökyüzünün derinliklerine doğru yol alan bir oyuncak olduğu için Ayşe Hanım mavi renkli bir kumaş seçmiştir.
4. Uçan daire İstanbul Oyuncak Müzesinin uzay odasında sergilenmektedir.
5. C
- 6.

Piri Reis dünyaca ünlü bir denizcimizdir.

Uzay asansörü sayesinde ulaşım maliyetleri azaldı.

K

Robotlar programlandıkları alanlarda insanlara yardımcı olur.

K

Uçan daireler ulaşımımızın vazgeçilmezi hâline geldi.

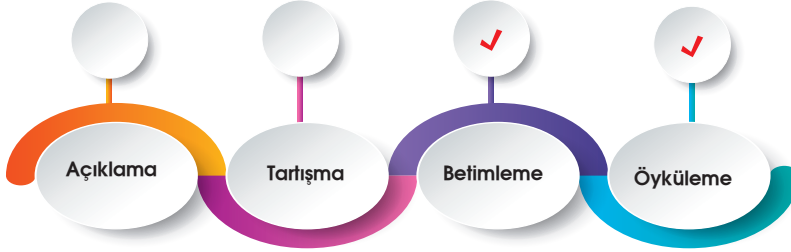
K

Akıllı telefonlar sayesinde dünya, parmaklarımızın ucundadır.

7. A
8. C
9. D

6. TEMA OKUMA KÜLTÜRÜ

1. Elektronik kitap düz metinden farklı olarak resim, animasyon, ses, müzik ve video içerebilir.
2. Elektronik kitap kullanıcısı olabilmek için metni zenginleştirici özellikler sağlayan bir yazılım gereklidir.
3. E-Kitap'ı dijital kitaptan ayıran yazılım ve donanım bileşenidir.
4. ...
- 5.

6. B

7.

- A Son eserini, yaşamında edindiği deneyimlerinden yola çıkarak kaleme almış.
- B Sıkıca giyinmemesi hastalanmasına vesile oldu.
- C Bugün okula gitmedim, bütün gün bomboş odamda oturdum.
- D Hava çok soğuk, mutlaka evsizler üşüyor olmalı.

D Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanımı.

A Gereksiz sözcük kullanımı.

B Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı.

C Sözcüğün yanlış yerde kullanımı.

Anlam belirsizliği.

8. C

9. D

10.

Hasan öğretmen konuyu daha güzel anlatıyor.

İnsanın kendini tanıması önemlidir.

Beni yalnız sen anladın.

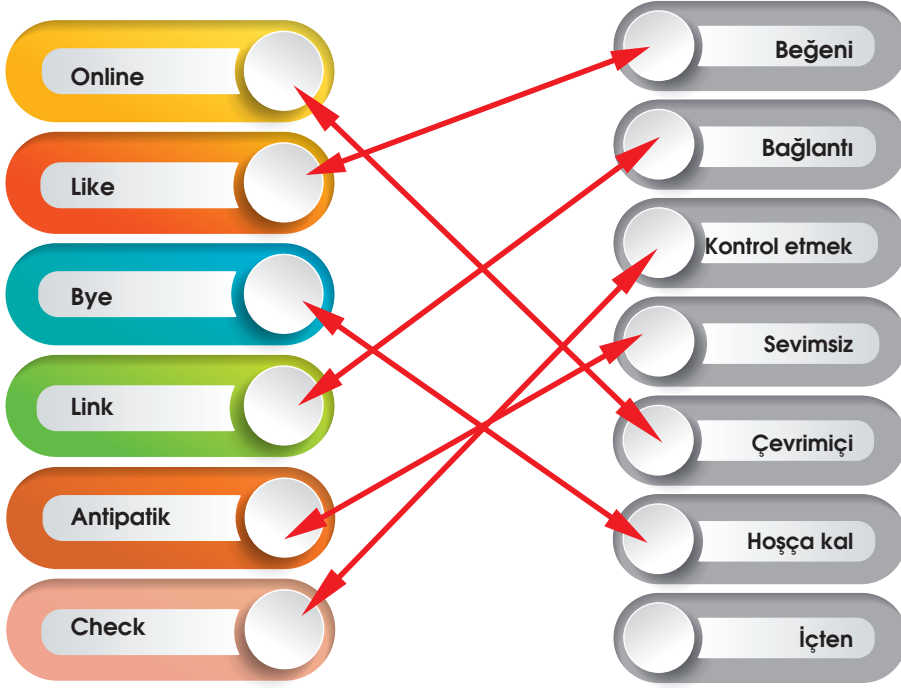

Dostumuz Türkçeyi dikenler içinde bırakmayalım.

11. D

TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

12.

7. TEMA DOĞA EVREN

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
- 5.

- Günü gününe yazılır.
- Başına tarih yazılır.
- Özeldir. Derin ve içten bir anlatımı vardır.

Günlük

- Aradan belli bir zaman geçtikten sonra yazılır.
- Nesneldir. Anlatıldığı döneme ışık tutar.
- İnsan belleğinde iz bırakan olay ve olguları anlatır.

Anı

6. A
7. B
8. A
9. B

8. TEMA ZAMAN VE MEKÂN

1. ...
2.

X

Çeç kelimesinin en güzel manası nedir?

X

Çeç Dağı adı verilen yerde taşlar sadece insana mı benzemektedir?

X

Metin kaçinci kişinin ağzından anlatılmaktadır?

Çiftçiden buğday isteyen kişinin ismi nedir?

X

Çeç Dağı hangi şehrimizde bulunmaktadır?

"Arpa, buğday çeç olur. / Güzeller güleç olur." türküsü hangi yöreye aittir?

X

Çiftçinin karşısına çıkan kişi fakir midir?

Çiftçi buğday ve arpa dışında başka hangi ürünleri yetiştirmektedir?

3. C
4. Kişileştirme- Konuşturma
5. D
6. C
7. B

KAYNAKÇA

- ADIVAR, Halide Edib, Dağa Çıkan Kurt, Özgür Yayınları, İstanbul, 2005, s.75.
- AKIN, Sunay, “Ay’a İlk İnsanı Biz Gizledik...” Ay Hırsızı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2014, s.19-24.
- AKSAN, Yaşar, “Sütlüce’nin Başına Gelenler” Bir Avuç Kan, Bir Avuç Toprak Çanakkale, Bizbize Yayınları, Ankara, 2007, s.56-57.
- ALİ, Rahmi, “Muhacir Osman” Batı Trakya’da Türk Edebiyatı’na Gönlü Verenler, Bengü Yayınları, Ankara, 2015, s. 172-177.
- AMİCİS, Edmondo de, “İlk Kar” Çocuk Kalbi, (Çev.: M. Mine ÇİLİNGİROĞLU), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2012, s.58-59.
- ARAZ, Nezihe, “Ordular! İlk Hedefiniz...” Bir Zamanlar O da Çocuktuk Adı: Mustafa, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2013, s.154-161.
- AYTMATOV, Cengiz, “Yıldırım Sesli Manasçı” (Çev.: Refik ÖZDEK), Ötüken Yayınları, Ankara, 2013, s.24-27.
- BACON, Francis, Denemeler, (Çev.: Akşit GÖKTÜRK), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2013, s.193.
- BAKİLER, Yavuz Bülent, “Türkiye’im, Anayurdum, Sebeğim, Çarem” Harman, Yakın Plan Yayınları, İstanbul, 2013, s.31.
- BARUTÇUGİL, Hikmet, “Ebru” Türklerin Ebru Sanatı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2007, s.13.
- BEYDEBA, “Anıların İlhamı” Kelile ve Dimne, (Çev.: Sadık Yalsızuçanlar), Lacivert Yayıncılık, İstanbul, 2011, s.13-18.
- BROWN, Christy, Sol Ayağım (Çev.: Kaan MUTLU), Nokta Kitap, İstanbul, 2004, s.3-7.
- CANFIELD, Jack ve HANSEN, M. Victor, “Sevgi: Yaratıcı Güç” Tavuk Suyuna Çorba (Yüreğinizi Isıtacak Öyküler) (Çev.: Şerife KÜÇÜKAL), HYB Yayıncılık, Ankara, 1999, s.3-4.
- CANFIELD, Jack ve HANSEN, M. Victor, “Birer Birer” Tavuk Suyuna Çorba (Yüreğinizi Isıtacak Öyküler)(Çev.: Şerife KÜÇÜKAL), HYB Yayıncılık, Ankara, 1999, s.17.
- ÇAMLİBEL, Faruk Nafiz, Han Duvarları Toplu Şiirler, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012, s.217.
- CUNBUR, Müjgân, Karacaoğlu, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2008, s.55.
- DAYIOĞLU, Gülten, “Suna’nın Son Öyküsü”, Suna’nın Serçeleri, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2016, s.112-117.
- DAYIOĞLU, Gülten, “Artık Antartika’da Buz Dağlarının Arasındayız”, Gizemli Buzullar Kıtası Antartika ve Patagonya’ya Yolculuk, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2014, s.127-132.
- Der.: ERGUN, Tekin, “Kedi ve Tilki”, Ezop Masalları, ABM Yayınevi, İstanbul, 2012, s.106.
- ERGİN, Muharrem “Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanı” Dede Korkut Kitabı, Boğaziçi Yayınları, Ankara, 2015, s.125-135.
- ERMAN, Nüzhet, “Akşehir’de Bir Fil” İpe Un Seren Adam (Nasreddin Hoca), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000, s.69-71.
- ERSOY, Mehmed Âkif, Safahat, Kayseri Valiliği Kültür Yayınları, Kayseri, 2009, s.384-387.
- ERSÖZLÜ, Bilgin, “Piri Reis”, TÜBİTAK Bilim Çocuk, Ankara, 2013, Sayı: 187.
- ERŞAHİN, Cengiz, “700 Yıllık Altın Öğüt” Hayat Değiştiren 101 Öykü, Tutku Yayınevi, Ankara, 2010, s.167-168.
- ESİNER ÖZEN, Mine, “Piri Reis Ve Müntehab-I Kitab-I Bahriye”, Osmanlı Bilimi Araştırmaları, 2006, VII/2, s.119-122.
- EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi, “Hüzün Geldi” Dol Karabakır Dol, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2013, s.119.
- FUAT, Memet, “Bayram” Orhan Veli Kanık Sakın Şaşırma Seçme Şiirler, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2008, s.24.
- GÖKALP, Ziya, Kızıl Elma, İkbâl Kitabevi, İstanbul, 1941, s.84-85.
- GÜNDOĞDU, Raşit, “Adalarda Saklı Hazine” İstanbul’un Sırları, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.145-146.
- GÜNTEKİN, Reşat Nuri, “Munise” Çalıkuşu, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1939, s.253-257.
- GÜRMAN TEKİN, Ela, “Her Dem Tiryaki” TRT Vizyon Dergisi, Ankara, 2015, Sayı 308 s.10.
- HAWKING, Lucy ve Stephen, “Evren’e Açılan Gizli Anahtar” (Çev.: Bahar ULUKAN), Doğan ve Egmont Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.93-103.
- KAHRAMAN, Mehmet, “Okumak Deyince”, Türk Dili Dergisi, İstanbul, 2016, Sayı: 773 s.73-75.
- KAKU, Michio, “2100’deki Yaşamdan Bir Gün” Geleceğin Fizigi (Çev.: Yasemin SARAÇ OYMAK, Hüseyin OYMAK), ODTÜ Yayıncılık, Ankara, 2014, s.394-397.
- KARAKOÇ, Abdurrahim, Suları İslatamadım, Kadim Yayınları, Ankara, 2015, s.28.
- KARAKOÇ, Bahaettin, Kar Sesi, Nar Yayınları, İstanbul, 2015, s.274-275.
- KISAKÜREK, Necip Fazıl, Çile, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2016, s.166-168.
- KOCAKAPLAN, İsa, “Ertuğrul’un Ocağında Uyandık” Türkü Söyleyen Şehirler, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2008, s.13-29.

- KÖKLÜĞİLLER, Ahmet, “ İlk Çocukluk Hüseyin Cahit Yalçın” Türk Yazarlarından Çocukluk Anıları, Can Çocuk Yayınları, İstanbul, 2011, s.13-19.
- KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI Lavanta Kokulu Köy Kitapçığı, Isparta.
- LA FONTAİNE, “Eşek ve Köpek” Fabllar, (Çev.: Acar ERDOĞAN) Mavi Bulut Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.105-107.
- MEB Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), Ankara, 2018.
- OĞUZCAN, Ümit Yaşar, “Kardeşim” Âşık Veysel, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1972, s.25-26.
- OZANSOY, Halit Fahri, Vatan Destanı, Adalet Gazetesi, Ankara, 1971 Sayı: 4433 s.3.
- ÖNDER, Işık, “Elektronik Kitap” Yeni Yüzyılın Kitabı Elektronik Kitap, Orient Yayınları, Ankara, 2013, s.15-17.
- ÖYMEZ, Zeynep, “Barış’la 73 Yıl” TRT Vizyon Dergisi, Ankara, 2016, Sayı: 320 s.22-25.
- ÖZAKMAN, Turgut, “ Ben Mimar Sinan” Bütün Oyunları/3, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2011, s.141-159.
- ÖZEREN, Sara Gürbüz, “ Bir Şehidin Son Mektubu” Vatan Kalbinin Attığı Yer Çanakkale Şehit Mektupları, Damla Yayınevi, İstanbul, 2010, s.99-104.
- RADO, Şevket, Ümit Dünyası, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2011, s.127-128.
- RADO, Şevket, “Misafirliğe Dair” Eşref Saat, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2014, s. 45-49.
- SABA, Ziya Osman, “Beyaz” Geçen Zaman, Varlık Yayınları, İstanbul, 1947, s.72.
- SABA, Ziya Osman, “İstanbul” Bıraktığım İstanbul (Bütün Şiirleri), Alkım Yayınevi, İstanbul, 2003, s.130-131.
- SAKAOĞLU, Saim, “Çeç Dağı” 101 Anadolu Efsanesi, Damla Yayınevi, İstanbul, 1976, s.46-47.
- SARIYÜCE, Hasan Latif, “Kırkpınar’ Adını Veren Kırk Yiğit” Anadolu Efsaneleri 1, Nehir Yayınları, İstanbul, 2006, s.105-107.
- SEYFETTİN, Ömer, “Kütük” Seçme Hikayeler (Çev.: Tuğçe İnceoğlu), Antik Dünya Klasikleri, İstanbul, 2010, s.224-225.
- SÖNMEZ, Cemil, “Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz, Atatürk ve Çocuklar, Ajans Türk Matbaacılık, Ankara, 1992, s.138-139.
- TAMBİNİ, Michael, “ Yeni Dünya” 21. Yüzyıl (Çev.: Zeynep GÜRSOY) , TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Ankara, 2008, s.6-8.
- TARANCI, Cahit Sıtkı, “ Bu Sabah Hava Berrak” Otuz Beş Yaş, Varlık Yayınları, İstanbul, 1946, s.41-42.
- TUTKUN, Aynur, “İnsanlarla Geçinme Sanatı” Hayatta İhmale Gelmeyenler, Yüzakı Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.91-94.
- TOLSTOY, Lev N., “Üç Soru” İnsan Neyle Yaşar? (Çev.: Gökçe MÜDERRİSOĞLU AKTAŞ), İndigo Kitap, İstanbul, 2017, s. 45-51.
- VELİ, Orhan, La Fontaine’in Masalları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2003, s.15.
- YILMAZ, Erol, “Okumak Ayrıcalıktır, Herkes Okuyamaz.” Kitapsızlar: Türk’ün Okuma İle İmtihani, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2013, s.131-133.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- “Bulunuşundan Yayımlanışına Divânı Lugâtı’t-Türk’ün Hikâyesi”
http://www.tdk.gov.tr/?option=com_dlt&kategori=hikayesi (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- “Cahit Arf”
https://www.trtavaz.com.tr/video/belgeseller/adriyatik-ten-cine-tarih-yazanlar-trt-avaz/cahit-arf-adriyatikten-cine-tarih-yazanlar-trt-avaz/PL4i8eZUVaPZk_o9AGbYjhXD_VT1EDdQey/ubQcmIhToSk (Erişim Tarihi: 01.12.2017)
- “Çalışkan Bir Buluşçu” http://www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr/system/files/bilimcocuk_arsiv/S-102-34.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2017)
- “Drone” <http://www.haberturk.com/ekonomi/teknoloji/haber/1544025-tdk-drone-kelimesine-turkce-karsilik-ariyor> (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- “Evliya Çelebi”
https://www.trtavaz.com.tr/video/belgeseller/adriyatik-ten-cine-tarih-yazanlar-trt-avaz/evliya-celebi-adriyatikten-cine-tarih-yazanlar-trt-avaz/PL4i8eZUVaPZk_o9AGbYjhXD_VT1EDdQey/21TQ9UqOUKI (Erişim Tarihi: 28.01.2020)
- “Fizik Yılı ve Einstein” http://www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr/system/files/bilimcocuk_arsiv/S-86-26.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2017)
- “İnsan Kitaplarda Ne Arar?”
http://www.tdk.org.tr/images/15_Hayrettin%20DURMU%C5%9E%20_%20%C4%B0nsan%20Kitaplarda%20Ne%20Arar.pdf (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- “İtalya’daki Türkolojik Bulgular: Moena’da Türk Kültürüne Dair İzler” <http://turkcearastirmalari.gazi.edu.tr/dergi/yil-2/sayi-2/08-seloglu-aysegul.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- “Karagöz’ümüz” http://yayinlar.gsb.gov.tr/public/Online/0030_Karagozum/files/assets/basic-html/index.html#117 (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- “Marsta İlk İnsan Projesi”
<http://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/marstaki-ilk-insan-kolonisi-projesinde-insanlar-hayatta-kalamayabilir> (Erişim Tarihi: 02.12.2017)
- “Sancak” <http://www.kho.edu.tr/askeri/alay/sancak.html> (Erişim Tarihi: 01.11.2017)
- “Seyit Onbaşı”
<http://www.trtarsiv.com/izle/85853/seyyit-onbasi> (Erişim Tarihi: 01.12.2017)

“Türk Mutfak Kültüründe Kahve” <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/BULDUK-S%C4%B1d%C4%B1ka-S%C3%9CREN-Tufan-T%C3%9CRK-MUTFAK-K%C3%9CLT%C3%9CR%C3%9CNDE-KAHVE.pdf>
<http://www.tdk.gov.tr/images/images/435.pdf> (Sayfa 167’de) (Erişim Tarihi: 05.02.2018)
<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,67448/yemek-tarifleri.html> (Sayfa 168’de) (Erişim Tarihi: 05.02.2018)
<http://www.kmu.edu.tr/sayfa/19/hakkimizda/karamanoglu-mehmetbey-hakkinda/tr> (Sayfa 179’da) (Erişim Tarihi: 05.02.2018)
<http://konyakutup.gov.tr/TR,144016/mevlaninin-yedi-ogudu.html> (Sayfa 22’de) (Erişim Tarihi: 05.02.2018)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Sayfa No.	Kaynak	Açıklama
Kapak	Komisyonunda görevli görsel tasarım uzmanları tarafından hazırlanmıştır.	
13	www.shutterstock.com	71097179, 535562215 227512879, 194485946 464579150, 360810692 79128178 115654510
14	www.shutterstock.com	211965349
22	www.shutterstock.com	147362048
23	www.shutterstock.com	147362048
24	www.shutterstock.com	57624655
25	www.shutterstock.com	520200367
28	www.shutterstock.com	(Erişim tarihi 15.12.2017)
35	http://www.bileciktsi.org.tr	707898883
43	www.shutterstock.com	(Erişim Tarihi 17.11.2017)
44	http://www.atam.gov.tr	(Erişim Tarihi 04.06.2018)
45	http://www.ata.tsk.tr	(Erişim Tarihi 04.06.2018)
46	http://www.ata.tsk.tr	(Erişim Tarihi 20.11.2017)
50	http://www.atam.gov.tr	85291066
53	www.shutterstock.com	(Erişim Tarihi 20.11.2017)
54	https://www.gezentur.com	(Erişim Tarihi 20.11.2017)
55	http://www.trtcocuk.net.tr/video/muhtesem-turkler-seyit-onbasi	(Erişim Tarihi 20.11.2017)
56	http://catab.kulturturizm.gov.tr	(Erişim Tarihi 27.11.2017)
60	http://www.kho.edu.tr/askeri/alay/sancak.html	(Erişim Tarihi 29.01.2020)
62	https://aregem.ktb.gov.tr/Resim/11913,evliyajpg.png?0	(Erişim Tarihi 16.12.2017)
64	Barış MANÇO Rock Derneği	(Erişim Tarihi 04.06.2018)
69	Barış MANÇO Rock Derneği	
76	www.shutterstock.com	277568198
77	www.shutterstock.com	85291066
78	www.shutterstock.com	589668083
79	www.shutterstock.com	554129092
84	http://www.hakkuslu.com	(Erişim Tarihi 17.12.2017)
88	www.shutterstock.com	338066639 404424508
94	www.shutterstock.com	691628752
95	www.shutterstock.com	547467820
97	www.shutterstock.com	716249170
98	www.shutterstock.com	410725030
99	www.shutterstock.com	260743676
101	www.shutterstock.com	126502043
102	www.shutterstock.com	695150110

103	www.shutterstock.com	398686834
104	www.shutterstock.com	171455594
		635201555
111	www.shutterstock.com	618241436
112	www.shutterstock.com	618241436
113	http://www.hakkuslu.com	(Erişim Tarihi 17.12.2017)
114	http://www.ikizdere.bel.tr	(Erişim Tarihi 17.12.2017)
117	www.shutterstock.com	112488323
122	http://aregem.kulturturizm.gov.tr	(Erişim Tarihi 17.12.2017)
131	www.shutterstock.com	497671591
		487305178
132	www.shutterstock.com	515595400
		29024935
		163948391
		447853108
		670488970
137	www.shutterstock.com	
138	www.shutterstock.com	521869621
		651887281
140	www.shutterstock.com	671289244
141	www.shutterstock.com	475173823
142	www.shutterstock.com	692876071
143	www.shutterstock.com	81836500
		257305645
		184062848
144	www.shutterstock.com	706225840
		741880993
		338933432
		528910063
145	www.shutterstock.com	698353153, 793867024
		528214588
		506044933
146	www.shutterstock.com	212476957
		418578940
		97466735
		331873847
148	http://itfaiye.ibb.gov.tr/tr/tulumbacilar.html	(Erişim Tarihi 05.12.2017)
	www.shutterstock.com	584227195
149	www.shutterstock.com	515199763
150	www.shutterstock.com	250487278
		184062848
151	www.shutterstock.com	244393207
155	www.shutterstock.com	686760625
156	http://www.hakkuslu.com	(Erişim Tarihi 15.12.2017)
158	www.shutterstock.com	442761280, 524708113
159	www.shutterstock.com	1006740460
160	www.shutterstock.com	657710182
161	http://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/ayin-bir-zamanlar-atmosferi-varmis	(Erişim Tarihi 27.11.2017)
164	www.shutterstock.com	757426825
165	www.shutterstock.com	85328929
170	www.shutterstock.com	467653853
180	www.shutterstock.com	594185705
181	www.shutterstock.com	377071459, 597601202
		675219493,
182	www.shutterstock.com	610660292
184	www.shutterstock.com	622475483

191	www.shutterstock.com	759960391
192	www.shutterstock.com	766213588
203	www.shutterstock.com	730503412
208	Mahmut TOPRAK Isparta Güzel Sanatlar Lisesi	(Erişim Tarihi 15.12.2017)
209	Mahmut TOPRAK Isparta Güzel Sanatlar Lisesi	(Erişim Tarihi 15.12.2017)
210	Mahmut TOPRAK Isparta Güzel Sanatlar Lisesi	(Erişim Tarihi 15.12.2017)
218	www.shutterstock.com	678677101 784536541
219	www.shutterstock.com	245511742
220	www.shutterstock.com	60812797 622475483
224		715717417
225	www.shutterstock.com	380032594
227	www.shutterstock.com	312677507
228	www.shutterstock.com	299749325 411128815 243618163
237	www.shutterstock.com	334981844
238	aragem.kulturtrizm.gov.tr/	(Erişim Tarihi 05.12.2017)
248	http://www.sogut.gov.tr/dursun-fakih-turbemiz	(Erişim Tarihi 02.02.2018)
249	http://www.bilecik.gov.tr/ertugrul-gazi-turbesinde-saygi-nobeti	(Erişim Tarihi 02.02.2018)

Kitapta kullanılan bazı görseller 10/09/2017- 04/06/2018 tarihleri arasında (www.shutterstock.com) adresinden alınmıştır.

10, 11, 16, 17, 18, 20, 30, 31, 33, 34, 40, 65, 70, 71, 72, 73, 109, 115, 119, 120, 121, 130, 134, 135, 136 172, 173, 174, 198, 232, 233
(Komisyonda görevli görsel tasarım uzmanları tarafından çizilmiştir.)

